

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ANALIZA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU CHOJNICKIEGO

w ramach projektu
**„Wyprzedzić zmianę – partnerstwo lokalne
dla rozwoju gospodarczego powiatu chojnickiego”**

Autorzy:
Maciej Dzierżanowski
Piotr Zbieranek

Gdańsk 2012

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
STRESZCZENIE	6
1. INFORMACJE OGÓLNE O POWIECIE CHOJNICKIM	10
1.1. Położenie geograficzne powiatu.....	10
1.2. Powierzchnia powiatu	13
1.3. Struktura użytkowania gruntów	14
1.4. Ludność powiatu.....	15
2. PODMIOTY GOSPODARCZE W POWIECIE CHOJNICKIM	17
2.1. Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu chojnickiego w latach 2004-2010.....	17
2.1.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców	17
2.1.2. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych.....	19
2.1.3. Podmioty gospodarcze według klas wielkości	22
2.1.4. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD	25
2.1.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	27
2.1.6. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według sektorów własnościowych, klas wielkości i sekcji PKD	31
2.2. Warunki prowadzenia biznesu.....	37
2.2.1. Lokalizacja powiatu chojnickiego na komunikacyjnej mapie kraju	37
2.2.2. Sieć komunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w ciepło, energię i gaz	39
2.2.3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.....	42
2.2.4. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna	47
2.2.5. Instytucjonalne zaplecze biznesu	50
2.3. Miasta partnerskie	51
3. RYNEK PRACY W POWIECIE CHOJNICKIM	53
3.1. Zatrudnienie w powiecie chojnickim w latach 2005-2010	53
3.1.1. Pracujący według płci	54
3.1.2. Pracujący według sektorów.....	55
3.1.3. Pracujący w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego.....	57
3.1.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie chojnickim	58
3.2. Bezrobocie w powiecie chojnickim w latach 2004-2011	59
3.2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego.....	59
3.2.2. Zarejestrowani bezrobotni według płci.....	60
3.2.3. Zarejestrowani bezrobotni według wieku w 2011 roku.....	61
3.2.4. Zarejestrowani bezrobotni według wykształcenia w 2011 roku	62
3.3. Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego	64
3.4. Oferty pracy w powiecie chojnickim.....	67
3.5. Zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie chojnickim.....	70
4. STAN LOKALNEGO SYSTEMU EDUKACJI	75
4.1. Demograficzne uwarunkowania lokalnego systemu edukacji.....	75

4.2. Infrastruktura i jakość edukacji – wychowanie przedszkolne, edukacja podstawowa i gimnazjalna	78
4.2.1. Wychowanie przedszkolne.....	78
4.2.2. Edukacja podstawowa	80
4.2.3. Edukacja gimnazjalna	87
4.3. Infrastruktura i jakość edukacji – edukacja ponadgimnazjalna.....	94
4.3.1. Licea ogólnokształcące – infrastruktura	94
4.3.2. Szkolnictwo zawodowe – stan infrastruktury	97
4.3.3. Struktura kształcenia ponadgimnazjalnego	101
4.3.4. Jakość edukacji ponadgimnazjalnej	102
4.4. Infrastruktura i jakość edukacji – szkolnictwo policealne i wyższe.....	106
4.4.1. Szkolnictwo policealne oraz ustawiczne	106
4.4.2. Szkolnictwo wyższe	110
5. TURYSTYKA W POWIECIE CHOJNICKIM.....	114
5.1. Walory turystyczne powiatu	114
5.2. Turystyka jako sektor lokalnej gospodarki.....	117
5.3. Infrastruktura oraz ruch turystyczny.....	122
6. PRZEDSIĘWZIĘCIA ROZWOJOWE ORAZ ICH WPŁYW NA SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ POWIATU CHOJNICKIEGO.....	129
6.1. Przedsięwzięcia rozwojowe w powiecie chojnickim na tle innych obszarów województwa pomorskiego	129
6.2. Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na konkurencyjność.....	133
6.3. Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na spójność.....	134
6.4. Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na dostępność.....	136
6.5. Wybrane projekty rozwojowe finansowane ze środków UE w powiecie chojnickim	137
BIBLIOGRAFIA	140
SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH.....	142

WSTĘP

Niniejsza analiza stanowi jeden z komponentów projektu „Wyprzedzić zmianę – partnerstwo lokalne dla rozwoju gospodarczego powiatu chojnickiego” realizowanego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w partnerstwie z PBS Sp. z o.o. Jej zasadniczym celem jest dokonanie diagnozy sytuacji gospodarczej powiatu na podstawie danych zastanych. Odpowiada ona więc na pytanie: jaki obraz sytuacji gospodarczej powiatu wyłania się z analizy tych danych?

Z punktu widzenia całości projektu analiza stanowić ma w pewnej mierze punkt wyjścia do dwóch zasadniczych procesów w nim zaplanowanych – sformułowania kompleksowej (wysokontekstowej) diagnozy sytuacji oraz tworzenia strategii efektywnego zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie. Ma więc pełnić rolę pewnego katalizatora, czy też facylitatora tych procesów. Należy więc raz jeszcze podkreślić, że raport ten nie rości sobie praw do stawiania ostatecznych diagnoz, ocen i interpretacji dotyczących sytuacji gospodarczej powiatu.

Przyjętą w tejże analizie metodą jest analiza danych zastanych (tzw. analiza *desk research*). Przy czym dane w niej wykorzystywane mają charakter niejednolity. Głównym źródłem informacji są dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego udostępnione w ramach Banku Danych Lokalnych. Można powiedzieć, że ich analiza stanowi pewien rdzeń analizy. Obraz, który się z nich wyłania jest uzupełniany o dodatkowe informacje czerpane z: analizy dokumentów urzędowych (w tym wyciągów z rejestrów instytucji publicznych), raportów analityczno-badawczych opisujących poszczególne sfery życia społeczno-gospodarczego w województwie pomorskim, a także dokumentów strategicznych powiatu. W obszarach szczególnie trudnodostępnych dla badań realizowanych wskazaną powyżej metodą starano się pomocniczo korzystać z celowego przeszukiwania stron internetowych lub wykorzystywać informacje zawarte w lokalnych i regionalnych środkach masowego przekazu (w tym portalach internetowych). Spis najważniejszych źródeł wykorzystanych w niniejszej analizie zawarto w bibliografii.

Zakres zawartości merytorycznej analizy obejmuje przede wszystkim te obszary, które mają zasadnicze znaczenie dla obecnej sytuacji, ale także przyszłego rozwoju powiatu. A więc obok zasadniczych działów opisujących ogólną sytuację gospodarczą, m.in. struktury podmiotów gospodarczych, czy też rynku pracy, analizowany był także stan lokalnej edukacji oraz turystyki. W obliczu dostępu do środków zewnętrznych w analizie położono także nacisk na realizowane przedsięwzięcia rozwojowe (m.in. przy wykorzystaniu środków UE).

Analiza jest więc ograniczona jedynie do kilku wybranych (między innymi po konsultacjach z przedstawicielami lokalnych instytucji) aspektów sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu.

Należy zaznaczyć, że analiza ta ma w znaczącej mierze charakter dynamiczny i porównawczy. Po pierwsze, ukazuje nie tylko stan aktualny, lecz także dynamikę zmiany wartości danych wskaźników. Pozwala to wyodrębnić trendy jakie w analizowanych obszarach występowały w ostatnich latach. Po drugie, gdy to tylko możliwe – stara się ukazywać dane w kontekście wartości wskaźników uzyskiwanych przez inne powiaty województwa pomorskiego, województwo pomorskie jako całość i/lub Polskę. Pozwala to dokonać wstępnej interpretacji prezentowanych danych.

Zakres czasowy analizy nie jest w pełni jednorodny i różni się w zależności od poddawanego analizie obszaru. Wynika to z różnic w dostępności danych. W przeważającej mierze datami granicznymi analizy w ujęciu dynamicznym są lata 2004/2005 oraz 2009/2010 (choć zdarzają się od tego odstępstwa). Pierwsza granica została wyznaczona ze względu na wejście Polski do struktur Unii Europejskich i związany z tym szybki rozwój naszego kraju w wielu dziedzinach (będący wynikiem m.in. dostępności środków rozwojowych). Analiza dynamiczna może więc ukazywać (pośrednio) umiejętność wykorzystania tej szansy, jaka pojawiła się w ostatnich latach także przed powiatem chojnickim.

Należy także zwrócić uwagę, że pomimo wykorzystania najaktualniejszych danych, opisują one sytuację powiatu sprzed kilku lat – w zależności od obszaru są to lata 2008, 2009 lub 2010. Stan bieżący, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia spowolnienia (a w niektórych obszarach załamania) rozwoju w wyniku kryzysu gospodarczego, jest na podstawie analizy danych zastanych niedostępny.

STRESZCZENIE

Ogólne informacje o powiecie

Powiat charakteryzuje się przede wszystkim niskim poziomem zurbanizowania i wysokim poziomem zalesienia. Słabe grunty rolne współwystępują jednak z chronionymi kompleksami leśnymi zorganizowanymi w parki krajobrazowe oraz narodowe. Wytwarza to pozytywne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji. Pozytywne warunki środowiskowe wpływają także na możliwość wykorzystania w gospodarce energetycznej powiatu Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) – zarówno energii wiatru, wody, jak i słońca, przy czym jednak największy potencjał tkwi w biomasie, ze szczególnym uwzględnieniem drewna i odpadów drzewnych. Jej potencjał jest warty szczególnego podkreślenia w obliczu koncentracji na terenie powiatu zakładów przemysłu drzewnego. Obok warunków przestrzennych i środowiskowych należy podkreślić dobrą sytuację demograficzną powiatu na tle tendencji obserwowanych w Polsce i województwie pomorskim.

Podmioty gospodarcze

Na obszarze powiatu obserwuje się niską aktywność gospodarczą, mierzoną liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10000 mieszkańców. Mimo ponadprzeciętnego wzrostu liczby podmiotów w ostatnich latach, co jest zgodne z ogólnopolską tendencją, powiat zajmuje czwartą pozycję wśród najmniej aktywnych gospodarczo jednostek województwa pomorskiego w oparciu o powyższy wskaźnik. Wydaje się, że za obserwowany wzrost aktywności gospodarczej w powiecie odpowiadają w dużej mierze drobni przedsiębiorcy – ponadstandardowa dominacja sektora prywatnego, w tym: samodzielnej działalności gospodarczej stanowi cechę charakterystyczną powiatu. W porównaniu do struktury ogólnopolskiej, odnotowuje się nieco wyższy odsetek małych, tj. zatrudniających 10-49 pracowników (a nie mikro-) przedsiębiorstw oraz dynamiczny rozwój branży budowlanej, usługowej oraz przetwórstwa przemysłowego (głównie przetwórstwa drewna). Wzrost liczebności podmiotów nie miał niestety odzwierciedlenia we wzroście nakładów inwestycyjnych w powiecie za wyjątkiem branży budowlanej oraz przemysłowej.

Te niejednoznaczne dane można interpretować jako wskaźnik opóźnionej restrukturyzacji struktury gospodarczej, charakteryzującej się przyspieszonym zmniejszaniem się sektora publicznego oraz umiarkowanym impulsem inwestycyjnym, szczególnie w budownictwie i przetwórstwie (związanym najprawdopodobniej z absorpcją funduszy unijnych).

Rynek pracy

Specyficzną cechą powiatu jest silna rola przemysłu, jako sektora zatrudnienia i stosunkowo (w odniesieniu do województwa i Polski) słaba, choć dominująca rola usług. Z analiz wynika także, że rynek pracy stanowi „słaby punkt” powiatu. Pomimo poprawy sytuacji, czyli dynamicznego wzrostu zatrudnienia zauważalnego w okresie 2003-2008, bezrobocie nadal pozostaje na stosunkowo wysokim, o 5-7 punktów procentowych wyższym poziomie niż w całym kraju i województwie pomorskim. Na strukturalny charakter problemów z rynkiem pracy wskazuje m.in. to, że 50% bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy, a problemy z wejściem na rynek pracy znacząco częściej niż na innych obszarach Polski mają najmłodszy – osoby do 24. roku życia. Wraz ze strukturalnymi problemami rynku pracy idą w parze niskie wynagrodzenia – średnie wynagrodzenie w powiecie jest niższe o ok. ¼ od średniej ogólnopolskiej; stosunkowo niska jest także dynamika jego wzrostu, co może wiązać się z niską presją płacową spowodowaną wysokim poziomem bezrobocia.

Jedną z pośrednich przyczyn bezrobocia w powiecie może być niedopasowanie oferty kształcenia zawodowego w powiecie do lokalnego rynku pracy. Oferta edukacyjna opiera się w zdecydowanej mierze na kształceniu w zawodach nadwyżkowych, na które nie ma popytu na lokalnym rynku pracy.

Edukacja

Edukacja przedszkolna

Infrastruktura przedszkolna w powiecie – zgodnie z trendami ogólnopolskimi – dynamicznie rozrasta się, głównie za sprawą instytucjonalnej możliwości tworzenia alternatywnych placówek wychowania przedszkolnego oraz wykorzystaniu funduszy unijnych w realizacji tego typu inwestycji. Warto zwrócić uwagę, że wskaźnik uprzedzskolnienia wzrósł we wszystkich gminach, aczkolwiek wzrost ten jest nierównomierny.

Edukacja szkolna

Na przestrzeni analizowanych lat infrastruktura szkolna nie zmieniła się znacząco (wzrost o jedną placówkę), podczas gdy w kraju zanotowano zmniejszanie się infrastruktury jako reakcję na negatywne trendy demograficzne. Dane o średniej ilości uczniów oraz oddziałów (klas) wskazują, że chojnickie placówki są typowe jeśli chodzi o liczebność uczniów, występuje jedynie lekkie przepełnienie klas w stosunku do oddziałów krajowych. Na uwagę zasługuje dynamiczna komputeryzacja szkół podstawowych na przestrzeni ostatnich lat.

Jakość edukacji podstawowej mierzona wynikami tzw. sprawdzianu szóstoklasisty, plasuje uczniów generalnie poniżej średniej krajowej. Jedyne gmina miejska Chojnice wyróżnia się wynikami powyżej średnich na skali znormalizowanej dla gmin województwa pomorskiego.

Edukacja gimnazjalna

Infrastruktura gimnazjalna zwiększyła się na przestrzeni lat o 2 placówki, co jest zgodne z trendami ogólnopolskimi – ten relatywnie nowy poziom nauczania (powstały w rezultacie reformy z 1999 roku) nadal zyskuje swoje instytucjonalne zaplecze. Mimo tego liczebność uczniów w placówkach wydaje się być znacznie wyższa od typowych gimnazjów w kraju, co może sugerować niedostatki infrastruktury. Analiza poziomu komputeryzacji szkół gimnazjalnych wskazuje na poważne braki w tym zakresie w zestawieniu z danymi ogólnopolskimi.

Wyniki obu egzaminów gimnazjalnych (humanistycznego oraz matematyczno-przyrodniczego) w ciągu lat 2004-2011 plasują się generalnie poniżej średniej krajowej z nielicznymi wyjątkami, jeśli chodzi o część matematyczno-przyrodniczą. Analiza wskaźników Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD) dla gmin powiatu wykazuje, że w przypadku umiejętności humanistycznych chojnickie placówki generalnie nie wytwarzają wartości dodanej. W przypadku umiejętności matematyczno-przyrodniczych gminami wspierającymi, czyli takimi, na których terenie placówki poprawiają wyniki uczniów w stosunku do ich kompetencji „na wejściu” – można uznać gminę Czerny Bólesław oraz Brusy.

Edukacja ponadgimnazjalna

Infrastruktura szkolnictwa ponadgimnazjalnego w powiecie wydaje się nie odbiegać znacząco od krajowej. Interesujący jest fakt, że łączny odsetek uczniów kształcących się w szkołach zawodowych jest znacznie wyższy od analogicznego wskaźnika dla województwa pomorskiego oraz kraju. Trudno jednak jednoznacznie stwierdzić, czy jest to odpowiedź na zapotrzebowanie rynkowe w regionie czy wynika z braku dostępności liceów ogólnokształcących lub ich niewystarczającej jakości.

W świetle braku pełnej dostępności wyników egzaminów maturalnych dla powiatu nie jest możliwe uprawnione wnioskowanie na temat jakości edukacji ponadgimnazjalnej. Warto zwrócić uwagę, że wyniki powiatu z języka polskiego w 2011 roku plasowały go w strefie wyników powyżej średnich, natomiast z matematyki – lekko poniżej średniej ogólnopolskiej. Wyniki z najczęściej wybieranego języka nowożytnego, czyli angielskiego plasowały natomiast chojnickie placówki powyżej średniej krajowej. Analiza wskaźników Edukacyjnej Wartości Dodanej wskazuje, że placówki nie wytwarzają wartości dodanej, zarówno jeśli chodzi o kompetencje humanistyczne, jak i matematyczne.

Edukacja wyższa, policealna i kształcenie ustawiczne

Infrastruktura szkolnictwa policealnego, ustawicznego i wyższego wydaje się być nierównomiernie rozwinięta, co może wynikać także z popytu na świadczone usługi edukacyjne; najslabiej rozwinięta wydaje się być infrastruktura kształcenia ustawicznego. Szkolnictwo policealne znajduje się

obecnie w stanie „restrukturyzacji” spowodowanej niżej demograficznym i znaczącym spadkiem uczniów (w latach 2005-2010 ilość uczniów spadła w nich o prawie 50%). Na terenie powiatu działają też – w różnej formie organizacyjnej – cztery szkoły wyższe, posiadające dość komplementarną ofertę kształcenia. W przypadku wszystkich wymienionych placówek edukacyjnych – z braku dostępnych wskaźników – nie można ocenić jakości kształcenia i jego dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Turystyka

Infrastruktura turystyczna na terenie powiatu wydaje się umiarkowanie rozwinięta, na co wskazuje m.in. fakt, że powiat zajmuje 9. miejsce pod względem ilości miejsc noclegowych (odniesionej do liczby mieszkańców) w zestawieniu wszystkich powiatów województwa pomorskiego. Istnieje zauważalna koncentracja podmiotów działających w tej branży w gminie wiejskiej i mieście Chojnice. Wydaje się, że sektor turystyczny nie jest obecnie ważnym elementem lokalnej gospodarki i rynku pracy; stanowić to może istotną barierę w jego większym zorganizowaniu, np. poprzez powołanie do życia inicjatywy klastrowej. Powiat jest także raczej rzadko odwiedzany przez turystów – zajmuje 11. miejsce pod względem ilości udzielonych noclegów (odniesionej do liczby mieszkańców) w województwie pomorskim. Wydaje się, że wobec przytoczonych danych, potencjał turystyczny powiatu drzemiący głównie w środowisku naturalnym, pozostaje nie do końca wykorzystany. Sytuację tę dość intensywnie starają się zmienić władze lokalne – angażując znaczne zasoby w podniesienie atrakcyjności turystycznej głównie poprzez budowę odpowiedniej infrastruktury.

Przedsięwzięcia rozwojowe

Na terenie powiatu w latach 2005-2010 zrealizowano ponad 800 przedsięwzięć rozwojowych na łączną sumę 1 mld złotych. Były one ukierunkowane w zasadniczej mierze na osiągnięcie spójności – wzmocnienia subregionalnego ośrodka rozwojowego oraz wzrostu zatrudnienia i mobilności zawodowej, ale także rozwoju gospodarki, wykorzystującego specyficzne zasoby regionalne. W ramach tych środków przeprowadzono m.in. konieczne z punktu widzenia rozwoju powiatu inwestycje infrastruktury transportowej (obwodnica Chojnic), turystycznej (drogi rowerowe w ramach projektu „Kaszubska Marszruta”, ale też rewitalizacja istniejących zabytków), czy też społecznej (Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach). Wydaje się, że inwestycje te przyczyniły się do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej i osiedleńczej obszaru powiatu. Jednakże pomimo impulsu rozwojowego, jaki udało się wyzwolić dzięki środkom zewnętrznym, powiat nie do końca wydaje się wykorzystywać szansę, jaką jest dostępność środków z różnych źródeł. Wskazuje na to fakt, że pod względem absorpcji środków rozwojowych zajął dopiero 14. pozycję wśród wszystkich powiatów województwa pomorskiego.

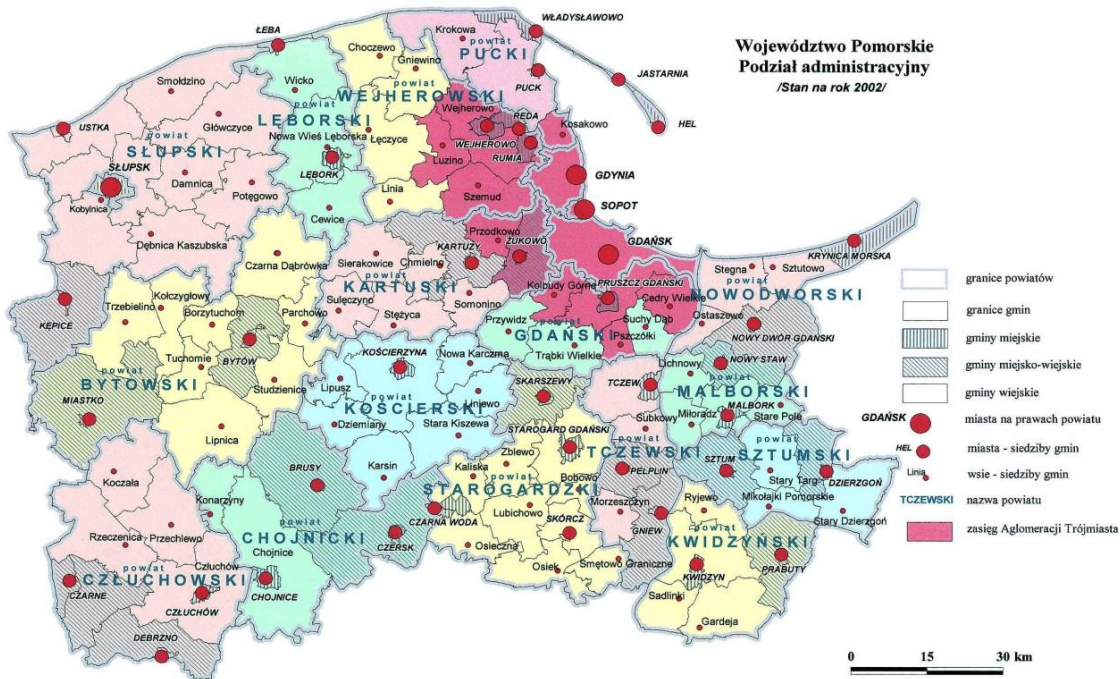
1. INFORMACJE OGÓLNE O POWIECIE CHOJNICKIM

1.1. Położenie geograficzne powiatu

Powiat chojnicki położony jest w południowej części województwa pomorskiego, sąsiaduje z powiatami: człuchowskim, bytowskim, kościerskim i starogardzkim wchodzącymi w obszar terytorialny województwa pomorskiego, jak również z powiatem sępoleńskim i tucholskim, wchodzącymi w obszar województwa kujawsko-pomorskiego.

W skład powiatu wchodzi pięć gmin; jedna gmina miejska – Miasto Chojnice, dwie gminy miejsko-wiejskie – Miasto i Gmina Brusy i Miasto i Gmina Czernik oraz dwie gminy wiejskie – Gmina Chojnice i Gmina Konarzyny. Siedziba powiatu usytuowana jest w Chojnicach.

Mapa 1. Położenie powiatu chojnickiego w województwie pomorskim

Źródło: Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.woj-pomorskie.pl

Na terenie powiatu znajdują się dwa parki krajobrazowe - Zaborski Park Krajobrazowy (26,49 tysięcy hektarów) oraz Tucholski Park Krajobrazowy (na terenie powiatu: 11,32 tysięcy hektarów), a także wydzielony w 1996 roku z części ZPK Park Narodowy „Bory Tucholskie” (4,613 tysięcy hektarów). Na uwagę zasługuje także fakt istnienia wielu rezerwatów przyrody i obszarów chronionego krajobrazu. Znajdują się one w gminach Chojnice i Brusy. W

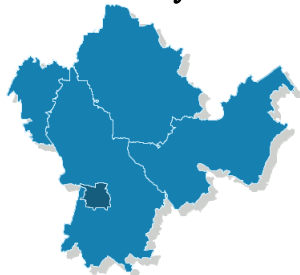
strukturze użytkowania terenu dominują lasy (52,5%) oraz użytki rolne (37,9%). Powiat ma raczej słabe warunki glebowe (głównie grunty klas V i VI), jedynie południowa część gminy Chojnice charakteryzuje się dominacją gleb III i IV klasy zdalnych do rozwoju produkcji rolnej. **Warto zwrócić uwagę na jeden z najniższych udziałów użytków rolnych w ogóle gruntów w województwie pomorskim i negatywne warunki glebowe, uniemożliwiające bądź utrudniające prawidłową wegetację roślin.**

Mapa 2. Gminy w powiecie chojnickim.

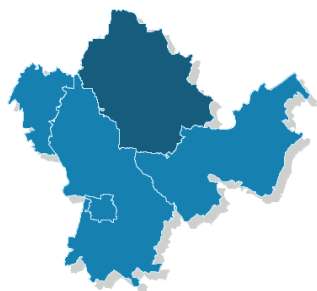
Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Miasto Chojnice

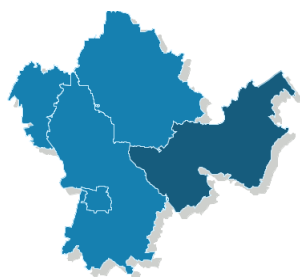
Miasto Chojnice dzieli się na 6 osiedli: Dolina, Grunowo, Igły, Małe Osady, Podlesie, Zamieście.

Miasto i Gmina Brusy

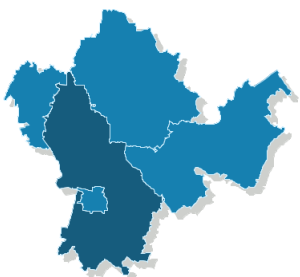
Miasto Brusy dzieli się na 2 osiedla: nr 1 i nr 2. Pozostała część gminy zorganizowana jest w 23 sołectwa: Brusy Jaglie, Brusy Wybudowanie, Czapiewice, Czarnowo, Czarniż, Czyczkowy, Gacnik, Główczewice, Huta, Kinice, Kosobudy, Leśno, Lubnia, Małe Chełmy, Małe Gliśno, Męcikał, Orlik, Przymuszewo, Rolnik, Skoszewo, Wielkie Chełmy, Zalesie oraz Żabno.

Miasto i Gmina Czersk

Miasto Czersk dzieli się na 4 osiedla: Centrum, Chojnickie, Starogardzkie, Tucholskie. Pozostała część gminy jest zorganizowana w 17 sołectw: Będźmierowice, Gotelp, Gutowiec, Klaskawa, Krzyż, Kurcze, Lipki, Łąg, Łąg Kolonia, Łubna, Mokre, Malachin, Odry, Rytel, Wieck, Zapędowo oraz Złotowo.

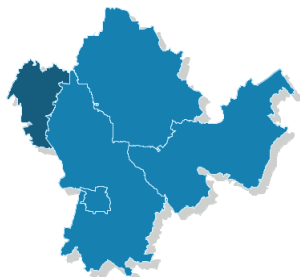
Gmina Chojnice

W skład gminy wchodzi 34 sołectwa: Angowice, Charzykowy, Chojniczki, Ciechocin, Chojnaty, Czartolomie-Jarcewo, Doręgowice, Funka, Gockowice-Objezierze, Granowo, Klawkowo, Klosnowo, Kopernica, Krojanty, Kruszka,

Kłodawa, Lichnowy, Lotyń, Moszczenica, Niezychowice, Nowa Cerkiew, Nowe Ostrowite, Nowy Dwór-Cołdanki, Ogorzliny, Ostrowite, Pawłowo, Pawłówko, Powalki, Raclawki, Silno, Sławęcín, Swornegacie, Topole oraz Zbeniny.

Gmina Konarzyny

W skład gminy wchodzi 6 sołectw: Ciecholewy, Kiełpin, Konarzyny, Zielona Chocina, Zielona Huta, Żychce.

1.2. Powierzchnia powiatu

Powierzchnia powiatu wynosi 1364 km² (136,421 tysiąca hektarów), co stanowi 7,4% całości powierzchni województwa pomorskiego.

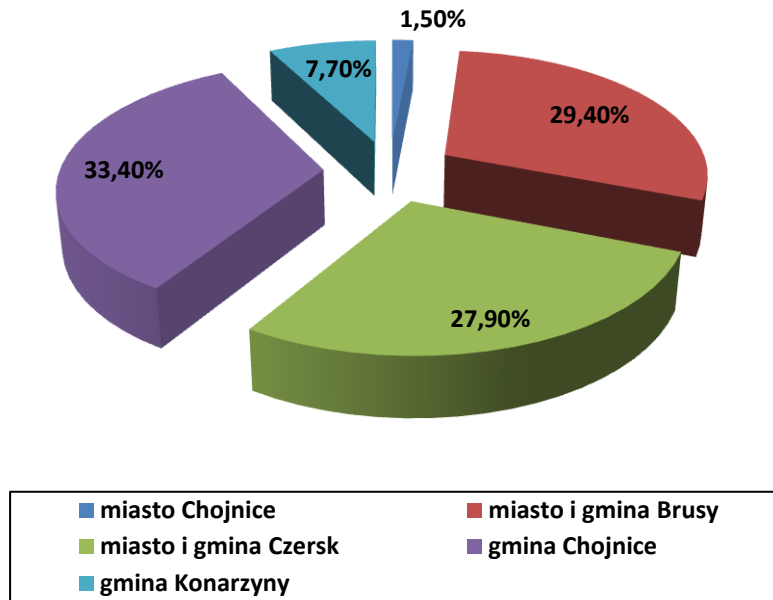
Tabela 1. Obszar powiatu w podziale na gminy w ha i km²

Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Powierzchnia (ha)
Miasto Chojnice	21,04	2104
Miasto i Gmina Brusy	400,45	40045
Miasto i Gmina Czersk	380,11	38011
Gmina Chojnice	458,21	45821
Gmina Konarzyny	104,40	10440
Σ	1364,21	136421

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Około 57,3% powierzchni powiatu zajmują gminy miejsko-wiejskie, a 41,1% gminy wiejskie. Pozostałe 1,5% powierzchni zajmowane jest przez jedną gminę miejską – miasto Chojnice.

Wykres 1. Procentowy obszar powiatu chojnickiego w podziale na gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.3. Struktura użytkowania gruntów

Na terenie powiatu dominują grunty leśne (52,5%), na drugim miejscu zaś znajdują się użytki rolne (37,9%). Pozostałe grunty zajmują niecałe 10% obszaru powiatu. Na uwagę zasługuje także znaczna powierzchnia zbiorników wodnych. Strukturę gruntów powiatu prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w powiecie chojnickim

Forma użytkowania gruntów w %						
Użytki rolne	Grunty leśne	Grunty zabudowane	Wody	Użytki ekologiczne	Nie użytki	Tereny różne
37,9	52,5	2,9	4,6	0,2	1,8	0,1

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu chojnickiego na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014

Z danych w ujęciu gminnym wynika, że w Mieście i Gminie Brusy, Mieście i Gminie Chojnice oraz Gminie Konarzyny dominują grunty leśne. W mieście Chojnice i gminie Chojnice mamy do czynienia z dominacją użytków rolnych. Zróżnicowania te wynikają z wcześniej wskazanej wyższej jakości gleb niż w pozostałej części powiatu.

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie chojnickim w ujęciu gminnym (2007)

Jednostka terytorialna	Użytki rolne	Grunty leśne	Inne
Miasto Chojnice	57%	5%	38%
Miasto i Gmina Brusy	31%	57%	12%
Miasto i Gmina Chojnice	29%	62%	9%
Gmina Konarzyny	38%	54%	8%

Gmina Chojnice	49%	38%	13%
----------------	-----	-----	-----

Źródło: www.regiozet.pl

1.4. Ludność powiatu

Liczba ludności powiatu wynosi 93 847 osób (stan na 31.XII.2010 rok), co stanowi około 4,2% mieszkańców województwa pomorskiego. W ciągu ostatnich 9 lat przybyło ok. 2,3% mieszkańców powiatu (ok. 2,1 tysiąca osób). Przyrost ten wynikał z przyrostu naturalnego – powiat zanotował ujemne saldo migracyjne (choć w ujęciu dynamicznym zmniejsza się jego ujemny charakter).

Tabela 4. Struktura zaludnienia powiatu w ujęciu gminnym z wyróżnieniem ilości kobiet (2010)

Jst		Liczba ludności	W tym kobiet	% kobiet w ogóle ludności	% ludności powiatu
Miasto Chojnice		39919	20841	52,2%	42,5%
Miasto i Gmina Brusy	Obszar miejski	4825	2458	50,9%	5,1%
	Obszar wiejski	8713	4322	49,3%	9,3%
Miasto i Gmina Czernik	Obszar miejski	9673	4913	50,8%	10,3%
	Obszar wiejski	11247	5581	49,6%	12%
Gmina Konarzyny		2242	1114	49,7%	2,4%
Gmina Chojnice		17228	8558	49,7%	18,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych demograficznych wynika, że 57,9% mieszkańców powiatu mieszka w miastach, a 42,1% to mieszkańcy wsi. **Obszar ten jest więc stosunkowo mniej zurbanizowany niż województwo pomorskie jako całość** (około 65% mieszkańców województwa jest mieszkańcami miast), co jednak wynika w pewnym stopniu z istnienia na terenie województwa silnego ośrodka metropolitalnego – aglomeracji trójmiejskiej. Struktura ludności powiatu charakteryzuje się niewielką przewagą kobiet (50,9%), widoczny jest jednak pod tym względem rozdzwięk pomiędzy ośrodkami miejskimi, gdzie istnieje dominacja kobiet i obszarami wiejskimi, gdzie proporcja ta ulega odwróceniu. Może to sygnalizować proces odpływu kobiet z obszarów wiejskich.

Na uwagę zasługują także procesy suburbanizacyjne – wzrastająca liczba mieszkańców miasta Chojnice przeprowadza się w granicę gminy wiejskiej Chojnice (w 2007 roku ruch ten osiągnął poziom 14,6‰ i od tamtej pory utrzymuje się na stabilnym poziomie). Jest to jeden z elementów szerszego procesu, jakim jest ścisły związek funkcjonalny miasta Chojnice z otaczającą ją gminą wiejską – m.in. aż 48% osób pracujących w gminie wiejskiej dojeżdża do pracy do Chojnic. Takie powiązania w mniejszym stopniu wytwarzają także miasta Czernik i Brusy (choć brak w ich przypadku procesów suburbanizacji).

Gęstość zaludnienia powiatu wynosi około 69 mieszkańców na 1 km² (średnia dla województwa pomorskiego = 122).

Tabela 5. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie chojnickim (2010)

Wiek przedprodukcyjny			
	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Zmiana od 2001
Miasto Chojnice	8044	20,2%	-20,5%
Miasto i Gmina Brusy	3558	26,3%	-11,4%
Miasto i Gmina Czersk	4759	22,7%	-15,6%
Gmina Konarzyny	600	26,8%	-8,1%
Gmina Chojnice	4315	25,0%	-8,6%
Powiat chojnicki	21276	22,7%	-15,4%
Wiek produkcyjny			
Miasto Chojnice	25937	65,0%	+5,8%
Miasto i Gmina Brusy	8208	60,6%	+12,2%
Miasto i Gmina Czersk	13188	63,0%	+12,3%
Gmina Konarzyny	1345	60,0%	+14,2%
Gmina Chojnice	10827	62,8%	+23,6%
Powiat chojnicki	59505	63,4%	+11,2%
Wiek poprodukcyjny			
Miasto Chojnice	5938	14,9%	+23,0%
Miasto i Gmina Brusy	1772	13,1%	+6,9%
Miasto i Gmina Czersk	2973	14,2%	+9,3%
Gmina Konarzyny	297	13,2%	+5,7%
Gmina Chojnice	2086	12,1%	+18,1%
Powiat chojnicki	13066	13,9%	+16,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura demograficzna powiatu wydaje się wskazywać na występowanie na jego obszarze powszechnego procesu „starzenia się społeczeństwa”, jednakże powiat wypada pod tym względem raczej pozytywnie na tle zarówno województwa, jak i kraju. Ma on wyższy udział w strukturze ludności osób w wieku przedprodukcyjnym (22,7% w odniesieniu do 20,3 dla województwa i 18 dla całej Polski) i niższy udział w produkcyjnym (63,4 do 64,5 zarówno dla województwa, jak i kraju), a także poprodukcyjnym (13,9 do odpowiednio: 15,2% i 16,5%). W 2010 współczynnik wskazujący na ilość osób w wieku poprodukcyjnym przypadający na liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił dla Polski 90,3, Pomorza 77,1, a powiatu chojnickiego 61,4. Analiza dynamiki wzrostu tego współczynnika w latach 2004-2010 pozwala wysnuć wniosek, iż negatywne trendy demograficzne w powiecie zachodzą wolniej niż w innych obszarach Polski (wzrost wartości współczynnika dla powiatu o 20,9% w odniesieniu do 25% dla województwa pomorskiego i 24,9% dla Polski).

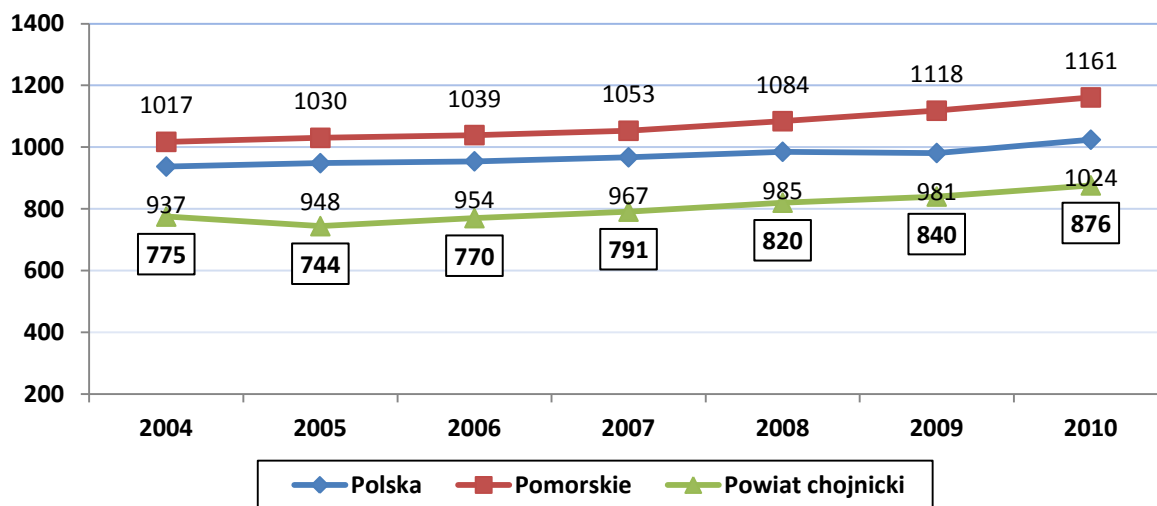
2. PODMIOTY GOSPODARCZE W POWIECIE CHOJNICKIM

2.1. Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu chojnickiego w latach 2004-2010

2.1.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców

Wskaźnik podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności umożliwia porównania międzyterytorialne na obszarze jednostek samorządu terytorialnego całego kraju. Miara ta jest jednym z kluczowych wskaźników aktywności gospodarczej ludności w jednostkach samorządowych.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim w latach 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

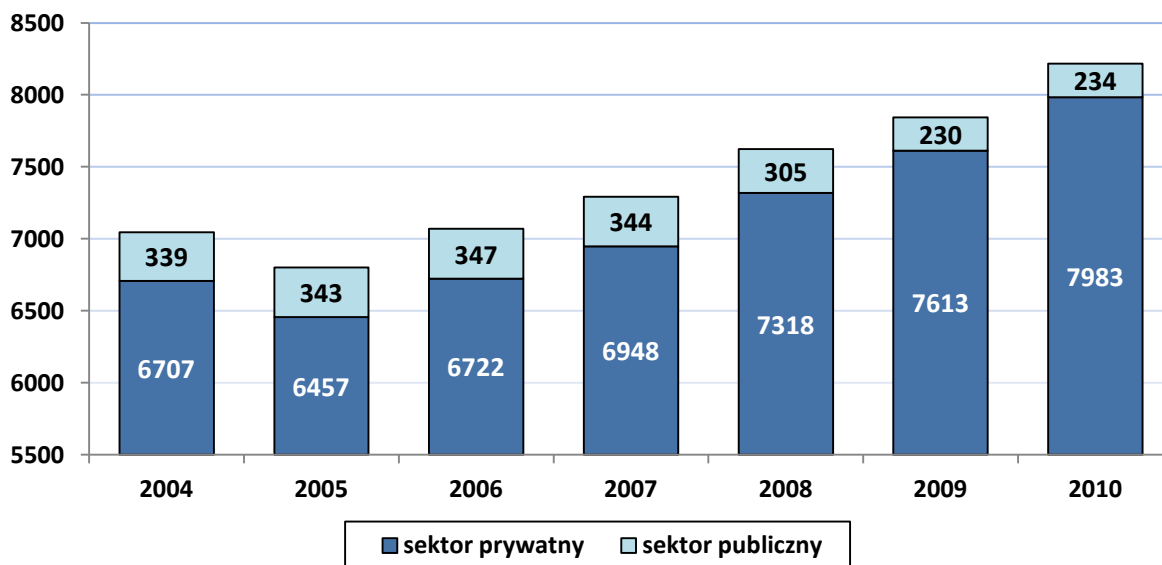
Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie chojnickim wynosiła w 2010 roku 876 jednostek, co znacząco odbiega od średniej krajowej, wynoszącej 1024 jednostki (różnica 148 jednostek). W porównaniu z województwem pomorskim różnica ta jest jeszcze wyższa i wynosi 285 podmiotów gospodarczych. Warto nadmienić, że w województwie pomorskim stale obserwuje się aktywność gospodarczą powyżej średniej krajowej.

Wartości wskaźnika dla powiatów ościennych w stosunku do analizowanej JST wynoszą: dla powiatu człuchowskiego – 924, bytowskiego – 821, kościerskiego – 779, starogardzkiego – 893. Aktywność gospodarcza subregionu,

2.1.2. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych

Według stanu na 2010 rok na terenie powiatu chojnickiego funkcjonowało 8 217 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 7 983 (97,1%) stanowiło sektor prywatny. Sektor publiczny liczył natomiast 234 podmioty, czyli jedynie 2,9% wszystkich podmiotów działających na obszarze powiatu. Struktura ta wykazuje duże podobieństwo do wskaźników krajowych, gdzie blisko 96,9% wszystkich podmiotów gospodarczych stanowi sektor prywatny.

Wykres 3. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie chojnickim w latach 2004-2010 według sektorów własności (publiczny, prywatny).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

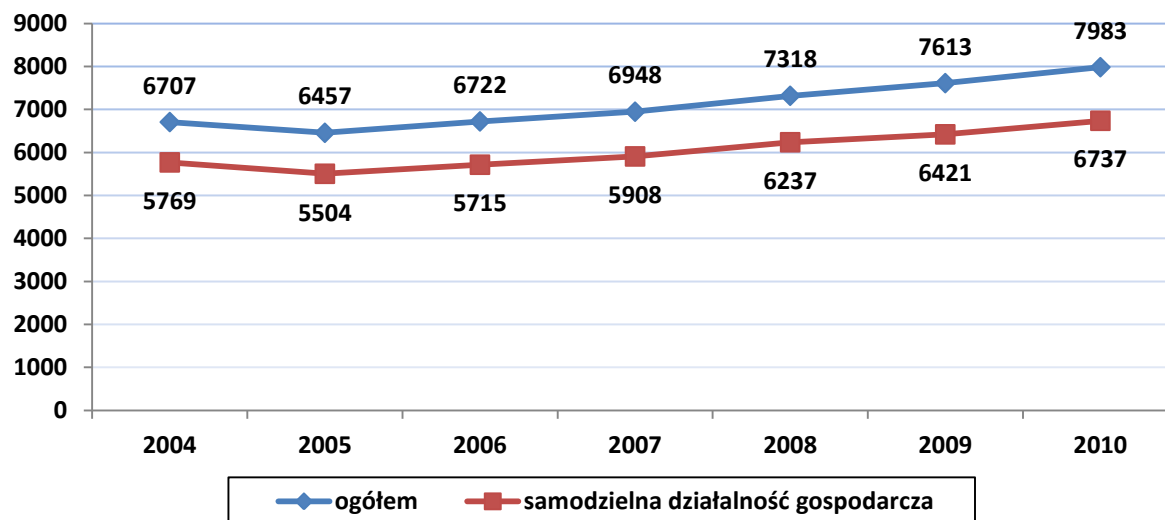
W porównaniu z 2004 rokiem przybyło 1276 podmiotów sektora prywatnego (wzrost o 19%), natomiast liczba podmiotów sektora publicznego zmniejszyła się o 105 jednostek (spadek o 31%). Udział jednostek publicznych w ogólnej liczbie podmiotów zmniejszył się tym samym z 4,8% do 2,9% w analizowanym okresie.

Zmiany struktury własnościowej polskich przedsiębiorstw zgodne są z trendami: ogólnopolskim oraz wojewódzkim. Warto jednak zwrócić uwagę, że dynamika tych zmian w powiecie chojnickim była wyższa. W latach 2004-2010 liczba podmiotów sektora prywatnego zwiększyła się o 19%, podczas gdy w województwie pomorskim o 18%, a w całym kraju jedynie o 10%. Sektor publiczny natomiast zmniejszył się w powiecie chojnickim aż o 31% w stosunku do roku 2004. Analogiczne wskaźniki dla województwa pomorskiego wynosiły 18%, a dla całego kraju jedynie 9%.

Na 234 podmioty publiczne zarejestrowane w rejestrze REGON, aż 147 stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (57,9%). Sektor prywatny w powiecie chojnickim zdominowany jest natomiast przez osoby fizyczne samodzielnie prowadzące działalność gospodarczą – te najprostsze

jednostki gospodarcze stanowią aż 84,4% wszystkich prywatnych podmiotów na terenie powiatu. Udział samodzielnej działalności gospodarczej jest zatem istotnie wyższy zarówno od średniej wojewódzkiej (76,8%), jak i krajowej (77,7%). **Dominujący udział drobnych przedsiębiorców jest zatem cechą wyróżniającą powiatu chojnickiego.** Pod tym względem powiat chojnicki plasuje się na piątym miejscu w województwie, zaraz za powiatami: puckim, nowodworskim, starogardzkim oraz kościerskim.

Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych sektora publicznego (ogółem) w tym podmiotów samodzielnej działalności gospodarczej w powiecie chojnickim w latach 2004-2010.

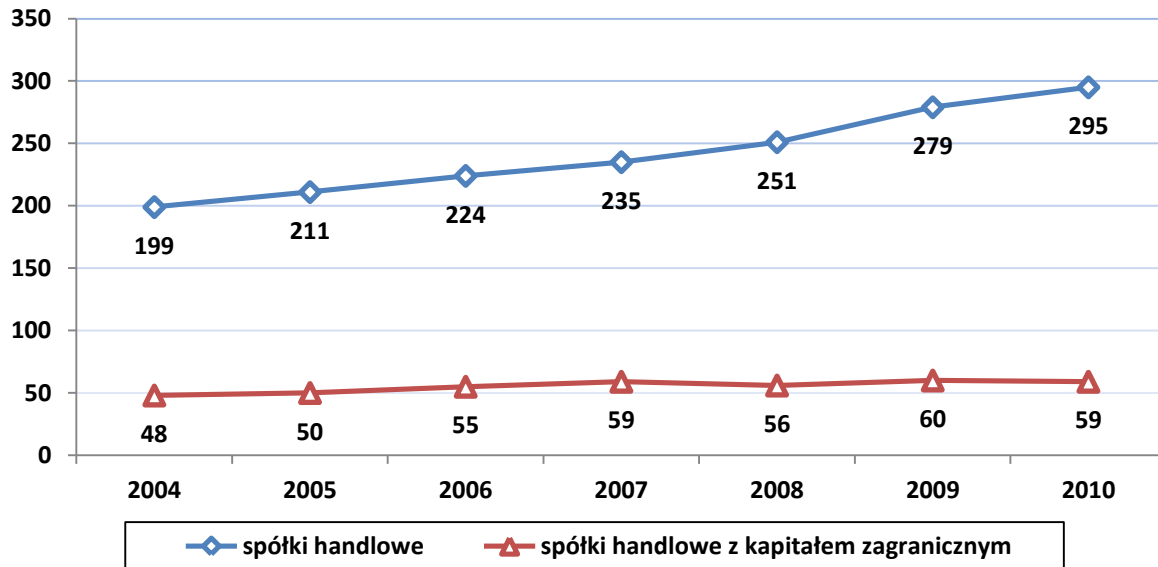
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazuje powyższy wykres, utrzymuje się dość wysokie tempo wzrostu ilości podmiotów prowadzących samodzielną działalność gospodarczą w powiecie – od 2004 roku liczba takich podmiotów wzrosła o 16,8%. Daje to zatem podstawy do stwierdzenia, że w dużej mierze drobna, lokalna przedsiębiorczość jest odpowiedzialna za rozwój prywatnego sektora gospodarczego w powiecie chojnickim.

Drugą grupę podmiotów gospodarczych sektora prywatnego stanowią spółki handlowe. Ich udział procentowy w ogólnej strukturze sektora wynosi jedynie ok. 3,7%, podczas gdy ogólnopolskie wskaźniki sytuują się na poziomie 7,9%, a województwa pomorskiego jest nawet wyższy (8,6%). Udział tych podmiotów w strukturze gospodarczej powiatu jest zatem relatywnie niski.

Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego wynosiła w 2010 roku 0,74% ogólnej liczby podmiotów sektora prywatnego w powiecie chojnickim. Jest to wynik znacznie niższy od wskaźnika w województwie pomorskim (1,64%) oraz w kraju (1,80%). Bezwzględna liczbę spółek handlowych oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego rejestrowanych w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Spółki handlowe oraz spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w powiecie chojnickim w latach 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W okresie analizowanych siedmiu lat liczba spółek handlowych systematycznie wzrastała – średnio o ok. 6,8% w skali roku. Najwyższy wzrost zanotowano w roku 2009 (ok. 11,2% w stosunku do poprzedniego). W porównaniu z rokiem 2004 liczba spółek handlowych wzrosła niemal o połowę (48,2%). Dynamika ta znacznie przewyższa tempo wzrostu notowane w województwie pomorskim (29,7%) oraz w całym kraju (38,8%) dla danego okresu.

Jeśli zaś chodzi o spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ich liczba wzrosła z 48 w roku 2004 do 59 w roku 2010, czyli o niemal 23%, jednakże na uwagę zasługuje fakt, że w latach 2008 oraz 2010 notowano zmniejszenie się ilości tego typu spółek.

Tabela 6. Udział procentowy spółek handlowych oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w powiecie chojnickim oraz w sąsiednich powiatach: człuchowskim, bytowskim, kościerskim i starogardzkim.

Powiat	Odsetek:	
	spółek handlowych	spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego
bytowski	3,63	1,24
człuchowski	3,41	0,78
chojnicki	3,70	0,74
kościerski	3,73	0,51
starogardzki	3,92	0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Biorąc pod uwagę jednostki ościenne w stosunku do powiatu chojnickiego można mówić o podobnych wskaźnikach, jeśli chodzi o udział spółek handlowych

w ogólnej liczbie podmiotów sektora prywatnego. Udział procentowy waha się od 3,41% w powiecie człuchowskim do 3,92% w powiecie starogardzkim.

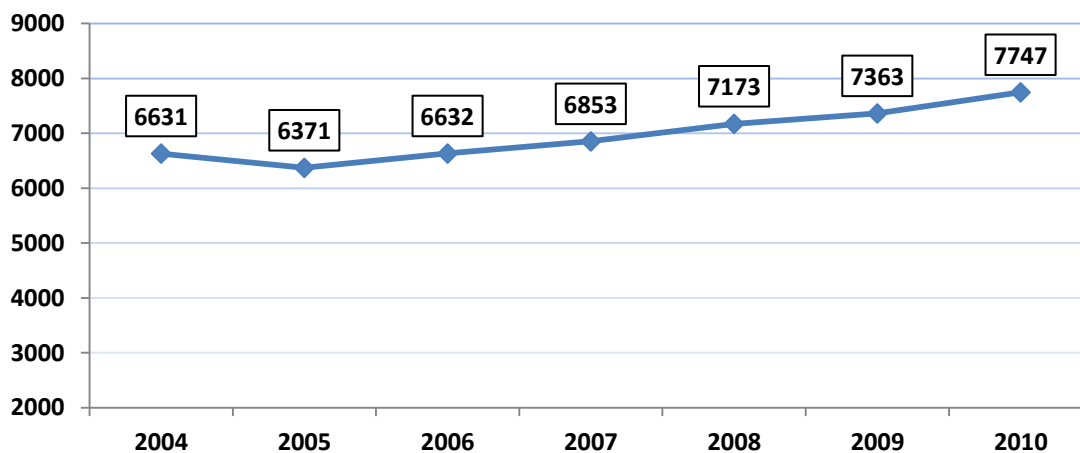
Dość duże zróżnicowanie notuje się natomiast, jeśli chodzi o udział procentowy spółek handlowych z kapitałem zagranicznym. Spośród sąsiednich powiatów największy procentowy udział takich podmiotów charakteryzuje powiat bytowski (1,24%, co jednak nadal nie przekracza średniej całego województwa), a najniższy w powiecie kościerskim (0,51%).

2.1.3. Podmioty gospodarcze według klas wielkości

Struktura wielkości przedsiębiorstw w powiecie chojnickim nie odbiega znacznie od średniej ogólnopolskiej, czy też wojewódzkiej, aczkolwiek można zauważyć pewne cechy charakterystyczne.

Na 8 217 podmiotów gospodarki narodowej, funkcjonujących na terenie powiatu chojnickiego, aż 94,3% (7 747 jednostek) zatrudnia od 0 do 9 pracowników. Tak zwane mikroprzedsiębiorstwa dominują również w skali całego kraju – ich ogólnopolski udział procentowy jest nawet wyższy niż w powiecie chojnickim – kształtuje się na poziomie 95%. W województwie pomorskim udział procentowy mikrofirm jest zaledwie o 0,2% wyższy niż średnia krajowa (95,2%). **Udział podmiotów zatrudniających do 9 pracowników w powiecie chojnickim jest zatem nieznacznie niższy od wskaźników krajowych oraz wojewódzkich.**

Wykres 6. Liczba podmiotów zatrudniających do 9 pracowników w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

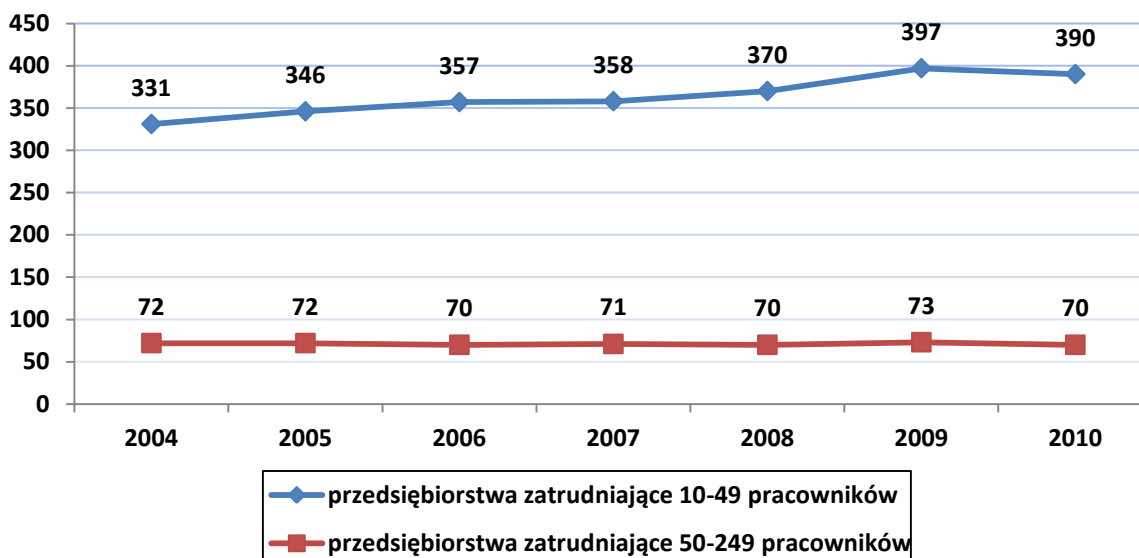
Jak można zauważyć na powyższym wykresie, liczba mikroprzedsiębiorstw, poza znacznym spadkiem w 2005 roku, stale rośnie. W porównaniu z rokiem 2004 ich liczba wzrosła o 16,8%. Podobny wskaźnik tempa wzrostu najmniejszych przedsiębiorstw obserwuje się w całym województwie pomorskim. Oba wskaźniki (wojewódzki i powiatowy) są wyższe od obserwowanej

dynamiki wzrostu w całym kraju, która w analogicznym okresie wynosiła jedynie 9,2%.

W 2010 roku liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosiła w powiecie chojnickim 390 jednostek, co stanowiło 4,75% całej liczby podmiotów. **Udział małych firm funkcjonujących na terenie powiatu jest nieznacznie wyższy niż w całym województwie (3,97%) oraz kraju (4,13%).**

Liczba firm zatrudniających od 50 do 249 pracowników utrzymywała się na względnie stałym poziomie na przestrzeni analizowanego okresu. W porównaniu z rokiem 2004, liczba jednostek zmniejszyła się o 2 podmioty (z 72 firm do 70). W ciągu siedmiu ostatnich lat liczba tych jednostek wahała się od 70 do 73, co wskazuje na pewną stabilność średnich przedsiębiorstw w powiecie. **W samym powiecie jednostki zatrudniające od 50 do 249 pracowników stanowią ok. 0,85% wszystkich podmiotów. Ich udział jest więc wyższy od średniej dla województwa pomorskiego (0,72%) oraz dla całego kraju (0,76%).**

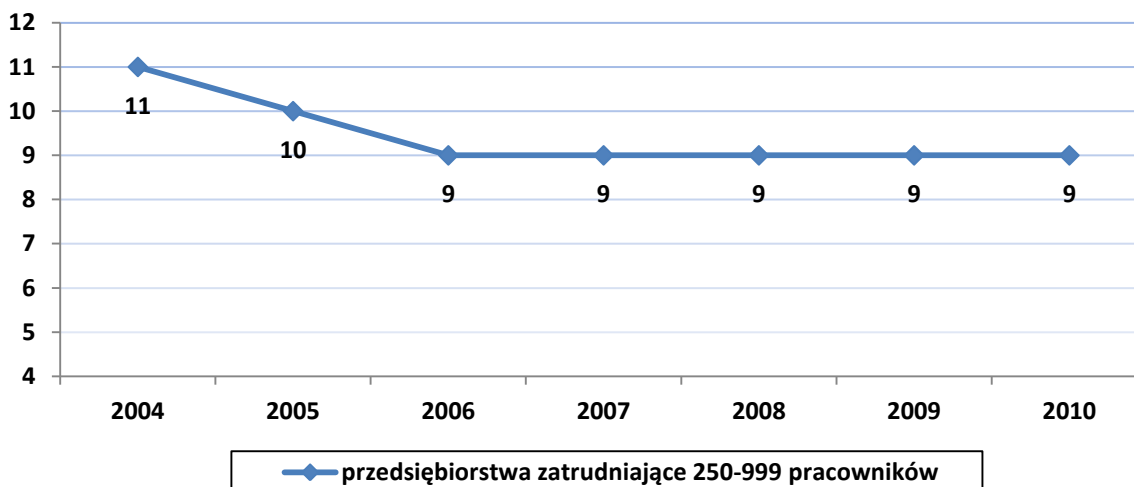
Wykres 7. Liczba podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników oraz od 50 do 249 w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Liczba firm zatrudniających ponad 250 osób stanowi 0,11% ogólnej liczby podmiotów w regionie i jest to wynik nieznacznie wyższy od średniej ogólnopolskiej (0,10%) oraz ogólnowojevodzkiej (0,08%). W analizowanym okresie liczba dużych jednostek wahała się pomiędzy 11 a 9 podmiotów, przy czym przez ostatnie 5 lat utrzymuje się na stałym poziomie. Liczbę i listę kluczowych pracodawców regionu zatrudniających od 250 do 999 pracowników prezentują poniższy wykres i tabela.

Wykres 8. Liczba podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Tabela 7. Kluczowi pracodawcy na terenie powiatu chojnickiego.

Lp.	Przedsiębiorstwo	Jednostka terytorialna	Miejscowość
1	Chojnickie Fabryki Mebli S.A. w Upadłości	Chojnice m.	Chojnice
2	Klose Czerska Fabryka Mebli Spółka z o.o.	Czersk, gm. w-m.	Czersk
3	MOSTOSTAL Chojnice S.A. Wytwórnia Konstrukcji Stalowych	Chojnice m.	Chojnice
4	Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej Chojnice	Chojnice m.	Chojnice
5	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Szpital	Chojnice m.	Chojnice
6	SEKO S.A.	Chojnice m.	Chojnice
7	WEST-POL Sp. z o.o.	Chojnice m.	Chojnice
8	Zakłady Mięsne Skiba	Chojnice m.	Chojnice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza powyższej listy pozwala stwierdzić, że kluczowymi gałęziami przemysłu dla rynku pracy na terenie powiatu chojnickiego są: sektor przetwórstwa drewna, przetwórstwa spożywczego, budownictwa oraz przemysłu maszynowego i metalowego.

W powiecie chojnickim istnieje tylko jedno przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 1 tys. pracowników – POLIPOL Meble Spółka z o. o. funkcjonujące na terenie Chojnic, które zajmuje się produkcją mebli – zakład ten zaliczyć można do sektora przetwórstwa drewna.

Tabela 8. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 250 do 999 pracowników oraz powyżej 1 tys. pracowników w powiecie chojnickim oraz sąsiednich.

Powiat	Przedsiębiorstwa zatrudniające od 250-999 pracowników	Przedsiębiorstwa zatrudniające pow. 1 tys. pracowników
bytowski	2	1

człuchowski	6	0
chojnicki	9	1
kościerski	1	2
starogardzki	8	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

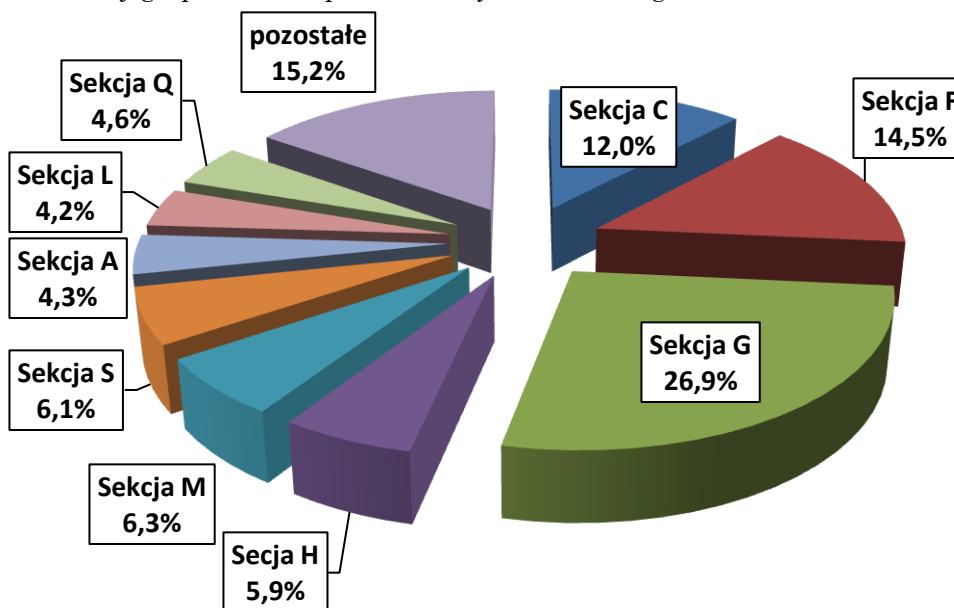
Porównując dane o liczbie największych podmiotów w sąsiednich powiatach, można zauważyć, że ich ilość w powiecie chojnickim jest relatywnie wysoka (10 podmiotów) – jedynie w powiecie starogardzkim można obserwować podobną liczbę większych podmiotów gospodarczych (9 podmiotów). W pozostałych powiatach sąsiadujących z opisywanym występuje znacznie mniej jednostek, zwłaszcza jeśli chodzi o podmioty zatrudniające od 250 do 999 pracowników. Niemal w każdym powiecie (oprócz człuchowskiego) występuje natomiast co najmniej jeden duży zakład zatrudniający ponad 1000 pracowników.

Dane wskazują zatem, że gospodarka powiatu chojnickiego oparta jest w dużej mierze na większych zakładach pracy, skupiających wielu pracowników. Ich finansowa stabilność jest istotnym czynnikiem kształtującym rynek pracy w regionie.

2.1.4. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD

Poniższy wykres prezentuje najważniejsze działy gospodarki narodowej, funkcjonujące w powiecie chojnickim.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w powiecie chojnickim według PKD 2007 w 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Najwięcej podmiotów działa w następujących branżach:

- branża handlowa (sekcja G, Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 2209 podmiotów, co stanowi ok. 26,9% wszystkich zarejestrowanych firm;
- budownictwo (sekcja F) – 1194 podmioty, ok. 14,5% podmiotów;
- przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) – 986 podmiotów, ok. 12% podmiotów.

Powyższe sekcje działalności gospodarczej stanowią łącznie ponad połowę podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu (53,4%).

Mniej reprezentowane aktywności gospodarcze zanotowane na terenie powiatu to:

- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M) – 516 podmiotów, 6,3%;
- Pozostała działalność usługowa (sekcja S) – 499 podmiotów, 6,1% oraz;
- Transport i gospodarka magazynowa (sekcja H) – 483 podmioty, 5,9%.

Z kolei najmniej reprezentowane były podmioty, których główną działalnością było: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D, 5 podmiotów); Górnictwo i wydobywanie (sekcja B, 8 podmiotów) oraz Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E, 17 podmiotów).

Na przestrzeni lat 2004-2009 przybyło najwięcej podmiotów oferujących usługi w zakresie budownictwa (395 firm, wzrost o 57,4%). W następnej kolejności była sekcja górnictwa (sekcja C), która zwiększyła ilość podmiotów o 50%, jednak w liczbach bezwzględnych na przestrzeni analizowanych lat przybyły jedynie 3 podmioty gospodarcze. W porównaniu z rokiem 2004 powstało aż 96 podmiotów funkcjonujących w obszarze: „ochrona zdrowia i pomoc społeczna” (wzrost o 33,7%) oraz 94 podmioty w obszarze „działalność usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna, pozostała” (wzrost o 20,3%). Dodatką dynamikę notowały również obszary: „edukacja” (sekcja M; 16,5%); „obsługa nieruchomości” (sekcja K; 14,1%), „przetwórstwo przemysłowe” (sekcja D; 13,3%), „administracja publiczna” (sekcja L; 5,7%), „transport i gospodarka magazynowa” (sekcja I; 3,8%), „rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” (sekcja A; 1,5%) oraz „gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników” (sekcja P; 1,5%).

Spadek liczebności podmiotów zanotowały zaś obszary: „pośrednictwo finansowe” (32 podmioty; spadek o 13,7%), „hotele i restauracje” (25 podmiotów; 10,5%) oraz „handel hurtowy i detaliczny” (46 podmiotów; 2,1%), który stanowi największy (mierzony bezwzględną liczbą przedsiębiorstw) obszar działalności gospodarczej w powiecie.

Tabela 9. Zmiany liczebności jednostek w ramach PKD 2004 w latach 2004-2009 w powiecie chojnickim*.

	Nazwa sekcji	2004	2005	2006	2007	2008	2009	zmiana %
F	Budownictwo	688	691	780	891	1043	1083	57,4
C	Górnictwo	6	7	9	8	8	9	50,0

N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	285	291	313	328	354	381	33,7
O	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	464	458	481	504	524	558	20,3
M	Edukacja	200	210	204	210	227	233	16,5
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	957	948	1009	1024	1028	1092	14,1
D	Przetwórstwo przemysłowe	893	861	907	947	988	1012	13,3
L	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	70	71	71	73	74	74	5,7
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	425	408	410	413	452	441	3,8
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	340	338	342	354	336	345	1,5
P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	340	338	342	354	336	345	1,5
B	Rybactwo	5	4	4	4	4	5	0,0
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	7	7	8	7	7	7	0,0
Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne	5	4	4	4	4	5	0,0
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	2235	2098	2129	2120	2172	2189	-2,1
H	Hotele i restauracje	238	214	205	207	208	213	-10,5
J	Pośrednictwo finansowe	233	194	197	202	198	201	-13,7

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

**Uwaga:* kolumna „zmiana %” wskazuje procentowy przyrost bądź spadek liczebności podmiotów w latach 2004-2009.

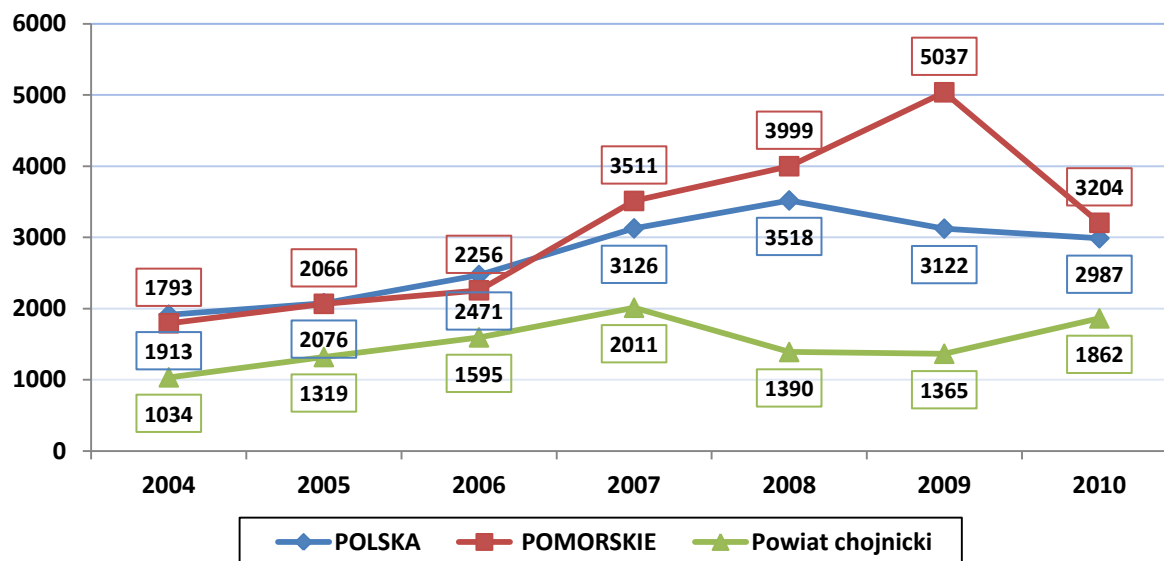
2.1.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Potencjał gospodarczy regionu jest również wypadkową ponoszonych przez przedsiębiorców nakładów inwestycyjnych. Wzrost nakładów inwestycyjnych świadczy o podnoszeniu konkurencyjności przedsiębiorstwa, jest również pewnym prognostykiem kierunku rozwoju gospodarczego regionu oraz jego potencjału.

Poniżej przedstawione zostały dane GUS dotyczące wysokości nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach powiatu chojnickiego w kolejnych latach na tle województwa pomorskiego i Polski w przeliczeniu na

jednego mieszkańca danego obszaru. Standaryzacja wskaźnika pozwala na wykonanie porównawczych analiz międzyterytorialnych.

Wykres 10. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim w latach 2004-2010.

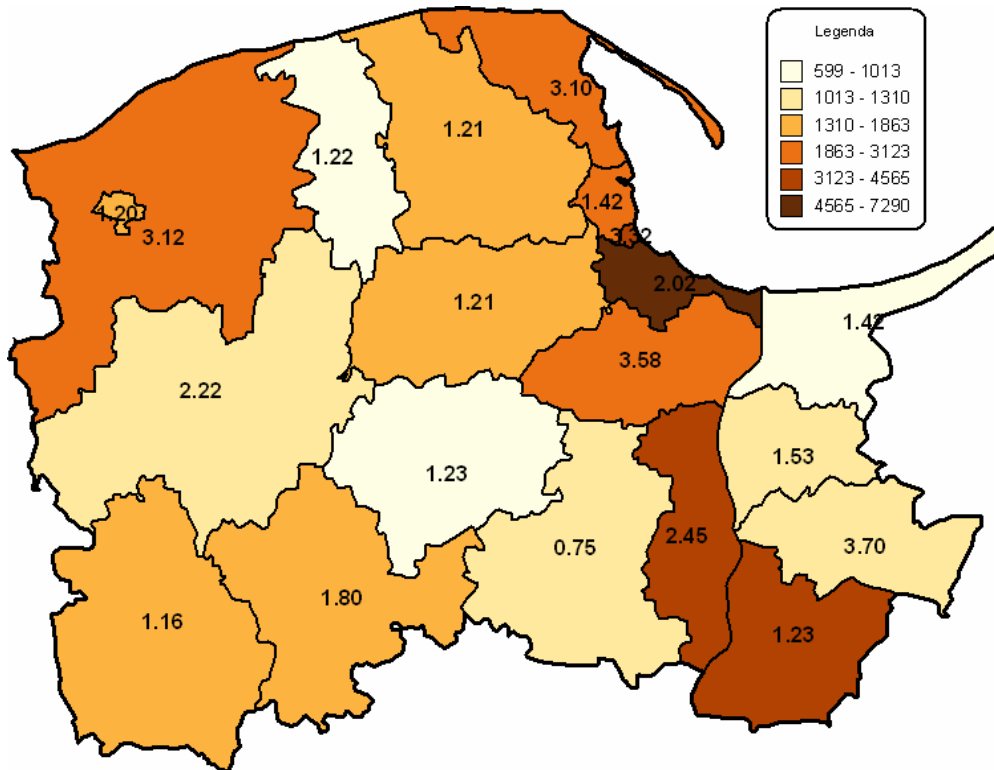

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W stosunku do wskaźników krajowych i wojewódzkich poziom nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw na jednego mieszkańca powiatu jest niski i wynosi około 58% wartości wskaźnika wojewódzkiego oraz 62% krajowego. Należy zwrócić uwagę, że nakłady inwestycyjne w powiecie chojnickim w latach 2004-2007 podwoiły się. Jednocześnie w latach 2007-2009 obserwowano znaczny spadek poziomu inwestycji. Dopiero dane za rok 2010 wskazują na tendencję wzrostową w powiecie. Dane wskazują, że tzw. kryzys finansowy wcześniej odbił się na nakładach inwestycyjnych w powiecie (już w 2008 w stosunku do 2009 w Polsce i 2010 na Pomorzu), ale też widoczny jest wzrost poziomu nakładów w 2010, sygnalizujący ponowne wejście w okres koniunktury gospodarczej.

Poziom nakładów inwestycyjnych w powiecie chojnickim wzrósł o 80,1% w stosunku do roku 2004 i jest nieznacznie wyższy niż analogiczny wskaźnik w województwie pomorskim (78,7%). **Dynamika wzrostu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w województwie pomorskim i powiecie chojnickim jest natomiast znacznie wyższa od wskaźnika krajowego, który wynosi jedynie 56,1%.**

Mapa 4. Poziom nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2010 i dynamika zmian wskaźnika w latach 2004-2010 w województwie pomorskim w ujęciu powiatowym*.

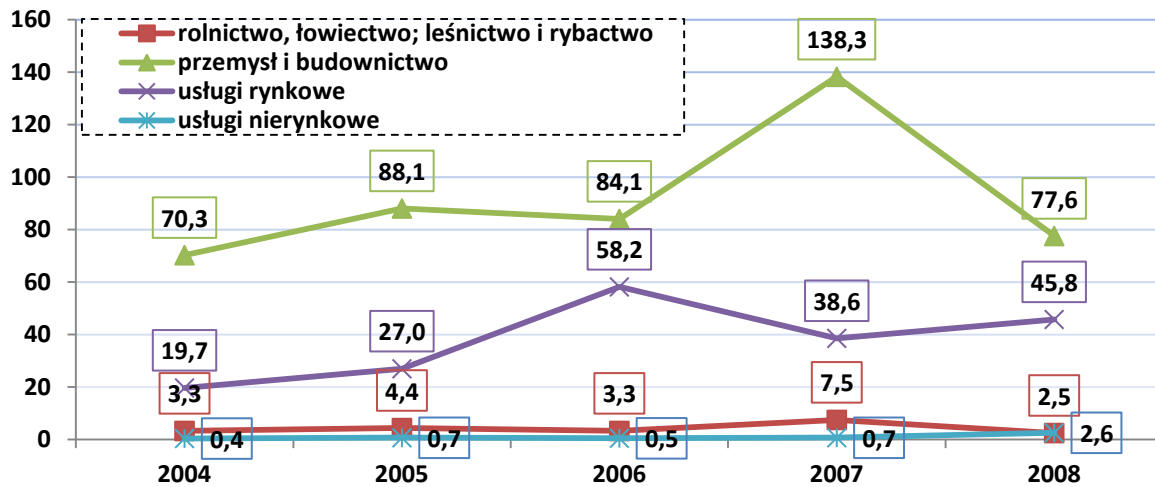

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

*Liczba w każdym powiecie reprezentuje poziom dynamiki zmian wskaźnika w porównaniu z rokiem 2004, gdzie 1=wartość wskaźnika za rok 2004.

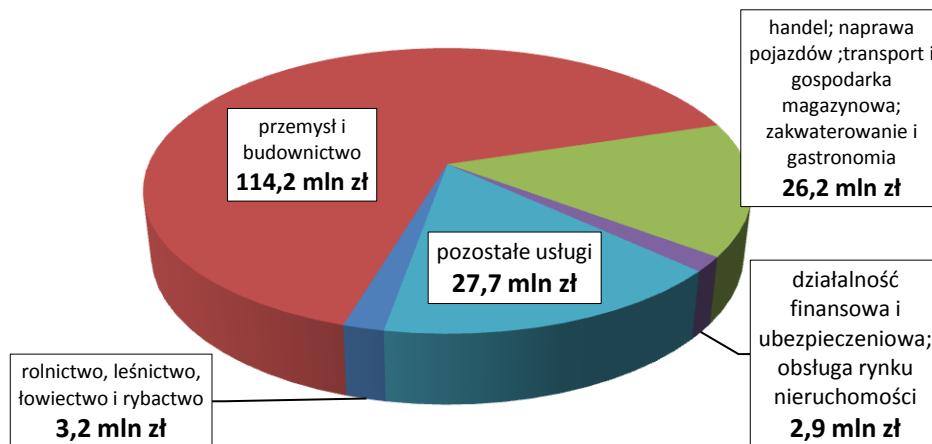
Poziom nakładów inwestycyjnych w powiecie chojnickim należy uznać za umiarkowany na tle całego województwa. Największymi nakładami w przeliczeniu na 1 mieszkańca może pochwalić się miasto powiatowe Gdańsk (7 290 zł) oraz powiaty tczewski i kwidziński (odpowiednio: 4 564 oraz 3 857 złotych). Jeśli zaś chodzi o dynamikę wzrostu nakładów inwestycyjnych, powiat chojnicki ze wskaźnikiem 1,80 (wzrost nakładów o 80% w stosunku do roku 2004) zajmuje 9. pozycję wśród powiatów wchodzących w skład województwa pomorskiego, przy czym należy zauważyć, że wskaźnik wzrostu osiąga wyższy poziom od sąsiednich powiatów za wyjątkiem powiatu bytowskiego (wskaźnik 2,22; wzrost o 122% w stosunku do roku 2004). Jedynym powiatem w województwie, w którym poziom nakładów zmniejszył się w porównaniu z rokiem 2004 jest powiat starogardzki (wskaźnik 0,75; spadek o 25%).

Wykres 11. Nakłady inwestycyjne w powiecie chojnickim według poszczególnych działów gospodarki w latach 2004-2008 (według PKD 2004) w mln złotych.

Źródło: opracowania własne na podstawie danych z GUS.

Wykres 12. Nakłady inwestycyjne w powiecie chojnickim według poszczególnych działów gospodarki w 2010 roku (według PKD 2007).

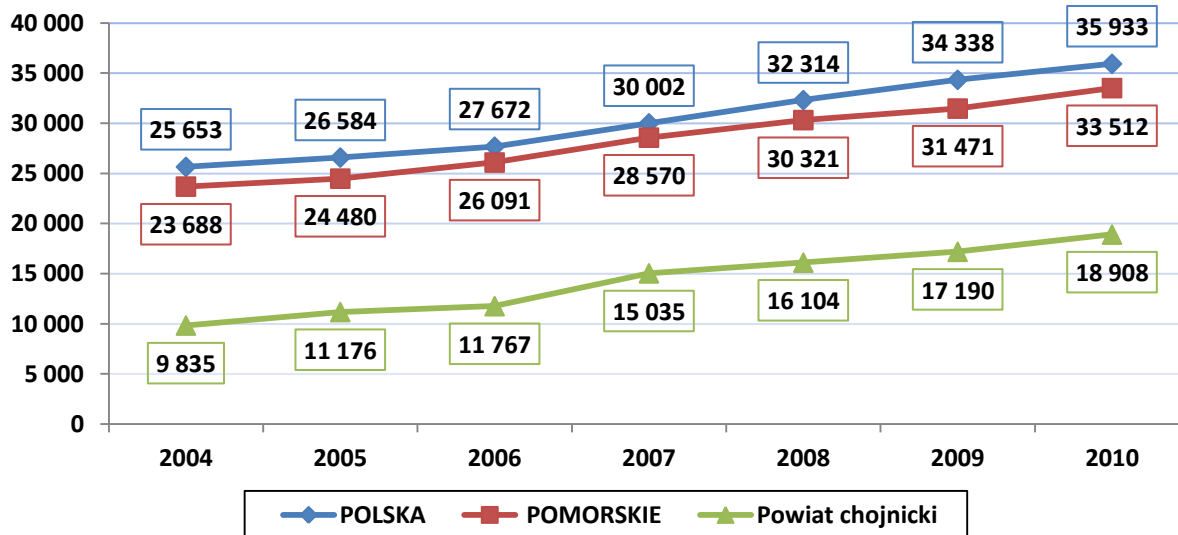
Źródło: opracowania własne na podstawie danych z GUS.

Największe inwestycje zostały zrealizowane w sektorze przemysłowym i budowlanym (niezmiennie od 2004 roku). Łączna wartość nakładów wynosi ok. 114,2 milionów złotych, czyli ok. 65,6% całości środków przeznaczanych na inwestycje w powiecie. Drugim co do wysokości nakładów inwestycyjnych sektorem są usługi rynkowe. Wartość nakładów wzrosła w latach 2004-2008 ponad dwukrotnie.

Warto zwrócić również uwagę na dynamiczny wzrost nakładów inwestycyjnych na usługi nierynkowe w latach 2004-2008, do których zalicza się sekcje: L (administracja publiczna i administracja narodowa), M (edukacja) oraz

N (ochrona zdrowia i pomoc społeczna)¹. Jest to związane najprawdopodobniej z realizacją przez sektor publiczny inwestycji w oparciu o środki strukturalne UE. Poziom nakładów inwestycyjnych na rolnictwo utrzymywał się natomiast na podobnym poziomie z wartym odnotowania wzrostem nakładów w 2007 roku.

Wykres 13. Wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w powiecie chojnickim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2010 w PLN.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Wartość środków trwałych w 2010 roku w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest znacząco niższa od analogicznych wskaźników krajowych oraz wojewódzkich (stanowi odpowiednio 52,6% i 56,4% ich wartości). Warto jednakże odnotować systematyczny wzrost wartości środków trwałych w powiecie, która w ciągu siedmiu analizowanych lat uległa niemal podwojeniu (wzrost o 92%). Jest to warte uwagi zwłaszcza w kontekście znacznie niższej dynamiki wzrostu wartości tego wskaźnika w kraju oraz na Pomorzu (odpowiednio: 40,1% oraz 41,5%).

2.1.6. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według sektorów własnościowych, klas wielkości i sekcji PKD

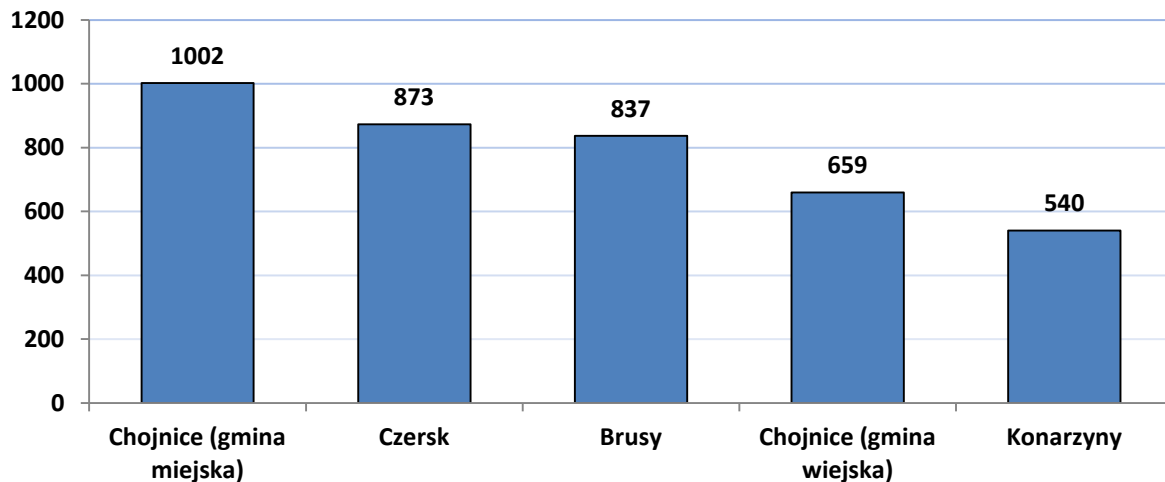
Wskaźnik nasycenia aktywnością gospodarczą poszczególnych gmin powiatu chojnickiego, czyli liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na 10 tysięcy mieszkańców wskazuje, że życie gospodarcze regionu skupia się głównie w gminie miejskiej Chojnice. Wskaźnik ten osiąga wartość 1002 podmiotów. Gminy miejsko-wiejskie Czersk oraz Brusy, czyli jednostki terytorialne skupiające pozostałe miasta regionu, osiągają wskaźniki odpowiednio: 873 oraz 837 podmiotów. Najmniej rozwiniętą sieć mierzoną względną ilością przedsiębiorstw na 10000 mieszkańców charakteryzują się

¹ Sekcje według PKD 2004.

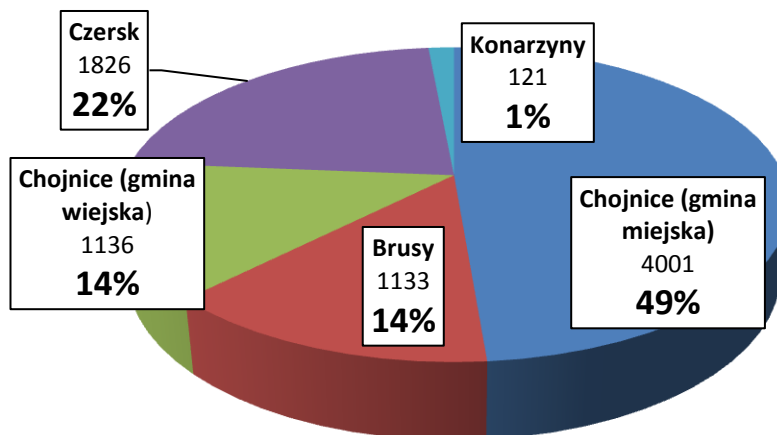
gminy wiejskie powiatu: Chojnice (659) oraz Konarzyny (540). **Zróznicowanie aktywności gospodarczej jest więc dość znaczne i przebiega na granicy: gmina miejska i gminy miejsko-wiejskie a gminy wiejskie.**

O ile wskaźnik ten dla gmin miejsko-wiejskich powiatu chojnickiego osiąga porównywalną wartość z analogicznym wskaźnikiem dla Pomorza (885), to obszary wiejskie powiatu chojnickiego charakteryzują się zauważalnie niższą ilością podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców od średniej wojewódzkiej dla tej kategorii JST (797).

Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w roku 2010.

Wykres 15. Bezwzględna liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu w roku 2010.

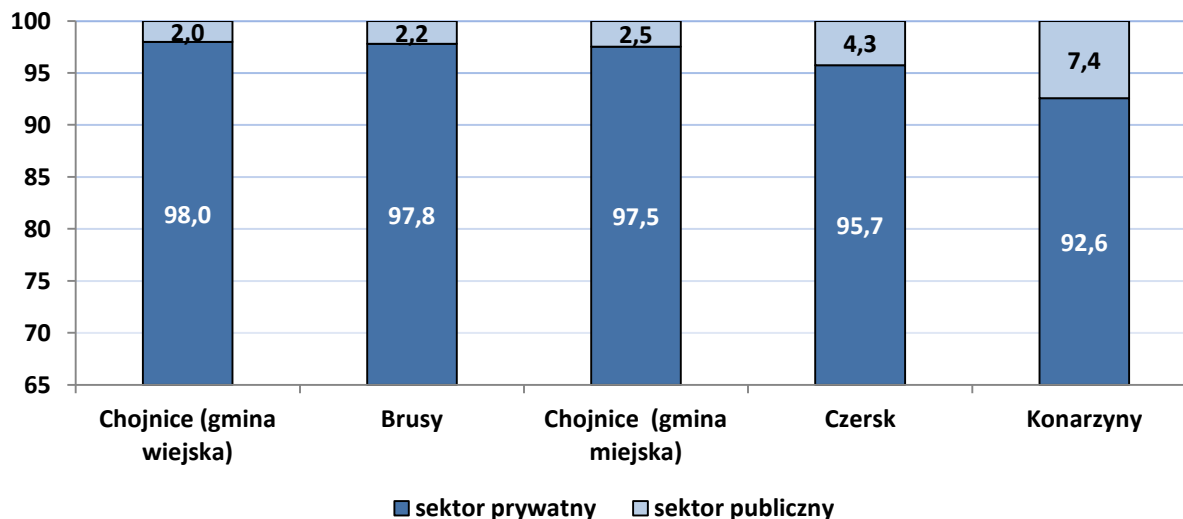

Źródło: opracowania własne na podstawie danych z GUS.

Jeśli chodzi zaś o bezwzględną liczbę podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach, można stwierdzić dominację ośrodka miejskiego Chojnice, który skupia niemal połowę podmiotów gospodarczych w powiecie

(49%). Pozostałe gminy (z wyjątkiem gminy wiejskiej Konarzyny) mają podobny udział w ogólnej ilości podmiotów. Gmina Konarzyny z funkcjonującymi na jej terenie 121 podmiotami gospodarczymi jest obszarem działalności gospodarczej jedynie dla 1% przedsiębiorstw w powiecie chojnickim.

Wykres 16. Udział sektora prywatnego i publicznego wśród podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2010 roku w procentach.

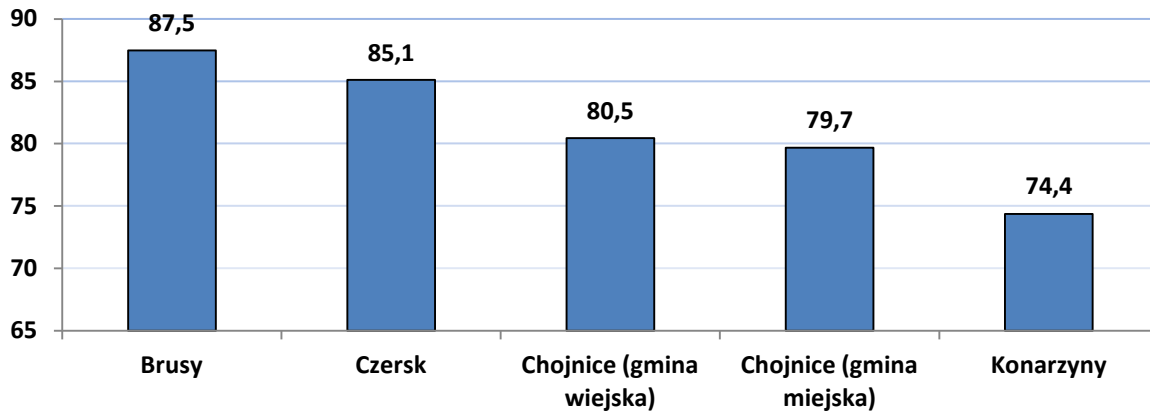

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W całym powiecie sektor publiczny stanowi 2,9% ogólnej liczby podmiotów. W poszczególnych gminach natomiast wskaźnik ten wahał się w 2010 roku od 2% (w gminie wiejskiej Chojnice) do 7,4% w gminie Konarzyny. Warto jednak zastrzec, że przy bardzo niskiej ogólnej ilości podmiotów zarejestrowanych w tej gminie daje to jedynie 9 podmiotów sektora publicznego. Zwraca również uwagę relatywnie duża ilość podmiotów publicznych w gminie wiejsko-miejskiej Czersk (4,3%).

W całym powiecie udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogóle podmiotów gospodarczych wynosił ok. 82,0%. W podziale na poszczególne gminy powiatu można zauważyć, że powyżej średniej plasują się gminy miejsko-wiejskie Brusy oraz Czersk, a poniżej gminy: Chojnice (zarówno miejska, jak i wiejska) oraz wiejska Konarzyny.

Wykres 17. Udział podmiotów z zarejestrowaną działalnością gospodarczą osób fizycznych w stosunku do wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminach powiatu chojnickiego w 2010 roku w procentach.

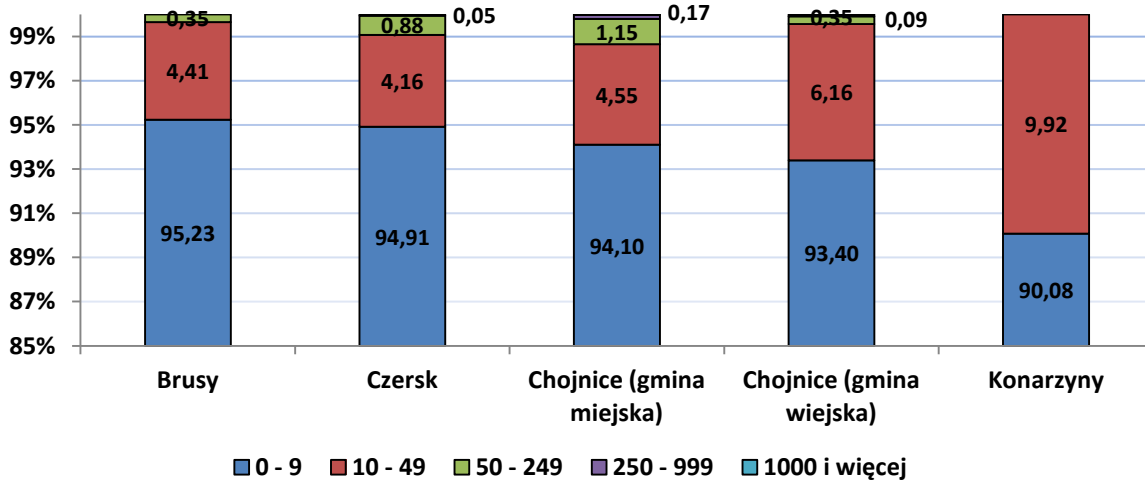

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W całym powiecie notuje się wyższy odsetek małych, średnich oraz dużych przedsiębiorstw w porównaniu ze wskaźnikami krajowymi i wojewódzkimi. Jedynie odsetek mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających do 9 pracowników) jest na niższym poziomie niż w kraju.

W podziale na poszczególne gminy powiatu można zauważyć, że najwięcej (w liczbach bezwzględnych) małych (ale nie mikro) firm, czyli tych zatrudniających od 10 do 49 pracowników, znajdowało się na terenie gminy miejskiej Chojnice (182) oraz gminy miejsko-wiejskiej Czersk (76) (dane za rok 2010). Te same gminy przodowały również, jeśli chodzi o liczbę średnich firm, zatrudniających powyżej 50 pracowników – w gminie miejskiej Chojnice znajdowało się 54 takich firm (z czego jedna zatrudniająca powyżej tysiąca pracowników oraz 7 dużych zatrudniających od 250 do 999), a w gminie Czersk – 17 (z czego jedna zatrudniała od 250 do 999 pracowników).

Wykres 18. Udział podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według klas wielkości w 2010 roku w procentach.

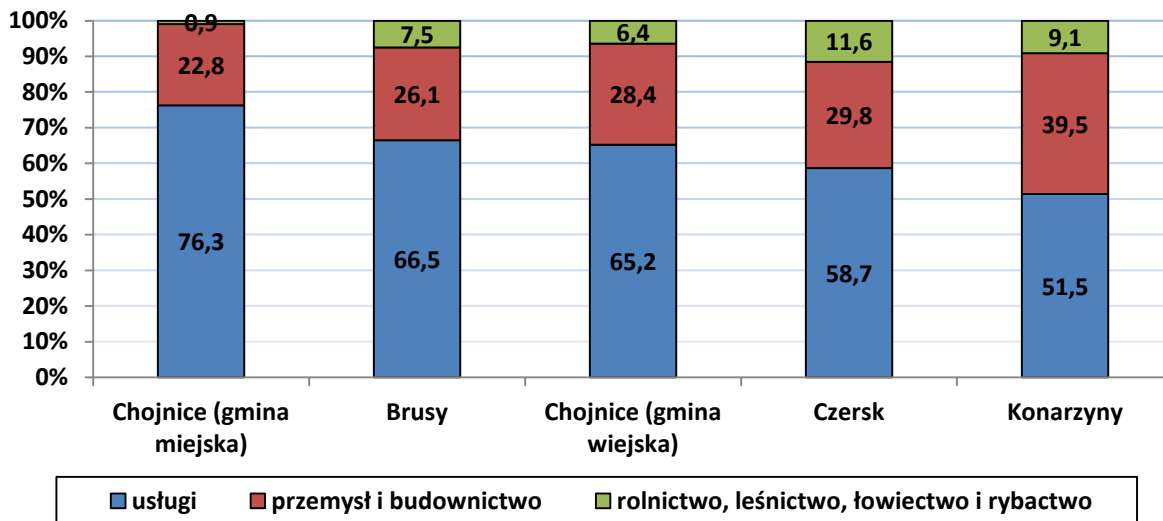

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Powyższy wykres prezentuje strukturę poszczególnych gmin pod względem wielkości funkcjonujących podmiotów gospodarczych. Największy odsetek małych firm notuje się w gminie wiejskiej Konarzyny (9,9%). Tak wysoki odsetek wynika jedynie z faktu, że w samej gminie brak jest firm zatrudniających więcej niż 50 pracowników.

Udział procentowy poszczególnych obszarów działalności podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gmin powiatu chojnickiego prezentuje poniższy wykres.

Wykres 19. Udział podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według rodzajów działalności (wg PKD 2007) w procentach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Najwyższy odsetek podmiotów, których głównym obszarem działalności są usługi, znajduje się na terenie gminy miejskiej Chojnice (76,3%) a najniższy w gminie wiejskiej Konarzyny (51,5%). Odsetek firm działających w branży budowlanej lub przemysłowej waha się od 22,8% w gminie miejskiej Chojnice do niemal 40% w gminie Konarzyny. Największy odsetek firm związanych z rolnictwem działa na terenie gminy wiejsko-miejskiej Czersk (11,6%).

Poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz liczebności podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu według Polskiej Klasyfikacji Działalności z 2007 roku.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według PKD2007). Stan na 2010 rok.

	Nazwa sekcji	Chojnice (miejska)	Brusy	Chojnice (wiejska)	Czersk	Konarzyny	ogółem
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	103	85	117	14	355
B	Górnictwo i wydobywanie	5	0	1	2	0	8
C	Przetwórstwo przemysłowe	394	191	119	266	16	986
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	1	0	1	0	5
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4	4	5	0	17
F	Budownictwo	507	251	172	244	20	1194
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1121	239	281	540	28	2209
H	Transport i gospodarka magazynowa	239	62	62	112	8	483
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	96	28	53	61	4	242
J	Informacja i komunikacja	81	11	10	22	0	124
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	124	29	20	35	0	208
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	231	9	38	68	1	347
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	336	27	74	75	4	516
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	93	15	25	30	3	166
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22	16	15	16	6	75
P	Edukacja	157	32	40	45	4	278
Q	Opieka zdrowotna i pomoc	243	34	45	50	2	374

	społeczna						
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	52	15	30	30	4	131
S	Pozostała działalność usługowa	257	66	62	107	7	499
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
	RAZEM	4001	1133	1136	1826	121	8217

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

2.2. Warunki prowadzenia biznesu

2.2.1. Lokalizacja powiatu chojnickiego na komunikacyjnej mapie kraju

Chojnice położone są około 130 kilometrów od głównej aglomeracji regionu, czyli Trójmiasta (co przekłada się wg analiz na średnio 98 minut podróży samochodem osobowym i 128 minut koleją) oraz 90 kilometrów od Bydgoszczy.

Powiat chojnicki jest raczej korzystnie usytuowany na mapie komunikacyjnej kraju z uwagi na bliskość autostrady A1, łączącej docelowo północ (od Rusocina pod Gdańskiem) z południem kraju (granica polsko-czeska w Gorzyczkach). Obecnie przejezdny jest odcinek z Rusocina do Torunia (150,6 km). Odległość z Chojnic do najbliższego węzła „Nowe Marzy” pod Grudziądem, umożliwiającego wjazd na autostradę, wynosi ok. 92 kilometry.

Ponadto powiat chojnicki przecina droga krajowa nr 22 prowadząca od granicy polsko-rosyjskiej w Grzechotkach do granicy z Niemcami w Kostrzynie², czyli droga Berlin-Kaliningrad.

² Więcej na temat sieci komunikacyjnej w powiecie w pkt. 2.2.2a niniejszego opracowania.

Mapa 5. Planowany przebieg autostrady A1*.

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

* Oznaczenia: kolor zielony – odcinki ukończone; kolor czerwony – odcinki w budowie; linia przerywana – odcinki projektowane

Odległości do większych miast regionu:

- Gdańsk – 130 km,
- Człuchów – 15 km,
- Bytów – 61 km,
- Słupsk – 132 km,
- Elbląg – 143 km,
- Malbork – 111 km,
- Tczew – 99 km,
- Toruń – 119 km,
- Bydgoszcz – 90 km.

Odległości o większych ośrodków w kraju:

- Warszawa – 320 km,
- Kraków – 594 km,
- Wrocław – 360 km,
- Łódź – 318 km,
- Szczecin – 236 km,
- Berlin – 373 km,
- Kaliningrad – 247 km.

Odległości do lotnisk oraz portów morskich:

- Rębiechowo (Gdańsk) – 133 km,
- Bydgoszcz-Szwederowo – 93 km,

- Port Gdynia – 155 km.

2.2.2. Sieć komunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w ciepło, energię i gaz

Sieć komunikacyjna

Jedną z podstawowych osi komunikacyjnych powiatu jest droga krajowa nr 22, przebiegająca od przejścia granicznego polsko-rosyjskiego w Grzechotkach do granicy z Niemcami w Kostrzynie. Droga krajowa nr 22 o długości około 460 km, zwana potocznie „berlinką” jest częścią dawnej autostrady łączącej Berlin z Kaliningradem. Jest to droga o znaczeniu zarówno krajowym, jak i międzynarodowym, jako że łączy dwa przejścia graniczne. **Obecny odcinek drogi w powiecie chojnickim liczy 37 kilometrów, a jej stan techniczny należy uznać za zły lub bardzo zły.** Nasilający się ruch tranzytowy i lokalny związany z rozwojem gospodarczym regionu oraz coroczne okresowe wzmoczenie ruchu turystycznego wymusza konieczność przeprowadzenia generalnego remontu nawierzchni o co apelują lokalne władze³. Do tej pory wykonano jedynie remonty pojedynczych odcinków, np. pomiędzy Chojnicami a Czernskiem oraz Czarną Wodą a Zblewem.

Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w powiecie chojnickim prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Długość dróg publicznych w powiecie chojnickim w roku 2010.

Drogi	Długość dróg [w kilometrach]	W porównaniu z rokiem 2001
drogi powiatowe	316	+6
drogi gminne	176	+81
drogi wojewódzkie	120	bez zmian
drogi krajowe	37	bez zmian
Razem	649	+87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W porównaniu z rokiem 2001 udało się zwiększyć długość dróg powiatowych o 6 kilometrów a gminnych aż o 81 kilometrów. Największą inwestycją drogową w powiecie ostatnich lat była budowa 14-kilometrowego odcinka południowej obwodnicy Chojnic. Realizacja inwestycji trwała 2 lata i kosztowała 201,1 mln złotych.

Przez obszar powiatu przebiega 5 linii kolejowych. Z Dworca Głównego w Chojnicach można dojechać bezpośrednio do Bydgoszczy, Gdyni, Piły, Kościerzyny, Tczewa i Szczecinka.

³ Zobacz: www.powiat.chojnice.pl/t_pliki/_/2539.pdf, 12.06.2012

Gospodarka wodno-ściekowa

Stopień zwodociągowania obszaru powiatu chojnickiego w 2010 roku wyniósł 93,6%. Wskaźnik ten określa stosunek procentowy mieszkańców podłączonych do sieci wodociągowej do ogółu mieszkańców powiatu. Poniższa tabela wskazuje na poziom zwodociągowania w poszczególnych gminach.

Tabela 12. Stan zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w roku 2010.

Gmina	% zwodociągowania	Liczba podłączonych mieszkańców
Czersk	84%	17 794
Chojnice (gmina wiejska)	98%	16 985
Brusy	88%	12 280
Konarzyny	75%	1 730
Chojnice (gmina miejska)	100%	39 826
Razem	93,6%	88 615

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl

Długość sieci wodociągowej w powiecie wynosił 895,2 kilometrów (stan na 2010 rok)⁴, co w porównaniu do stanu na rok 2001 oznacza przyrost infrastruktury o 176 kilometrów, czyli o 19,7%. Zapotrzebowanie na wodę w powiecie jest realizowane przez pięć firm wodociagowych, ulokowanych w każdej gminie, korzystających z ujęć komunalnych. Łącznie produkują one 10 520 m³ wody na dobę (w nawiasach procent zaopatrzenia gminy):

- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. Czersk (84%);
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Chojnicach (98%);
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Brusach (93%);
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Konarzynach (90%);
- Miejskie Wodociągi Sp. z o.o. w Chojnicach (100%).

Dobowe zużycie wody wynosi 9109 m³, przy czym ok. 13,3% zużycia (1211 m³/doba) pochłaniają cele przemysłowe.

Stopień skanalizowania obszaru powiatu chojnickiego wynosił ok. 75%, co oznacza że jedynie ¾ budynków ma podłączenie do sieci kanalizacyjnej. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin powiatu prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Stan skanalizowania poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w roku 2010.

Gmina	% skanalizowania
Czersk	70%
Chojnice (gmina wiejska)	ok. 70%
Brusy	ok. 63%
Konarzyny	ok. 60%
Chojnice (gmina miejska)	98%
Razem	ok. 75%

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl

⁴ Na podstawie danych z GUS.

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie wynosiła 459,5 kilometrów (stan na 2009 rok). W porównaniu do roku 2001 przybyło aż 235,2 km sieci, co wskazuje na podwojenie wielkości infrastruktury kanalizacyjnej (wzrost o 104%). Zwiększył się także procent ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – z 64% w roku 2001 do 83,4% za rok 2009.

Na terenie powiatu funkcjonuje obecnie 7 komunalnych oczyszczalni ścieków, w których stosuje się oczyszczanie biologiczne i chemiczne:

- Oczyszczalnia miejska w Chojnicach;
- Oczyszczalnia w Swornegaciach;
- Oczyszczalnia w Konarzynach;
- Oczyszczalnia w Zielonej Hucie;
- Oczyszczalnia w Brusach;
- Oczyszczalnia w Czersku;
- Oczyszczalnia w Rytle.

Oprócz oczyszczalni komunalnych istnieje jeszcze pięć przemysłowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Chojnicach, odbiornik – Struga Jarcewska;
- Gospodarstwo rolne Ciechocin, mechaniczna, odbiornik – rów melioracyjny w zlewni Strugi Ciechocińskiej;
- Gospodarstwo rolne Ostrowite, mechaniczno-biologiczna, odbiornik – rów melioracyjny w zlewni jez. Piastoszyn;
- Gospodarstwo rolne Silno – mechaniczno-biologiczna, odbiornik – Struga Ciechocińska;
- Gorzelnie Jeziorkach i Jarcewie – mechaniczne, odbiorniki: Suska Struga, rów melioracyjny w zlewni Suskiej Strugi oraz Struga Jarcewska.

Charakterystyka systemu zaopatrzenia w ciepło, energię i gaz

Powiat chojnicki jest zaopatrywany w energię elektryczną liniami wysokiego napięcia. Na obszarze powiatu nie są zlokalizowane placówki wytwarzające energię elektryczną – Rejon Energetyczny Chojnice pobiera energię z najbliższego ośrodka w Bydgoszczy.

W obrębie Rejonu Energetycznego Chojnice jest pięć linii wysokiego napięcia 110kV :

- linia 110 kV Chojnice, Przemysłowa Chojnice, Kościerska o długości 2929 mb;
- linia 110 kV Tuchola Chojnice o długości 14238 mb;
- linia 110 kV Sępólno Chojnice o długości 14711 mb;
- linia 110 kV Czarna Woda Czersk o długości 11324 mb;
- linia 110 kV Chojnice Brusy o długości 36358 mb.

Gaz ziemny transportowany jest siecią gazociągów przesyłowych PGNiG S.A, w struktury której wchodzi Pomorska Spółka Gazownictwa w Gdańsku. Sieć przesyłowa i obiekty technologiczne systemu eksploatowane są przez regionalne

oddziały przesyłu. Na terenie Powiatu Chojnickiego jest to Regionalny Oddział Przesyłu w Bydgoszczy.

Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 144,284 km (stan na 2010 rok), a procent ludności korzystającej z infrastruktury gazowej wynosił 36,8%, co wskazuje na niezadowalający stopień gazyfikacji powiatu. Dane w ujęciu dynamicznym umieszczone w poniższej tabeli wskazują jednakże na stopniową poprawę stanu infrastruktury gazowej.

Tabela 14. Wybrane wskaźniki związane ze stanem gazyfikacji powiaty chojnickiego w latach 2006-2010.

Wskaźnik	Powiat chojnicki				
	2006	2007	2008	2009	2010
długość sieci rozdzielczej [w metrach]	93 642	99 260	113 225	124 900	144 284
ludność korzystająca z sieci gazowej [w %]	35,7	35,6	35,4	36,7	36,8
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	2 346	2 413	2 653	2 998	3 235

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Zaopatrzenie w ciepło w powiecie chojnickim realizuje się poprzez wykorzystanie gazu ziemnego z przesyłowej sieci gazowniczej oraz indywidualne piece węglowe. Największym obiektem energetycznym na terenie powiatu jest Miejski Zakład Energetyki Ciepłej w Chojnicach dysponujący kotłownią węglową o mocy 34,85 MwT.

Głównymi obiektami energetycznymi w regionie są:

- Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Chojnicach;
- Rindipol S.A. w Chojnicach;
- „Kłose” Czerska Fabryka Mebli Sp. z o.o. w Czersku;
- „Floors” Sp. z o.o. w Brusach;
- Ciepłownia ze spalarnią przy Szpitalu Specjalistycznym im. J.K. Łukowicza w Chojnicach;
- Kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej „Kłos” w Niezychowicach k./Chojnic.

2.2.3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

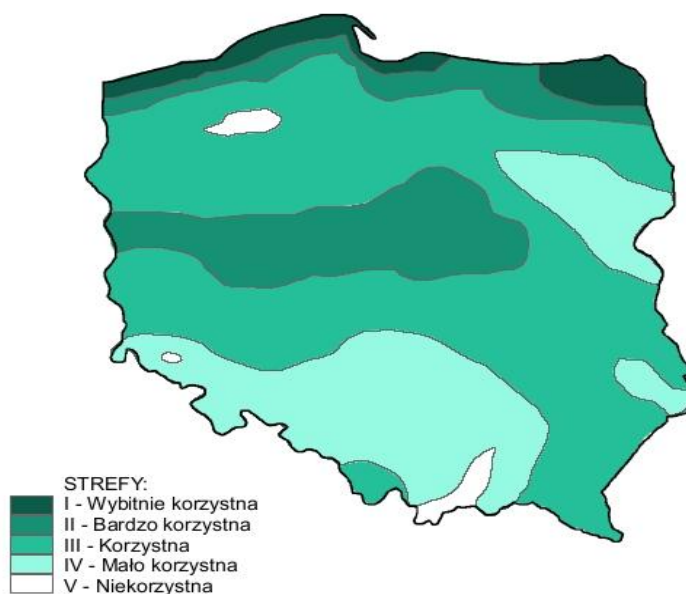
Według wykładni ustawowej odnawialne źródła energii (OZE) to: „(...) źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania”⁵. Na terenie powiatu możliwe jest wykorzystywanie energii wiatrowej, promieniowania słonecznego, wodnej (wynikającej ze spadku rzek), geotermalnej oraz biomasy i biogazu.

⁵ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 19 grudnia 2005 r. (Dz.U. 2005 nr 261 poz. 2187)

Energia wiatrowa

Choć obszar powiatu chojnickiego należy do obszarów korzystnych (tzw. klasy III) pod względem możliwości przetwarzania energii wiatrowej, dotąd nie prowadzono inwestycji skierowanych na rozwój tej formy energetyki. Utrudnieniem dla realizacji inwestycji tego typu na obszarze powiatu może być znaczna rozległość chronionego obszaru przyrodniczego. Pierwsza inicjatywa w tym kierunku została podjęta dopiero w 2011 roku w gminie Chojnice, gdzie inwestycje realizować będą dwie firmy – Gamesa Energia Polska oraz Nowa Energia. Pierwsza z nich ma zamiar wybudować 8 elektrowni o mocy 4,5 MW każda, druga zaś kolejne osiem o mocy 2 MW każda. Łącznie więc powstać może do 2013 roku 16 elektrowni o mocy 52 MW. Byłyby to pierwsze obiekty tego typu na obszarze powiatu.

Mapa 6. Strefy energetyczne wiatru w Polsce.

Źródło: Ośrodek Meteorologii IMGW

Energia wodna

Na terenie powiatu chojnickiego mamy do czynienia z bardzo dobrymi warunkami do wytwarzania energii wodnej, co jest pochodną między innymi dość dużych zasobów cieków wodnych znajdujących się na obszarze powiatu, które zajmują prawie 5% jego powierzchni. Obecnie na terenie powiatu funkcjonuje łącznie 12 obiektów, w tym dwie elektrownie wodne, cztery klasyfikowane jako małe elektrownie wodne oraz sześć młynów. Ich łączna moc przekracza 900 KW.

Tabela 15. Spis obiektów przetwarzających energię wodną w energię elektryczną znajdujących się na terenie powiatu chojnickiego.

Obiekt	Miejscowość / rzeka	Moc [KW]
Elektrownia Wodna	Mylof / Brda	800
Elektrownia Wodna	Kaszuba / Zbrzyca	25

Małe Elektrownie Wodne (4 obiekty – turbiny wodne)	położone poniżej EW w Myłofie / Brda	-
Młyn Wodny	Młynek / Parzenica	18
Młyn Wodny	Wojtal / Wda	-
Młyn Wodny	Rolbik / Zbrzyca	25
Młyn Wodny	Czernica / Rów Czernicki	15
Młyn Wodny	Zawada / Niechwaszcz	23
Młyn Wodny	Lutowski Nowy Młyn / Czerska Struga	20

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl.

Energia słoneczna

Obszar powiatu chojnickiego charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami do wykorzystania energii słonecznej. Analizy wskazują, że uśredniona wartość usłonecznienia wynosi 1575 godzin rocznie (494 godzin wiosną, 668 latem, 285 jesienią i 128 zimą). Wartość średniego dziennego usłonecznienia wynosi więc 4,3 godziny.

Na terenie powiatu te dogodne warunki nie są jednak wykorzystywane. Panele solarne są używane, podobnie jak energia geotermalna, do ogrzewania pojedynczych budynków. Na uwagę zasługuje fakt, że coraz częściej władze publiczne przy planowaniu inwestycji kładą nacisk na wykorzystanie OZE. Chodzi tu głównie o zainstalowanie tzw. solarów, ale także pomp użytkujących energię geotermalną. Dzieje się tak, dlatego, że zmniejsza to następnie koszt utrzymania budynku. Przykładem takiego działania jest zainstalowanie paneli słonecznych na budynku zaplecza socjalnego kompleksu sportowego w Chojnicach wybudowanego w ramach projektu rządowego „Moje boisko Orlik 2012”.

Energia geotermalna (wnętrza Ziemi)

Na obszarze powiatu chojnickiego znajdują się, choć umiarkowanie użytecznie pod względem pozyskiwania energii, źródła geotermalne. Źródła te są używane na terenie powiatu rzadko i odpowiednie pompy służą do ogrzewania pojedynczego budynku lub kompleksu budynków. Przykładem takiego zastosowania są m.in. instalacja pomp:

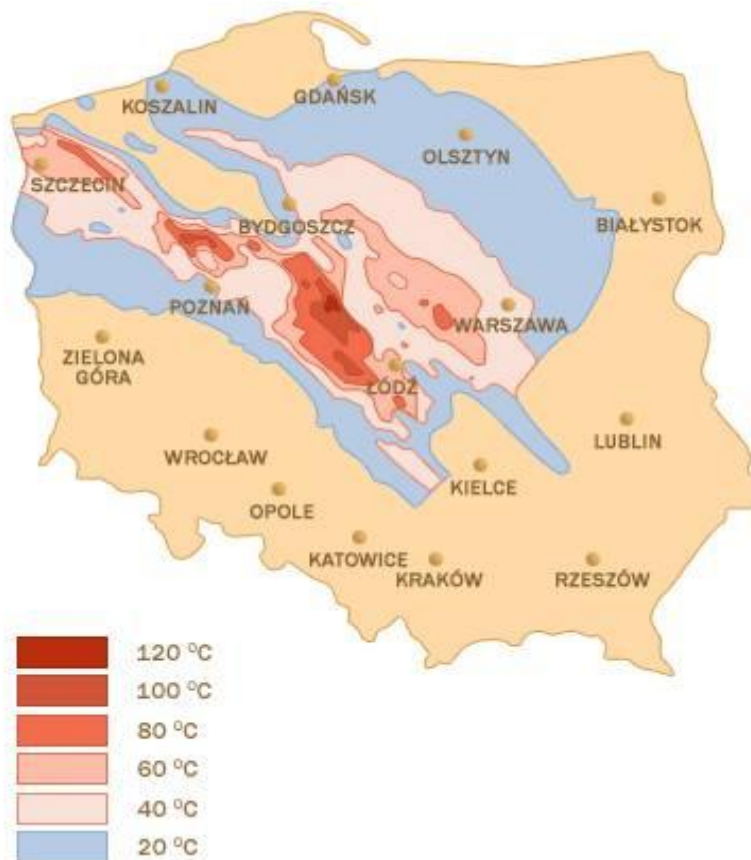
- na potrzeby Harcerskiego Centrum Edukacji Ekologicznej i ogrzewania 5 domków letniskowych [Funka (gm. Chojnice)],
- na potrzeby Ośrodka Szkolno-Wypoczynkowego Akademii Marynarki Wojennej „Cyranka” [Czernica (gm. Brusy)].

Na uwagę zasługuje fakt, że w ramach projektów finansowanych z UE wstawiono pompy, za pomocą których pozyskiwać się będzie energię cieplną z wykorzystaniem geotermii w dwóch kompleksach budynków użyteczności publicznej. Wskazane projekty to:

- „Modernizacja systemu ogrzewania z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych wraz z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej w Brusach” realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,

- „Budowa Kotłowni w Szkole Podstawowej w Krzyżu w oparciu o odnawialne źródła energii” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013.

Mapa 7. Występowanie wód geotermalnych w Polsce.

Źródło: Ośrodek Meteorologii IMGW

W najbliższym czasie nie przewiduje się jednak poważnych inwestycji w tym zakresie, co wynika także z faktu, że choć na terenie powiatu stwierdzono istnienie wód geotermalnych (na poziomie 1000-1500 m), to jednak ich raczej niska temperatura (25-50C) i niska wydajność, nie skłania do inwestycji w wykorzystanie tego źródła energii.

Biomasa i biogaz

Choć, jak już zostało wspomniane w rozdziale I powiat chojnicki charakteryzuje się dużym poziomem zalesienia, co jednocześnie wpływa na ograniczenie powierzchni gruntów rolnych, to biomasa w postaci słomy zbożowej lub specjalnych odmian upraw energetycznych może przyczynić się do poprawy sytuacji rolnictwa. Szczególnie, że znaczna część roślin energetycznych przyjmuje się także na dominujących w powiecie glebach V i VI klasy.

Tabela 16. Rodzaje uprawianych roślin na użytkach rolniczych w powiecie chojnickim (2002).

JST	Zboża		Strączko we jadalne	Ziemnia ki	Przemysłowe		Pastew ne	Pozosta łe
	Ogół e m	W tym: zboża podstaw owe z mieszan ką zbożową			Ogół e m	W tym: rzepa ki rzepi k		
Powiat chojnicki	78,7	78,4	0,0	8,7	2,5	2,3	8,9	1,2
Województw o Pomorskie	76,9	75,8	0,3	5,7	8,7	6,1	6,0	2,5

Źródło: Ocena zasobów i potencjalnych możliwości pozyskania surowców dla energetyki odnawialnej w województwie pomorskim

Dane z powyższej tabeli wskazują na to, że w powiecie chojnickim słomy zbóż oraz rzepaku i rzepiku (tradycyjnej biomasy) powstawało rocznie 84 723,3 ton, co stanowi 5,5% produkcji w całym województwie pomorskim. Po odjęciu słomy wykorzystywanej do celów rolniczych (przyoranie oraz hodowla zwierząt) nadwyżka słomy, która może być przekazana na cele energetyczne wynosi 41 126 ton. Z takiej ilości biomasy można wytworzyć 493 516 GJ energii rocznie. Analizy wskazują, że dodatkowo istnieje także pewien potencjał do zwiększenia produkcji biomasy poprzez zasianie obecnych nieużytków rolnych.

Powiat chojnicki charakteryzuje się dostępnością dużej ilości tzw. odpadów drzewnych – z lasów, sadów, miast i dróg, a także przetwórstwa drzewnego, które można wykorzystać do produkcji energii . Wynika to z silnego zalesienia (nieomal 71 tysięcy hektarów lasów), a także rozwiniętego przemysłu przetwórstwa drzewnego. Ten rodzaj tradycyjnej biomasy jest najbardziej dostępny i najczęściej to on podlega przetwarzaniu na energię cieplną w lokalnych kotłowniach. W tym kontekście do najważniejszych obiektów należą:

- Kotłownia „Rindipol” S.A w Chojnice – dawna kotłownia zakładowa Wytwórni Konstrukcji Stalowych „Mostostal” S.A., ogrzewa południowo-zachodnie dzielnice Chojnic [odpady drzewne i słoma];
- Kotłownia na odpady drzewne „Floors” w Brusach, ogrzewa pobliską szkołę podstawową oraz Kaszubskie Osiedle Mieszkaniowe [odpady drzewne].

Obok tych dwóch zasadniczych „przetwórni” biomasy należy wymienić także inne obiekty, które wykorzystują odpady drzewne:

- Kocioł centralnego ogrzewania UNIWEX o mocy 300kW - PP-H „SPARMEBLE” – Pawłówko;
- Instalacja c.o. - PKP CARGO Sekcja Chojnice;

- Kocioł c.o. PLESZEW o mocy 0,5 MWt – PW „RAMEX”, ul. Okrężna 4 – Pawłowo;
- Kocioł c.o. UNIWEX o mocy 0,9 MWt - Fabryka Mebli SĘKOWSKI, Czersk;
- Kocioł parowy P2 o mocy 2,0 MW oraz 2 kotły E – 125 o mocy 2,0 MW każdy - „Klose” Czerska Fabryka Mebli Sp. z o.o.;

Należy zwrócić także uwagę na planowaną przez Vapo sp. z o.o. w Czersku inwestycję w budowę nowej, kontenerowej kotłowni opalanej biomasa.

Jednocześnie powiat chojnicki charakteryzuje się raczej niskimi możliwościami produkcji biogazu i metanu z odchodów pochodzących z ferm zwierzęcych (bydła, trzody chlewnej oraz drobiu), co jest związane ze stosunkowo niewielkim rozwinięciem hodowli w gospodarstwach rolnych powiatu. Potencjał energetyczny biogazu osiąga 19873 GJ rocznie, co stanowi około 2% potencjalnej produkcji województwa pomorskiego. Na uwagę zasługuje fakt dużego potencjału sąsiedniego powiatu człuchowskiego.

Na terenie powiatu nie funkcjonuje ani jedna biogazownia. Jednak w sąsiednim powiecie człuchowskim wybudowane zostały (przez prywatnego inwestora – firmę Poldanor) trzy biogazownie – w miejscowościach: Kujanki (gm. Człuchów), Płaszczycza (gm. Przechlewo), Kuczała (gm. Kuczała). Biorąc pod uwagę bliskość przestrzenną – stanowią one potencjalne miejsca zbytu odchodów zwierzęcych dla rolników z powiatu chojnickiego.

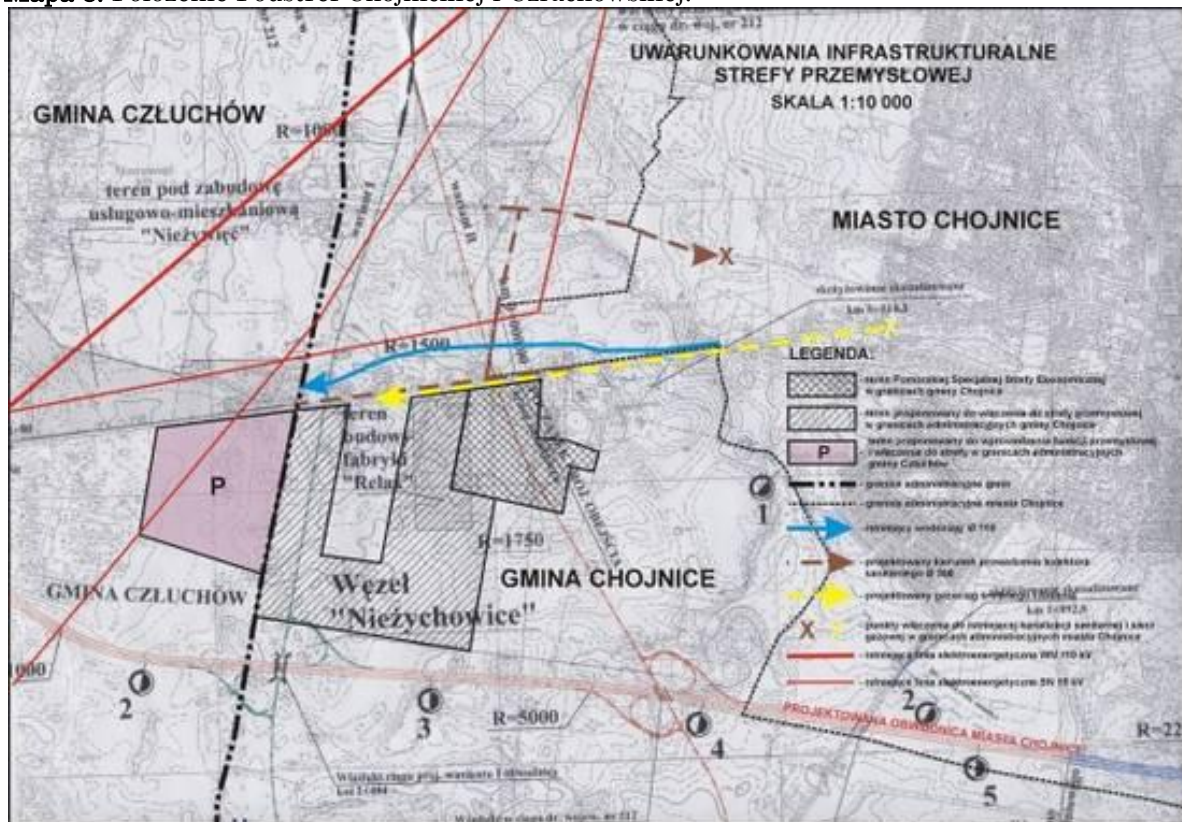
2.2.4. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Na terenie powiatu znajduje się obszar wchodzący w zakres Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSEE). Strefa ta rozwija się dość dynamicznie i obejmuje swoim zasięgiem obszar trzech województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego (siedemnaście podstref). W województwie pomorskim PSEE obejmuje grunty położone na terenie gmin: Krokowa, Gniewino, Człuchów, **Chojnice (gmina wiejska)**, Tczew, miasta Gdańsk, miasta Tczew, miasta Kwidzyn, miasta Starogard Gdański, miasta Malbork i miasta Sztum.

Podstrefa Chojnicka, zlokalizowana w gminie wiejskiej Chojnice, została utworzona w 2003 roku, wraz z Podstrefą Człuchowską, położoną na obszarze gminy wiejskiej Człuchów. Przez obie strefy przejeżdża droga krajowa nr 22, na odcinku pomiędzy Chojnicami a Człuchowem na obszarze wchodzącym w skład ośrodka bipolarnego Chojnice-Człuchów.

Całkowita powierzchnia Podstrefy Chojnickiej (podobnie zresztą jak Człuchowskiej) wynosi 15,31 ha, i jest wyposażona w podstawową infrastrukturę techniczną – energię elektryczną i wodociąg. Obecnie na terenie Podstrefy nie ma wolnych powierzchni do zagospodarowania przez inwestorów. W związku z tym podjęto starania o powiększenie o dodatkowe 105 ha, z czym wiąza się także odpowiednie inwestycje infrastrukturalne gminy (dostarczenie mediów i usprawnienie sieci drogowej).

Mapa 8. Położenie Podstref Chojnickiej i Człuchowskiej.

Źródło: Strona Urzędu Miejskiego Chojnice, www.miasto.chojnice.pl

Na terenie Podstrefy jak dotąd zainwestował jeden zakład - Etex Building Materials Polska sp. z o.o. – producent dachówek ceramicznych – który zatrudnia około 40 pracowników. Nowy zakład zajął całą dotychczasową powierzchnię Podstrefy. Jego usytuowanie jednak wzmogło zainteresowanie powiatem, jako obszarem potencjalnych inwestycji. Stąd władze gminy wiejskiej uchwałyły daleko idące ulgi dla inwestorów (Uchwała nr XXXI/488/10 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2009 r. i wcześniejsza – uchwalona w 2005), które zachęcają do inwestycji także na terenach poza PSSE w okolicy miejscowości Topole. W ten sam sposób postąpiły władze Miasta Chojnice (pakiet uchwał „Chojnickie preferencje dla przemysłu, handlu i usług” przyjęty w 1999 i zmodyfikowany w 2003/4). **Działania proinwestycyjne lokalnych samorządów doprowadziło do przyciągnięcia wielu nowych inwestycji (np. Zakładów Mięsnych „Skiba”) lub też rozbudowy już istniejących zakładów (np. Polipol Meble Sp. z o.o.).**

Ramka 1. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorca który spełni warunki określone zezwoleniem, będzie mógł uzyskać pomoc regionalną w formie zwolnień podatkowych z tytułu:

(a) kosztów nowej inwestycji w wysokości 40% (w województwie pomorskim i zachodniopomorskim) lub 50% (w województwie kujawsko-pomorskim) tych kosztów;

lub

(b) tworzenia nowych miejsc pracy, w wysokości 40% (w województwie pomorskim i zachodniopomorskim) lub 50% (w województwie kujawsko-pomorskim) dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników, obejmujących koszty pracy brutto tych pracowników, powiększonych o wszystkie obowiązkowe płatności związane z ich zatrudnieniem, ponoszonych przez przedsiębiorcę od dnia zatrudnienia tych pracowników.

Maksymalną wielkość pomocy podwyższa się odpowiednio o 20 punktów procentowych, jeśli przedsiębiorca jest małym przedsiębiorcą lub o 10 punktów procentowych, jeśli przedsiębiorca jest firmą średnią.

Pomoc przeznaczona na nowe inwestycje może być udzielana wraz z pomocą na tworzenie nowych miejsc pracy pod warunkiem, że łącznie wielkość tych pomocy nie przekracza maksymalnej wielkości pomocy, przy czym dopuszczalną wielkość pomocy określa się jako iloczyn maksymalnej intensywności pomocy i wyższej kwoty kosztów: nowej inwestycji lub dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników.

Pomoc regionalna może być udzielana łącznie z inną pomocą na nowe inwestycje lub tworzenie nowych miejsc pracy, bez względu na jej źródło i formę pod warunkiem, że łącznie wartość pomocy nie przekroczy dopuszczalnej wielkości pomocy publicznej.

Utworzenie nowych miejsc pracy oznacza przyrost netto miejsc pracy w danym przedsiębiorstwie w związku z realizacją nowej inwestycji w stosunku do średniego zatrudnienia w okresie 12 miesięcy przed dniem uzyskania zezwolenia.

Pomoc na wspieranie nowych inwestycji

Minimalna wysokość kosztów inwestycyjnych musi wynieść **100.000 Euro** a działalność na terenie Pomorskiej SSE musi być prowadzona zgodnie z warunkami zezwolenia i zachowania prawa własności do składników majątkowych, z którymi związane były wydatki inwestycyjne przez 3 lata.

Warunkiem udzielenia pomocy z tytułu nowej inwestycji jest udział środków własnych przedsiębiorcy rozumianych jako środki, które nie zostały uzyskane w ramach udzielonej mu pomocy, wynoszących co najmniej 25% całkowitych kosztów inwestycji.

Pomoc na tworzenie nowych miejsc pracy

Zwolnienie od podatku dochodowego z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy przysługuje począwszy od miesiąca, w którym przedsiębiorca rozpoczął ponoszenie kosztów pracy, aż do wyczerpania dopuszczalnej pomocy regionalnej pod warunkiem utrzymania nowo utworzonych miejsc pracy przez okres nie krótszy niż 3 lata.

Przez nowo zatrudnionych pracowników należy rozumieć liczbę pracowników zatrudnionych po dniu uzyskania zezwolenia w związku z realizacją nowej inwestycji, jednak nie później niż w okresie 3 lat od zakończenia inwestycji, a każde miejsce pracy jest utrzymane przez okres co najmniej 3 lat.

Źródło: materiały promocyjne PSSE – www.strefa.gda.pl

Należy zwrócić uwagę, że **powołanie Podstrefy jest jednym z osiągnięć czterech gmin, których obszar tworzy Funkcjonalny Obszar Miejski wokół**

aglomeracji: Człuchów-Chojnice⁶. Podstawą do tejże współpracy było podpisanie „Paktu o wzajemnej współpracy” w 2001 roku przez: miasto Człuchów i gminę Człuchów (wiejska) oraz miasto Chojnice i gminę Chojnice (wiejska).

2.2.5. Instytucjonalne zaplecze biznesu

Poza inicjatywą filii Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej znajdującej się w Chojnicach (a także na terenie sąsiedniego powiatu człuchowskiego) na terenie powiatu funkcjonuje kilka instytucji lokalnego otoczenia biznesu zorientowanych na wspieranie przedsiębiorczości.

Działalność okołobiznesowa koncentruje się głównie w trzech ośrodkach miejskich powiatu, tj. w zasadniczej mierze w mieście powiatowym Chojnice, a także Człuchowie i Brusach. Powiat charakteryzuje się relatywnie gęstą siecią placówek bankowych. Należy tu wymienić zwłaszcza banki spółdzielcze: w tym najstarszy na Pomorzu (1) Bank Spółdzielczy w Chojnicach wraz z punktem kasowym w Brusach, (2) Bank Spółdzielczy w Czersku, (3) filia Banku Spółdzielczego ze Skórcza w Czersku, (4) oddział Banku Spółdzielczego z Koronowa w Brusach. Ponadto na wspomnianym terenie funkcjonuje kilkanaście filii największych krajowych banków – m. in. PKO S.A., PKO BP, BNP Paribas, AIG, Bank Zachodni WBK, Kredyt Bank, Millenium, Bank Poczty. Na terenie Chojnic i Czerska zlokalizowanych jest również dużo punktów doradztwa finansowego, biur rachunkowych oraz agencji reklamowych i marketingowych, świadczących usługi dla podmiotów gospodarczych w całym regionie.

Warto w tym kontekście wymienić dwa projekty finansowane ze środków UE, które realizował powiat chojnicki, a których efektem było powstanie infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości:

- **Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach** powstałe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 (6,9 mln złotych)
- **Portal „Biznes Chojnice” wraz z kampanią wizerunkową powiatu** powstałe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 (0,3 mln złotych)

W ramach **Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach**, które otwarto w październiku 2011 roku, działa inkubator technologiczny dla firm IT w regionie oraz Punkt Biznesowy bydgoskiego oddziału Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP). Zadaniem CEW są poza wynajmem powierzchni pod wymienione inkubatory: szkolenia i doradztwo w zaawansowanych technologiach dla MŚP oraz kształtowanie świadomości kultury proinnowacyjnej wśród lokalnej społeczności.

⁶ *Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego – badanie ciężarów, powiązań, migracji i dostępności komunikacyjnej*, Centrum Studiów Regionalnych UniRegio, Kraków 2011, s. 148.

Rysunek 1. Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach otwarte w październiku 2011 roku.

Źródło: <http://www.bizneschojnice.eu>

W podobnym obszarze działa również „Kreator Przedsiębiorczości – Punkt Wspierania Samozatrudnienia” prowadzony przez Powiatowy Urząd Pracy. Jednostka informacyjno-doradcza rozpoczęła swoją działalność w grudniu 2011 roku.

2.3. Miasta partnerskie

Miasto Chojnice współpracuje z następującymi miastami partnerskimi:

Tabela 17. Miasta partnerskie Chojnic

Lp.	Miasto	Kraj	Data rozpoczęcia współpracy
MIASTA PARTNERSKIE			
1	Emsdetten	Niemcy	1996
2	Mozyr	Białoruś	2002
3	Korsuń Szewczenkowski	Ukraina	2004
MIASTA ZAPRZYJAŻNIONE			
4	Waalwijk	Holandia	2003
5	Bad Bevensen	Niemcy	1994
6	Bayeux	Francja	b.d.

Źródło: Strona Urzędu Miejskiego Chojnice, www.miastochojnice.pl

Współpraca powyższych miast z Chojnicami skupia się głównie na kontaktach w dziedzinie kultury, edukacji, sportu i oświaty, ale również owocuje wymiernymi korzyściami gospodarczymi. Najbardziej owocna i intensywna wydaje się współpraca z władzami miasta Emsdetten w Niemczech. Duże znaczenie dla rozwoju partnerstwa Chojnic i Emsdetten ma założone w 2007 r. w Emsdetten „Stowarzyszenie Partnerstwa Miast Emsdetten-Hengelo-Chojnice”.

Strona niemiecka uczestniczyła dotychczas w licznych, rokrocznie organizowanych przez chojniczan imprezach, m.in. w plenerach malarskich, w I Pomorskim Mityngu Lekkoatletycznym Olimpiad Specjalnych, w turnieju bokserskim, Chojnickiej Gali Piłkarskiej, Dniach Chojnic. Dzięki wzajemnym kontaktom firma „Brinkpol” sp. z o.o. z Emsdetten zainwestowała na obszarze Gminy Chojnice i wybudowała Fabrykę Materaców „RELAKS” w miejscowości Topole. Również współpraca z holenderskim Waalwijk zyskała wymiar gospodarczy. W Chojnicach w 2007 roku otworzył swoją siedzibę sklep „TWIDDUS” Sp. z o.o. zajmujący się sprzedażą używanych produktów pochodzenia holenderskiego.

Władze miasta Czersk współpracują natomiast z **Boizenburg nad Elbą** z Niemiec. Są to głównie kontakty na płaszczyźnie kulturalnej i sportowej.

3. RYNEK PRACY W POWIECIE CHOJNICKIM

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów społecznych w powiecie chojnickim. W badanym okresie jego **poziom był znacznie wyższy od stopy bezrobocia dla województwa pomorskiego oraz dla całego kraju**. Warto przy tym wskazać, iż stopa bezrobocia w okresie 2005-2008 stopniowo się obniżała, aby ponownie rosnąć w okresie osłabienia wzrostu gospodarczego w Polsce po roku 2009. Tendencja ta jest typowa nie tylko dla powiatu chojnickiego, lecz także dla województwa pomorskiego jak i całego kraju.

Jedną z charakterystyk zjawiska bezrobocia w powiecie chojnickim jest **wysoki udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych**. Mimo, że malał on na przestrzeni lat, w okresie kryzysu gospodarczego odsetek bezrobotnych kobiet znów rośnie.

Inną ważną cechą struktury bezrobocia w powiecie chojnickim jest **wysoki udział osób najmłodszych, poniżej 25 roku życia, a także osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wśród ogółu bezrobotnych**. Można także wskazać na fakt, że bezrobocie ma w znaczącej części długotrwały charakter. Około **połowa zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie chojnickim pozostaje bez pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat**. Z powodu wszystkich wspomnianych charakterystyk, aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu chojnickiego może napotykać na znaczne trudności.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące kształtowania się poziomu zatrudnienia i bezrobocia w powiecie chojnickim w latach 2005-2011 z uwzględnieniem takich zmiennych jak płeć, wykształcenie, wiek oraz sektor gospodarki. W przypadku występowania braków danych lub innych powodów uniemożliwiających porównanie wyników zastosowano odpowiednią adnotację w tekście. W sytuacji braku danych dla lat 2009-2011 sięgano do wyników z lat 2003-2004 w celu klarownego ukazania trendów.

3.1. Zatrudnienie w powiecie chojnickim w latach 2005-2010

Zatrudnienie w powiecie chojnickim wzrosło w latach 2005-2010 o 15,7%. W tym samym czasie w całym kraju zatrudnienie wzrosło o 10,4%, zaś w województwie pomorskim o 10,8%. **Wskazuje to na znacznie większą dynamikę wzrostu zatrudnienia w powiecie chojnickim niż w województwie pomorskim jak i w całym kraju**.

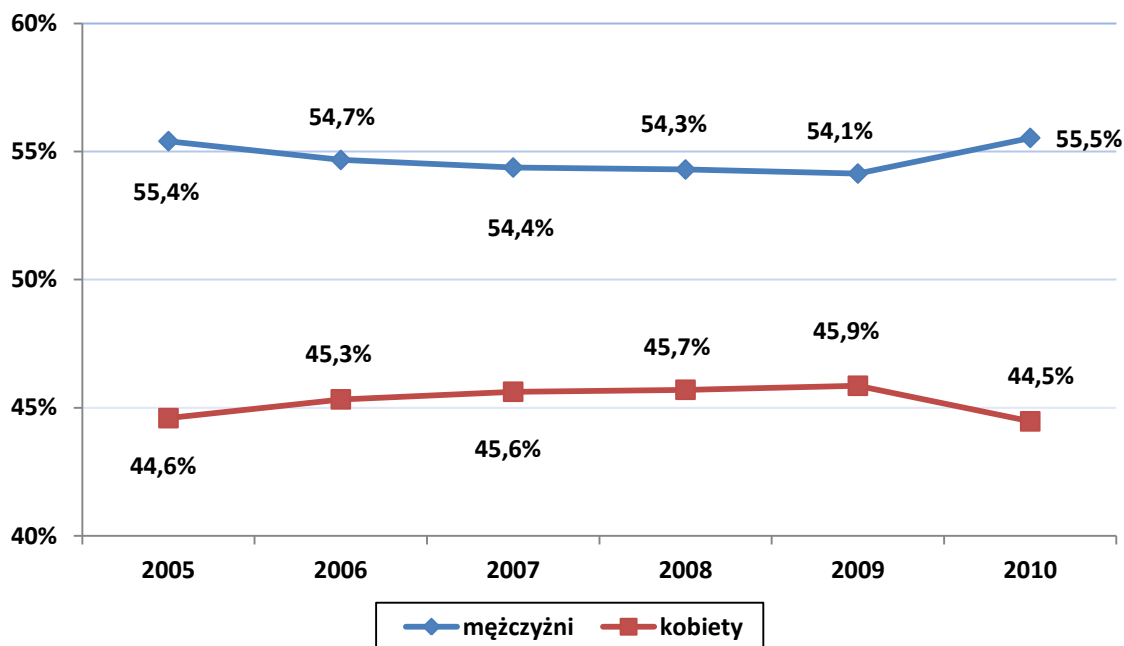
Spowolnienie gospodarcze roku 2009 wpłynęło negatywnie na liczbę osób zatrudnionych na obszarze całego kraju. Należy przy tym wskazać, że spadek zatrudnienia kształtował się na znacznie niższym poziomie w powiecie chojnickim (0,4%) zarówno w porównaniu do województwa pomorskiego (0,6%), jak i całego kraju (1,2%). Trend ten okazał się krótkotrwały, bowiem już w roku 2010 w powiecie chojnickim zatrudnienie wzrosło o 10,4% w porównaniu z

rokiem ubiegłym (w województwie pomorskim wskaźnik ten wyniósł 1,7%, zaś w skali kraju 3,5%).

3.1.1. Pracujący według płci

W roku 2005 kobiety stanowiły 44,5% zatrudnionych w powiecie chojnickim. W kolejnych latach udział kobiet w ogóle zatrudnionych stopniowo rósł, co jest zgodne z trendem występującym w całym kraju, jak i województwie pomorskim. Trend ten uległ odwróceniu w roku 2010, przy czym udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie chojnickim powrócił do stanu z roku 2005 osiągając wartość 44,5%.

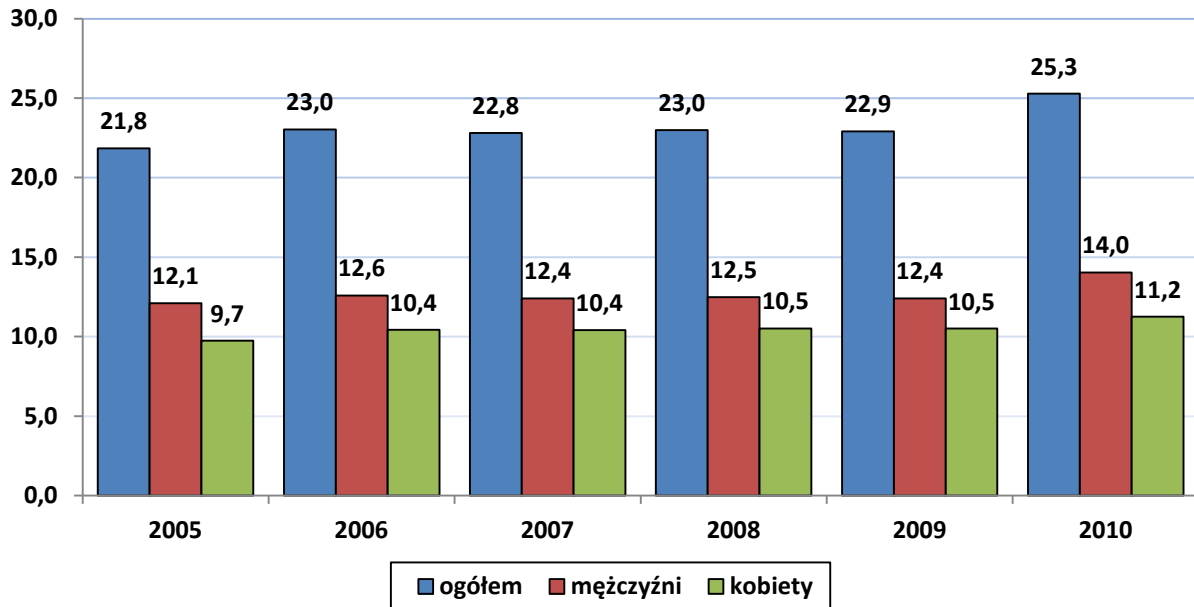
Wykres 20. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie chojnickim w latach 2005-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe dane dotyczące pracujących kobiet i mężczyzn w powiecie chojnickim w latach 2005-2010 przedstawione zostały na poniższym wykresie. **Z roku na rok rośnie liczba zatrudnionych kobiet**, co jest widoczne zwłaszcza w roku 2010 (wzrost z 10,5 do 11,2 tys., a więc o około 7%). W tym samym jednak okresie udział kobiet w ogólnym zatrudnieniu w powiecie chojnickim zmalał, co można wyjaśnić wzrostem zatrudnienia mężczyzn o 13% w stosunku do roku ubiegłego.

Wykres 21. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie chojnickim w latach 2005-2010 (w tys. osób).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.2. Pracujący według sektorów

Kolejne rozróżnienie wskazuje na strukturę zatrudnienia w powiecie chojnickim z uwzględnieniem głównych sektorów ekonomicznych. Przedstawione liczby różnią się od podanych na wykresach powyżej, gdyż w ujęciu sektorowym nie brane jest pod uwagę jednoczesne świadczenie pracy przez pracownika w kilku zakładach.

W 2008 r. w powiecie chojnickim najwięcej zatrudnionych pracowało w sektorze usługowym – około 10 tysięcy osób, co stanowi 43,6% ogółem pracujących. Jest to wskaźnik niższy niż w całym kraju, gdzie w 2008 r. wynosił on 50,2% oraz w województwie pomorskim, gdzie wynosił 55,9%. Na drugim miejscu pod względem zatrudnienia plasuje się sektor przemysłowy z udziałem 36,9% w ogóle zatrudnienia. Jest to zdecydowanie mniej niż województwie pomorskim – 33,2% oraz w całej Polsce, gdzie w przemyśle zatrudnionych jest 29,9% pracowników. Najmniejszy udział w zatrudnieniu posiada sektor rolniczy, wynosi on około 20% i jest zbliżony do analogicznego współczynnika odnoszącego się do całego kraju. Jeśli chodzi o województwo pomorskie wyraźnie różni się ono strukturą zatrudnienia od powiatu chojnickiego – jedynie 10,8% mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym.

Tabela 18. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008*.

Sektor	2003	2004	2005	2006	2007	2008
rolniczy ogółem	21,3%	21,0%	20,7%	19,3%	19,5%	19,4%

przemysłowy ogółem	36,5%	35,5%	36,8%	38,7%	38,2%	36,9%
usługowy ogółem	42,2%	43,5%	42,6%	42,0%	42,3%	43,6%

*Brak danych za 2009 i 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie 2003-2008 czasu nastąpiły zmiany w zakresie struktury zatrudnienia w powiecie chojnickim. Przede wszystkim udział w sektorze rolnictwa powoli lecz systematycznie maleje. Pozostałe sektory: usługowy oraz przemysłowy charakteryzują się znacznymi wahaniami na przestrzeni czasu, przy czym w obu przypadkach zauważalny jest nieznaczny wzrost udziału zatrudnienia w tych sektorach w porównaniu do roku bazowego (patrz: tabela 18). Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia w podsektorach gospodarczych w ujęciu dynamicznym przedstawione zostały w tabeli 19 oraz na wykresie 22.

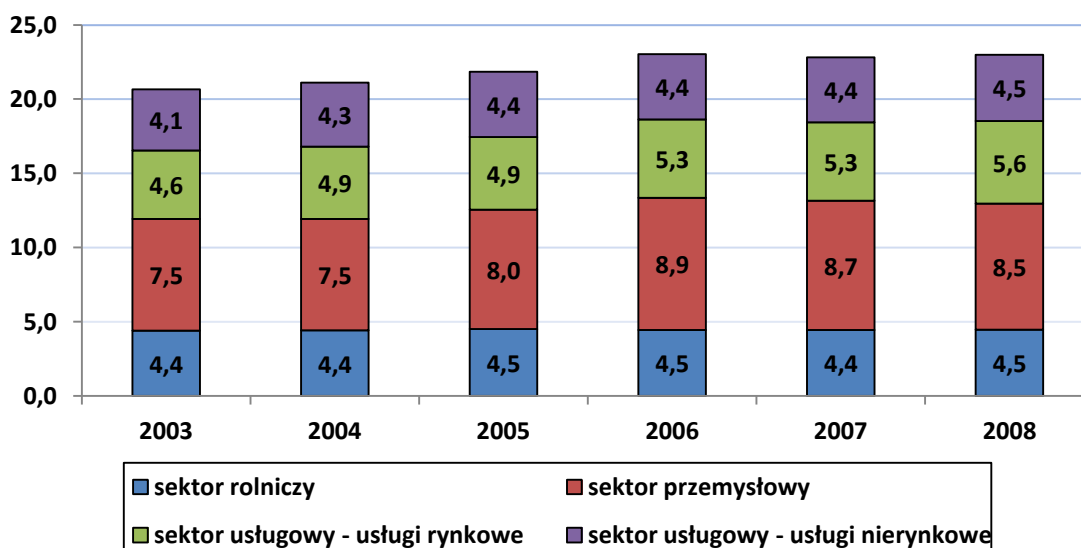
Tabela 19. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008* (w tys. osób).

Sektor	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ogółem	20651	21102	21845	23021	22805	22992
rolniczy ogółem	4404	4435	4514	4450	4438	4471
przemysłowy ogółem	7533	7488	8032	8908	8721	8491
usługowy ogółem	8714	9179	9299	9663	9646	10030

*Brak danych za 2009 i 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 22. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008* (w tys. osób).

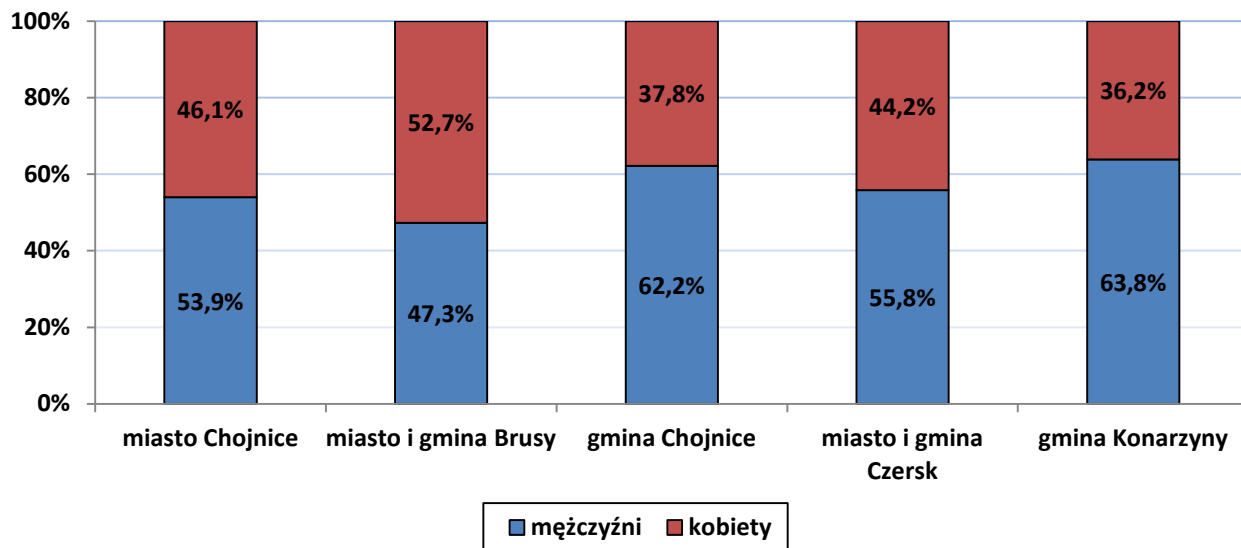
*Brak danych za 2009 i 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.3. Pracujący w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego

Udział zatrudnienia kobiet w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego jest zróżnicowany i waha się od 36,2% w gminie Konarzyny do 52,7% w mieście i gminie Brusy. Średnio w powiecie chojnickim 44,5% zatrudnionych stanowią kobiety (patrz: wykres 20 i 23).

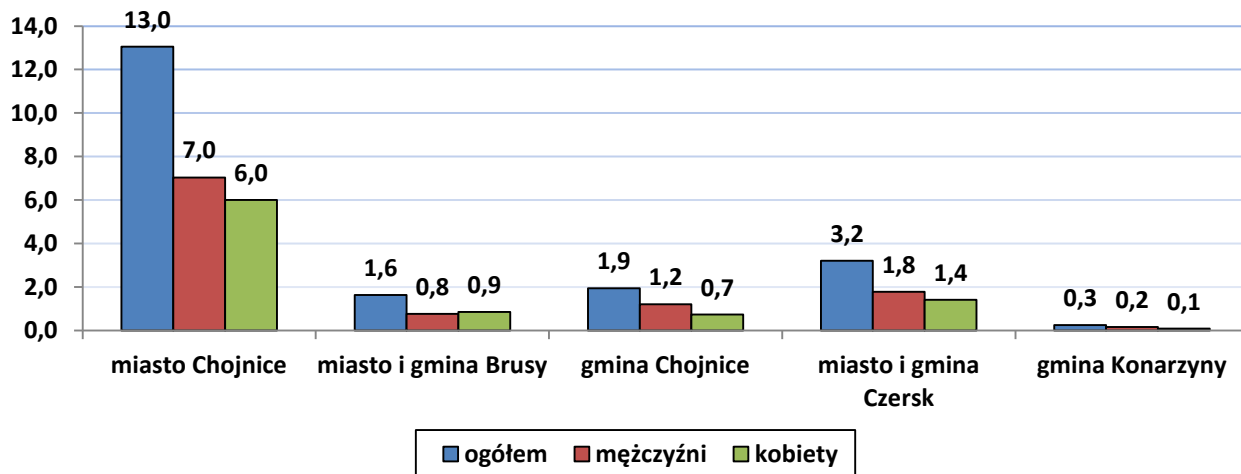
Wykres 23. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe dane bezwzględne dotyczące struktury zatrudnienia pod względem płci w gminach powiatu chojnickiego w 2010 r. przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 24. Pracujący w głównym miejscu zatrudnienia wg płci w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2009 r. (w tys. osób).

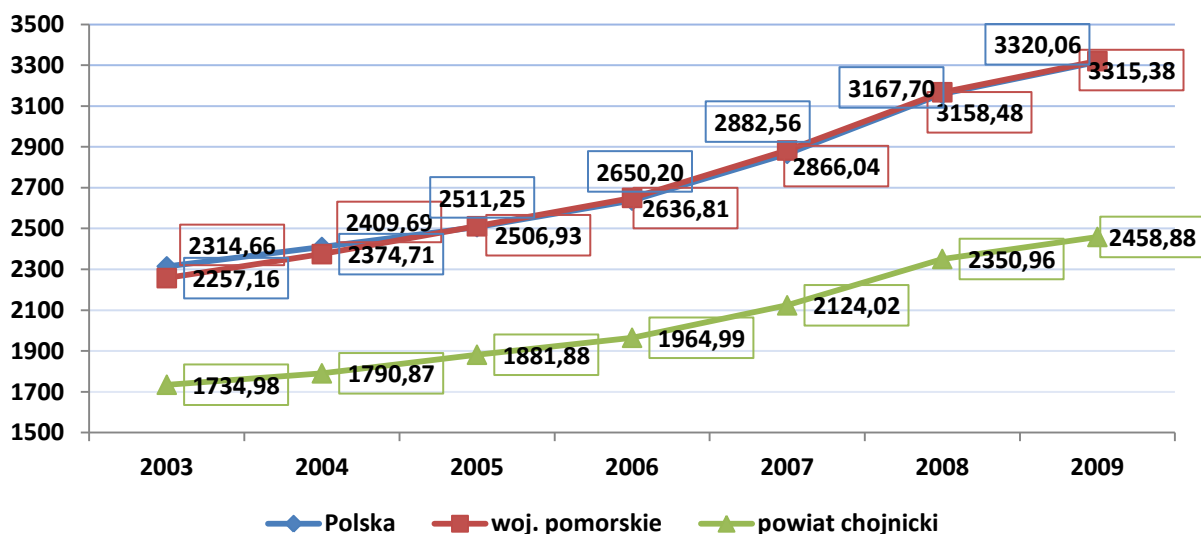

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie chojnickim

Jedną z głównych miar potencjału konsumpcyjnego jest wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto. W okresie 2003-2009 poziom średniego wynagrodzenia brutto charakteryzował w powiecie chojnickim rosnący trend, analogiczny do sytuacji województwa i całego kraju. **Jednakże wynagrodzenie w powiecie chojnickim było zdecydowanie niższe (o jedną czwartą – około 26%) niż średnie krajowe oraz średnia dla województwa pomorskiego, które w badanym okresie były do siebie bardzo zbliżone.**

Wykres 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie chojnickim, woj. Pomorskim oraz w Polsce w latach 2003-2009 (w zł.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie pomorskim oraz w całym kraju wzrosło o 32% w latach 2003-2009. Przy czym warto zauważyć, że w roku 2005 średnie wynagrodzenie w województwie pomorskim jest wyższe niż w skali kraju i trend ten utrzymuje się do końca badanego okresu. Również wyraźny jest wzrost wynagrodzenia w powiecie chojnickim – na przestrzeni analizowanych lat wynosił on 29,5%, dynamika wzrostu jest jednak niższa niż w województwie i kraju.

W roku 2003 przeciętne wynagrodzenie w powiecie chojnickim było niższe o około 580 zł od średniego wynagrodzenia w kraju. W roku 2009 różnica ta się pogłębiła i wynosi obecnie 856 zł.

3.2. Bezrobocie w powiecie chojnickim w latach 2004-2011⁷

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie chojnickim na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiła ogółem 7554 osoby, z czego 3425 osób stanowili mężczyźni, a 4129 kobiety. Stopa bezrobocia rejestrowanego w tym samym roku osiągnęła poziom 19,2%.

W latach 2005-2011 stopa bezrobocia w powiecie chojnickim była stale wyższa o około 5 punktów procentowych niż w województwie pomorskim i w całym kraju.

Struktura bezrobotnych na dzień 31.XII.2011 r. przedstawia się następująco:

- 54,6% bezrobotnych stanowią kobiety,
- 78,5% bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku,
- 27% bezrobotnych to osoby, które nie ukończyły 25 roku życia,
- 28% bezrobotnych to ludzie w wieku 25-34 lata,
- 9% bezrobotnych to osoby powyżej 55 roku życia,
- 35% to osoby długotrwale bezrobotne.

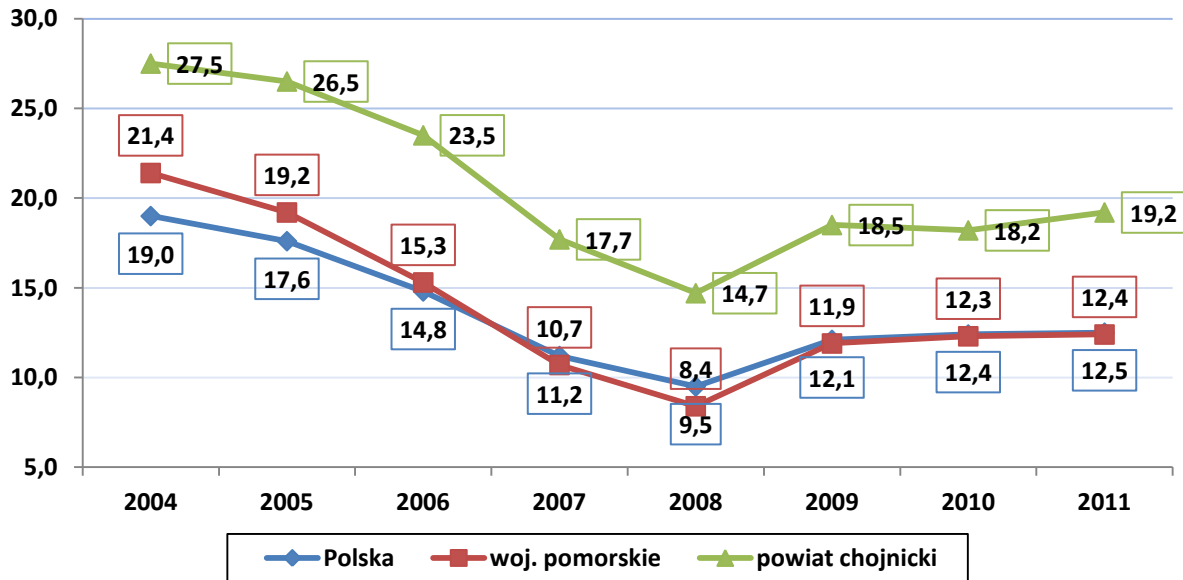
3.2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie chojnickim oraz w województwie pomorskim, a także w całym kraju wykazuje podobny trend. W latach 2004-2008 stopa bezrobocia stopniowo malała we wszystkich trzech analizowanych obszarach terytorialnych. Znaczny jej spadek odnotować można było także w powiecie chojnickim – podobnie jak w województwie pomorskim – nieomal o 13 punktów procentowych.

Oslabienie gospodarcze spowodowane kryzysem gospodarczym wpłynęło negatywnie na stopę bezrobocia w całej Polsce, ale w dość wyraźny sposób dotknęło ono powiat chojnicki. **W latach 2008-2011 stopa bezrobocia wzrosła o 4,5 punktów procentowego osiągając w ostatnim roku poziom 19,2%**

⁷ W przypadku braków danych (głównie z lat 2010-2011) opatrzone odpowiednią adnotacją w tekście.

Wykres 26. Stopa bezrobocia w powiecie chojnickim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2011.

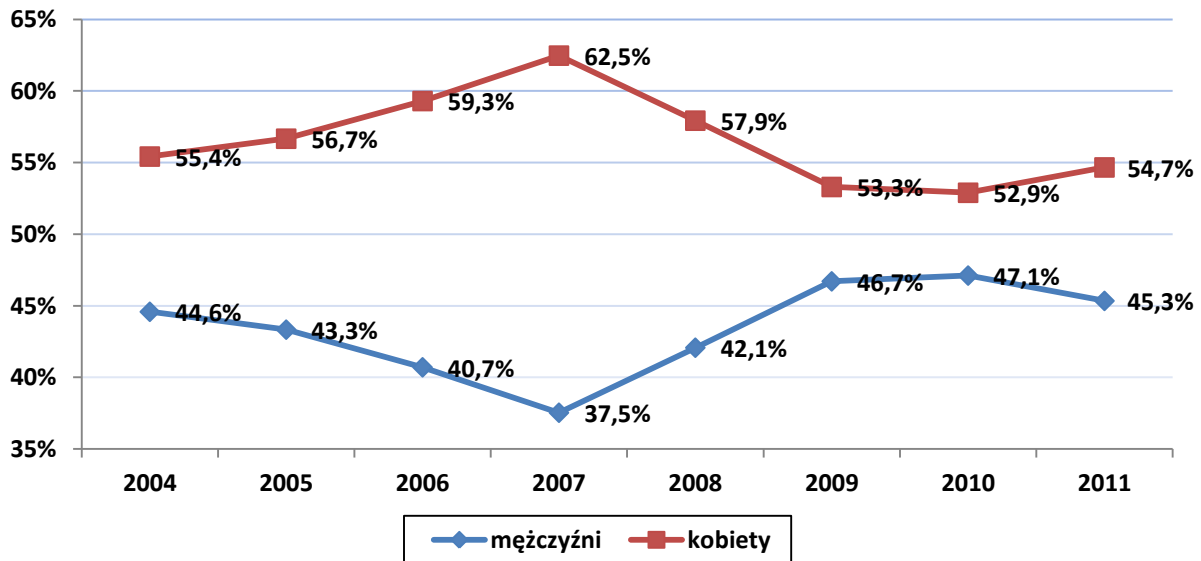

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Zarejestrowani bezrobotni według płci

Na koniec 2011 roku w powiecie chojnickim było zarejestrowanych łącznie 7554 bezrobotnych, z czego 54,6% stanowiły kobiety. **Wskaźnik udziału kobiet wśród bezrobotnych jest niższy niż w województwie pomorskim, gdzie w 2011 wynosił 56,8%, lecz wyższy niż w całym kraju, gdzie obecnie wynosi 53,5%.**

Wykres 27. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg płci w latach 2004-2011.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W poprzednich latach udział kobiet w ogóle bezrobotnych wykazywał tendencję rosnącą, aż do roku 2007, kiedy poziom ten osiągnął 62,5%. W kolejnych latach systematycznie spadał do poziomu 52,9% w roku 2010. W ostatnim roku wskaźnik ten zwiększył się o niecałe 2 punkty procentowe.

Liczba bezrobotnych w liczbach bezwzględnych malała systematycznie w latach 2004-2008. W roku 2009 nastąpiło odwrócenie trendu i od roku 2008 liczba bezrobotnych wzrosła o 48%. W tym czasie liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 39% zaś mężczyzn o 59%, jednakże jak już wspomniano nadal kobiety stanowią większość osób bezrobotnych (31.12.2011 bez pracy na terenie powiatu chojnickiego pozostawało 4129 kobiet i 3425 mężczyzn).

Tabela 20. Zarejestrowani bezrobotni wg płci w powiecie chojnickim w latach 2004-2011 (osoba).

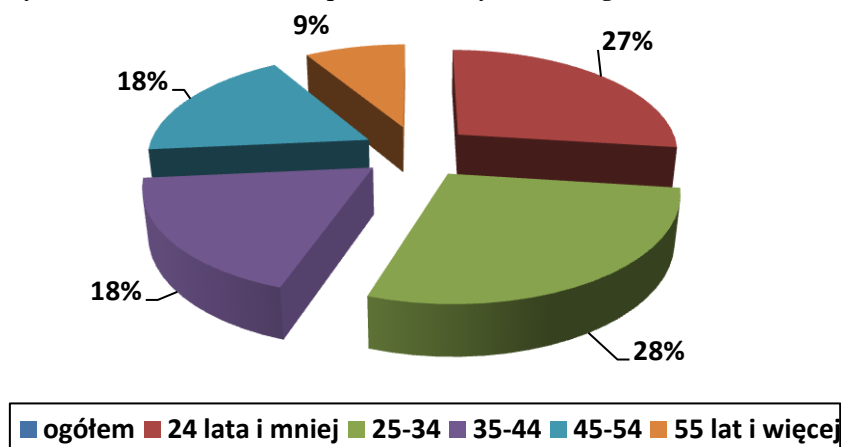
Rok/płeć	ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety
2004	10121	4512	5609
2005	9766	4232	5534
2006	8788	3577	5211
2007	6200	2327	3873
2008	5103	2147	2956
2009	6676	3118	3558
2010	7039	3316	3723
2011	7554	3425	4129

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.3. Zarejestrowani bezrobotni według wieku w 2011 roku

Dominującą grupą bezrobotnych w powiecie chojnickim w 2011 r. były osoby w wieku 25-24 lata (29% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Kolejną grupą charakteryzującą się wysokim bezrobociem są osoby najmłodsze, które nie ukończyły jeszcze 25 roku życia. Najmniejsze bezrobocie panuje wśród najstarszej grupy wiekowej – 55 i więcej lat.

Wykres 28. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wieku w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobocia ze względu na wiek w powiecie chojnickim jest zbliżona do struktury dla województwa pomorskiego i całej Polski. Na tym tle **powiat chojnicki wyróżnia się, posiadając licznieszą grupę bezrobotnych w najmłodszej grupie wiekowej, za to mniejszą w najstarszej grupie wiekowej.**

Tabela 21. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim według wieku na tle województwa pomorskiego i Polski w 2011 roku.

Obszar/wiek	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
Polska	21,0%	29,3%	18,8%	19,4%	11,4%
Woj. Pomorskie	22,1%	28,5%	18,8%	19,1%	11,4%
Powiat chojnicki	27,0%	28,1%	18,3%	17,8%	8,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dynamikę zmian struktury bezrobocia według kryterium wieku należy zwrócić uwagę na **rosnący udział najstarszej grupy w ogóle bezrobotnych co szczególnie wiąże się ze stopniowym starzeniem się społeczeństwa.** Począwszy od roku 2009 widoczny jest znaczny wzrost bezrobocia w każdej grupie wiekowej, zwłaszcza wśród osób najmłodszych (o 60% w porównaniu do roku 2007).

Tabela 22. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wieku w latach 2004-2011 (osoba).

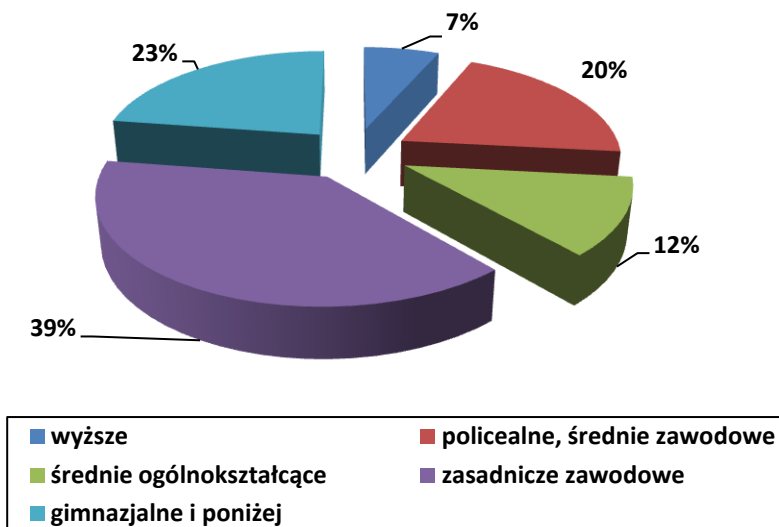
Rok/wiek	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
2004	2534	2864	2203	2188	332
2005	2451	2706	2074	2160	375
2006	2105	2331	1831	2067	454
2007	1404	1669	1297	1479	451
2008	1275	1339	978	1147	364
2009	1746	1757	1316	1375	482
2010	1818	1920	1317	1406	578
2011	2041	2126	1385	1346	656

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.4 Zarejestrowani bezrobotni według wykształcenia w 2011 roku

W roku 2011 dominującą grupą wśród osób bezrobotnych były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (39%) oraz gimnazjalnym i niższym (23%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły jedynie 7% zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie chojnickim.

Wykres 29. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wykształcenia w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych według wykształcenia w powiecie chojnickim wykazuje duże podobieństwa do analogicznych struktur w województwie pomorskim oraz w całym kraju. Pewne odmienności istnieją jeśli chodzi o osoby z wyższym wykształceniem – jest ich nieomal o połowę mniej w powiecie chojnickim niż w całym kraju. **W powiecie chojnickim łatwiej jest też znaleźć zatrudnienie osobom z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym, a trudniej osobom z wykształceniem zasadniczym zawodowym (39% udziału w ogóle bezrobotnych w powiecie chojnickim do 29 w województwie pomorskim i 28% w całym kraju).**

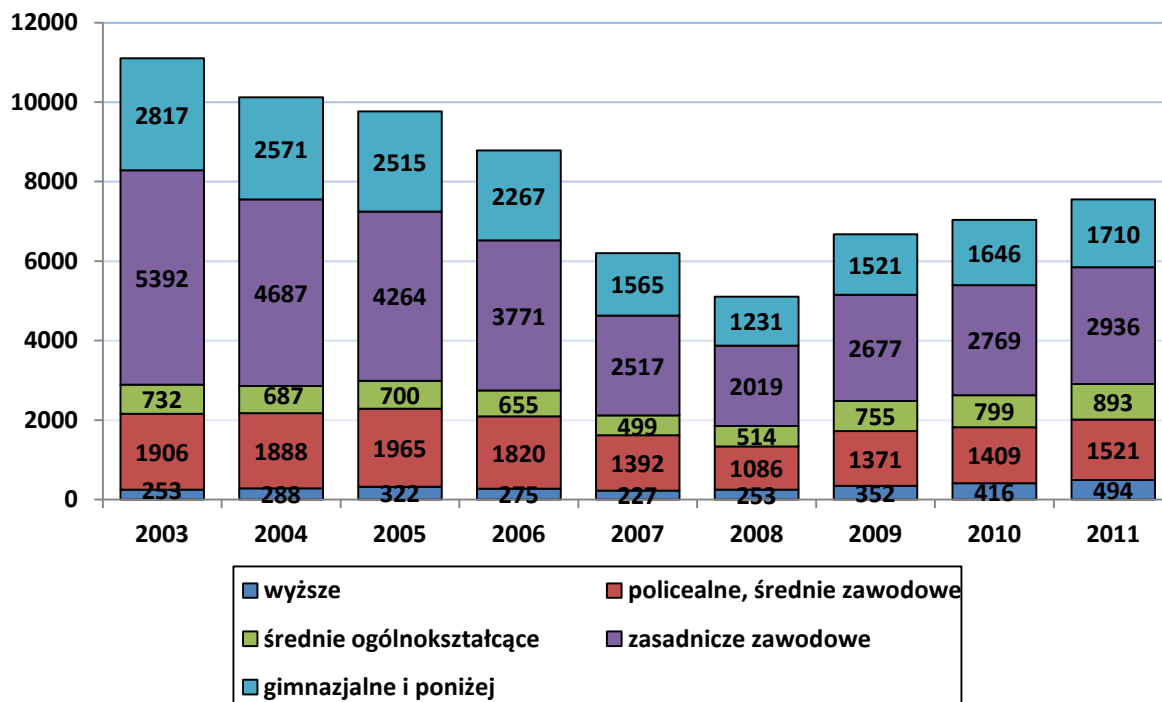
Tabela 23. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia na tle województwa pomorskiego i Polski w 2011 r.

	Wyższe	Policealne // średnie zawodowe	Średnie ogólno- kształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Polska	11,4%	22,2%	10,8%	28,0%	27,5%
woj. pomorskie	9,6%	20,6%	11,6%	29,6%	28,6%
powiat chojnicki	6,5%	20,1%	11,8%	38,9%	22,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak w przypadku struktury wiekowej, również liczba bezrobotnych ze względu na wykształcenie znacząco rośnie we wszystkich kategoriach począwszy od roku 2009. Największy wzrost widoczny jest w przypadku osób z wykształceniem wyższym – wzrost o 95%, średnim ogólnokształcącym 73,8% a także osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 45% w porównaniu do roku 2008.

Wykres 30. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wykształcenia w latach 2004-2011 (osoba).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 24. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2011 (osoba).

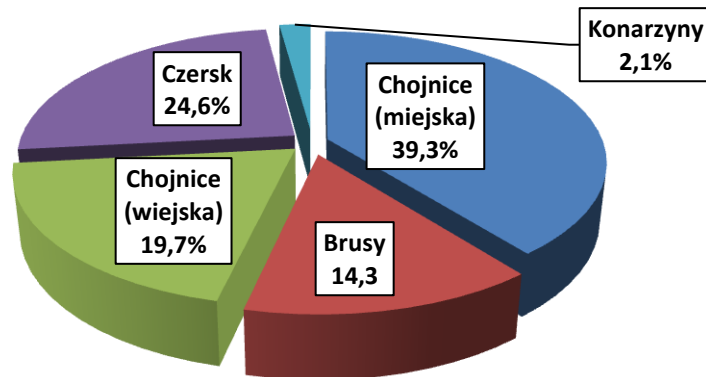
Rok/wykształcenie	Wyższe	Policealne // średnie zawodowe	Średnie ogólno- Kształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2004	288	1888	687	4687	2571
2005	322	1965	700	4264	2515
2006	275	1820	655	3771	2267
2007	227	1392	499	2517	1565
2008	253	1086	514	2019	1231
2009	352	1371	755	2677	1521
2010	416	1409	799	2769	1646
2011	494	1521	893	2936	1710

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3 Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego

Niemal 2/5 ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkujących powiat chojnicki stanowią mieszkańcy gminy miejskiej Chojnice (ok. 39,3%; 2969 bezrobotnych). Co czwarty bezrobotny w powiecie pochodzi natomiast z gminy Czersk (ok. 24,6%; 1856 bezrobotnych). W dalszej kolejności w strukturze bezrobotnych plasują się gminy: Chojnice wiejska (19,7%; 1487), Brusy (14,3%; 1080) oraz Konarzyny (2,1%; 162).

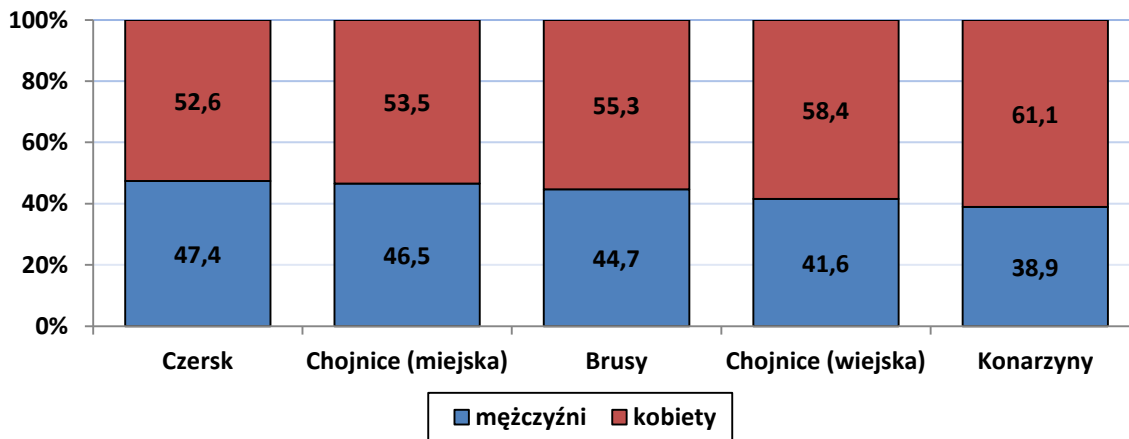
Wykres 31. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie chojnickim w podziale na poszczególne gminy w 2011 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Proporcje według płci w poszczególnych gminach nie różnią się zasadniczo. We wszystkich gminach to kobiety stanowią większość zarejestrowanych bezrobotnych przy czym największy taki odsetek notuje się w gminie Konarzyny (61,1%) oraz w gminie wiejskiej Chojnice (58,4%).

Wykres 32. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według płci w 2011 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najbardziej wyrównane proporcje z udziałem ok. 47,4% mężczyzn wśród bezrobotnych notuje się w gminie miejsko-wiejskiej Czersk.

W ciągu lat 2009-2011 we wszystkich gminach powiatu chojnickiego przybyło zarejestrowanych bezrobotnych. Można natomiast zauważyć zróżnicowaną dynamikę przyrostu bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu. W liczbach bezwzględnych najwięcej bezrobotnych przybyło w gminie miejskiej Chojnice (307 osób), co stanowi około 11,5-procentowy wzrost w stosunku do 2009 roku. Największy procentowy wzrost zanotowano w gminie Brusy (o ponad 28%). Na przestrzeni dwóch lat przybyło w gminie 237

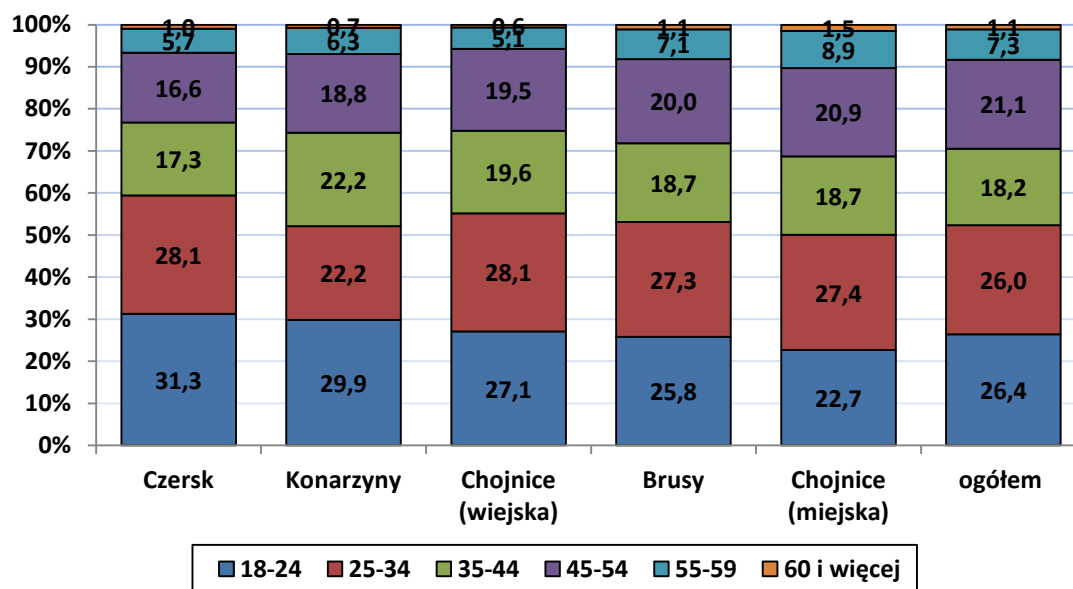
bezrobotnych mieszkańców. Na tle tych danych zdecydowanie pozytywnie wyróżnia się gmina Czersk, gdzie przybyło jedynie 76 bezrobotnych co stanowi ok. 4,3-procentowy wzrost.

Tabela 25. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w latach 2009-2011.

	2009	2010	2011	wzrost/spadek	wzrost/spadek
				lata 2009-2011	lata 2009-2011
				bezwzględne	%
Chojnice (M)	2662	2779	2969	+307	+11,5%
Chojnice (W)	1242	1387	1487	+245	+19,7%
Czersk	1780	1783	1856	+76	+4,3%
Brusy	843	946	1080	+237	+28,1%
Konarzyny	149	144	162	+20	+8,7%
Powiat chojnicki	6676	7039	7554	+878	+13,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Chojnice oraz GUS.

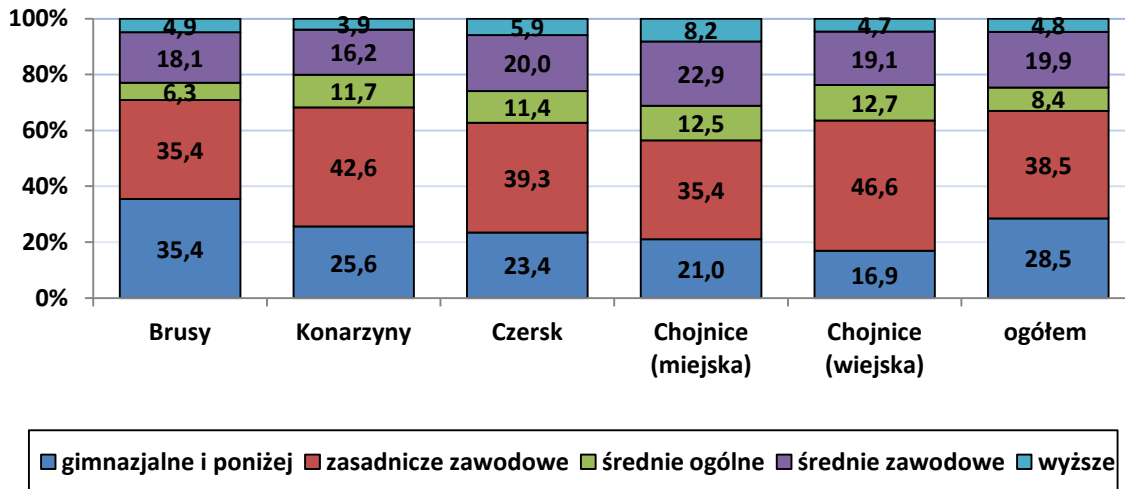
Wykres 33. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według płci. Stan na 31.12.2010 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Chojnice.

Analizując strukturę bezrobotnych ze względu na wiek można zauważyć, że najczęściej młodych zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkuje gminę Czersk – osoby bezrobotne do 34. roku życia stanowią niemal 60% ogółu bezrobotnych w gminie. Odsetek ten wydaje się być znacząco wyższy od analogicznych wskaźników w pozostałych gminach. Ogólnie w powiecie niewiele ponad 52% bezrobotnych nie skończyło 34 roku życia. Z kolei najczęściej bezrobotnych powyżej 55. roku życia zarejestrowanych jest w gminie miejskiej Chojnice (10,4% przy 8,4% dla całego powiatu). Najniższy odsetek bezrobotnych w najstarszej grupie wiekowej zarejestrowany jest w gminie Czersk (6,7%).

Wykres 34. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według wykształcenia. Stan na 31.12.2010 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Chojnice.

Jeśli chodzi zaś o strukturę bezrobotnych ze względu na wykształcenie, można zauważyć spore różnice pomiędzy poszczególnymi gminami powiatu chojnickiego. Najwyższy odsetek bezrobotnych z wykształceniem podstawowym oraz zasadniczym zawodowym notuje się w gminie Brusy – stanowią oni niemal 71% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych przy ogólnopowiatowym wskaźniku na poziomie 67%. Najwyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym oraz średnim notuje się natomiast w gminie miejskiej Chojnice – łącznie 31,1% (z czego aż 8,2% osoby z wykształceniem wyższym). W całym powiecie osoby z wykształceniem średnim oraz wyższym stanowią około ¼ ogółu bezrobotnych (24,7%).

3.4 Oferty pracy w powiecie chojnickim

W 2011 roku 944 pracodawców złożyło 1168 ofert pracy, w wyniku których utworzono 2085 miejsc pracy. W porównaniu z rokiem 2010 liczba ofert zmniejszyła się niemal dwukrotnie – zanotowano o 1959 ofert mniej niż w poprzednim roku sprawozdawczym. Poniższa tabela wskazuje na liczbę zamieszczonych ofert w podziale na poszczególne branże

Tabela 26. Liczba ofert pracy zarejestrowanych w PUP Chojnice w podziale na poszczególne branże w latach 2010-2011.

Branża	2010	2011	wzrost/spadek liczebności	wzrost spadek %
Jednostki samorządowe	586	283	-303	-51,7%
Stolarstwo	145	113	-32	-22,1%
Handel hurtowy i detaliczny	360	189	-171	-47,5%
Produkcja i handel hurtowo-detaliczny	716	227	-489	-68,3%
Transport	174	101	-73	-42,0%
Budownictwo	470	308	-162	-34,5%

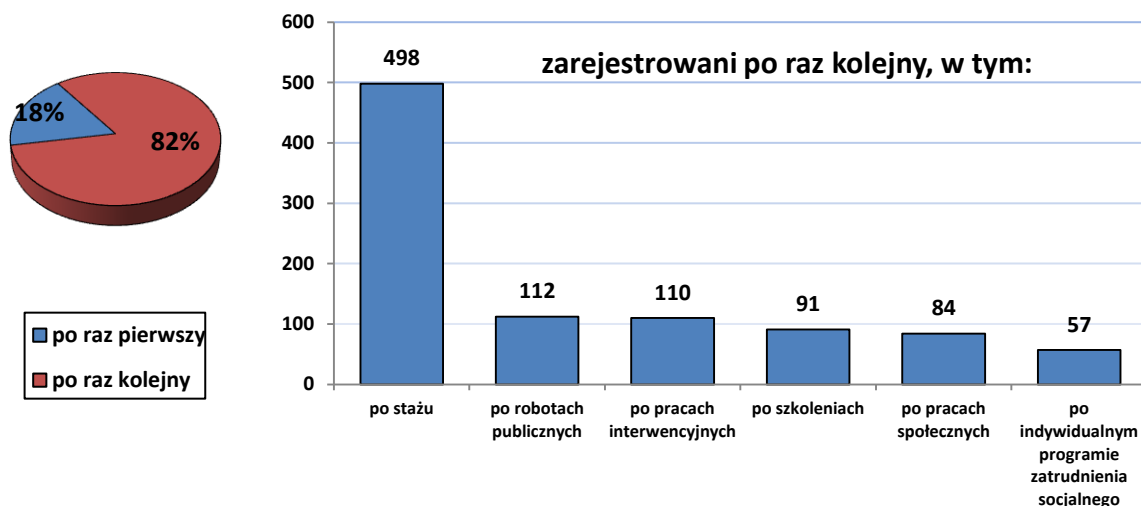
Przetwórstwo rybne	57	29	-28	-49,1%
Ochrona zdrowia	34	25	-9	-26,5%
Szkoły i przedszkola	55	17	-38	-69,1%
Produkcja z PCV i metalu	302	202	-100	-33,1%
Usługi dla instytucji i ludności	938	504	-434	-46,3%
Hotele, restauracje i bary	203	87	-116	-57,1%
Wydawnictwa	4	0	-4	-100,0%
Razem	4044	2085	-1959	-48,4%

Źródło: Rynek Pracy Powiatu Chojnickiego w 2011 roku, Chojnice 2012.

We wszystkich branżach odnotowano dość znaczne spadki zgłaszanych ofert. Największe spadki zanotowano w następujących branżach: „Szkoły i przedszkola” (-69,1%), „Produkcja i handel hurtowo detaliczny” (-68,3%) oraz „Hotel, restauracje i bary” (-57,1%). Spowolnienie na rynku pracy najmniej dotknęło pracowników w branżach: „Stolarstwo” (-22,1%), „Ochrona zdrowia” (-26,5%) oraz „Produkcja z PCV i metalu” (-33,1%) oraz „Budownictwo” (-34,5%).

Branże, w których notuje się największy popyt na pracę to: „Usługi dla instytucji i ludności” (504 oferty), „Budownictwo” (308 ofert) oraz „Jednostki samorządowe” (283 oferty pracy).

Wykres 35. Napływ bezrobotnych – w tym zarejestrowanych po raz kolejny po wymienionych poszczególnych aktywnościach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Rynek Pracy Powiatu Chojnickiego w 2011 roku, Chojnice 2012.

W okresie sprawozdawczym Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach (styczeń-grudzień 2011) zarejestrowano 8811 osób. Około 17,8% z nich rejestrowało się w Urzędzie po raz pierwszy – reszta natomiast już wcześniej figurowała w urzędowej ewidencji (ok. 82,2%).

Z ewidencji wyłączono w 2011 roku 8296 osób. Większa liczba rejestracji niż wyłączeń doprowadziła do ujemnego bilansu na rynku pracy i zwiększenia

realnego bezrobocia o 515 osób w stosunku do roku 2010. W analogicznym okresie ubiegłego roku bezrobocie wzrosło o 363 osoby.

Można zauważyć, że wśród ponownie zarejestrowanych bezrobotnych niemal pół tysiąca osób wraca po stażach (498). Ponad 300 osób powraca do Urzędu po pracach publicznych, interwencyjnych i społecznych, a niemal 100 po szkoleniach. Tak duża liczba powracających – zwłaszcza po stażach – wskazuje na niską skuteczność tych rozwiązań. Staże nie prowadzą do realnego zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców.

Tabela 27. Liczba ofert pracy zarejestrowanych w PUP Chojnice w podziale na poszczególne branże w latach 2010-2011.

Przyczyny wykreślenia z ewidencji		liczba osób	odsetek całości	% w tym:
	podjęcie pracy	3992	48,11%	-
w tym:	<i>niesubsydiowanej</i>	3153	38,01%	80,0%
	<i>subsydiowanej:</i>	839	10,11%	20,0%
	w tym: <i>prace interwencyjne</i>	172	2,07%	20,5%
	<i>roboty publiczne</i>	151	1,82%	18,0%
	<i>udzielenie dotacji</i>	180	2,17%	21,5%
	<i>ref. kosztów wyposażenia</i>	329	3,97%	39,2%
	rozpoczęcie szkolenia	92	1,11%	-
	rozpoczęcie stażu	237	2,86%	-
	prac społecznie użytecznych	62	0,75%	-
	rozpoczęcie realizacji indywidualnego programu zatrudniania socjalnego / kontrakt socjalny	10	0,12%	-
	odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy	60	0,72%	-
	niepotwierdzenie gotowości do pracy	2908	35,05%	-
	dobrowolna rezygnacja	409	4,93%	-
	nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego	107	1,29%	-
	pozostałe przyczyny	419	5,05%	-
ŁĄCZNIE		8296	100%	-

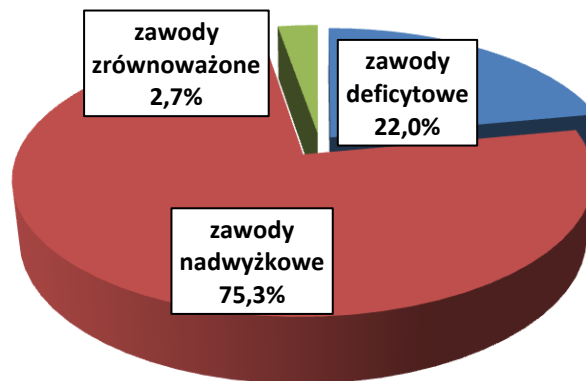
Źródło: Rynek Pracy Powiatu Chojnickiego w 2011 roku, Chojnice 2012.

W grupie wykreślonych z rejestru bezrobotnych w roku 2011 dominują osoby, które podjęły pracę – niemal połowa (48,1%) znalazła zatrudnienie za pośrednictwem Urzędu. W zdecydowanej większości przypadków (80%) jest to praca niesubsydiowana. Jedna piąta beneficjentów natomiast skorzystała z ofert pracy subsydiowanej – głównie refundacji kosztów wyposażenia, udzielenia dotacji, w dalszej kolejności prac interwencyjnych oraz robót publicznych. Drugim co do liczebności powodem wykreślenia z rejestru bezrobotnych było niepotwierdzenie gotowości do pracy (ok. 35%). Trzecim powodem wyłączenia bezrobotnych z ewidencji była dobrowolna rezygnacja ze statusu osoby bezrobotnej – niemal 5% całości wyłączeń (409 przypadków).

3.5 Zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie chojnickim

Dane z pierwszego półrocza 2011 dla Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach wskazują, że zdecydowana większość zawodów dla których zgłoszono oferty pracy w Urzędzie oraz zawodów rejestrowanych wśród bezrobotnych to zawody nadwyżkowe na lokalnym rynku pracy (75,3%). **Oznacza to, że wśród nieco ponad trzech czwartych zawodów rejestrowanych w Urzędzie występuje przewaga osób poszukujących pracy nad zgłoszonymi ofertami.** W stosunku do analogicznego okresu w poprzednim roku, odsetek specjalności nadwyżkowych wzrósł o 9,6 punktów procentowych). Mniej niż jedna czwarta zawodów w powiecie chojnickim to zawody deficytowe – tj. takie w których zgłoszono więcej ofert pracy niż zarejestrowano poszukujących w danym zawodzie/specjalności. Pozostałe zawody rejestrowane w Urzędzie (2,7%) to zawody tzw. zrównoważone, czyli takie w których obserwuje się względną równowagę pomiędzy liczbą ofert a liczbą poszukujących pracy.

Wykres 36. Napływ bezrobotnych – w tym zarejestrowanych po raz kolejny po wymienionych poszczególnych aktywnościach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim w I półroczu 2011 roku, Chojnice 2011.

Spośród zawodów nadwyżkowych na chojnickim rynku pracy aż dla 89,5% specjalności notuje się wskaźnik intensywności na poziomie 0,00. Dla bezrobotnych wykształconych w takich zawodach zwiastuje to najmniej korzystną sytuację na rynku pracy – notuje się brak ofert pracy przy stosunkowo dużej liczebności bezrobotnych w danym zawodzie.

Na podstawie analizy wszystkich nadwyżkowych zawodów występujących w regionie Powiatowy Urząd Pracy wyróżnił grupy zawodów, w których najliczniej występują specjalności nadwyżkowe:

- Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (99 zawodów nadwyżkowych)
- Specjaliści (96 zawodów nadwyżkowych)
- Technicy i inny średni personel (73 zawody nadwyżkowe)
- Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (47 zawodów nadwyżkowych)

Tabela 28. Dziesięć zawodów nadwyżkowych o wskaźniku intensywności > 0,00 w powiecie chojnickim (sortowane rosnąco według wskaźnika intensywności). Wszystkie dane dla pierwszego półrocza 2011 roku.

Zawód/specjalność	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Średnia miesięczna nadwyżka	Wskaźnik intensywności
technik handlowiec	0,1667	8	7,8333	0,0208
stolarz meblowy	0,6667	14,8333	14,1667	0,0449
technik elektronik	0,3333	5,8333	5,5	0,0571
technik masażysta	0,1667	2,5	2,3333	0,0667
ślusarz	2,3333	33,1667	30,8333	0,0704
malarz – tapeciarnik	0,1667	2	1,8333	0,0833
mechanik samochodów os.	0,1667	1,8333	1,6667	0,0909
robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,1667	1,8333	1,6667	0,0909
fryzjer	0,6667	6,3333	5,6667	0,1053
technik informatyk	0,8333	7,5	6,6667	0,1111

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim w I półroczu 2011 roku, Chojnice 2011.

Natomiast dla 10,5% zawodów nadwyżkowych notuje się wskaźnik intensywności powyżej 0,00. Powyższa tabela prezentuje dziesięć takich zawodów posortowanych rosnąco według wskaźnika intensywności. **Ze zgromadzonych danych wynika, że najbardziej nadwyżkowym zawodem, w którym notowano jakiegokolwiek oferty pracy jest technik handlowiec.** Zdecydowana większość tych zawodów należy do następujących grup zawodów:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (20 zawodów)
- technicy i inny średni personel (9 zawodów)
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (7 zawodów).

Spośród 128 zawodów uznanych za deficytowe w powiecie chojnickim aż 77,3% osiąga wartość maksymalną wskaźnika intensywności, co wskazuje na to, że zanotowano oferty pracy lecz nie zarejestrowano bezrobotnych w danych zawodach. Wspomniane zawody najliczniej prezentowane są wśród następujących grup zawodowych:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (23 zawody deficytowe)
- specjaliści (16 zawodów deficytowych)
- technicy i inny średni personel (16 zawodów deficytowych)
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (15 zawodów deficytowych).

Tabela 29. Dziesięć zawodów deficytowych o wskaźniku intensywności \neq MAX w powiecie chojnickim (sortowane rosnąco według wskaźnika intensywności). Wszystkie dane dla pierwszego półrocza 2011 roku.

Zawód/specjalność	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych	Średnia miesięczna nadwyżka	Wskaźnik intensywności
-------------------	---------------------------------------	--	-----------------------------	------------------------

		ych bezrobotnych		
stolarz galanterii drzewnej	5	0,1667	-4,8333	30
doradca klienta	3,8333	0,1667	-3,6667	23
monter konstrukcji stalowych	7,5	05	-7	15
kierowca samochodu ciężarowego	4,6667	0,5	-4,1667	9,3333
opiekunka domowa	1,3333	0,1667	-1,1667	8
przedstawiciel handlowy	4,8333	0,6667	-4,1667	7,25
pracownik informacji turystycznej	1	0,1667	-0,8333	6
robotnik gospodarczy	20,1667	4,8333	-15,3333	4,1724
robotnik budowlany	9,8333	2,6667	-7,1667	3,6875
brukarz	1,1667	0,3333	-0,8333	3,5

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim w I półroczu 2011 roku, Chojnice 2011.

Powyższa tabela prezentuje zawody deficytowe, w których zanotowano bezrobotnych przy znacznie wyższej liczbie ofert dla danego zawodu. **Według podanych kryteriów w czołówce zawodów deficytowych plasują się: „stolarz galanterii drzewnej” oraz „doradca klienta”.** W zbiorowości zawodów spełniających powyżej nakreślone kryteria notuje się następujące grupy zawodów:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (7 zawodów)
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (5 zawodów)
- pracownicy przy pracach prostych (5 zawodów).

Według analiz Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach zawody zrównoważone występują w grupach zawodów:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (7 zawodów zrównoważonych)
- specjaliści (4 zawody zrównoważone).

Tabela 30. Zawody zrównoważone w powiecie chojnickim. Wszystkie dane dla pierwszego półrocza 2011 roku.

Zawód/specjalność	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności
inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	0,5	0,5	1
projektant wzornictwa przemysłowego	0,1667	0,1667	1
nauczyciel języka niemieckiego	0,1667	0,1667	1
wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,1667	0,1667	1
referent (asystent) bankowości	0,1667	0,1667	1
asystent do spraw księgowości	0,3333	0,3333	1
przewodnik turystyczny terenowy	0,1667	0,1667	1

szkutnik	0,5	0,5	1
operator maszyn do obróbki skrawaniem	0,1667	0,1667	1
operator obrabiarek zespołowych	0,1667	0,1667	1
mechanik silników spalinowych	0,1667	0,1667	1
elektryk	0,1667	0,1667	1
tapicer meblowy	0,1667	0,1667	1
operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego	0,5	0,5	1
operator myjni	0,1667	0,1667	1
murarz	11,3333	11,6667	1

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim w I półroczu 2011 roku, Chojnice 2011.

Powyższa tabela prezentuje 16 zawodów spełniające kryteria zrównoważonych w powiecie chojnickim (tj. wskaźnik intensywności = 1) – liczba ofert pracy jest równa liczbie rejestrowanych bezrobotnych.

W wyniku szczegółowej analizy danych o zawodach nadwyżkowych i deficytowych w powiecie oraz zestawów danych ze szkół ponadgimnazjalnych, szkół wyższych oraz GUS-u, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach dokonał diagnozy i prognozy w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy w regionie.

Tabela 31. Kierunki kształcenia w powiecie chojnickim z podziałem na deficytowe, nadwyżkowe i zrównoważone według poziomu wykształcenia w roku szkolnym 2010/2011.

Poziom wykształcenia	Liczba kierunków kształcenia			
	ogółem	zawody deficytowe	zawody nadwyżkowa	zawody zróżnicowane
policealne i średnie zawodowe	29	5	23	1
zasadnicze zawodowe	30	7	23	0
ogółem	59	12	46	1

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim 2010 roku. Część prognostyczna, Chojnice 2011.

Analiza za rok szkolny 2010/2011 wykazała, że zdecydowana większość zawodów, w których kształcą się młodzież ma charakter nadwyżkowy na lokalnym rynku pracy. Zawody nadwyżkowe stanowią 78% kierunków kształcenia biorąc pod uwagę oba analizowane poziomy kształcenia. **Dane jednoznacznie wskazują na odtworzenie bądź pogłębienie obecnej sytuacji na rynku pracy, czyli znaczącego strukturalnego niedopasowania oferty edukacyjnej do wymagań lokalnego rynku pracy.**

Spośród absolwentów szkół policealnych i zawodowych oraz zasadniczych zawodowych największe szanse na znalezienie pracy wykazywali absolwenci kształcący się w grupie zawodów deficytowych. W roku 2010 roku deficyt wykazywały następujące zawody, w których prowadzono kształcenie w powiecie:

- fryzjer
- lakiernik

- elektryk
- elektromechanik
- cieśla
- dekarz
- monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych
- technik usług fryzjerskich
- terapeuta zajęciowy
- opiekun dziecięcy
- opiekun medyczny
- technik cyfrowych procesów graficznych.

W opracowaniu za rok 2010 Powiatowy Urząd Pracy rekomendował stworzenie następujących kierunków kształcenia (w których nie zanotowano bezrobotnych, a zanotowano oferty pracy):

- spedytor
- asystent nauczyciela przedszkola
- technik analityk
- sekretarka
- technik prac biurowych
- technik dentystyczny
- rozbieracz-wykrawacz
- spawacz
- betoniarz-zbrojarz
- brukarz
- tynkarz.

Warto zwrócić uwagę na krótki okres aktualności powyższych analiz z powodu dość dużej dynamiki zmian na rynku pracy. Wskazuje to na potrzebę ścisłej i ciągłej współpracy między lokalną infrastrukturą oświatową, odpowiedzialną za kreowanie oferty kształcenia z instytucjami otoczenia biznesu oraz Powiatowym Urzędem Pracy.

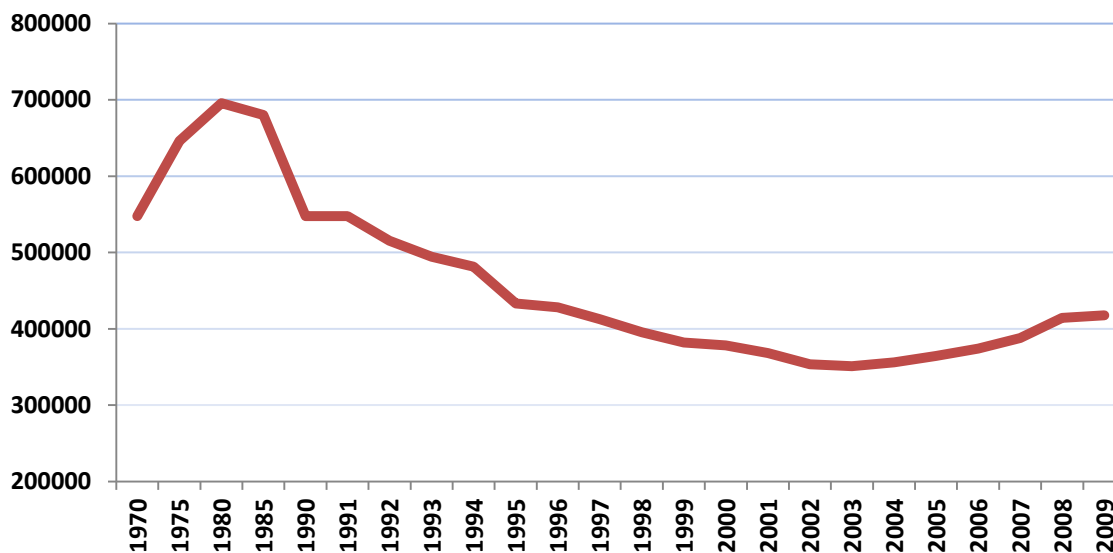
4. STAN LOKALNEGO SYSTEMU EDUKACJI⁸

4.1. Demograficzne uwarunkowania lokalnego systemu edukacji

Zgromadzone dane o charakterze demograficznym wskazują na wzrost urodzeń żywych w ostatnich latach (tj. 2007-2009). Liczba urodzeń wzrosła od 356 tys. w 2004 roku do 418 tys. w roku 2009. Nie oznacza to jednak wejścia w fazę tzw. boomu demograficznego – obecny wzrost jest jedynie echem wyżu demograficznego z lat osiemdziesiątych i związany jest z wejściem w okres najwyższej płodności kobiet urodzonych w okresie faktycznego, ostatniego wyżu demograficznego z lat 1975-1983.

Rozmiary różnic w ilości urodzeń obrazuje poniższy wykres. Obecny wzrost urodzeń stanowi jedynie ok. 60% liczby urodzeń ze szczytowego roku 1983, w którym zanotowano 724 tys. urodzeń żywych.

Wykres 37. Urodzenia żywe w Polsce w latach 1970-2009. Dane wyrażono w liczbach bezwzględnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

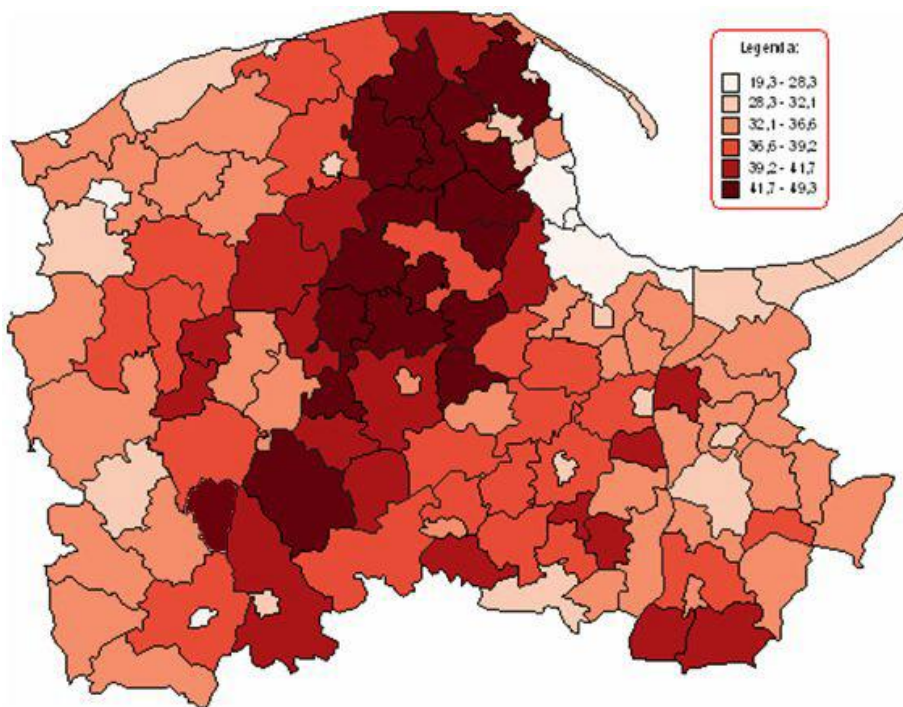
Prognozowana sytuacja demograficzna województwa pomorskiego nie odbiega znacznie od ogólnopolskich trendów. Prognozy wskazują na kontynuację obecnego trendu wzrostu urodzeń w latach 2010-2015 jako reakcję na wejście w okres najwyższej płodności ludności urodzonej w ostatnim wyżu demograficznym lat 1975-1983 oraz jego echa (lata 1983-1986).

⁸ Rozdział powstał na podstawie raportu wykonanego w ramach projektu „Pomorze 2030 – scenariusze rozwojowe i kluczowe technologie”. Zob. T. Grabowski, P. Zbieranek, Specyfika pomorskiego systemu edukacyjnego, Gdańsk 2011.

Większa – w stosunku do obecnej – liczebność dzieci urodzonych w okresie lat 2011-2015 wejdzie w okres szkolny w wieku 2015-2020, co spowoduje wzrost liczebności uczniów w szkołach podstawowych, a następnie w gimnazjach (lata 2020-2025), szkołach ponadgimnazjalnych (2025-2030) i w późniejszym okresie w szkołach policealnych oraz wyższych.

Porównania wewnątrzregionalne obecnych wskaźników demograficznych w województwie pomorskim skłaniają do tezy, że gminy powiatu chojnickiego mają względnie dobrą sytuację demograficzną w stosunku do np. obszaru trójmiejskiego czy wschodniej części województwa. Poniższa mapa obrazuje tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego dla poszczególnych gmin województwa.

Mapa 9. Poziom obciążenia demograficznego w województwie pomorskim w ujęciu gminnym (stan na 2009 rok).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

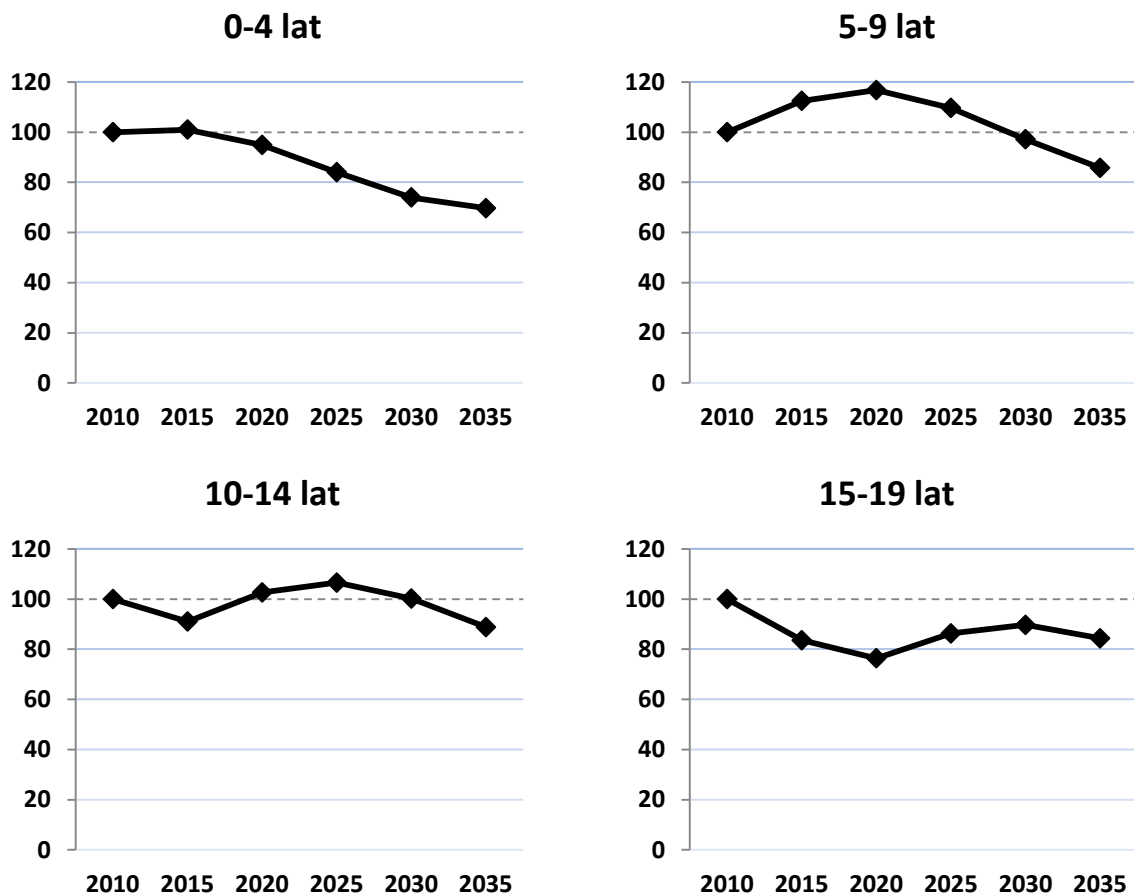
Wskaźnik obciążenia demograficznego to stosunek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (do 19 lat) do ludności w wieku produkcyjnym. Jak można zauważyć na powyższej mapie liczba dzieci i młodzieży stanowi dość wysoki odsetek w gminach kaszubskich w centrum województwa. Wszystkie gminy powiatu chojnickiego (z wyjątkiem obszaru miejskiego Chojnice, co zgodne jest z prawidłowościami zaobserwowanymi na poziomie kraju) charakteryzują się dość wysokim odsetkiem liczebności dzieci i młodzieży. Gminy o najniższych wskaźnikach obciążenia demograficznego będą musiały się w dłuższej perspektywie czasowej zmierzyć z problemem dostosowania swojej sieci placówek szkolnych do nowej sytuacji demograficznej. Doprowadzi to prawdopodobnie do sytuacji zwiększonej migracji uczniów między gminami oraz tym samym do

zaostżenia się konkurencji wśród gmin i powiatów o uczniów w celu utrzymania poziomu subwencji oświatowej, jeśli obecny system finansowania edukacji utrzyma się w ciągu najbliższych 20-30 lat.

Prognozy ludności dla powiatu chojnickiego nie odbiegają znacznie od ogólnopolskich. Poniższe wykresy wskazują na opisane procesy demograficzne odnosząc się do obecnego stanu liczebności poszczególnych grup wiekowych. Zatem można zauważyć, że obecna liczebność dzieci w wieku 0-4 lat będzie najwyższą notowaną w przeciągu najbliższych 25 lat. W roku 2025 roku liczebność dzieci w wieku 0-4 lat osiągnie jedynie 70% obecnie odnotowanej liczby.

W wyniku analizy poniższych danych można zauważyć okresowe zwiększenie się liczby poszczególnych grup wiekowych powyżej obecnej liczebności. Dotyczy to kohorty wiekowej pochodzącej z echa wspomnianego wyżu demograficznego lat 1975-1983 oraz późniejszego jego wygaszania (lata 1983-1986).

Wykres 38. Prognozy ludności dla poszczególnych grup wiekowych na lata 2015-2035 dla województwa pomorskiego. 100=liczba ludności dla danej grupy wiekowej w 2010 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zatem, w kontekście edukacji formalnej przed systemem oświaty w powiecie stoją co najmniej dwa wyzwania: (1) dostosowania infrastruktury

oświatowej do zmniejszonej liczebności uczniów w dłuższej perspektywie czasowej (tzw. depresji urodzeniowej) oraz (2) dostosowania sieci placówek do aktualnych trendów, związanych choćby z prognozowanym „przejściem” przez system szkolny echa wyżu z lat 80-tych.

4.2. Infrastruktura i jakość edukacji – wychowanie przedszkolne, edukacja podstawowa i gimnazjalna

4.2.1. Wychowanie przedszkolne

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2010 roku w powiecie chojnickim funkcjonowały 54 jednostki przedszkolne, z czego 13 z nich były samodzielnymi przedszkolami, 11 z nich – punktami przedszkolnymi oraz 2 z nich – zespołami wychowania przedszkolnego. Oprócz powyższych jednostek na terenie powiatu chojnickiego funkcjonowało 28 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Rozkład terytorialny poszczególnych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 . Stan infrastruktury przedszkolnej w powiecie chojnickim w 2010 roku.

	Przedszkola	Punkty przedszkolne	Zespoły wychowania przedszkolnego	Oddziały przyszkolne	Razem
Chojnice (M)	6	3	2	2	13
Chojnice (W)	-	3	-	10	13
Czersk	4	-	-	6	10
Brusy	2	5	-	10	17
Konarzyny	1	-	-	-	1
Powiat chojnicki	13	11	2	28	54

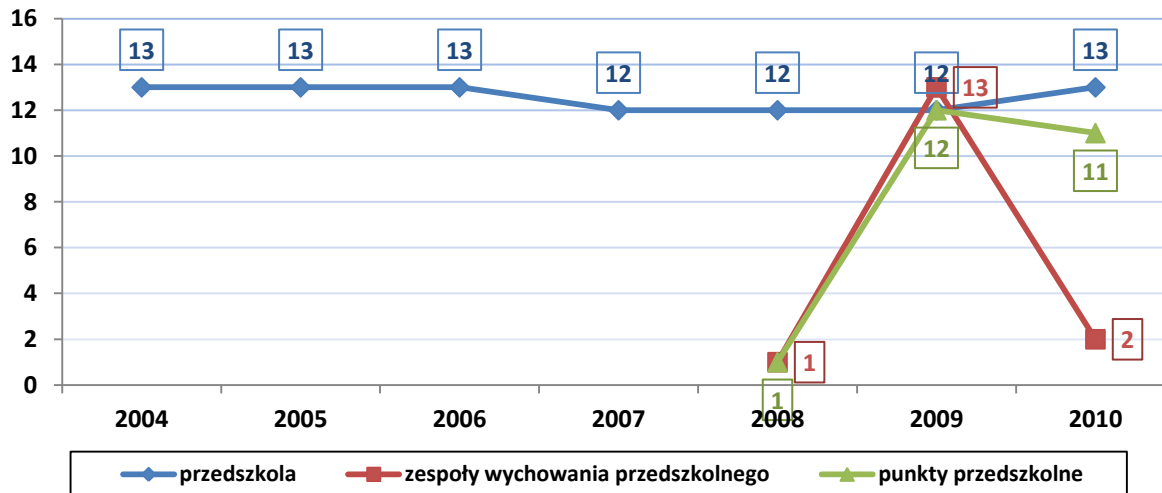
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ujęciu dynamicznym można zauważyć, że ilość samodzielnych przedszkoli na terenie powiatu jest stała. Na przestrzeni analizowanych lat, tj. 2004-2010 ich liczba wynosiła 12-13. **Dopiero możliwość uruchamiania alternatywnych form wychowania przedszkolnego od 2008 roku zwiększyła potencjał infrastruktury przedszkolnej powiatu.** Warto szczególnie zwrócić uwagę na realizację programu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki – działanie 9.1.1.), pt. *„Nasze Małe Przedszkola – wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez wdrażanie alternatywnych form wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Czersk”* w ramach którego na obszarze gminy Czersk powstało piętnaście zespołów wychowania przedszkolnego. Niestety nie udało się uzyskać dofinansowania na kontynuację programu i w kolejnych latach liczba placówek na terenie gminy uległa ograniczeniu.

W 2010 roku na terenie powiatu funkcjonowało 11 punktów przedszkolnych oraz 2 zespoły wychowania przedszkolnego, które dysponowały

łącznie 276 miejscami dla dzieci. Stanowi to ok. 10% ogółu miejsc w systemie wychowania przedszkolnego na terenie powiatu. Warto zauważyć, że zdecydowana większość punktów przedszkolnych to jednostki niepubliczne prowadzone przez osoby prywatne.

Wykres 39. Bezwzględna ilość jednostek przedszkolnych z podziałem na ich typy w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Infrastruktura przedszkolna na terenie powiatu w 2010 zapewniała wychowanie przedszkolne 2700 dzieciom. **Biorąc pod uwagę dane demograficzne o liczbie dzieci w wieku przedszkolnym, mieszkających w powiecie, można stwierdzić, że wielkość infrastruktury przedszkolnej jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.**

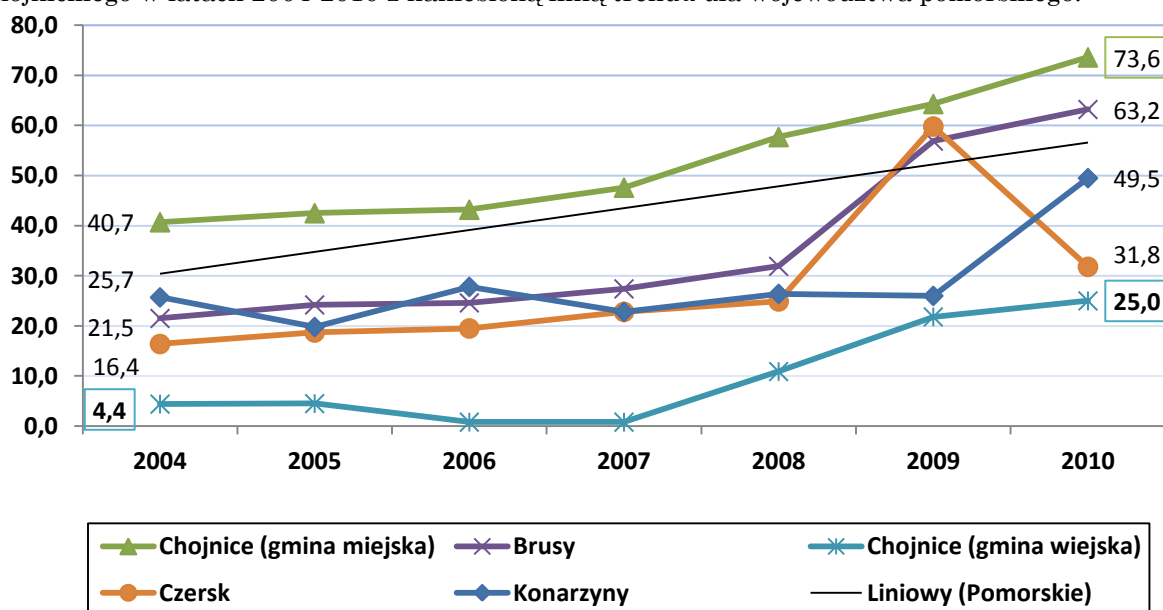
Poziom uprzedzkolnienia dla grupy wiekowej 3-5 lat wynosi ok. 51,6%, co oznacza, że jedynie nieco ponad połowa dzieci w tym wieku objęta jest opieką przedszkolną. Analogiczny wskaźnik dla województwa pomorskiego wynosi 58,4% a dla całego kraju – 64,6%.

Można zauważyć dość duże zróżnicowanie w obrębie gmin powiatu, jeśli chodzi o wskaźnik uprzedzkolnienia dzieci w wieku 3-5 lat. Najwyższy odsetek dzieci w tym wieku uczęszcza do przedszkola w gminie miejskiej Chojnice (73,6% dzieci), a najniższy w gminie wiejskiej Chojnice (jedynie 25%). Tak niski poziom uprzedzkolnienia w gminie wiejskiej związany jest najprawdopodobniej z bliskością miasta powiatowego. Wydaje się prawdopodobne, że rodzice zamieszkujący gminę wiejską decydują się zapisać swoje dzieci do placówek funkcjonujących na terenie miasta Chojnice. Bardzo niski poziom uprzedzkolnienia notuje również gmina wiejsko-miejska Czersk, gdzie wynosi on 31,8%.

W ujęciu dynamicznym należy zauważyć znaczny wzrost wskaźnika uprzedzkolnienia w latach 2004-2010. Związane jest to głównie z powstawaniem alternatywnych instytucji wychowania przedszkolnego począwszy od roku 2008.

W każdej gminie wskaźnik uprzedzskolnienia wzrósł o co najmniej kilkanaście punktów procentowych, przy czym największy wzrost notuje się w gminie Brusy (z 21,5% w 2004 do 63,2% w 2010 roku), a najniższy w gminie Czersk (z 16,4% - 2004 do 31,8% w 2010 roku). Warto w tym kontekście odnotować, że w okresie realizacji programu „*Nasze Małe Przedszkola – wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez wdrażanie alternatywnych form wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Czersk*” poziom uprzedzskolnienia na terenie tej gminy wynosił 59,8%. Po zakończeniu programu spadł do wskazanego powyżej poziomu 31,8%.

Wykres 40. Uprzedzskolnienie dzieci w wieku 3-5 lat w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 z naniesioną linią trendu dla województwa pomorskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2.2. Edukacja podstawowa

Infrastruktura

Według stanu infrastruktury szkolnej z 2010 roku na terenie powiatu chojnickiego funkcjonowało 38 placówek szkolnych oraz 2 placówki specjalne. Poniższa tabela przedstawia rozkład terytorialny placówek.

Tabela 33. Stan infrastruktury szkolnej w powiecie chojnickim w 2010 roku.

	Szkoły podstawowe	Szkoły podstawowe specjalne	Razem
Chojnice (M)	6	1	7
Chojnice (W)	10	-	10
Czersk	10	1	11
Brusy	11	-	11
Konarzyny	1	-	1

Powiat chojnicki	38	2	40
------------------	----	---	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni analizowanych lat (2004-2010) na terenie powiatu powstała jedna szkoła podstawowa – w gminie miejskiej Chojnice.

Tabela 34 . Stan infrastruktury szkolnej w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. Dane dotyczą szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Trend
Chojnice (M)	5	5	5	6	6	6	6	+20%
Chojnice (W)	10	10	10	10	10	10	10	0
Czersk	10	10	10	10	10	10	10	0
Brusy	11	11	11	11	11	11	11	0
Konarzyny	1	1	1	1	1	1	1	0
Powiat chojnicki	37	37	37	38	38	38	38	+2,7%
Pomorskie	683	667	669	668	656	653	657	-3,8%
Polska	13995	13800	13725	13540	13291	13191	13142	-6,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

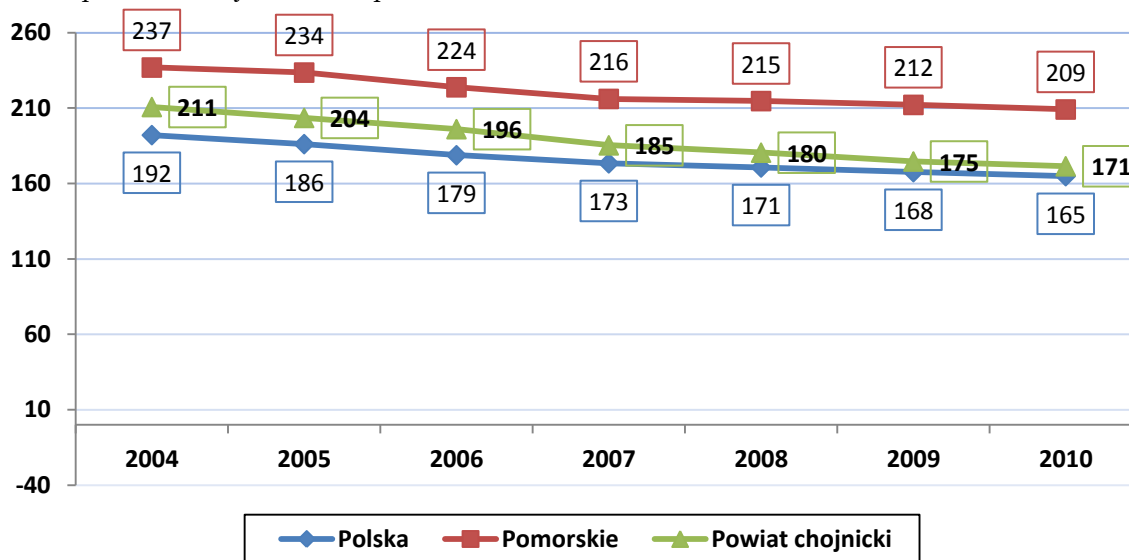
Trend ten jest przeciwny w stosunku do trendów krajowych i wojewódzkich, gdzie obserwuje się zmniejszanie infrastruktury szkolnej jako reakcję na niż demograficzny.

Niemal wszystkie placówki w powiecie prowadzone są przez jednostki samorządu gminnego (35 z 38 placówek). Wśród gestorów placówek szkolnych występują również: jednostka administracji centralnej (1, Chojnice miasto), stowarzyszenie (1, gmina Czersk) oraz organizacja wyznaniowa (1, Chojnice miasto).

Średnia placówka w powiecie chojnickim mieści 171 uczniów, podczas gdy średnia dla województwa pomorskiego jest znacznie wyższa – wynosi 209 uczniów na placówkę szkolną. Pod względem wielkości, placówki powiatu chojnickiego zbliżone są w większym stopniu do statystycznych placówek w kraju (średnia krajowa=165 uczniów), niż województwie. Warto nadmienić, że województwo pomorskie znajduje się w czołówce, jeśli chodzi o średnią liczbę uczniów przypadających na placówkę szkolną.

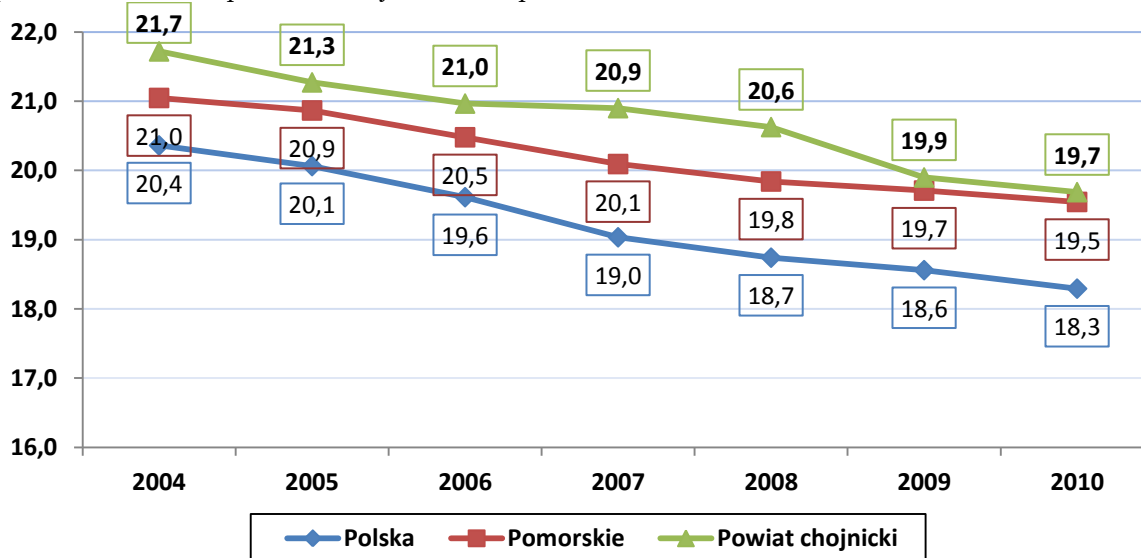
Na przestrzeni lat 2004-2010 liczba uczniów szkół podstawowych oraz samych placówek na terenie całej Polski oraz województwa pomorskiego systematycznie spadała, co znajduje odzwierciedlenie w średniej liczbie uczniów przypadających na placówkę szkolną. **Porównując lata 2004 oraz 2010 średnia wielkość placówki szkolnej w województwie pomorskim zmniejszyła się o ok. 28 uczniów, w kraju o 27, a w powiecie chojnickim aż o 40 uczniów.**

Wykres 41. Średnia liczba uczniów w placówkach szkolnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 42. Średnia liczba uczniów w oddziałach szkolnych (klasach) w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnia liczba uczniów w klasie w powiecie chojnickim jest zbliżona do wskaźnika wojewódzkiego przy czym warto zauważyć, że liczebność uczniów w klasach w powiecie zmniejszała się w analizowanym przedziale czasowym z wyższą dynamiką niż w całym województwie. Nadal jednak klasy w powiecie można uznać za przepełnione w stosunku do średniej krajowej, która wynosi 18,3 ucznia w klasie.

Powyższe dane wskazują więc, że placówki szkolne w powiecie są zbliżone liczebnością do typowych placówek w kraju, przy czym liczba klas (oddziałów) w

poszczególnych jednostkach jest niższa w powiecie chojnickim. Powoduje to, że w klasach uczy się średnio więcej uczniów niż w typowej krajowej placówce.

Wskaźnik skolaryzacji netto⁹ dla powiatu chojnickiego wynosi 98,04% i jest wyższy od ogólnego poziomu skolaryzacji w kraju (96,49%) oraz w województwie pomorskim (96,26%). Poniższa tabela wskazuje na poziom skolaryzacji w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego. Można zauważyć, że gminy wiejskie Chojnice oraz Konarzyny mają obniżone wskaźniki skolaryzacji, co spowodowane jest najprawdopodobniej faktem, że wiele dzieci dojeżdża do szkół w Chojnicach. Fakt ten potwierdza wysoki wskaźnik skolaryzacji w gminie miejskiej (104,9%).

Tabela 35. Poziom skolaryzacji netto dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według stanu na 2010 rok.

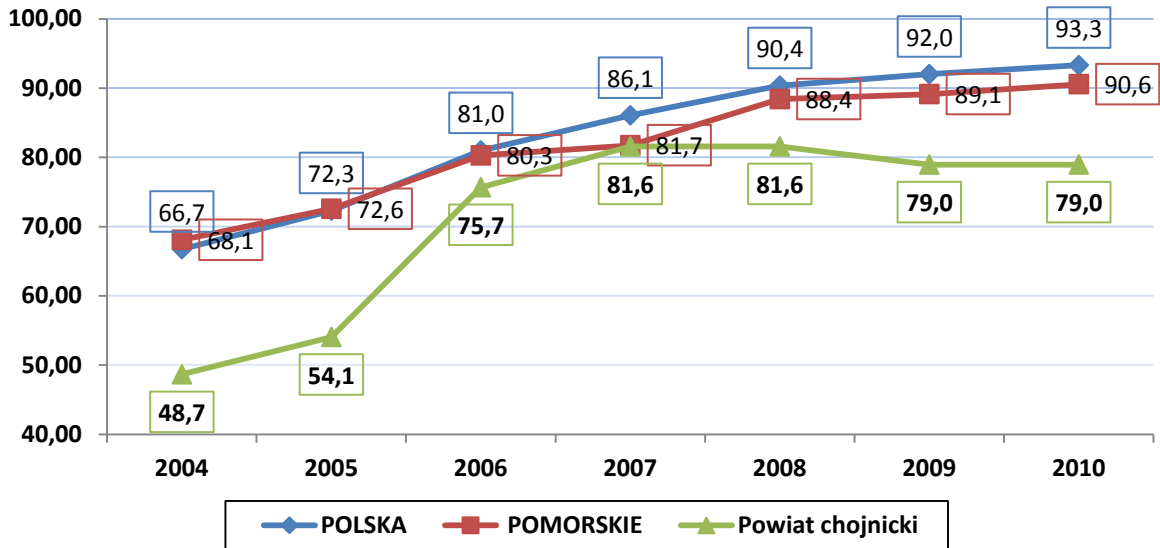
	Wskaźnik skolaryzacji netto
Chojnice (M)	104,90%
Chojnice (W)	85,14%
Czersk	98,16%
Brusy	99,52%
Konarzyny	92,05%
Powiat chojnicki	98,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 roku 79% placówek szkolnych w powiecie chojnickim dysponowało komputerami z dostępem do Internetu przeznaczonymi do użytku uczniów. **W porównaniu z danymi ogólnokrajowymi oraz wojewódzkimi (odpowiednio: 93,3% oraz 90,6%) wynik ten jest niesatysfakcjonujący i świadczy o niewystarczającej komputeryzacji szkół podstawowych mieszczących się w powiecie.**

⁹ Wskaźnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych pozwala stwierdzić w jakim stopniu realizowany jest obowiązek szkolny dla uczniów w odpowiednim przedziale wiekowym. Wyrażany jest w ujęciu procentowym, gdzie 100% to ogólna liczba dzieci w odpowiednim przedziale wiekowym zamieszkująca dany teren. Wskaźnik ten dość dobrze obrazuje również migracje uczniów pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządowymi.

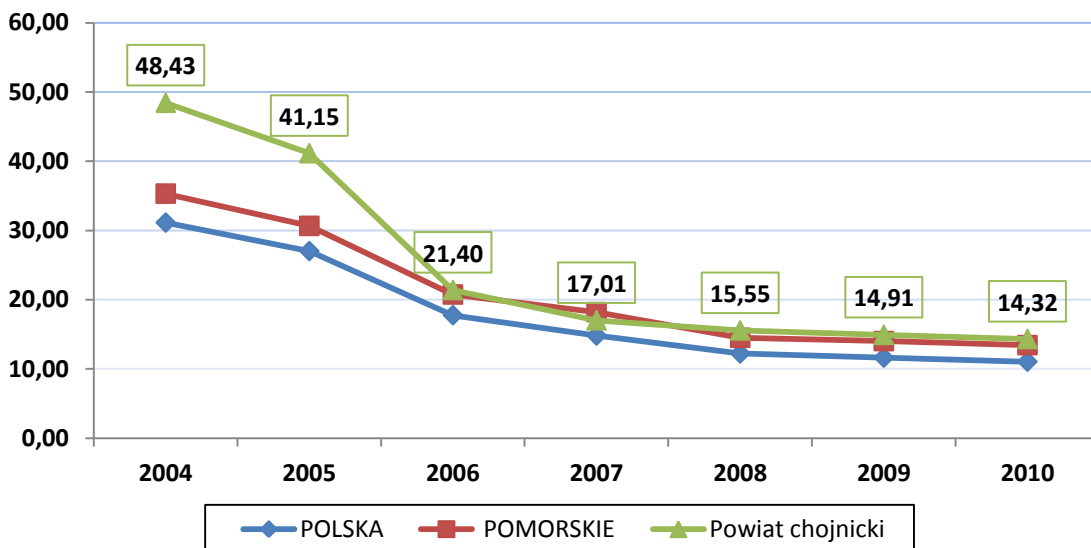
Wykres 43. Udział procentowy szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Drugim wskaźnikiem, wykorzystywanym do mierzenia komputeryzacji w szkołach podstawowych, jest średnia liczba uczniów przypadająca na jeden komputer z dostępem do Internetu. Według danych z 2010 roku w szkołach podstawowych powiatu chojnickiego na 1 komputer z dostępem do Internetu przypada średnio ok. 14,3 ucznia. **W porównaniu ze wskaźnikiem województwa pomorskiego (13,43) oraz krajowym (11,04) jest to wynik niezadowalający.**

Wykres 44. Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie analizy dynamiki obu wskaźników można mówić o dynamicznym procesie komputeryzacji placówek w powiecie. O niemal dwie trzecie wzrosła liczba szkół posiadających w ofercie komputer z dostępem do Internetu dla uczniów. Średnia liczba uczniów przypadających na jeden komputer zmniejszyła się natomiast z blisko 48,5 do 14,3 ucznia. Nawet przy uwzględnieniu procesu zmniejszania się ogólnej liczby uczniów szkół podstawowych, należy uznać to za wynik bardzo dobry – zwłaszcza w porównaniu z dynamiką wojewódzką, czy krajową.

Jakość edukacji szkolnej

Począwszy od roku 2002 istnieje możliwość obiektywnego pomiaru umiejętności uczniów klas VI szkół podstawowych w kraju dzięki wprowadzeniu ogólnopolskiego egzaminu, tzw. „sprawdzianu szóstoklasisty”.

Arkusz egzaminu zawiera zadania o charakterze zarówno humanistycznym, jak i matematyczno-przyrodniczym. Mierzy następujące umiejętności: a) czytanie, b) pisanie, c) rozumowanie, d) korzystanie z informacji oraz e) wykorzystanie wiedzy w praktyce.

Średnia sprawdzianu w 2011 dla całego powiatu chojnickiego wyniosła 24,3 punkty i była niższa od średniej wojewódzkiej (24,9) oraz od krajowej (25,13). Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

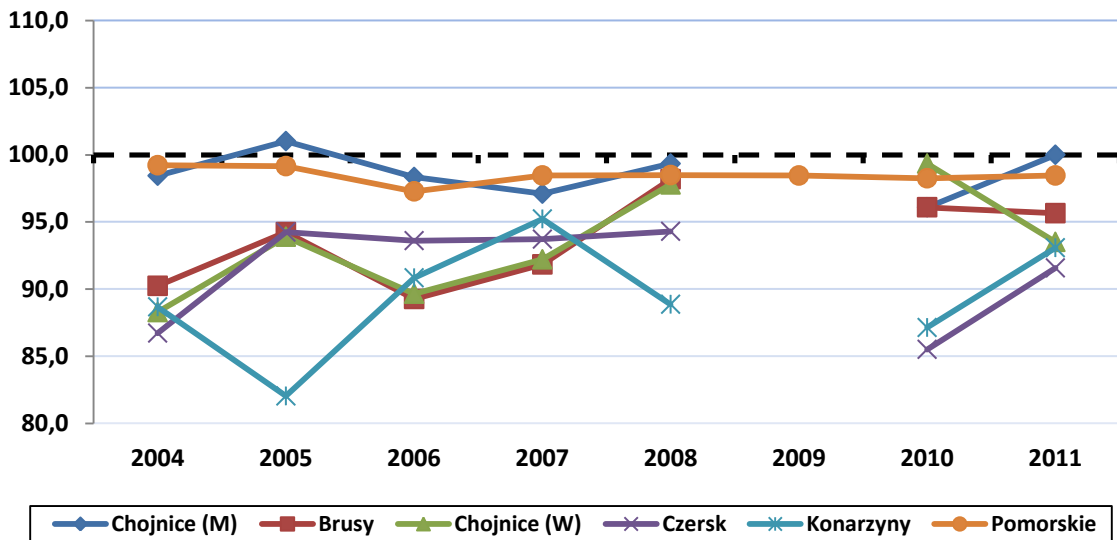
Tabela 36. Średnie wyniki egzaminu po VI klasie szkoły podstawowej dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w 2011 roku.

	Średni wynik egzaminu	Liczba uczniów (%) w strefie wyników		
		niskich	średnich	wysokich
Chojnice (M)	25,3	19	59	22
Chojnice (W)	23,6	27	58	15
Czersk	23,1	31	53	16
Brusy	24,2	23	61	16
Konarzyny	23,5	24	59	17
Pomorskie	24,9	22,4	54,5	23,1
Polska	25,27	20,3	55,4	24,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Najwyższe wyniki sprawdzianu uzyskali uczniowie podejmujący naukę w placówkach znajdujących się w gminie miejskiej Chojnice, których wyniki plasują się lekko powyżej średniej krajowej (średnia 25,3). Najniższy wynik uzyskują uczniowie w gminie wiejsko-miejskiej Czersk (średnia 23,1 punktu). W przypadku tej gminy niemal jedna trzecia uczniów plasuje się w strefie wyników niskich w stosunku do wyników wszystkich uczniów w kraju.

Wykres 45. Zrelatywizowane wyniki sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. 100=średnia krajowa. *Uwaga: brak danych dla gmin w roku 2009.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Powyższy wykres przedstawia zrelatywizowane wyniki sprawdzianu na przestrzeni ostatnich ośmiu lat, gdzie wartość 100 równa się średniemu wynikowi krajowemu. **Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że wyniki gmin powiatu chojnickiego generalnie plasują się poniżej średniej krajowej oraz przeważnie poniżej średniej wojewódzkiej.** Jedynie gmina miejska Chojnice utrzymuje wysokie wyniki równe lub w niektórych latach przewyższające średnie wojewódzkie oraz krajowe.

Potwierdzeniem ponadprzeciętnych wyników gminy miejskiej Chojnice w edukacji dzieci szkół podstawowych są klasyfikacje w skalach znormalizowanych (tzw. staninach). Wynik uczniów pobierających naukę w wymienionej gminie utrzymuje się na stałym wysokim poziomie klasyfikowanym w czwartym stanie (strefa wyników wyżej średnich)¹⁰ dla województwa pomorskiego. W 2010 roku podobną klasyfikację otrzymały wyniki uczniów gminy wiejskiej Chojnice oraz gminy wiejsko-miejskiej Brusy, które stopniowo poprawiają swoje osiągnięcia na przestrzeni kolejnych lat. Natomiast uczniowie pochodzący z gminy Czernik oraz Konarzyny klasyfikowani byli w strefie wyników poniżej średnich (2. stanin).

Tabela 37. Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 (z wyjątkiem 2009 roku). Skala znormalizowana dla gmin województwa pomorskiego.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010

¹⁰ Klasyfikacja dla gmin obejmuje pięć stanin, które kolejno zawierają 7% wyników niskich (1. stanin), 24% wyników poniżej średnich (2. stanin), 38% wyników średnich (3. stanin), 24% wyników powyżej średnich (4. stanin) oraz 7% wyników wysokich (5. stanin).

Chojnice (M)	4	4	4	4	4	bd.	4
Chojnice (W)	2	2	3	3	3	bd.	4
Czersk	2	2	3	3	3	bd.	2
Brusy	2	3	3	3	3	bd.	4
Konarzyny	3	2	1	3	3	bd.	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

4.2.3. Edukacja gimnazjalna

Infrastruktura

Według danych z 2010 roku na terenie powiatu chojnickiego funkcjonowało 18 placówek gimnazjalnych z czego dwie specjalne. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe statystyki z podziałem terytorialnym w obrębie powiatu.

Tabela 38. Stan infrastruktury gimnazjalnej w ujęciu gminnym w powiecie chojnickim w 2010 roku.

	Gimnazja	Gimnazja specjalne	Razem
Chojnice (M)	6	1	7
Chojnice (W)	4	-	4
Czersk	3	1	4
Brusy	2	-	2
Konarzyny	1	-	1
Powiat chojnicki	16	2	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni lat 2004-2010 w powiecie chojnickim przybyły dwie placówki gimnazjalne dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) – obie na obszarze miejskiej gminy Chojnice.

Tabela 39. Stan infrastruktury gimnazjalnej w ujęciu gminnym w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. Dane dotyczą gimnazjów dla dzieci i młodzieży bez specjalnych.

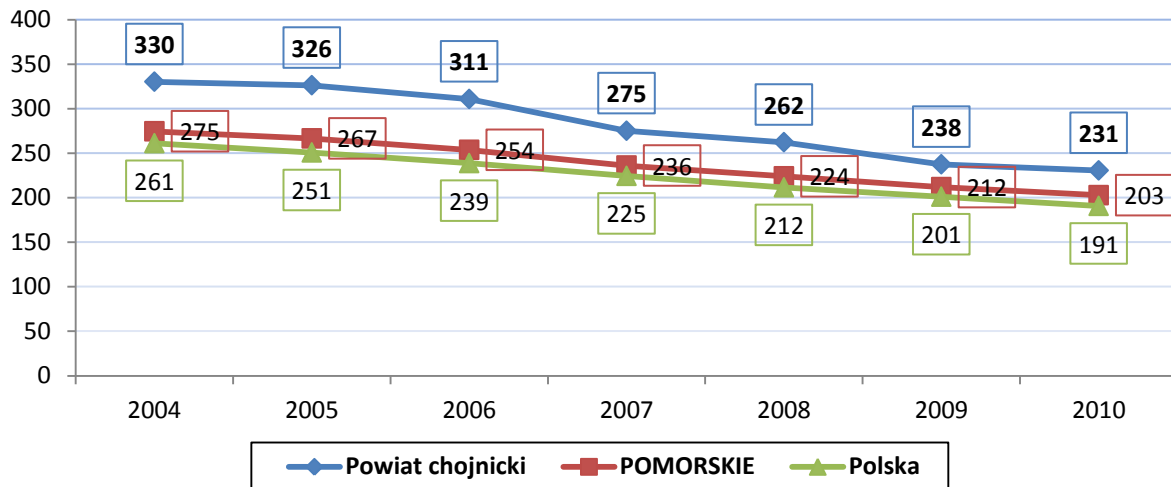
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Trend
Chojnice (M)	4	4	4	5	5	6	6	+50%
Chojnice (W)	4	4	4	4	4	4	4	0
Czersk	3	3	3	3	3	3	3	0
Brusy	2	2	2	2	2	2	2	0
Konarzyny	1	1	1	1	1	1	1	0
Powiat chojnicki	14	14	14	15	15	16	16	+14,2%
Pomorskie	351	351	352	358	361	367	370	+5,4%
Polska	6 171	6 225	6 256	6 326	6 380	6 423	6 456	+4,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Trend z lat 2004-2010 wskazuje, że liczba placówek gimnazjalnych rośnie – zarówno w kraju, jak i województwie, co zgodne jest z tendencją zaobserwowaną w powiecie chojnickim.

Średnio placówki w powiecie mieszczą po ok. 230,6 uczniów. Wynik ten znacznie odbiega od średniej dla województwa (202,8) oraz kraju (190,8). W dłuższej perspektywie czasowej zauważyć można zmniejszanie się wielkości placówek w kraju. Zjawisko to odbywa się w podobnym tempie na wszystkich trzech analizowanych poziomach – kraju, województwa oraz powiatu.

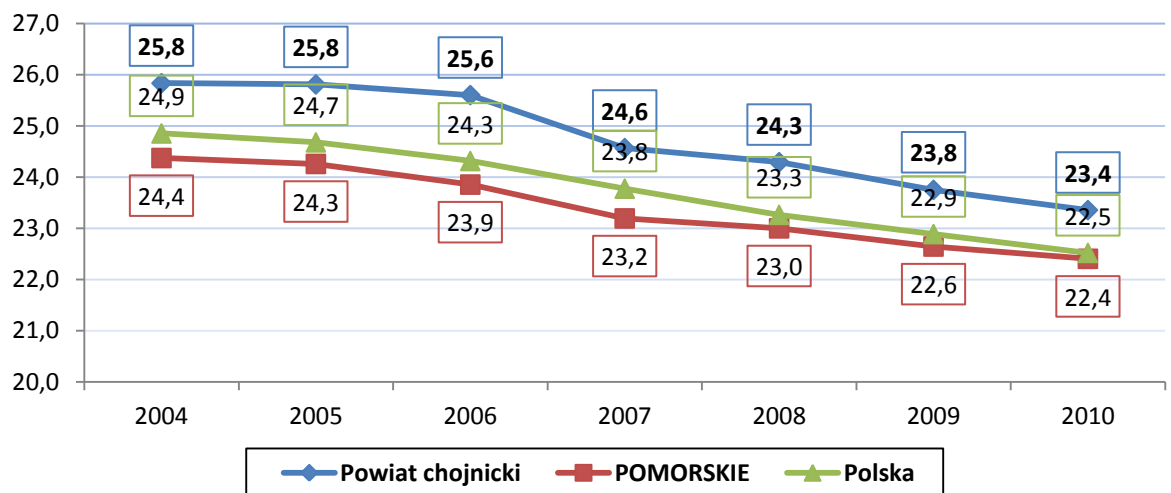
Wykres 46. Średnia liczba uczniów w placówkach gimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W klasach gimnazjalnych w powiecie chojnickim uczy się średnio 23,4 uczniów i jest to o ok. 1 ucznia więcej niż w typowych placówkach krajowych lub wojewódzkich (odpowiednio: 22,5 oraz 22,4).

Wykres 47. Średnia liczba uczniów w klasach (oddziałach) gimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 roku współczynnik skolaryzacji netto, czyli stosunek liczby uczących się w gimnazjach do liczby dzieci w wieku odpowiednim dla tego poziomu nauczania na terenie powiatu, wynosił 98,75%. Wskaźnik ten jest znacznie wyższy od wartości dla województwa pomorskiego (93,48%) oraz kraju (93,92%).

Przy analizie wskaźnika dla poszczególnych gmin powiatu można zauważyć dominację placówek gimnazjalnych znajdujących się na obszarze miasta powiatowego. Proces międzygminnej migracji uczniów jest wyraźnie widoczny przy dokonaniu porównań wskaźnika skolaryzacji netto dla gminy wiejskiej i miejskiej w Chojnicach (odpowiednio: 60,8% do 122,8%).

Tabela 40. Poziom skolaryzacji netto wśród gimnazjalistów dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według stanu na 2010 rok.

	Wskaźnik skolaryzacji netto
Chojnice (M)	122,75%
Chojnice (W)	60,84%
Czersk	98,88%
Brusy	92,10%
Konarzyny	100,00%
Powiat chojnicki	98,75%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 roku ponad 81% gimnazjów w powiecie posiadało komputer wyposażony w dostęp do Internetu przeznaczony do użytku uczniów. Wynik ten jest zbliżony do standardów krajowych (82,92%) oraz województwa pomorskiego (80,81%). Warto jednocześnie zwrócić uwagę, że wszystkie placówki w gminach Brusy, Czersk oraz Konarzyny dysponują sprzętem komputerowym. Jedynie w gminach wiejskiej i miejskiej Chojnice istnieją placówki, które nie dysponują takim wyposażeniem.

Tabela 41. Udział procentowy gimnazjów wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

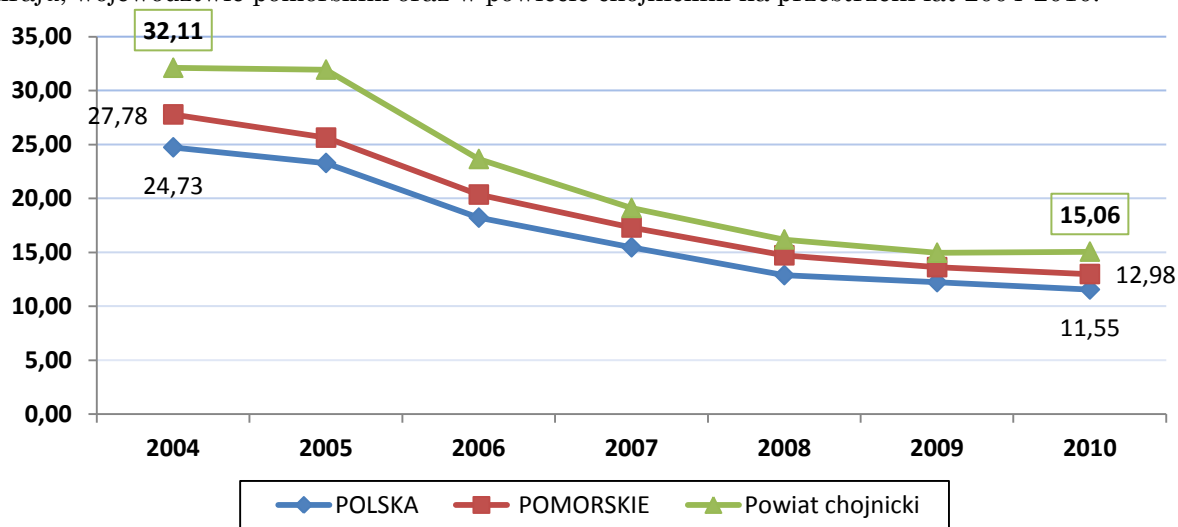
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Chojnice (M)	75,00	75,00	100,00	80,00	80,00	66,67	66,67
Chojnice (W)	75,00	75,00	50,00	75,00	75,00	75,00	75,00
Czersk	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Brusy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Konarzyny	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Powiat chojnicki	85,71	85,71	85,71	80,00	86,67	81,25	81,25
Pomorskie	72,65	74,64	75,28	77,93	79,50	81,74	80,81
Polska	77,90	77,29	78,61	80,49	82,88	82,91	82,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując dane w dłuższej perspektywie czasowej można zauważyć, że w kraju oraz w województwie pomorskim procent szkół gimnazjalnych

wyposażonych w komputery rośnie, zaś w przypadku powiatu chojnickiego trend ten jest ujemny – od 2004 roku procent szkół wyposażonych w komputery do użytku uczniów spadł z niemal 86% do 81%. Prawdopodobną przyczyną tego stanu rzeczy jest stworzenie nowych placówek (na terenie gminy miejskiej Chojnice), które nie udostępniają uczniom komputerów z dostępem do Internetu.

Wykres 48. Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie chojnickim na jeden komputer wyposażony w dostęp do Internetu przypada ok. 15 uczniów. Wynik ten w porównaniu ze wskaźnikami krajowymi (11,55) oraz wojewódzkimi (12,98) wskazuje na niewystarczającą komputeryzację placówek gimnazjalnych.

Jakość edukacji gimnazjalnej

Egzamin gimnazjalny jest obowiązkowym, standaryzowanym egzaminem odbywającym się na końcu edukacji gimnazjalnej (III klasa gimnazjum). Składa się z trzech części – humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz – od 2009 roku również językowej – egzaminu z wybranego języka nowożytnego. Jest to język, którego zdający uczył się przez trzy lata gimnazjum jako przedmiotu obowiązkowego. Z powodu braku pełnych wyników dla poszczególnych gmin województwa pomorskiego – część językowa została wyłączona z poniższej analizy.

W części humanistycznej testu gimnazjalnego przeprowadzonego w roku 2011 uczniowie kształcący się w placówkach znajdujących się na terenie wszystkich gmin powiatu chojnickiego uzyskali wyniki poniżej średniej ogólnopolskiej. Z kolei wszystkie gminy z wyjątkiem gminy Brusy plasowały się powyżej średniej wojewódzkiej. W części matematyczno-przyrodniczej jedynie gimnazjum w Konarzynach przekroczyło lekko średnią krajową. Reszta

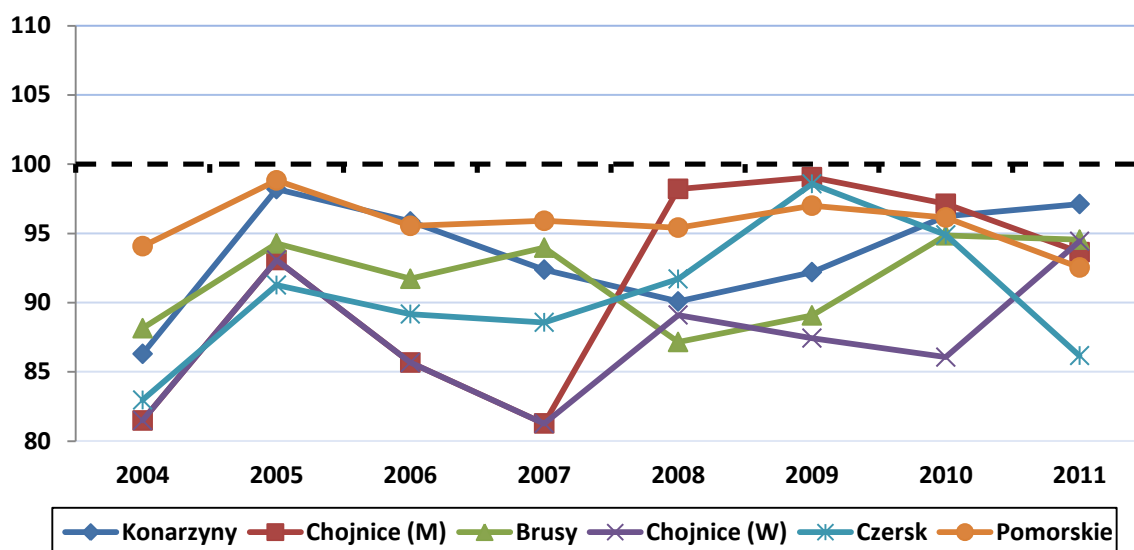
gminnych placówek nie przekraczała średniej wojewódzkiej, która była znacznie niższa od krajowej (22,90 do 23,63).

Tabela 42. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w 2011 roku.

	Część humanistyczna	Część matematyczno-przyrodnicza
Chojnice (M)	23,70	22,90
Chojnice (W)	23,90	22,34
Czersk	21,81	21,31
Brusy	23,93	22,56
Konarzyny	24,58	23,65
Pomorskie	23,42	22,90
Polska	25,31	23,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

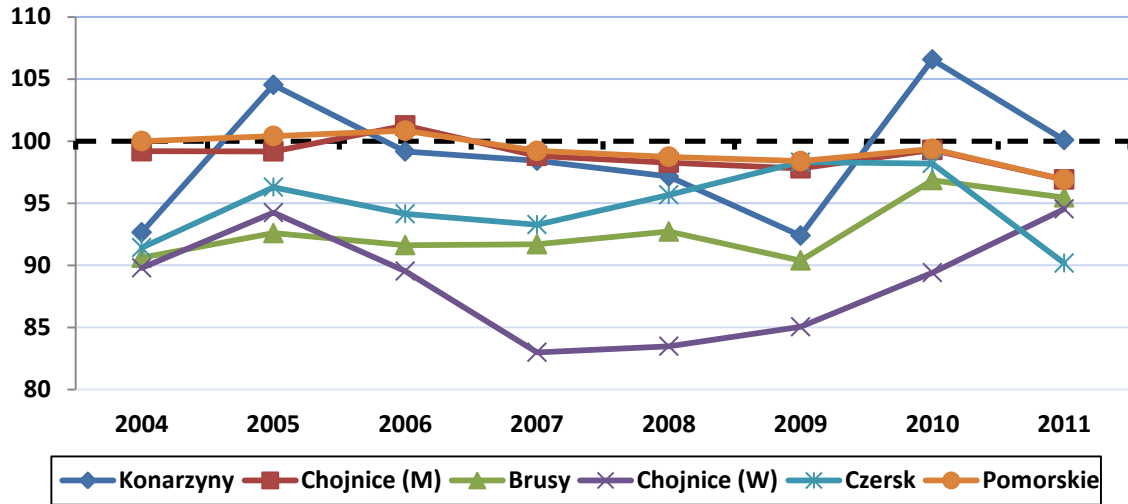
Wykres 49. Zrelatywizowane wyniki egzaminu gimnazjalnego – części humanistycznej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. 100=średnia krajowa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Powyższy wykres wskazuje na zrelatywizowane wyniki części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego na przestrzeni ostatnich 8 lat, gdzie 100=średnia krajowa w danym roku. **W przeciągu ostatnich 8 lat żadna z gmin powiatu nie przekroczyła średniej krajowej.** Notowano również dość dużą rozpiętość wyników – średnie dla poszczególnych gmin oscylowały między 80% a 98% średniej krajowej.

Wykres 50. Zrelatywizowane wyniki egzaminu gimnazjalnego – części matematyczno-przyrodniczej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. 100=średnia krajowa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

W przypadku części matematyczno-przyrodniczej gminy notują lepsze wyniki w stosunku do średniej krajowej, przy czym nadal większość średnich wyników gmin plasuje się poniżej tej średniej. Należy tu wyróżnić zwłaszcza gminę wiejską Konarzyny, która ostatnie dwa lata z rzędu plasuje się powyżej średniej krajowej. W przekroju ostatnich ośmiu analizowanych lat najniższe wyniki w powiecie notuje natomiast gmina wiejska Chojnice – jej wyniki plasują się w granicach od 83% do 95% średniej krajowej.

Tabela 43. Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 dla części humanistycznej testu gimnazjalnego. Skala znormalizowana dla gmin województwa pomorskiego.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Chojnice (M)	2	3	2	2	4	4	4
Chojnice (W)	2	3	2	2	3	2	2
Czersk	2	2	3	2	3	4	3
Brusy	3	3	3	3	2	2	3
Konarzyny	3	4	4	3	3	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Tabela 44. Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 dla części matematyczno-przyrodniczej testu gimnazjalnego. Skala znormalizowana dla gmin województwa pomorskiego.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Chojnice (M)	4	3	4	4	4	4	4
Chojnice (W)	3	3	2	2	2	2	3
Czersk	3	3	3	3	3	4	4
Brusy	3	3	3	3	3	3	3
Konarzyny	3	4	3	4	3	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Na przestrzeni lat 2004-2010 poszczególne gminy powiatu osiągały incydentalnie wyniki mieszczące je w 4. staninie gmin województwa pomorskiego, zarówno w części humanistycznej, jak i matematyczno-przyrodniczej. Warto zauważyć, że najbardziej stabilne i wysokie wyniki notowane są w gminie miejskiej Chojnice w części matematyczno-przyrodniczej. W trakcie analizowanych lat (poza rokiem 2005) wyniki mieściły się w strefie wyników średnio wysokich (4. stanin).

Interesującym i relatywnie nowym wskaźnikiem pomiaru efektywności nauczania jest tzw. Edukacyjna Wartość Dodana (EWD). Dzięki ujęciu wyników uczniów gimnazjum „na wejściu” (sprawdzian w szóstej klasie szkoły podstawowej) oraz „na wyjściu” (sprawdzian gimnazjalny) pozwala na „wyizolowanie” edukacyjnej efektywności placówki z indywidualnych i środowiskowych czynników, współtworzących wyniki egzaminacyjne placówek. Innymi słowy, EWD pozwala zmierzyć wkład samej placówki w efekty nauczania swoich uczniów, przez co jest jedną z najdoskonalszych miar potencjału edukacyjnego jednostek szkolnych.

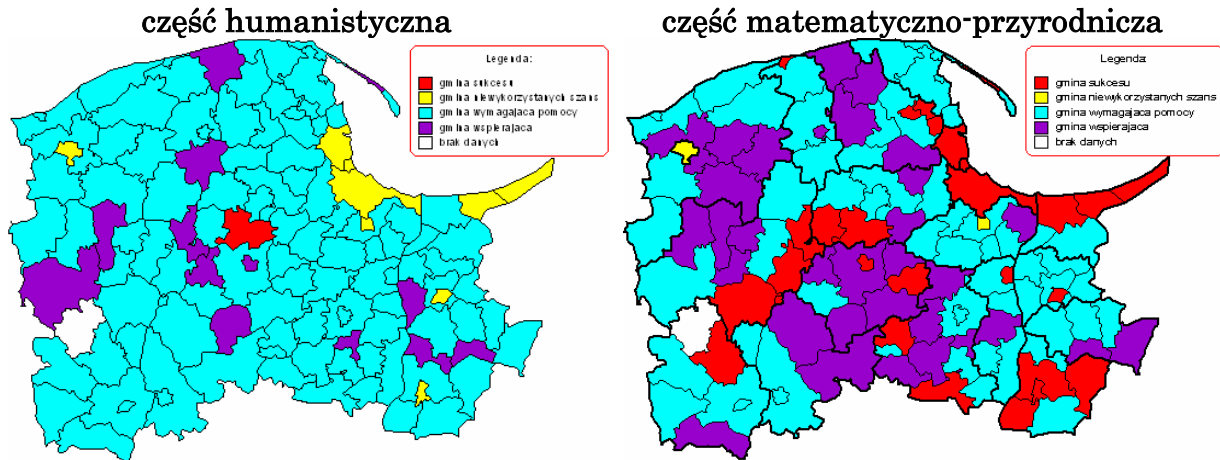
Na podstawie analizy danych EWD można zakwalifikować daną placówkę (w tym przypadku gimnazjum) do jednej z czterech klas:

Rysunek 2. Edukacyjna Wartość Dodana – schemat

<p>szkoła wspierająca niskie wyniki egzaminu, wysoka efektywność (EWD)</p>	<p>szkoła sukcesu wysokie wyniki egzaminu, wysoka efektywność (EWD)</p>
<p>szkoła wymagająca pomocy niskie wyniki egzaminu, niska efektywność (EWD)</p>	<p>szkoła niewykorzystanych możliwości wysokie wyniki egzaminu, niska efektywność (EWD)</p>

Zagregowano wyniki poszczególnych placówek zgromadzonych w bazie EWD oraz na podstawie tych danych zakwalifikowano poszczególne gminy województwa pomorskiego w cztery wyżej podane klasyfikacje. Warto nadmienić, że zabieg ten ma charakter czysto poglądowy – ze względu na swoją budowę wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej odnosi się do placówek, nie do elementów zbiorczych – typu gminy, powiaty, itd. Wydaje się jednak, że opisany zabieg pozwoli ogólnie ocenić efektywność placówek gimnazjalnych powiatu chojnickiego.

Mapa 10. Typy gmin wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu gimnazjalnego w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EWD.

W przypadku części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego, wszystkie gminy powiatu chojnickiego zostały sklasyfikowane jako gminy wymagające pomocy. Oznacza to, że wyniki egzaminu pozostają na niskim poziomie, a placówki nie poprawiają osiągnięć uczniów – nie tworzą wartości dodanej. Warto zwrócić uwagę, że problem ten dotyczy zdecydowanej większości gmin w województwie pomorskim.

Analiza danych dla części matematyczno-przyrodniczej wskazuje natomiast na dwie gminy w powiecie – Czersk oraz Brusy zaklasyfikowane jako gminy wspierające. Oznacza to, że wyniki egzaminu są poniżej średniej, ale placówki w gminie tworzą wartość dodaną. Pozostałe trzy gminy w powiecie sklasyfikowane zostały jako gminy wymagające pomocy.

4.3. Infrastruktura i jakość edukacji – edukacja ponadgimnazjalna

4.3.1. Licea ogólnokształcące – infrastruktura

Na terenie powiatu chojnickiego funkcjonuje 7 liceów ogólnokształcących dla dzieci i młodzieży (w tym dwie placówki niepubliczne). W powiecie chojnickim nie występują szkoły licealne specjalne. Poniżej znajduje się szczegółowy wykaz placówek znajdujących się na terenie powiatu z uwzględnieniem ich gestorów oraz oferty kształcenia.

Tabela 45. Licea ogólnokształcące działające na terenie powiatu chojnickiego.

Lp.	Szkoła	Typ / organ prowadzący	Przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym
Chojnice			
1	Zespół Szkół w Chojnicach	publiczna Starostwo	1. j. obcy, matematyka, fizyka i astronomia

		Powiatowe	2. j. polski, historia, j.obce 3. geografia, wos, j.obcy 4. biologia, chemia, j.obce
2	II Liceum Ogólnokształcące w Chojnicach	publiczna Starostwo Powiatowe	1. j. polski, historia, wiedza o kulturze, 2. polski, historia, wiedza o społeczeństwie 3. matematyka, fizyka, informatyka 4. matematyka, geografia 5. biologia, chemia, fizyka i astronomia 6. j.polski, biologia, historia
3	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Chojnicach	publiczna Starostwo Powiatowe	1. j. polski, matematyka, j. angielski, j.niemiecki 2. j.polski, matematyka, wos
4	Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta	niepubliczna Diecezja Pelplińska	bd.
5	Akademickie Liceum Ogólnokształcące przy Politechnice Koszalińskiej w Chojnicach	niepubliczna Politechnika Koszalińska	bd.
Czersk			
6	Zespół Szkół Licealnych - Liceum Ogólnokształcące w Czersku	publiczna Starostwo Powiatowe	1. matematyka, informatyka, fizyka i astr. 2. matematyka, historia, informatyka 3. biologia, chemia 4. biologia chemia, geografia 5. j. polski, historia, wok 6. j. polski, historia, wos
Brusy			
7	Kaszubskie Liceum Ogólnokształcące Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach	publiczna / Starostwo Powiatowe	1. j. polski, historia, 2. geografia, biologia

Źródło: Rejestry Kuratorium Oświaty w Gdańsku, <http://www.kuratorium.gda.pl/>

Wszystkie placówki ulokowane są w trzech miastach powiatu: Chojnicach (5 placówek) oraz po jednej w Brusach i Czersku. W latach 2004-2010 nie notowano żadnych zmian infrastrukturalnych w powiecie. W całym województwie natomiast zamknięto jedynie trzy placówki (ok. 2,1%), podczas gdy w kraju ubytek infrastruktury licealnej wyniósł aż 7,7% (zamknięto 194 licea ogólnokształcące).

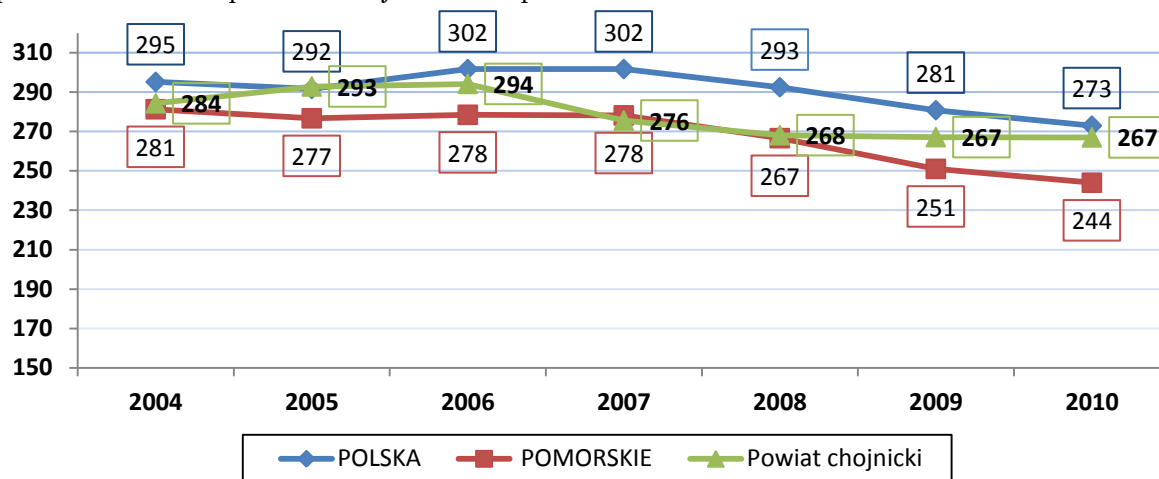
Tabela 46. Zmiany infrastrukturalne – licea ogólnokształcące w latach 2004-2010 na terenie kraju, województwa pomorskiego oraz powiatu chojnickiego.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Trend
Polska	2507	2529	2416	2358	2343	2334	2313	-7,7%
Pomorskie	144	147	145	141	142	144	141	-2,1%
Powiat chojnicki	7	7	7	7	7	7	7	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnia placówka w powiecie chojnickim kształci średnio 267 uczniów. Wynik ten jest zbliżony do typowych placówek w kraju (273) oraz wyższy od średniej dla województwa pomorskiego, która wynosi 244 uczniów na placówkę. W ujęciu dynamicznym widać, że liczebność uczniów w placówkach maleje, co jest prawdopodobnie następstwem niżu demograficznego i stopniowego wygaszania oddziałów (klas) w obrębie placówek.

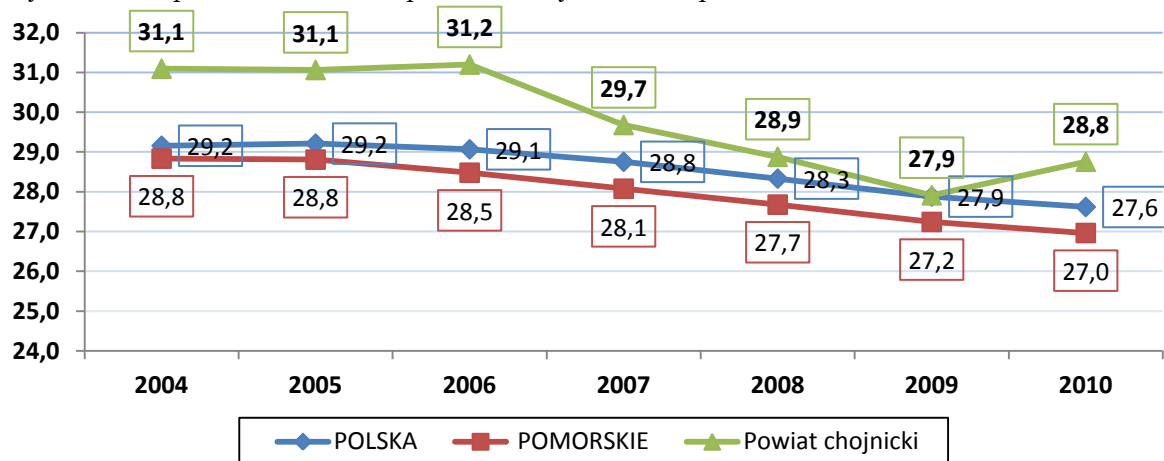
Wykres 51. Średnia liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane dotyczące średnich liczebności klas w liceach ogólnokształcących wskazują również na zmniejszanie się liczby uczniów, przy czym można zauważyć, że wielkość klas w powiecie chojnickim obecnie jest wysoka i odbiega od średniej dla kraju oraz województwa.

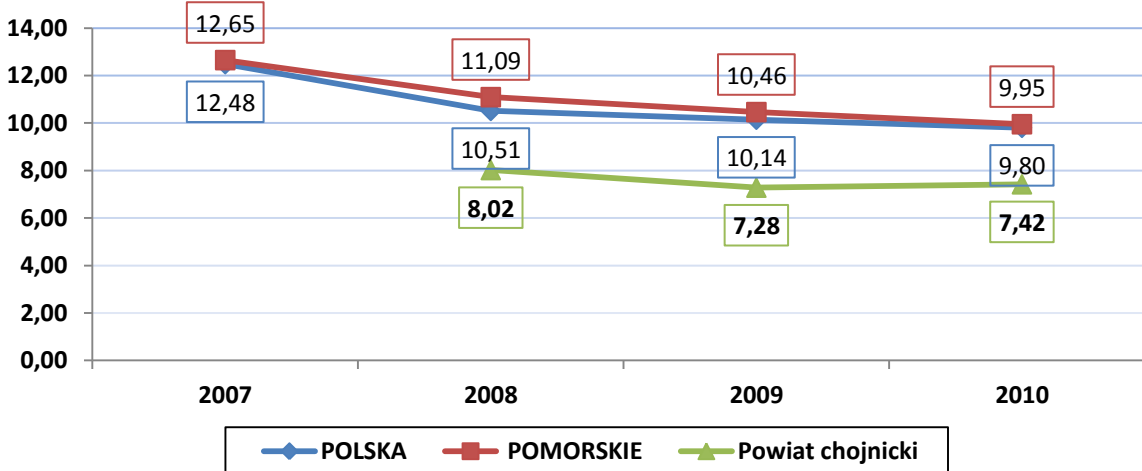
Wykres 52. Średnia liczba uczniów w klasach (oddziałach) liceów ogólnokształcących w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie chojnickim wszystkie placówki licealne są wyposażone w komputery z dostępem do Internetu (do użytku uczniów). Udział takich placówek w skali kraju wynosi 78,6%. W całym województwie pomorskim odsetek jest niewiele niższy (77,3%). Wskazuje to na wystarczający stopień komputeryzacji placówek. Wniosek ten potwierdza mianowicie także analiza liczby uczniów przypadających na jeden komputer w szkołach.

Wykres 53. Średnia liczba uczniów w liceach ogólnokształcących przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2007-2010. *Uwaga: brak danych za rok 2007 dla powiatu chojnickiego.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Badanie przepływu uczniów do liceów na terenie powiatu wykazało, że na jego terenie mamy do czynienia z dwoma obszarami funkcjonalnymi – chojnickim i czerskim. Do obszaru chojnickiego przynależy gmina miejska i wiejska Chojnice oraz gminy: Konarzyny i Brusy. Mieszkańcy tych obszarów uczęszczający do liceów ogólnokształcących korzystają w większości przypadków ze szkół położonych na terenie miasta Chojnice. Co ciekawe do Chojnic dojeżdżają także mieszkańcy ościennych powiatów – sępoleńskiego i tucholskiego położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Do obszaru czerskiego przynależą mieszkańcy gminy i miasta Czersk, a także ościenne gminy położone poza granicami powiatu: gmina Karsin (powiat kościerski) oraz Osieczna i Czarna Woda (powiat starogardzki). Do placówek na terenie Czerska dojeżdżają też mieszkańcy wspomnianego powyżej powiatu tucholskiego.

4.3.2. Szkolnictwo zawodowe – stan infrastruktury

Według danych Kuratorium Oświaty (delegatura w Kościerzynie) w powiecie chojnickim znajduje się łącznie 13 placówek zawodowych z czego 6 techników, 6 zasadniczych szkół zawodowych oraz 1 liceum profilowane. Wszystkie powyższe szkoły funkcjonują w ramach zespołów szkół. Szczegółowy wykaz placówek wraz z ofertą kształcenia zawodowego znajduje się w tabeli poniżej.

Tabela 47. Szkoły zawodowe i ich oferta kształcenia w powiecie chojnickim.

Lp.	Szkoła	Zawód
TECHNIKA		
Chojnice		
1	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Chojnicach	technik budownictwa technik elektryk technik elektronik technik informatyk technik mechanik technik teleinformatyk
2	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Chojnicach	kelner kucharz technik usług fryzjerskich
3	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Chojnicach	technik cyfrowych procesów graficznych technik geodeta technik technologii odzieży technik technologii drewna technik hotelarstwa
4	Zespół Szkół w Chojnicach	technik ekonomista technik handlowiec technik informatyk
5	Zespół Szkół Kształcenia Ponadgimnazjalnego w Chojnicach	technik ekonomista technik logistyk technik rolnik technik żywienia i gospodarstwa domowego technik organizacji usług gastronomicznych
Malachin k/ Czarska		
6	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Malachinie	technik ekonomista technik handlowiec technik informatyk
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE		
Chojnice		
1	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Chojnicach	murarz/technolog robót wykończeniowych w budownictwie
2	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Chojnicach	fryzjer kucharz małej gastronomii mechanik pojazdów samochodowych murarz ślusarz piekarz rzeźnik-wędliniarz sprzedawca stolarz klasy wielozawodowe
3	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Chojnicach	krawiec tapicer
4	Zespół Szkół Kształcenia Ponadgimnazjalnego w Chojnicach	operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego

		rolnik
Malachin k/ Czarska		
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Malachinie	mechanik pojazdów samochodowych sprzedawca stolarz ślusarz klasy wielozawodowe
Brusy		
6	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach	sprzedawca stolarz ślusarz mechanik pojazdów samochodowych klasy wielozawodowe
LICEUM PROFILOWANE		
1	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Chojnicach	profil socjalny

Źródło: Rejestry Kuratorium Oświaty w Gdańsku, <http://www.kuratorium.gda.pl/>

Oprócz wymienionych placówek na terenie powiatu funkcjonuje **Centrum Kształcenia Praktycznego w Chojnicach**, które realizuje zadania w zakresie praktycznej nauki zawodu uczniów szkół zawodowych. Centrum prowadzi kształcenie w branży: mechanicznej, elektrycznej, elektronicznej, budowlanej, krawieckiej, stolarskiej oraz w innych, wynikających z zapotrzebowania rynku. Ośrodek prowadzi praktyki, kursy doszkalające (uzupełniające) dla młodzieży oraz dorosłych.

Powiat chojnicki oferuje dość zróżnicowaną ofertę kształcenia zawodowego. Szczegółowa analiza zawodów, w których kształcą placówki zlokalizowane na jego obszarze, wskazuje na przewagę takich zawodów, jak (w nawiasie liczba placówek organizujących kształcenie w danym zawodzie):

- ślusarz (4 placówki)
- technik ekonomista (3)
- technik informatyk (3)
- mechanik pojazdów samochodowych (3)
- stolarz (3)
- sprzedawca (3)

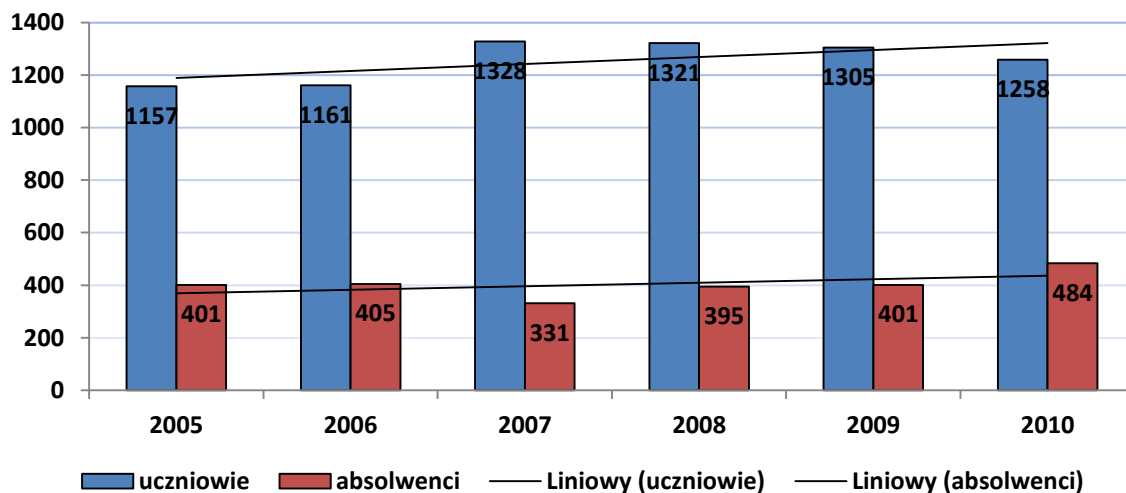
Dodatkowo w ramach projektu systemowego, prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, pt. „*Pomorskie – dobry kurs na edukację*”¹¹ mającego na celu podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego w województwie, uczniowie szkół zawodowych w powiecie mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych kursach doszkalania zawodowego, obejmujących, m. in. naukę języka obcego zawodowego, zajęcia praktyczne w nowoczesnych przedsiębiorstwach i instytucjach oraz przedsiębiorczość i

¹¹ Projekt współfinansowany jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego oraz Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu IX, Działanie 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013.

doradztwo zawodowe. Projekt będzie realizowany w latach 2012-2014. Łączna wartość projektu wynosi 400,5 tysiąca złotych.

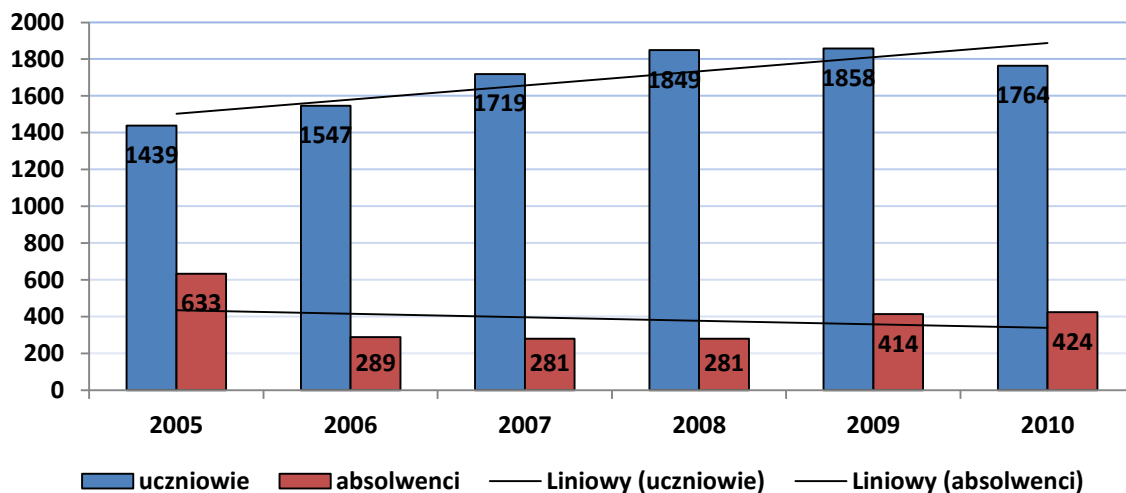
Liczba uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w powiecie chojnickim rosła na przestrzeni lat 2005-2010, choć można dostrzec pewną fluktuację ich liczby. Trend ten zauważalny jest zwłaszcza w przypadku techników, mimo że liczba ich absolwentów nieznacznie spadła. W przypadku zasadniczych szkół zawodowych zarówno liczba uczniów, jak i absolwentów w ujęciu analizowanych lat wzrastała.

Wykres 54. Bezwzględna liczba uczniów i absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie chojnickim w latach 2005-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 55. Bezwzględna liczba uczniów i absolwentów techników w powiecie chojnickim w latach 2005-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę komputeryzację placówek kształcenia zawodowego, należy zauważyć, że liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu stale spada. Poniższa tabela prezentuje dane świadczące, że poszczególne wskaźniki dla powiatu chojnickiego nie odbiegają obecnie znacząco od średnich dla województwa oraz kraju przy uwzględnieniu charakteru placówki,.

Tabela 48. Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2008-2010 w podziale na poszczególne rodzaje kształcenia zawodowego dla młodzieży.

	zasadnicze szkoły zawodowe			technika			licea profilowane		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Polska	18,62	17,56	16,66	7,50	7,10	6,64	7,99	7,28	7,40
Pomorskie	22,46	17,85	17,67	7,11	6,92	6,34	7,56	4,58	6,58
Powiat chojnicki	22,78	22,50	16,34	7,37	7,71	7,35	5,86	3,04	3,47

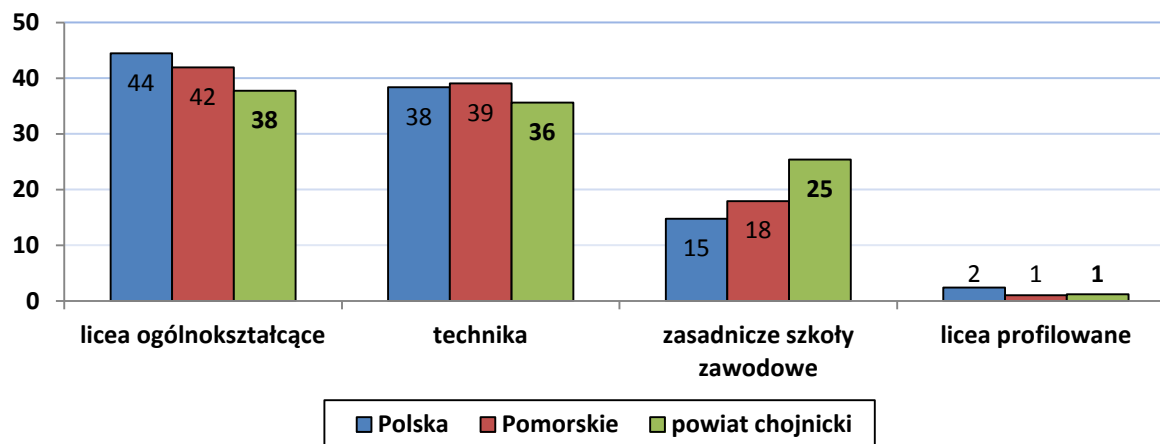
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.3.3. Struktura kształcenia ponadgimnazjalnego

We wszystkich typach placówek ponadgimnazjalnych w powiecie chojnickim uczy się łącznie 4950 uczniów (stan na 2010 rok).

Poniższy wykres obrazuje strukturę uczących się na poziomie ponadgimnazjalnym w podziale na charakter placówek. Można zauważyć, że w powiecie chojnickim dominuje kształcenie zawodowe – aż 25% uczących się na poziomie ponadgimnazjalnym uczęszcza do zespołów szkół zawodowych, 1% do liceów profilowanych, a aż 36% do techników. Łącznie odsetek kształcących się w szkołach zawodowych wynosi 62% i jest wyższy od analogicznego wskaźnika dla województwa pomorskiego (58%) oraz krajowego (55%).

Wykres 56. Procentowy udział uczniów kształcących się w placówce o danym charakterze w ogólnej liczbie kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dominacja kształcenia zawodowego wydaje się być więc cechą charakterystyczną chojnickiego systemu edukacji ponadgimnazjalnej. Trudno jednak jednoznacznie stwierdzić, czy jest to odpowiedź na zapotrzebowanie rynkowe w regionie czy wynika z braku dostępności liceów ogólnokształcących lub ich niewystarczającej jakości.

4.3.4. Jakość edukacji ponadgimnazjalnej

W świetle dostępnych danych jakość edukacji ponadgimnazjalnej można zmierzyć analizując wyniki standaryzowanych testów maturalnych. Odnosi się to jedynie do następujących typów szkół występujących na terenie powiatu chojnickiego: liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych oraz techników. Niestety poważne braki danych w opracowaniach wyników Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku z poprzednich lat uniemożliwiają pogłębioną analizę jakości edukacji w powiecie chojnickim.

Dane przedstawione w poniższej analizie dotyczą wyników z arkuszy podstawowych dla języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego w roku 2011.

Tabela 49. Zdawalność egzaminów maturalnych w 2011 roku w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego ze względu na typ szkół.

Powiat	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Razem
Gdynia	90,5%	26,4%	74,3%	82,6%
Sopot	89,4%	-	67,2%	81,0%
kwidzyński	92,7%	0%	68,1%	80,8%
Gdańsk	85,7%	57,6%	64,7%	76,9%
łęborski	83,5%	-	74,7%	76,8%
kartuski	80,5%	0%	76,4%	75,6%
starogardzki	84,3%	100%	60,7%	74,8%
Słupsk	80,5%	87,5%	70,0%	73,6%
chojnicki	82,1%	14,8%	64,4%	72,1%
wejherowski	78,9%	37,5%	71,0%	71,8%
gdański	91,3%	-	39,1%	70,3%
bytowski	84,0%	70,4%	65,9%	69,6%
tczewski	76,9%	27,8%	63,0%	68,2%
kościerski	79,5%	41,7%	66,7%	68,1%
malborski	76,1%	-	55,8%	66,6%
człuchowski	81,8%	-	52,7%	65,1%
słupski	89,5%	-	52,8%	64,0%
sztumski	76,6%	-	46,0%	63,9%
pucki	82,5%	-	43,2%	60,6%
nowodworski	69,3%	-	42,9%	59,0%

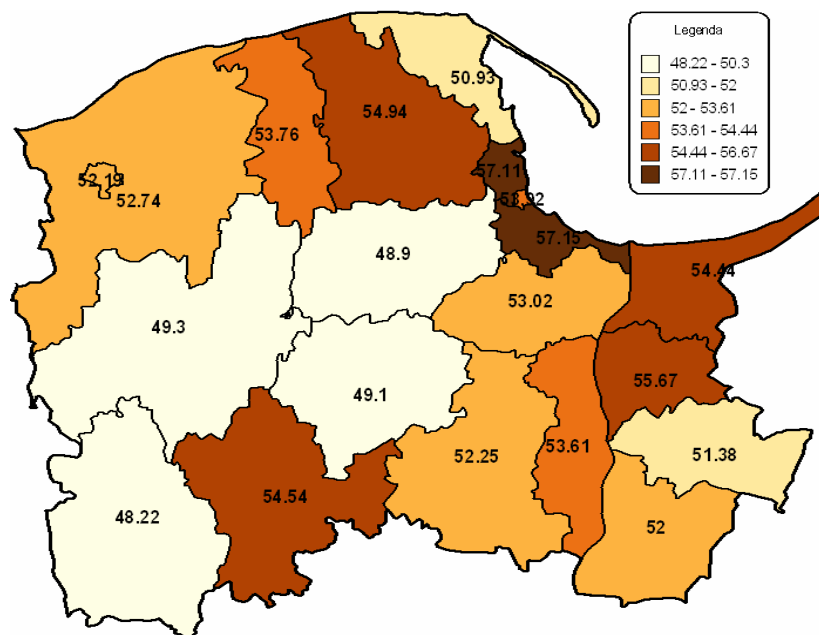
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Ogólna zdawalność egzaminu maturalnego w powiecie chojnickim wyniosła ok. 72,1% (licząc uczniów którzy przystąpili do wszystkich przedmiotów obowiązkowych), co dało 8 miejsce wśród pomorskich powiatów. Najlepszy wynik

w skali województwa odnotowano w mieście powiatowym Gdynia (82,6%) a najniższy w powiecie nowodworskim (jedynie 59%). Jeśli zaś chodzi o poziom zdawalności w ramach liceów ogólnokształcących powiat chojnicki uplasował się na pozycji jedenastej (82,1%). Najwyższy wynik zanotowano w powiecie kwidzyńskim (92,7%) a najniższy w nowodworskim (69,3%). Wśród techników najlepszą zdawalność zanotowano w powiecie kartuskim (76,4%), a najniższą w gdańskim (jedynie 39,1%). Powiat chojnicki ze zdawalnością na poziomie 64,4% uplasował się na pozycji jedenastej.

Poniższa mapa obrazuje średnie wyniki dla egzaminu maturalnego z języka polskiego. Średni wynik w kraju egzaminu z języka polskiego wyniósł 54%, natomiast średnia dla całego województwa była o 1% niższa. **Wynik powiatu chojnickiego (54,54%) plasuje więc placówki z regionu w strefie wyników powyżej średnich – zarówno dla województwa, jak i kraju.**

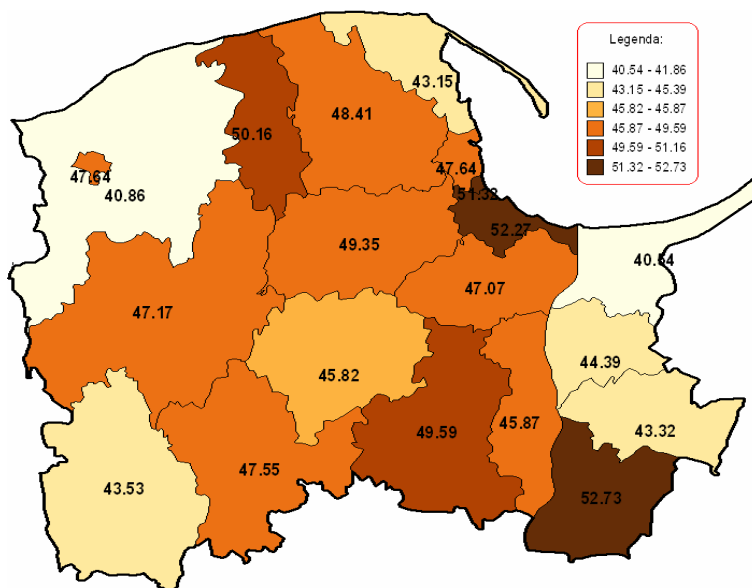
Mapa 11. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z języka polskiego (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

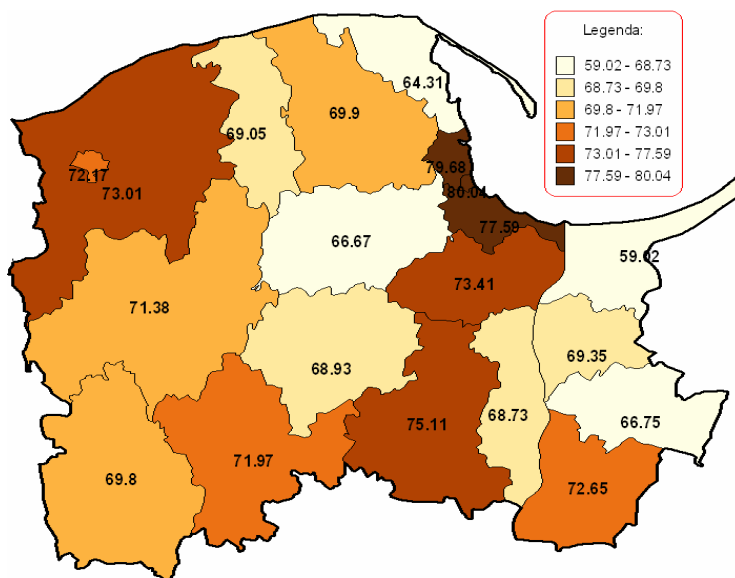
Średnie wyniki z matury z matematyki są wyraźnie niższe - **na tle wszystkich powiatów w województwie pomorskim powiat chojnicki zajął dziewiątą lokatę ze średnią wyników na poziomie 47,55%**. Średni wynik z matematyki dla kraju i województwa wyniósł 48%.

Mapa 12. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z matematyki (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Mapa 13. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z języka angielskiego (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego.

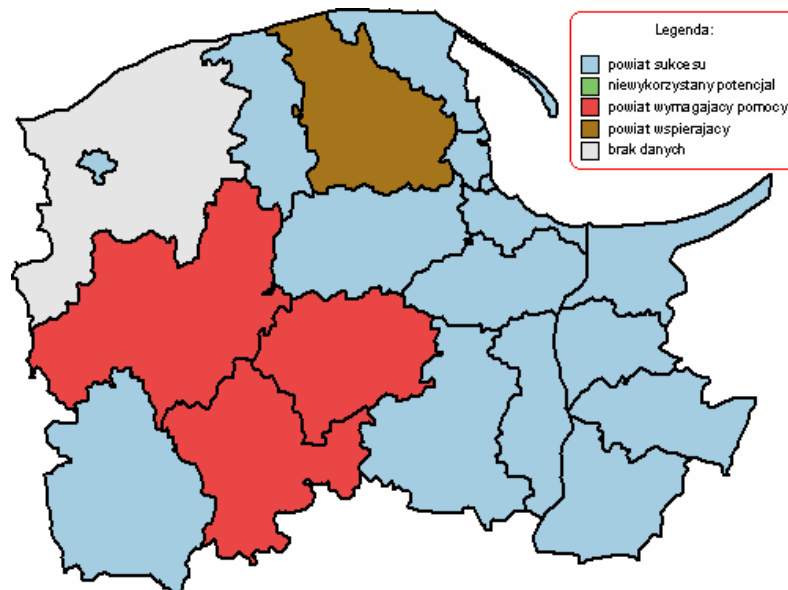

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Gdańsk.

Spśród obowiązkowych przedmiotów na maturze, język angielski był najpopularniejszy spośród języków nowożytnych. W całym kraju średnia z całego arkusza wyniosła ok. 70%. Województwo pomorskie zanotowało wyniki o 1% powyżej średniej krajowej. Na tym tle **wynik powiatu chojnickiego (71,97%)** plasuje placówki ponadgimnazjalne regionu powyżej średniej krajowej oraz wojewódzkiej.

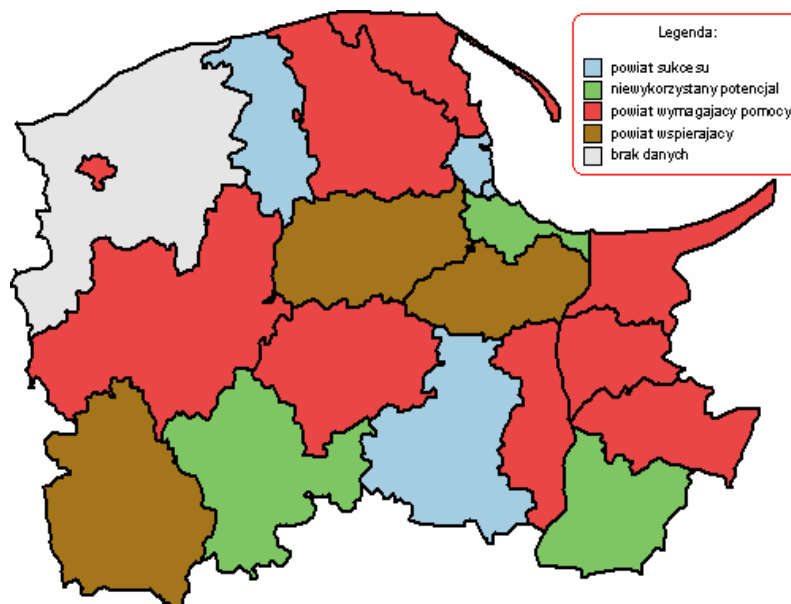
Analiza wskaźnika Edukacyjnej Wartości Dodanej dla liceów ogólnokształcących i techników w powiecie chojnickim została przeprowadzona w identyczny sposób, jak dla gimnazjów.

Mapa 14. Typy powiatów wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EWD.

Mapa 15. Typy powiatów wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu maturalnego z matematyki w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EWD.

Wynik analizy danych Edukacyjnej Wartości Dodanej dla arkuszy z języka polskiego klasyfikuje powiat chojnicki jako powiat wymagający pomocy. Oznacza to, że niskim wyniki egzaminu maturalnego w placówkach powiatu nie towarzyszy wartość dodana, czyli placówki nie poprawiają dodatkowo wyników swoich podopiecznych. W całym województwie pomorskim jeszcze jedynie dwa powiaty zostały w ten sposób zaklasyfikowane – sąsiednie powiaty: bytowski oraz kościerski. Ponad połowa powiatów to jednostki sklasyfikowane jako „powiaty sukcesu”.

W przypadku danych z części matematycznej powiat chojnicki klasyfikowany jest jako jednostka z niewykorzystanym potencjałem. Oznacza to, że mimo wysokich wyników maturalnych placówki w regionie nie wytwarzają wartości dodanej, dodatkowo pogarszając potencjał uczniów. Podobnie sklasyfikowano jeszcze jedynie dwie jednostki samorządowe – miasto Gdańsk oraz powiat kwidzyński.

4.4 Infrastruktura i jakość edukacji – szkolnictwo policealne i wyższe

4.4.1 Szkolnictwo policealne oraz ustawiczne

Rejestry prowadzone przez delegaturę gdańskiego Kuratorium Oświaty w Kościerzynie wskazują na działanie na terenie powiatu 10 placówek prowadzących działalność w zakresie kształcenia uzupełniającego, ustawicznego oraz policealnego. 5 z nich jest placówkami publicznymi, których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Chojnicach lub Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. W zasadniczej mierze placówki niepubliczne prowadzone są przez podmioty posiadające siedzibę poza terenem powiatu chojnickiego. 7 z omawianych instytucji deklaruje prowadzenie działalności w obszarze kształcenia policealnego, 5 uzupełniającego, a 2 ustawicznego¹². Niestety, brak danych, które pozwoliłyby ocenić jakość kształcenia w tych placówkach. Dokładne informacje o profilu i ofercie kształcenia opisywanych placówek zawiera poniższa tabela. Należy zaznaczyć także, że powiat dysponuje także własnym Centrum Kształcenia Praktycznego, które wspiera praktyczną naukę zawodu uczniów szkół zawodowych działających na terenie powiatu.

Tabela 50. Placówki prowadzące działalność w zakresie kształcenia uzupełniającego (dla młodzieży i dorosłych), ustawicznego oraz policealnego działające na terenie powiatu chojnickiego.

Szkoła	Typ / organ prowadzący	Charakter działalności
Policealna Szkoła Zawodowa	Niepubliczna /	Kształcenie policealne

¹² Instytucjonalna niestabilność sektora (szczególnie łatwa w odniesieniu do tego sektora, w większości przypadków nieposiadającego własnej infrastruktury dydaktycznej) w dużej mierze przystosowującego się do rynkowego popytu na usługi edukacyjne powoduje, że jest on trudno uchwytny – często statystyki publiczne nie nadążają za jego przemianami. Stąd wynikają pewne rozbieżności w prezentowanych danych.

przy Szkole Biznesu BZDZ w Chojnicach	Bydgoski Zakład Doskonalenia Zawodowego	
Czerska Szkoła Realna Policealne Studium Zawodowe w Malachinie	Niepubliczna / Społeczne Towarzystwo Edukacyjne w Bydgoszczy	Kształcenie policealne
Policealne Studium Farmaceutyczne w Chojnicach	Niepubliczna / Społeczne Stowarzyszenie Prasoznawcze „Stopka” w Łomży	Kształcenie policealne
Centrum Kształcenia Ustawicznego w Chojnicach	Publiczna / Starostwo Powiatowe	Kształcenie policealne Edukacja uzupełniająca [maturalna]
Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Chojnicach	Publiczna / Urząd Marszałkowski	Kształcenie policealne Edukacja uzupełniająca [maturalna]
Biskupi Uniwersytet Ludowy przy ZSKP w Chojnicach	Niepubliczna / Biskup Diecezji Pelplińskiej	Kształcenie ustawiczne
Ośrodek Kształcenia Zawodowego BZDZ w Czersku	Niepubliczna / Bydgoski Zakład Doskonalenia Zawodowego	Kształcenie ustawiczne
Liceum Ogólnokształcące w Czersku	Publiczna / Starostwo Powiatowe	Edukacja uzupełniająca [maturalna]
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach	Publiczna / Starostwo Powiatowe	Kształcenie policealne Edukacja uzupełniająca [maturalna]
Zespół Szkół Licealnych w Czersku	Publiczna / Starostwo Powiatowe	Kształcenie policealne Edukacja uzupełniająca [maturalna]

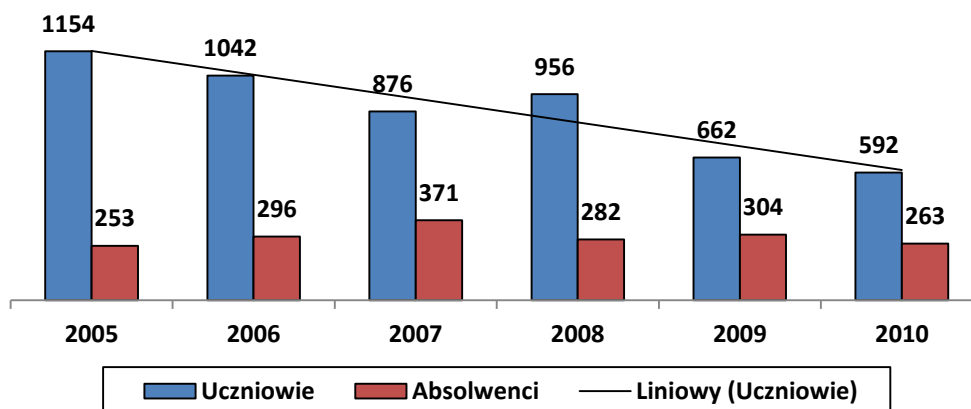
Źródło: Rejestry Kuratorium Oświaty w Gdańsku, <http://www.kuratorium.gda.pl/>

Na terenie Chojnic mieści się także infrastruktura szkolenia kadry pedagogicznej i wsparcia procesu dydaktycznego. Obok Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i filii Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej, siedzibę na terenie miasta mają także dwie placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli – publiczny Samorządowy Ośrodek Doskonalenia i Doradztwa w Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz niepubliczny Ośrodek Kształcenia Kadr przy Szkole Biznesu BZDZ. Szkoleniem zawodowym nauczycieli zajmuje się także Ośrodek Kształcenia Podyplomowego Gnieźnieńskiej Szkoły Wyższej „Milenium” w Chojnicach.

W ramach szkolnictwa policealnego w 2010 roku kształciło się 592 uczniów, a dalsze 263 stanowili absolwenci tych szkół. Jak pokazuje poniższy wykres, system szkolnictwa policealnego (szkół policealnych i pomaturalnych dla młodzieży i dorosłych) na terenie powiatu chojnickiego przeżywa strukturalny kryzys. Do takiego wniosku prowadzi obserwowalny w latach 2005-2010 spadek ilości uczniów o 49%, a także zamknięcie w tym okresie trzech placówek edukacyjnych. Możliwe, że częściowym wyjaśnieniem dla tych zmian jest rozwój

szkolnictwa wyższego na obszarze powiatu, w tym założenie w 2004 roku Pomorskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej „Pomerania”, a także Wydziału Zamiejscowego Sopotkiej Szkoły Wyższej. Przy takiej interpretacji rozwój szkolnictwa wyższego ujawnił alternatywę dla szkolnictwa policealnego i doprowadził do odpływu uczniów z omawianego sektora.

Wykres 57. Ilość uczniów i absolwentów szkół policealnych dla młodzieży i dorosłych w powiecie chojnickim w latach 2005-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ujęcie porównawcze sieci szkolnictwa policealnego powiatów wchodzących w skład województwa pomorskiego pozwala wysnuć wniosek, że ten segment szkolnictwa jest na terenie powiatu względnie dobrze rozwinięty. Pod względem współczynnika uczniów szkół policealnych przypadających na 10.000 mieszkańców powiat chojnicki zajmuje 6. miejsce w województwie pomorskim. Należy zauważyć jednocześnie, że proces zmniejszania się liczby uczniów szkół policealnych występuje w niemal wszystkich – poza Słupskiem, Gdańskiem, Gdynią oraz powiatem starogardzkim – obszarach województwa pomorskiego.

Tabela 51. System szkolnictwa policealnego i pomaturalnego w Województwie Pomorskim z podziałem powiatowym (2010).

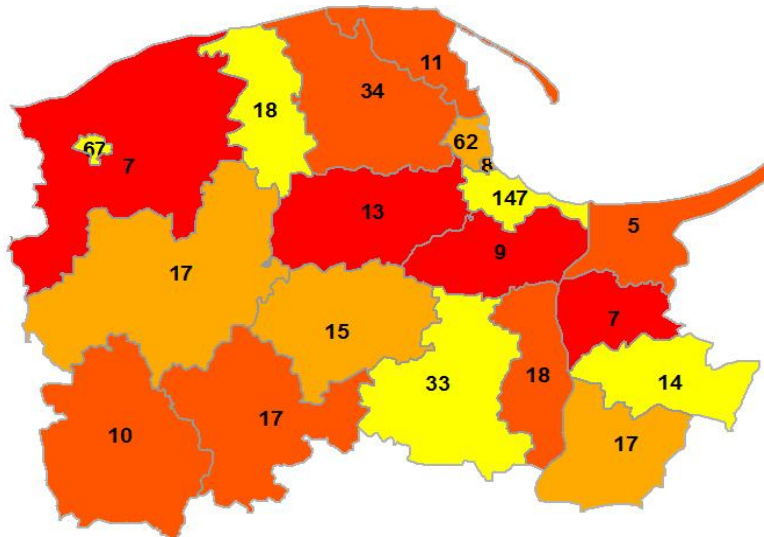
Powiat	Uczniowie szkół policealnych na 10.000 mieszkańców (2010)	Zmiana ilości uczniów w latach 2005-2010 (2005=100%)	Ilość obiektów (2010)
Powiat m.Słupsk	240,9	47%	31
Powiat m.Gdańsk	187,3	33%	68
Powiat m.Gdynia	177,5	45%	39
Powiat m.Sopot	132,8	-60%	6
Powiat starogardzki	101,8	56%	14
Powiat chojnicki	64,8	-49%	7
Powiat kwidzyński	45,1	-17%	2
Powiat kościerski	40,1	-33%	5
Powiat sztumski	38,7	-40%	4
Powiat tczewski	31,0	-49%	3

Powiat człuchowski	22,9	-32%	1
Powiat lęborski	21,7	-68%	4
Powiat wejherowski	19,3	-54%	5
Powiat pucki	16,0	-71%	2
Powiat bytowski	12,5	-55%	2
Powiat kartuski	7,4	-55%	2
Powiat gdański	6,1	-42%	2
Powiat nowodworski	0,0	-100%	0
Powiat słupski	0,0	0%	0
Powiat malborski	0,0	-100%	0
̄	58,3	-30%	9,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największa ilość szkół kształcących dorosłych (tzw. kształcenia ustawicznego) znajduje się na obszarze trzech największych miast województwa pomorskiego: Gdańska, Słupska i Gdyni. Najmniejsza zaś ilość na obszarze bezpośrednio przylegającym do tych miast. Kiedy weźmiemy pod uwagę liczebność powiatów, w których funkcjonują dane placówki na czoło wybijają się, obok Gdańska i Słupska, obszary nie przylegające bezpośrednio do tych aglomeracji: Lębork, Starogard Gdański, Malbork.

Mapa 16. Rozmieszczenie placówek kształcenia ustawicznego (skierowanego do osób dorosłych) na terenie Województwa Pomorskiego wraz z określeniem ilości placówek przypadających na 10.000 mieszkańców powiatu (*jasny* kolor – silne nasycenie; *ciemny* kolor – słabe nasycenie) w 2010 roku.

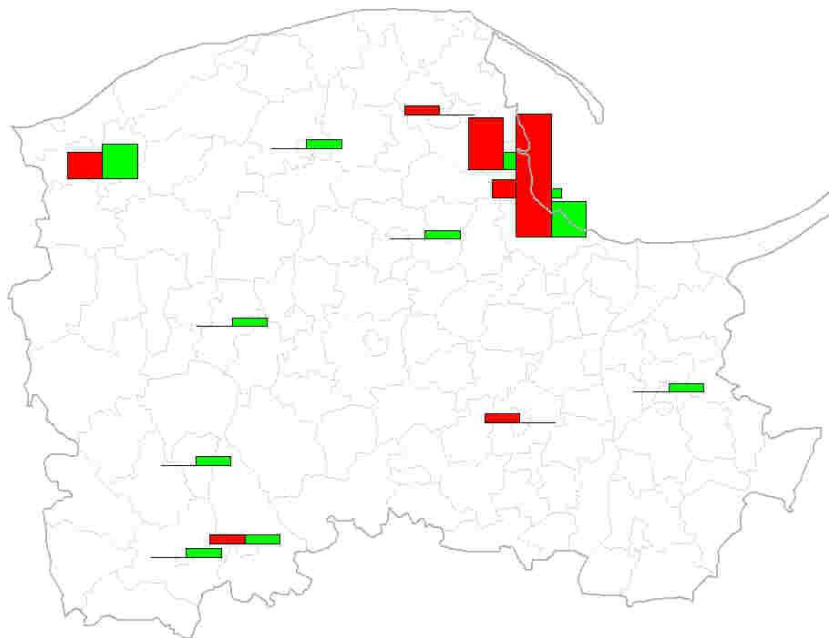
Źródło: System Informacji Oświatowej (dla Województwa Pomorskiego), www.men.gov.pl

Powiat chojnicki charakteryzuje raczej słabo rozbudowaną sieć placówek kształcenia ustawicznego. Okazuje się, że na 10.000 mieszkańców powiatu przypada jedynie 1,8 placówki. Niestety brak szczegółowych informacji na temat liczebności wszystkich grup uczących się w tychże placówkach, dlatego szczegółowa analiza tego obszaru jest w tym przypadku niemożliwa.

4.4.2 Szkolnictwo wyższe

W województwie pomorskim w 2010 roku istniało 29 szkół wyższych i 17 wydziałów/placówek zamiejscowych¹³. Dostrzegalna jest silna koncentracja placówek edukacyjnych w obszarze aglomeracji trójmiejskiej. Znajduje się tam łącznie 22 szkoły wyższe (w tym 8 publicznych) i 7 wydziałów/placówek zamiejscowych. Innym liczącym się ośrodkiem kształcenia na poziomie wyższym jest Słupsk, gdzie znajdują się 3 szkoły wyższe (w tym 1 publiczna) i 4 placówki zamiejscowe. W miastach powiatowych często znajdują się także placówki zamiejscowe bądź punkty informacyjno-konsultacyjne przeznaczone dla mieszkańców, którzy chcą podnieść swoje kwalifikacje zawodowe w pobliżu swego miejsca zamieszkania. Pojedyncze szkoły wyższe znajdują się w Wejherowie, Starogardzie Gdańskim i Chojnicach. Wydziały zamiejscowe (gdzie odbywa się pełnoprawny proces dydaktyczny) znajdują się zaś w następujących miastach powiatowych: Malborku, Człuchowie, Bytowie, Kartuzach, Chojnicach i Lęborku.

Mapa 17. Rozmieszczenie szkół wyższych (kolor czerwony) i placówek zamiejscowych szkół wyższych (kolor zielony) na terytorium województwa pomorskiego w 2010 roku.

Źródło: wykaz publicznych i niepublicznych szkół wyższych wraz z placówkami zamiejscowymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, www.nauka.gov.pl

Na terenie powiatu działa szkoła wyższa (*Powszechna Wyższa Szkoła Humanistyczna „Pomerania” w Chojnicach*), wydział zamiejscowy szkoły wyższej (*Sopocka Szkoła Wyższa – Wydział Zamiejscowy w Chojnicach*), zamiejscowy

¹³ Podobnie jak w przypadku szkolnictwa policealnego, szkolnictwo wyższe charakteryzuje się znaczną dynamiką zmian, która odnosi się do struktur zamiejscowych, w szczególności tworzonych przez szkoły niepubliczne. Co także może prowadzić do pewnych rozbieżności w prezentowanych danych.

ośrodek dydaktyczny (*Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Politechniki Koszalińskiej Chojnice*) oraz ośrodek kształcenia podyplomowego (*Ośrodek Kształcenia Podyplomowego Gnieźnieńskiej Szkoły Wyższej „Milenium” w Chojnicach*). System szkolnictwa wyższego na terenie powiatu może w najbliższym czasie ulec dalszemu rozszerzeniu. Otwarcie swojego Wydziału Zamiejscowego zapowiada m.in. Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku. Należy wspomnieć, że w pobliskim Człuchowie działa Wydział Zamiejscowy Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie. Do niedawna istniał także Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (obecnie nie prowadzi już naboru).

Jak wspomniano powyżej system szkolnictwa wyższego na terenie powiatu chojnickiego składa się z czterech instytucji. Ofertę dydaktyczną tych placówek można opisać jako w dużej mierze komplementarną – znajdziemy w niej zarówno kierunki humanistyczne, jak i techniczne. Niestety jest ona ograniczona do studiów zawodowych (I stopnia), i w przypadku kierunków technicznych proces dydaktyczny tylko częściowo jest realizowany na terenie placówki mieszczącej się w Chojnicach. Wydaje się jednak, że poziom rozwoju tejże oferty wyróżnia Chojnice spośród innych miast powiatowych województwa pomorskiego (z wyłączeniem wspomnianych na wstępie miast na prawie powiatu). M.in. powiat chojnicki jest jednym z trzech powiatów – obok wejherowskiego i starogardzkiego – poza aglomeracją trójmiejską i Słupskiem na którego terenie siedzibę ma szkoła wyższa. Czynnikiem determinującym rozwój tego sektora jest z pewnością znaczne oddalenie subregionu od dużych aglomeracji miejskich, gdzie siedzibę mają ośrodki akademickie.

W sytuacji braku spójnego systemu ewaluacji kształcenia na poziomie szkół wyższych, jako miernik jakości edukacji w danych szkołach wyższych posłużą wyniki rankingów prowadzonych przez miesięcznik „Perspektywy” wraz z dziennikiem „Rzeczpospolita” (<http://www.perspektywy.pl/>). Niestety statystyki publiczne nie umożliwiają zebrania danych dotyczących studentów wydziałów/placówek kształcenia zamiejscowego poszczególnych uczelni, stąd trudno oszacować liczbę studentów w powiecie chojnickim korzystających z lokalnej oferty dydaktycznej. Poniżej opisana została oferta edukacyjna poszczególnych szkół wyższych działających na terenie powiatu.

Powszechna Wyższa Szkoła Humanistyczna „Pomerania” w Chojnicach, którą założono w 2004 roku prowadzi studia podyplomowe oraz zawodowe w trybie niestacjonarne na następujących kierunkach:

1. Administracja (licencjackie)
2. Pedagogika (licencjackie)
3. Bezpieczeństwo wewnętrzne (licencjackie)

Dane zbierane przez GUS wskazują, że w PWSH (wliczając w to także studentów uczących się w Wydziale Zamiejscowym w Kościerzynie) w roku akademickim 2010/2011 studiowało łącznie 608 osób (389 na pedagogice, a kolejne 219 na administracji i bezpieczeństwie wewnętrznym). Porównując to z rokiem akademickim 2007/2008, kiedy na PWSH studiowało łącznie 676 osób

(403 na pedagogice, a 273 administracji) dostrzegalny jest pewien spadek zainteresowania ofertą dydaktyczną PWSH.

Należy zauważyć, że PWSH „Pomerania” współpracuje z lokalnymi instytucjami, zarówno z podmiotami publicznymi (tj. Powiatowy Urząd Pracy), jak i organizacjami pozarządowymi (Fundacja Fuhrmanna). Szkoła ta podjęła także współpracę z innymi placówkami edukacyjnymi – Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Chojnicach, Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy. Posiada Wydział Zamiejscowy w Kościerzynie.

PWSH nie jest ujmowana w rankingu najlepszych szkół niepublicznych kształcących na poziomie licencjackim tworzonym przez miesięcznik „Perspektywy”. W ogólnopolskim rankingu ukazującym prestiż uczelni wśród pracodawców w 2009 roku zajęła 240 pozycję (z 242 ujętych w rankingu).

Sopocka Szkoła Wyższa – Wydział Zamiejscowy w Chojnicach, który utworzono w 2006 roku prowadzi studia podyplomowe oraz zawodowe w trybie niestacjonarnym na następujących kierunkach:

1. Zarządzanie i Inżynieria Produkcji (inżynierskie)
2. Ekonomia (licencjackie)
3. Europeistyka (licencjackie)

Należy podkreślić, że SSW zajęło 8. (z 50) pozycję w ogólnopolskim rankingu Szkół Wyższych kształcących na poziomie licencjackim w rankingu miesięcznika „Perspektywy” w roku 2011 (choć jeszcze w 2009 roku zajmowała w analogicznym rankingu 50. lokatę). Pozycja ta nie przekłada się jednak na prestiż uczelni wśród pracodawców, którego pomiar przeprowadzony w 2009 roku wskazuje na 201. (z 242) lokatę szkoły w Polsce.

Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Politechniki Koszalińskiej Chojnice, który utworzono w 1997 roku; prowadzi (ograniczone do 2/3 programu studiów – reszta odbywa się w ośrodku akademickim, czyli w Koszalinie) studia podyplomowe oraz zawodowe w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym na następujących kierunkach:

1. Ekonomia (licencjackie)
2. Pedagogika (licencjackie)
3. Informatyka (licencjackie)
4. Elektronika i telekomunikacja (inżynierskie)
5. Inżynieria materiałowa (inżynierskie)
6. Mechatronika (inżynierskie)
7. Mechanika i Budowa Maszyn (inżynierskie)
8. Transport (inżynierskie)

Politechnika Koszalińska zajęła w zeszłorocznym rankingu miesięcznika „Perspektywy” 62. lokatę (z 90) wśród polskich uczelni publicznych oraz 17. wśród uczelni technicznych (z 23). Należy podkreślić, że w Chojnicach Ośrodek prowadzi także Akademickie Liceum Ogólnokształcące przy Politechnice Koszalińskiej w Chojnicach i współpracuje z lokalnymi instytucjami – m.in. stała się sygnatariuszem listu intencyjnego dotyczącego powołania do życia

Chojnickiego Klastra Turystycznego. Należy wspomnieć także, że jako jedyna szkoła wyższa na terenie powiatu dysponuje własną infrastrukturalną bazą dydaktyczną.

Ośrodek Kształcenia Podyplomowego Gnieźnieńskiej Szkoły Wyższej „Milenium” w Chojnicach swoją ofertę kieruje głównie do środowiska pedagogicznego. Należy podkreślić, że Szkoła ta w rankingu Szkół Wyższych kształcących na poziomie licencjackim tworzonym przez miesięcznik „Perspektywy” w roku 2011 zajmuje 17. (z 50) pozycję, w którym jeszcze w 2009 roku zajmowała 51. lokatę.

Przy omawianiu lokalnej oferty edukacji wyższej, należy wspomnieć także o **Wydziale Zamiejscowym w Człuchowie Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie**, powołanym do życia w 2000 roku. Oferuje on niestacjonarne studia licencjackie na kierunku politologia, a także w ramach formuły kształcenia na odległość (e-learningu) umożliwia naukę w następujących specjalnościach:

1. Politologia (magisterskie);
2. Pedagogika (licencjackie i magisterskie);
3. Praca socjalna (licencjackie);
4. Filologia angielska (licencjackie).

5. TURYSTYKA W POWIECIE CHOJNICKIM

5.1. Walory turystyczne powiatu

Walory środowiska przyrodniczego

Powiat chojnicki należy do jednych z najbardziej atrakcyjnych turystycznie miejsc w Polsce. Główną determinantą atrakcyjności turystycznej regionu jest umiejscowienie na jego terenie kompleksu leśnego – Borów Tucholskich.

Region **Borów Tucholskich** jest szeroko znany na rynku turystycznym i wysoce atrakcyjny. Większość walorów środowiska naturalnego występujących w powiecie chojnickim, związanych jest z obecnością wspomnianego kompleksu leśnego.

Na terenie kompleksu leśnego znajduje się utworzony w 1996 roku Park Narodowy „Bory Tucholskie” o powierzchni 4,61 tysięcy hektarów. Park ten obejmuje najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Tucholskiego Parku Krajobrazowego. Na terenie powiatu znajdują się także dwa parki krajobrazowe - Zaborski Park Krajobrazowy (26,49 tysięcy hektarów) oraz wspomniany Tucholski Park Krajobrazowy (na terenie powiatu obejmuje 11,32 tysięcy hektarów). Park Narodowy oraz krajobrazowe parki na terenie powiatu bogate są w enklawy środowiska zbliżone do naturalnego oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (tj. torfowiska, trzcinowiska, śródpolne i śródleśne oczka wodne, skarpy, jary i wąwozy). Atrakcją turystyczną stanowią również licznie zgromadzone na terenie powiatu rezerwaty i pomniki przyrody. W lasach na omawianym terenie zdecydowanie przeważają lasy sosnowe z niewielką domieszką brzozy, buka, dębu i świerku. Formy ochrony przyrody występujące w powiecie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 52. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu gminnym.

	Powierzchnia w ha				Procent powierzchni gminy/miasta	Liczba pomników przyrody
	Rezerwaty przyrody	Parki krajobrazowe	Obszar chronionego krajobrazu	Użytki ekologiczne		
Chojnice (M)	-	-	-	-	-	-
Chojnice (W)	37,8	14 631	1911	176,1	36,2	97
Czersk	97,0	10 590	12 828	68,7	61,7	39
Brusy	163,4	20 128	8 061	157,1	70,3	75
Konarzyny	-	-	7 232	-	69,4	2
Powiat chojnicki	298,2	45 349	30 032	401,9	55,3	221

Zródło: M. Przewoźniak, Przestrzenne formy ochrony przyrody, tab. 5 [w:] Materiały do monografii przyrodniczej regionu gdańskiego, t. VIII, Gdańsk 2002.

Warto zwrócić uwagę, że aż 55,3% powierzchni powiatu stanowią tereny ochrony przyrody. Na obszarze powiatu występuje aż 221 chronionych pomników przyrody.

Kolejnym czynnikiem zwiększającym atrakcyjność turystyczno-przyrodniczą regionu jest sieć wodna powiatu – liczne jeziora i rzeki. Pod tym względem wysoką atrakcyjnością charakteryzują się jeziora mogące służyć do różnego rodzaju form wypoczynku. Najatrakcyjniejszymi akwenami wodnymi w regionie są:

- **w gminie Brusy:** Kruszyńskie (461,3 ha), Somińskie (433,1 ha), Dybrzk (216,5 ha), Trzemeszno (184,2 ha), Piecki (183,8 ha), Skąpe (132,2 ha), Łąckie (126,7 ha),
- **w gminie Chojnice:** Charzykowskie (1363,8 ha), Karsińskie (łącznie z Długim - 888,0 ha), Ostrowite (280,7 ha), Śpierzewnik (138,9 ha), Witoczno (101,2 ha),
- **w gminie Czersk:** Wieckie (40,0 ha), Ostrowite (40,0 ha), Świdno (18,5 ha) oraz zbiornik retencyjny w Myłofie (120,0 ha),
- **w gminie Konarzyny:** Nierostowo (66,5 ha), Śycheckie (30,7 ha), Boryń Wielki (25,3 ha), Kiełpińskie (22,5 ha), Zielone Wielkie (22,1 ha), Zielone Małe (12,0 ha) oraz położone przy północnej granicy gminy jeziora Parszczenica (78,0 ha) i Śluza (76,1 ha).

Potencjał turystyczny wykazują również liczne doliny rzeczne oraz tereny w pobliżu rzek: Brdy, Kulawej, Zbrzycy, Czerskiej Strugi, Wdy i Chociny. Na części z wymienionych rzek zlokalizowane są cenione i atrakcyjne turystycznie szlaki kajakowe, z czego te funkcjonujące na Brdzie i Wdzie mają znaczenie międzynarodowe.

Walory społeczno-kulturowe

Do najciekawszych walorów turystycznych powiatu chojnickiego należą artefakty społeczno-kulturowe w postaci zabytkowych obiektów sakralnych, obiektów budownictwa ludowego oraz cmentarzy.

Rosnącym zainteresowaniem cieszą się również zespoły folwarczne oraz dworki z zabytkowymi zespołami parkowymi, które w przyszłości mogą być przystosowywane do wypełniania funkcji turystycznych. Atrakcją turystyczną regionu na skalę międzynarodową jest rezerwat archeologiczno-przyrodniczy „Kręgi Kamienne” w Odrach (gmina Czersk). Znaczną atrakcją jest również największy w Polsce akwedukt w Fojutowie, zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie powiatu chojnickiego (na terenie gminy Tuchola w województwie kujawsko-pomorskim). Listę obiektów z podziałem na rodzaj artefaktów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 53. Walory środowiska społeczno-kulturowego w powiecie chojnickim.

Lp.	Miejsce	Gmina	Opis
Historyczne układy przestrzenne			
1	Chojnice	Chojnice	zespół urbanistyczny miasta z murami obronnymi, bramami i zabytkową zabudową starego miasta

Architektura sakralna i cmentarze			
2	Brusy	Brusy	kościół pod wezwaniem Wszystkich Świętych (1876-1879)
3	Chojnice	Chojnice	kościół pod wezwaniem Ścięcia Św. Jana Chrzciciela (1340-1360)
4	Czersk	Czersk	kościół (początek XX w.)
5	Konarzyny	Konarzyny	kościół pod wezwaniem św. Piotra i Pawła (1731)
6	Kosobudy	Brusy	kościół ewangelicko-augsburski pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa
7	Krojanty	Chojnice	kościół ewangelicki pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP (1892)
8	Leśno	Brusy	drewniany kościół pod wezwaniem Św. Krzyża (XVIII w.) z najwyższą drewnianą wieżą w Polsce (32 m)
9	Łąg	Czersk	kościół (XIX w.)
10	Moszczenica	Chojnice	kościół pod wezwaniem św. Bartłomieja
11	Ogorzliny	Chojnice	kościół pod wezwaniem św. Krzyża (XIV, XVIII w.)
12	Orlik	Brusy	klasztor SS. Karmelitanek
13	Ostrowite	Chojnice	kościół pod wezwaniem św. Jakuba (1402, 1652)
14	Rytel	Czersk	kościół pod wezwaniem NMP Królowej Różańca Świętego (1909-1911)
15	Swornegacie	Chojnice	kościół pod wezwaniem Św. Barbary (1912-1916)
Zespoły pałacowo i dworsko-parkowe			
16	Brda	Czersk	zespół dworsko-parkowy (po 1890)
17	Czartolomie	Chojnice	zespół dworsko-parkowy (I. połowa XIX wieku)
18	Jarcewo	Chojnice	zespół dworsko-parkowy (I. połowa XIX wieku)
19	Kaszuba	Brusy	zespół dworski (1912)
20	Konarzynki	Konarzyny	dworek ziemiański z połowy XIX wieku
21	Korne	Konarzyny	dworek (połowa XIX wieku)
22	Krojanty	Chojnice	zespół dworsko-parkowy z aleją (1884)
23	Lamk	Brusy	dworek
24	Laska	Brusy	zespół dworski hr. Koeningsmarcka
25	Leśno	Brusy	dwór rodziny Sikorskich (XIX wiek)
26	Silno	Chojnice	zespół dworsko-parkowy (początek XX wieku)
27	Zbeniny	Chojnice	zespół dworsko-parkowy (1857)
28	Żabno	Brusy	zespół dworski (1859)
Zabytki techniki			
29	Czernice	Brusy	zespół młyna (XIX-XX w.)
30	Młynek	Brusy	młyn wodny
31	Myłof	Czersk	zaporę wodną na rzece Brdzie z przepustem schodkowym (z połowy XIX wieku) oraz Wielki Kanał Brdy)
32	Parzyn	Brusy	młyn wodny z tartakiem
33	Rolbik	Brusy	młyn wodny
Stanowiska archeologiczne			
34	Główczewice	Brusy	cmentarzysko kurhanowe kultury wielbarskiej
35	Leśno	Brusy	rezerwat archeologiczno-przyrodniczy „Kamienne kręgi”, cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi kultury wielbarskiej (I–II w. n.e.)
36	Odry	Czersk	rezerwat archeologiczno-przyrodniczy „Kamienne kręgi”, cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi kultury wielbarskiej (I–III w. n.e.)
Muzea, izby pamięci			
37	Chojnice	Chojnice	Muzeum Historyczno-Etnograficzne
38	Konarzyny	Konarzyny	Regionalna Izba Pamięci

--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Kaszubski Pierścień. Program organizacji i rozwoju turystyki, Bytów-chojnice-Kartuzy-Kościierzyna-Lębork, 2003-2004.

Warto nadmienić, że obecnie obiekty te różnią się znacznie stopniem wykorzystania w kształtowanej ofercie turystycznej. Zasoby te stanowią istotną determinantę atrakcyjności regionu i ich odpowiednie wykorzystanie w kształtowaniu oferty może wzmocnić potencjał turystyczny powiatu.

Inne atrakcje turystyczne

Na atrakcyjność turystyczną regionu składają się również cykliczne imprezy organizowane na terenie powiatu. Powiat chojnicki oferuje szeroką ofertę imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, turystycznym, kulturalnym, folklorystycznym (festyny) oraz artystycznym.

Poniżej wykaz wybranych cyklicznych imprez odbywających się na terenie powiatu:

- **Międzynarodowy Festiwal Folkloru „Dni kultury kaszubskiej”** jest jedną z największych imprez folklorystycznych w Polsce. Odbywa się on na terenie paru kaszubskich gmin – w tym w Brusach oraz we Wielu (na terenie powiatu chojnickiego). Oprócz kultury kaszubskiej na scenach prezentują się zespoły folklorystyczne z całego świata. W roku 2012 odbędzie się XVIII edycja festiwalu;
- **Przeгляд Piosenki Żeglarskiej w Charzykowach;** w roku 2012 odbędzie się jubileuszowa, piętnasta edycja festiwalu szantowego;
- **Chojnicki Złot Samochodów Terenowych,** Chojnice-Charzykowy;
- **Chojnicka Noc Poetów,** Chojnice, impreza kulturalna;
- **Ogólnopolski Bieg Tura,** Chojnice-Człuchów, ogólnopolskie zawody sportowe o zasięgu ogólnopolskim;
- **Turniej Gawędziarzy Ludowych,** Wiele, impreza o charakterze ludowym;
- **Dni Chojnic,** Chojnice.

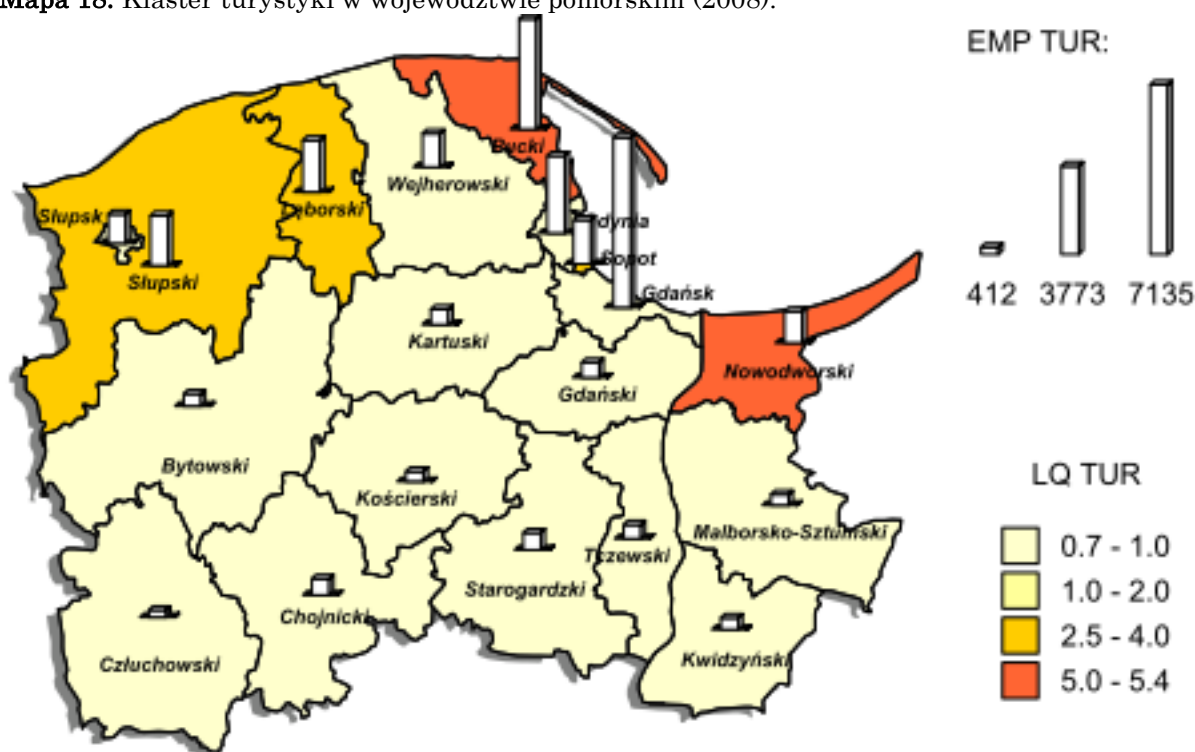
5.2 Turystyka jako sektor lokalnej gospodarki

Duży potencjał turystyczny szczególnie na płaszczyźnie posiadanych walorów środowiska przyrodniczego powiatu chojnickiego nie przekłada się na rozwój lokalnej gospodarki w tym obszarze. **Na terenie powiatu chojnickiego, ale także powiatów ościennych – bytowskiego, człuchowskiego, kościerskiego i starogardzkiego – nie można mówić o istnieniu ponadprzeciętnego skupiska firm branży turystycznej, a tym bardziej klastra turystycznego, który stanowiłby ważną gałąź lokalnej, czy nawet subregionalnej gospodarki.** Analiza skupień podmiotów gospodarczych występujących w województwie pomorskim wykonana w 2008 roku wykazała istnienie silnych skupisk klastrów turystycznych jedynie w obszarze nadmorskim.

W 2011 roku zasadniczą część sektora turystycznego, czyli podmiotów gospodarczych zapewniających nocleg i wyżywienie skupiała na terenie powiatu

221 podmiotów [przynależnych w latach 2004-2008 do sekcji H wg PKD 2004 („hotele i restauracje”) oraz sekcji I dział 55 i 56 wg PKD 2007 (odpowiednio: „zakwaterowanie” oraz „działalność usługowa związana z wyżywieniem”)]. Gdybyśmy rozszerzyli ten zasób o 11 podmiotów deklarujących działalność w obszarze: „działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane” (sekcja N dział 79) uzyskujemy 232 instytucje działających w tym obszarze. Dalsze 152 podmioty mają siedzibę na terenie sąsiedniego powiatu człuchowskiego. Warto zaznaczyć, że z szacunków władz powiatu chojnickiego wynika, że w branży turystycznej lub okołoturystycznej na terenie tych dwóch powiatów działa łącznie około 700 podmiotów gospodarczych.

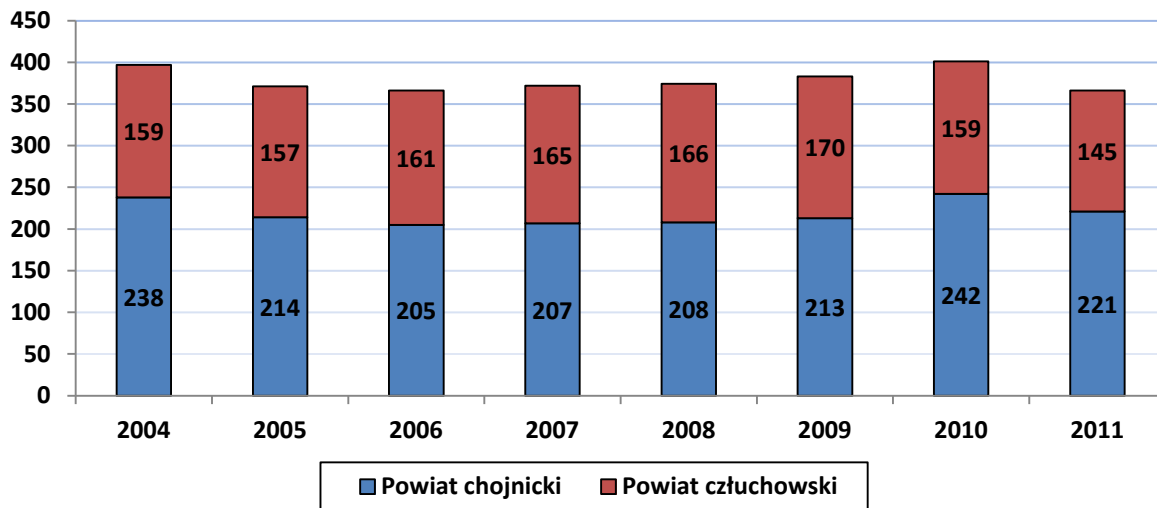
Mapa 18. Klaster turystyki w województwie pomorskim (2008).

Źródło: P. Susmarski [et al.], *Identyfikacja potencjalnych klastrów na bazie analizy struktury gospodarki województwa pomorskiego*, Gdańsk 2008.

Ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu chojnickiego i człuchowskiego (rozumianych jako subregion stanowiący zaplecze terytorialne dla podejmowanych prób stworzenia inicjatywy klastrowej) w sektorze turystycznym zasadniczo się nie zmienia. Wielkość tego „rdzenia” opisywanego sektora podlega jedynie lekkiej fluktuacji wahając się od 360 do 400 podmiotów.

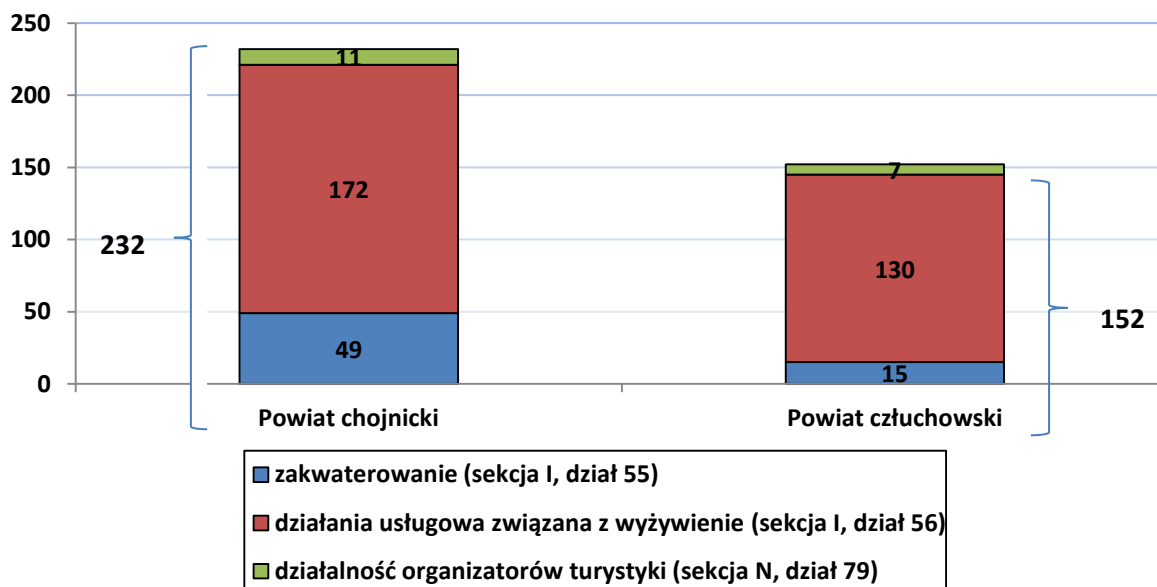
Wykres 58. Zmiany ilości podmiotów klasyfikowanych w sekcji H (PKD 2004) oraz sekcji I, działy 55 i 56 (PKD 2007) w powiecie chojnickim i człuchowskim w latach 2004-2011.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura składającego się z tych trzech elementów sektora turystycznego w powiatach: chojnickim i człuchowskim wskazuje na dominację sektora usług gastronomicznych (78,6% ogółu podmiotów). Zakwaterowanie (16,7%) oraz działalność organizatorów turystyki (4,7%) stanowi działalność jedynie 1/5 wszystkich przedsiębiorstw wchodzących w skład sektora turystycznego, jakkolwiek brak danych o prywatnych kwaterach oferowanych dla turystów.

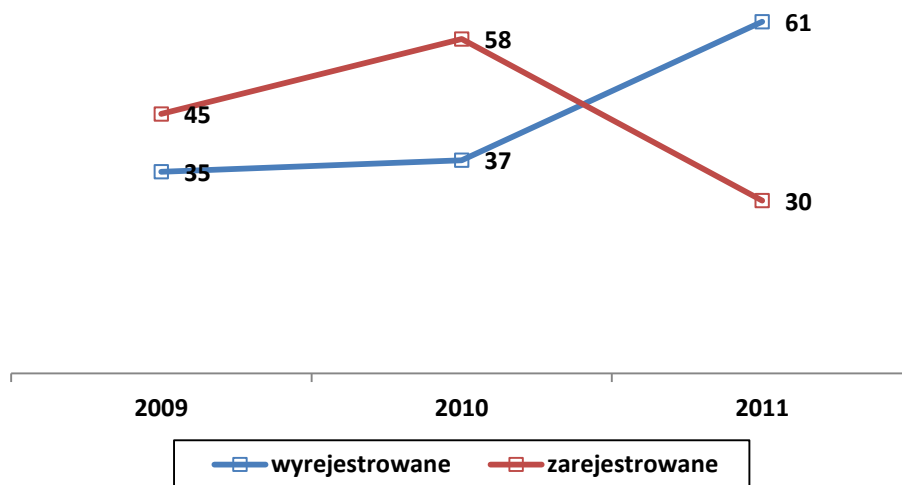
Wykres 59. Ilość podmiotów branży turystycznej działających w powiecie chojnickim i człuchowskim w 2011 roku z podziałem na typy podejmowanej działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo tego, że analiza dynamiki sektora przeprowadzona powyżej wskazuje, że wielkość i struktura sektora zasadniczo się nie zmienia, to analiza ilości podmiotów, które w latach 2009-2011 były rejestrowane / wyrejestrowane w rejestrze REGON pokazuje, że corocznie zmiany obejmowały ok. 20-25% całości sektora. Okazuje się więc, że sektor turystyczny podlega zmianom – rokrocznie część z istniejących podmiotów gospodarczych kończy swą działalność, na ich miejsce pojawiają się nowe inicjatywy.

Wykres 60. Ilość podmiotów wchodzących w skład sektora turystycznego rejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2009-2011 na terenie powiatów chojnickiego i człuchowskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza rozmieszczenia podmiotów gospodarczych działających w sektorze turystycznym na obszarze powiatu chojnickiego wskazuje na ich koncentrację na obszarze Miasta, a także Gminy Chojnice, gdzie znajduje się większość podmiotów w każdej analizowanej kategorii działalności gospodarczej. Innym ważnym ośrodkiem koncentracji tych podmiotów na terenie powiatu jest Miasto i Gmina Czersk.

Tabela 54. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych wchodzących w skład sektora turystycznego w 2011 roku na terenie powiatu chojnickiego z uwzględnieniem podziału gminnego.

Gmina	Zakwaterowanie	Wyżywienie	Organizacja turystyki
Miasto Chojnice	13	71	7
Miasto i Gmina Brusy	9	17	0
Gmina Chojnice	17	36	3
Miasto i Gmina Czersk	10	44	1
Gmina Konarzyny	0	4	0
Σ	49	172	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Od kilku lat władze powiatu chojnickiego starają się powołać do życia inicjatywę klastrową, animując i skłaniając środowisko sektora turystycznego (w tym także gospodarstwa agroturystyczne) oraz jego bezpośrednie otoczenie, w tym przedstawiciele lokalnych samorządów i instytucji publicznych do podjęcia **współpracy**. Przy czym przedstawiciele władz powiatu chojnickiego pokładają znaczne nadzieje we współpracy z podmiotami działającymi na obszarze pobliskiego powiatu człuchowskiego – traktując ich obszar jako subregion. Dotychczas przy okazji składania projektu o wsparcie dla Chojnickiego Klastra Turystycznego do samorządu województwa pomorskiego w 2010 roku podpisany został list intencyjny w kwestii powołania tejże inicjatywy. Pomimo wcześniejszego zainteresowania kilkudziesięciu podmiotów gospodarczych, na podpisanie listu zdecydowało się jedynie kilkanaście z nich. Do dziś formalnie inicjatywa klastrowa nie została powołana do życia.

Tabela 55. Wybrani sygnatariusze listu intencyjnego dotyczącego powołania turystycznej inicjatywy klastrowej („Chojnickiego Klastra Turystycznego”) w powiecie chojnickim w roku 2010.

Podmiot
Starostwo powiatowe w Chojnicach
Politechnika Koszalińska
Gmina Chojnice
Miasto Chojnice
Zaborski Park Krajobrazowy
Park Narodowy „Bory Tucholskie”
Ludowy Klub Sportowy Charzykowy
Fundacja „Naszyjnik Północy” – Lokalna Grupa Działania
Promocja Regionu Chojnickiego Sp. z o.o.
Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach
Dom Gościnny „Bessertówka” w Charzykowach
Swornegacie.pl
Charzykowy.pl
Kaszubsko-Krajeńska Agencja Nieruchomości
„BOGMAR”
P.H.U „MorganbeTur”
Hotel na skarpie w Charzykowach
Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Jurysta”

Źródło: opracowanie własne.

Przed przygotowaniem wniosku przeprowadzono konsultacje (w formie warsztatowej) z przedstawicielami lokalnych przedsiębiorców reprezentujących branżę turystyczną oraz jej otoczenie. **Doprowadziło to do sformułowania możliwych obszarów działania sformalizowanego „Chojnickiego Klastra Turystycznego”.** Do tych obszarów należały m.in.:

1. Współpraca pomiędzy poszczególnymi podmiotami gospodarczymi oraz pomiędzy nimi a ich otoczeniem publicznym, wymiana informacji pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi instytucjami, a także koordynacja prowadzonych działań;

2. Wspólna działalność promocyjno-informacyjna (w tym budowa i zarządzanie odpowiednią infrastrukturą – stronami internetowymi czy też punktami informacji turystycznej), w tym stworzenie strategii takiej działalności oraz określenie jej „lokomotyw”. Działalność ta powinna polegać także na wspólnej reprezentacji interesów – aplikacji o środki unijne lub udziału w targach itp.;
3. Podwyższanie kwalifikacji osób wchodzących w skład inicjatywy klastrowej oraz stworzenie dla nich systemu wsparcia w obszarze doradztwa prawno-księgowego.

Wydaje się, że zasadniczą barierą powołania do życia inicjatywy klastrowej jest słabość sektora turystycznego, która objawia się również w postrzeganiu tego typu inicjatyw przez pryzmat konkurencji zamiast kooperacji. Dlatego też tak ważna jest animacja współpracy sektorowej i międzysektorowej ze strony lokalnych władz samorządowych.

5.3 Infrastruktura oraz ruch turystyczny

Na terenie powiatu chojnickiego **istnieje baza noclegowa w postaci 33 obiektów zbiorowego zakwaterowania różnego typu, z czego 14 ma charakter sezonowy**. Są to zróżnicowane placówki: hotele (7), inne obiekty hotelowe (6), ośrodki wczasowe (7), szkoleniowo-wypoczynkowe (5), zespoły domków turystycznych (2), pola biwakowe (3) i inne (3). Dysponują one łącznie 2191 miejscami noclegowymi w trakcie sezonu turystycznego i 1311 miejscami noclegowymi poza tym okresem. W ciągu ostatnich 5 lat (w okresie 2005-2010) ilość miejsc noclegowych spadła z 3103 do 2191, czyli o prawie 30%; spadła także ilość placówek – z 40 do 33 obiektów. Widoczna jest więc restrukturyzacja sektora.

Nasylenie infrastrukturą noclegową wydaje się względnie dobre – omawiany subregion zajmuje 9. pozycję wśród powiatów województwa pomorskiego pod względem ilości miejsc noclegowych przypadających na 1000 mieszkańców. Jednocześnie analiza przeprowadzona w 2002 roku porównująca możliwości istniejącej w tym okresie bazy noclegowej z tzw. chłonnością obszarów chronionych wykazała, że dopuszczalne limity ruchu turystycznego przy założeniu pełnego wykorzystania infrastruktury istniejącej na terenie powiatu byłyby wykorzystywane jedynie w kilkunastu procentach. Na marginesie należy zauważyć, że lepiej rozbudowaną, choć w dużej mierze ograniczoną tylko do sezonu turystycznego, bazą noclegową dysponuje także sąsiedni powiat człuchowski.

Tabela 56. Infrastruktura noclegowa (obiekty i miejsca noclegowe) województwa pomorskiego w roku 2010 z uwzględnieniem podziału powiatowego.

Powiat	Ilość miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców	Obiekty całoroczne	Miejsca noclegowe (całoroczne)	Obiekty sezonowe	Miejsca noclegowe (sezonowe)

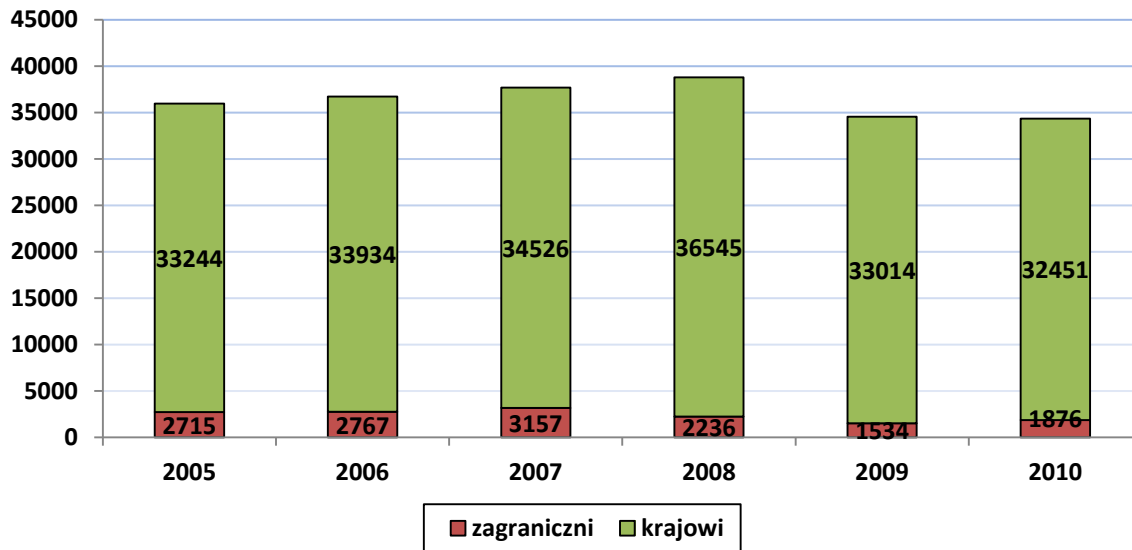
Powiat nowodworski	248,55	15	1389	56	7480
Powiat pucki	178,77	52	5999	89	7857
Powiat lęborski	134,69	19	1764	68	6861
Powiat słupski	119,40	29	3406	65	7754
Powiat m. Sopot	103,04	34	3031	4	913
Powiat kościerski	58,46	15	1135	19	2873
Powiat człuchowski	37,93	8	343	12	1810
Powiat m. Gdańsk	27,08	74	7544	25	4828
Powiat chojnicki	23,39	19	1311	14	880
Powiat bytowski	19,16	10	497	11	961
Powiat kartuski	16,92	21	1085	11	896
Powiat gdański	16,84	15	1090	4	501
Powiat malborski	16,27	10	741	2	283
Powiat m. Gdynia	11,04	23	1914	5	818
Powiat starogardzki	9,01	7	507	8	613
Powiat m. Słupsk	7,54	6	447	4	283
Powiat wejherowski	6,44	15	944	5	306
Powiat kwidzyński	5,53	10	453	0	0
Powiat tczewski	5,49	15	533	1	91
Powiat sztumski	0,89	2	37	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podmioty, a wraz z nimi miejsca noclegowe skoncentrowane są w mieście Chojnice (20 obiektów i łącznie 1617 sezonowych i całorocznych miejsc noclegowych) **oraz pobliskiej gminie wiejskiej Chojnice** (9 obiektów i 239 miejsc). Na obszarach wiejskich Czerska (3 i 152) i Brus (1 i 183) znajdują się pojedyncze placówki.

Wobec braku innych, bardziej kompleksowych danych na temat ruchu turystycznego, jego pomiar musi być ograniczony do statystyki GUS dotyczącej turystów nocujących w miejscach zbiorowego zakwaterowania. **W 2010 roku na terenie powiatu chojnickiego nocowało 34327 turystów, z czego 1876 (ok. 5,5%) pochodziło spoza terytorium Polski. W ostatnich latach ich liczba wahała się od 39 do 34 tysięcy.** Spadek w latach 2009-2010 ma najprawdopodobniej związek z obniżeniem koniunktury gospodarczej, będącej wynikiem światowego kryzysu ekonomicznego. Warto wspomnieć, że ogólną liczbę turystów odwiedzających teren powiatu, jego władze szacują na około 150 tysięcy osób rocznie.

Wykres 61. Ilość osób nocujących na terenie powiatu chojnickiego w latach 2005-2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Subregion chojnicki zajmuje 11. miejsce wśród powiatów województwa pomorskiego pod względem względnej (odniesionej do liczby mieszkańców) liczby osób nocujących na jego obszarze; jednocześnie zajmuje 8. pozycję w ilości udzielonych jednorazowych noclegów. Wydaje się, że uzyskane wyniki odpowiadają potencjałowi posiadanej infrastruktury turystycznej na terenie powiatu, która jednak nie jest w pełni wykorzystywana.

Tabela 57. Ruch turystyczny na obszarze województwa pomorskiego w 2010 roku mierzony względna (odniesiona do wielkości populacji) liczbą osób korzystających z noclegów i ilości udzielonych noclegów z uwzględnieniem podziału powiatowego.

Powiat	Korzystający z noclegów na 1000 mieszkańców	Udzielone noclegi na 1000 mieszkańców
Powiat m. Sopot	3456,57	11570,99
Powiat pucki	2367,11	12958,38
Powiat nowodworski	2101,64	13754,16
Powiat lęborski	1508,25	9784,48
Powiat słupski	1090,49	9108,50
Powiat kościerski	907,14	3327,22
Powiat m. Gdańsk	814,11	2020,82
Powiat malborski	551,94	1265,76
Powiat gdański	460,47	895,01
Powiat m. Gdynia	416,65	971,07
Powiat chojnicki	400,73	1340,83
Powiat kartuski	367,90	1122,60
Powiat m. Słupsk	298,49	552,99
Powiat wejherowski	297,99	581,34
Powiat bytowski	268,36	1161,37
Powiat człuchowski	233,25	837,28
Powiat starogardzki	120,41	421,28
Powiat tczewski	94,60	263,82

Powiat kwidzyński	82,42	365,81
Powiat sztumski	12,06	36,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obok obiektów bazy noclegowej na terenie powiatu znajdują się także instytucje kultury odpowiedzialne za tworzenie przestrzeni dla uczestnictwa w kulturze, ale także rekreacji zarówno przez mieszkańców, jak i turystów. Ważną instytucją jest Muzeum Historyczne-Etnograficzne w Chojnicach, posiadające zarówno zbiory eksponatów historycznych, jak i współczesnych. Na terenie poszczególnych gmin działają także Gminne Ośrodki Kultury, animujące lokalne wydarzenia (w tym Ośrodek Kultury w Rytlu, Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Czersku). Istnieje także rozwinięta sieć punktów informacji turystycznej. Na uwagę zasługuje także istnienie obiektów turystyczno-rekreacyjnych – zarówno prywatnych, takich jak Prywatna Klinika Rehabilitacyjna w Krojantach, jak i publicznych, np. przystań jachtowa i promenada w Charzykowach.

Na terenie powiatu znajduje się również wiele tras, szlaków turystycznych oraz ścieżek dydaktycznych uzupełniających ofertę aktywnego wypoczynku. Szlaki, zarówno piesze, rowerowe, jak i wodne stanowią najczęściej fragmenty szlaków długodystansowych. Największą ich atrakcją jest fakt, że wiedą przez przyrodnicze tereny chronione. Potencjał tego typu infrastruktury jest dość duży, ale nadal niedostatecznie wykorzystywany. Dostrzegają to także władze publiczne inwestując – przy współudziale środków strukturalnych UE – m.in. w budowę nowych i uporządkowanie istniejących dróg rowerowych (*patrz.* „Budowa tras rowerowych i infrastruktury turystycznej w powiecie chojnickim w ramach programu Kaszubska Marszruta”).

Na terenie powiatu w ostatnich latach realizowano liczne projekty współfinansowane ze środków strukturalnych Unii Europejskiej zakładające inwestycje w obszarze turystyki. Władze samorządowe głównie rozbudowują i modernizują infrastrukturę turystyczną (w tym restaurując zabytki i porządkując rekreacyjne tereny zielone), ale także tworzą i realizują strategię promocyjną powiatu. W obecnej perspektywie budżetowej UE (2007-2013) zrealizowano lub aktualnie jest realizowanych w tym obszarze 13 projektów na łączną sumę prawie 61 milionów złotych. Projekty związane z turystyką w analizowanym okresie realizują niemal wszystkie samorządy na terenie powiatu (z wyłączeniem gminy Konarzyny).

Tabela 58. Wybrane projekty inwestycyjne mogące podnieść atrakcyjność turystyczną powiatu realizowane przez samorządy działające na terenie powiatu chojnickiego w bieżącej perspektywie budżetowej UE (2007-2013).

Tytuł projektu	Główny beneficjent	Wartość projektu (w mln PLN)	Źródło wsparcia
„Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu chojnickiego poprzez budowę mostu zwodzonego w miejscowości Małe	Powiat Chojnicki	3,997	RPO WP

Swornegacie w ramach programu Kaszubska Marszruta”			
„Budowa tras rowerowych i infrastruktury turystycznej w powiecie chojnickim w ramach programu Kaszubska Marszruta”	Powiat Chojnicki	16,497	RPO WP
„Jezuici bez Jezuitów - etap II restauracji obiektów dziedzictwa kulturowego w Chojnicach”;	Powiat Chojnicki	5,515	RPO WP
„Zintegrowany System Informacji Turystycznej – Budowa Centrum Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia wraz z kampanią promocyjną ”	Miasto Chojnice	14,109	RPO WP
„Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego”	Gmina Chojnice	9,325	RPO WP
„Odbudowa małej infrastruktury turystycznej w miejscowości Lotyń gm. Chojnice poprzez remont ścieżki spacerowo-dydaktycznej”	Gmina Chojnice	0,059	RPO WP
„Rewitalizacja historycznego układu przestrzennego wsi Męcikał sposobem na wzrost atrakcyjności turystycznej i poprawę bezpieczeństwa miejscowości”	Gmina Brusy	3,158	RPO WP
„Zagospodarowanie turystyczne rezerwatu archeologiczno-przyrodniczego Kręgi Kamienne w Odrach”	Gmina Czersk	0,349	RPO WP
„Zagospodarowanie terenów zieleni w Czersku poprzez odnowę i rewitalizację trzech parków przy Alei 1000-lecia, ul. Chojnickiej i 21 lutego”	Gmina Czersk	4,549	RPO WP
„Borowiackie szlaki – kompleksowa redukcja presji turystycznej w Rezerwacie Biosfery Bory Tucholskie”	Gmina Czersk	0,409	PO IiŚ / NFOŚiGW
„Zintegrowany System Informacji Turystycznej – Budowa Centrum Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia”	Gmina Czersk	0,960	RPO WP
„Zagospodarowanie turystyczne Wielkiego Kanału Brdy na terenie Gminy Czersk”	Gmina Czersk	1,390	RPO WP
„Zagospodarowanie terenu nad jeziorem Ostrowie”	Gmina Czersk	0,625	PROW
Σ		60,942	

Źródło: opracowanie własne.

Należy zauważyć, że także przed rokiem 2007 lokalne samorządy realizowały ważne projekty infrastrukturalne związane ze wzbogaceniem oferty turystycznej. Na specjalną uwagę zasługują szczególnie dwa projekty realizowane przez Miasto Chojnice:

- Budowa przystani jachtowej i promenady w miejscowości Charzykowy (znajdującej się na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego, nad jeziorem Charzykowskim), inwestycja ta realizowana była w latach 2006-2007 przy wsparciu Województwa Pomorskiego i Ministerstwa Sportu RP

w partnerstwie z gminą wiejską Chojnice [łączny koszt projektu: 7,6 mln złotych];

- Realizacja Programu Rewitalizacji Miasta Chojnice na lata 2004-2013, który zakłada podejmowanie przez miasto wielu różnorodnych działań na rzecz poprawy m.in. swojej atrakcyjności turystycznej poprzez rewitalizację centralnej części miasta. Jednym z jego założeń jest restauracja obiektów dziedzictwa kulturowego. W jego ramach przeprowadzono między innymi restaurację Bazyliki Mniejszej w Chojnicach wraz z otoczeniem [łączny koszt projektu wyniósł 5,3 mln złotych]. Obecnie prowadzone są prace nad renowacją Kościoła Zwiastowania NMP [patrz: „Jezuici bez Jezuitów - etap II restauracji obiektów dziedzictwa kulturowego w Chojnicach”] oraz odbudową baszty w Fosie Miejskiej [patrz: „Zintegrowany System Informacji Turystycznej – Budowa Centrum Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia wraz z kampanią promocyjną”].

Należy podkreślić, że realizowana w praktyce strategia rozwoju turystyki zakłada zarówno współpracę pomiędzy władzami powiatu a poszczególnymi gminami znajdującymi się na jego obszarze, jak i kooperację z sąsiadującymi powiatami.

Jak zostało wspomniane powyżej, część z wyżej wymienionych projektów zakładało wspólne działania lokalnych samorządów funkcjonujących na terytorium powiatu. Przykładem tej współpracy jest projekt budowy (wraz z podstawową infrastrukturą) nowych lub odpowiedniego oznakowania dotychczas istniejących na terenie powiatu dróg rowerowych [patrz: „Budowa tras rowerowych i infrastruktury turystycznej w powiecie chojnickim w ramach programu Kaszubska Marszruta”]. Łącznie w wyniku tych działań zostanie stworzona sieć tras rowerowych o długości 186,6 km, która oplata cały obszar powiatu. Partnerstwo w tej sprawie zawiązały: Powiat Chojnicki, Gmina Brusy, Gmina Chojnice, Gmina Czersk, Gmina Konarzyny, Park Narodowy Bory Tucholskie, Nadleśnictwo Rytel oraz Nadleśnictwo Przymuszewo. Wydaje się, że jego realizacja może znacząco podnieść ofertę turystyczną powiatu.

Kooperacja subregionalna w obszarze turystyki zachodzi głównie na płaszczyźnie tworzenia wspólnej strategii promocyjnej. Współpraca jest prowadzona pomiędzy powiatami tworzącymi tzw. kaszubski pierścień, czyli bytowskim, chojnickim, kościerskim, kartuskim i lęborskim [patrz: „Zintegrowany System Informacji Turystycznej – Budowa Centrum Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia wraz z kampanią promocyjną”]. Przewiduje ona wspólne działania marketingowo-promocyjne, np. prowadzenie portalu: <http://www.kaszubskipierscien.pl/>), ale także budowę wspólnego systemu informacji turystycznej. System ten powstaje m.in. dzięki stworzeniu 11. Centrów Informacji Turystycznej – tzw. Bram Kaszubskiego Pierścienia – na terenie współpracujących powiatów (jedno z nich zostało utworzone w Chojnicach).

Ciekawym przykładem prywatnych inicjatyw w obszarze szerokorozumianej turystyki, które są wspierane z funduszy UE, jest działająca od 1990 roku Prywatna Klinika Rehabilitacyjna w Krojantach. Ta placówka, pomimo swego profilu medycznego, prowadzi także szeroką działalność o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Mapa 19. Obszar tzw. Kaszubskiego Pierścienia.

Źródło: materiały promocyjne Kaszubskiego Pierścienia, <http://www.starakiszeva.pl>

6. PRZEDSIĘWZIĘCIA ROZWOJOWE ORAZ ICH WPŁYW NA SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ POWIATU CHOJNICKIEGO

6.1. Przedsięwzięcia rozwojowe w powiecie chojnickim na tle innych obszarów województwa pomorskiego

W latach 2005-2010 w województwie pomorskim wdrożono wiele przedsięwzięć rozwojowych. Analiza wykonana przez Urząd Marszałkowski, która stanowi merytoryczną podstawę tego rozdziału, bierze pod uwagę zarówno inwestycje realizowane ze środków prywatnych, jak i publicznych – krajowych (z uwzględnieniem obok inwestycji samorządowych także centralnych) i wspólnotowych. Projekty te odwoływały się wprost bądź też mogły zostać przyporządkowane celom Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP). Wizja zawarta w Strategii opiera się na trzech głównych priorytetach: Konkurencyjności, Spójności oraz Dostępności, w których skład wchodzi różne szczegółowe cele strategiczne – ich opis przedstawia poniższa tabela. Beneficjentami wielu z tych projektów były podmioty usytuowane na obszarze powiatu chojnickiego.

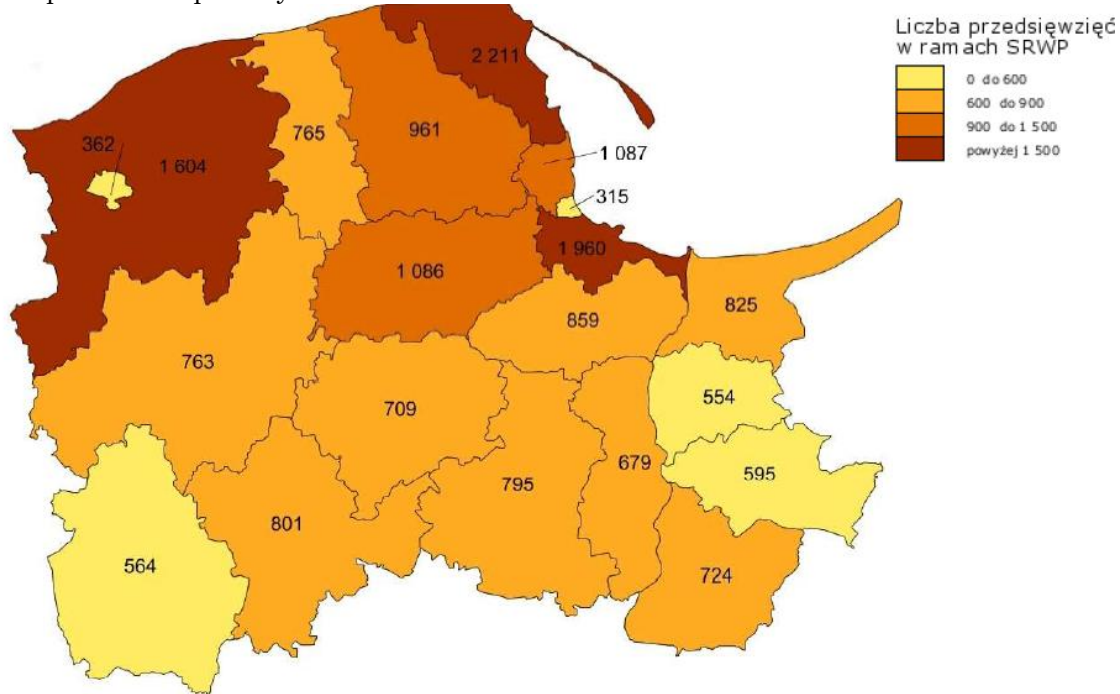
Tabela 59. Priorytety i cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

Priorytet 1 KONKURENCYJNOŚĆ	Priorytet 2 SPÓJNOŚĆ	Priorytet 3 DOSTĘPNOŚĆ
CS 1.1 Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji	CS 2.1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej	CS 3.1 Efektywny i bezpieczny system transportowy
CS 1.2 Wysoki poziom edukacji i nauki	CS 2.2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo	CS 3.2 Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej
CS 1.3 Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne	CS 2.3 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	CS 3.3 Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych
CS 1.4 Efektywna sfera publiczna	CS 2.4 Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia	CS 3.4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego
CS 1.5 Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim	CS 2.5 Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych	

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011, s. 8.

W latach 2005-2010 w powiecie chojnickim zrealizowano łącznie 801 projektów rozwojowych, co stawiało powiat chojnicki na 9. miejscu spośród 20 powiatów znajdujących się w województwie pomorskim, przy czym na terenie powiatu zrealizowano znacznie więcej projektów niż w sąsiednim powiecie człuchowskim, i porównywalną liczbę projektów do powiatu bytowskiego, kościerskiego i starogardzkiego. Przestrzenny rozkład koncentracji regionalnych inwestycji publicznych prezentuje poniższa mapa.

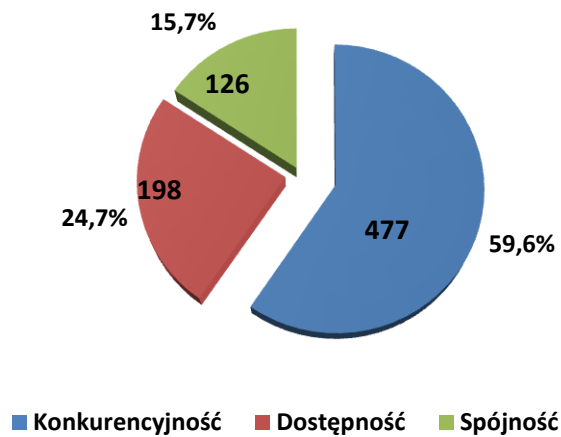
Mapa 20. Przestrzenny rozkład liczby przedsięwzięć rozwojowych realizowanych w województwie pomorskim podziale na powiaty w latach 2005-2010.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011, s. 68.

Najwięcej, bo aż 477 projektów zrealizowano w ramach pierwszego priorytetu, a więc **Konkurencyjności**, co stanowiło 60% ogółu projektów zrealizowanych w powiecie chojnickim. 198 projektów zrealizowano w ramach priorytetu Dostępność, zaś 126 w ramach priorytetu Spójność. (liczby nie sumują się do ogólnej liczby 801 z uwagi na fakt, że niektóre projekty obejmowały swoim zasięgiem tematycznym więcej niż jeden priorytet).

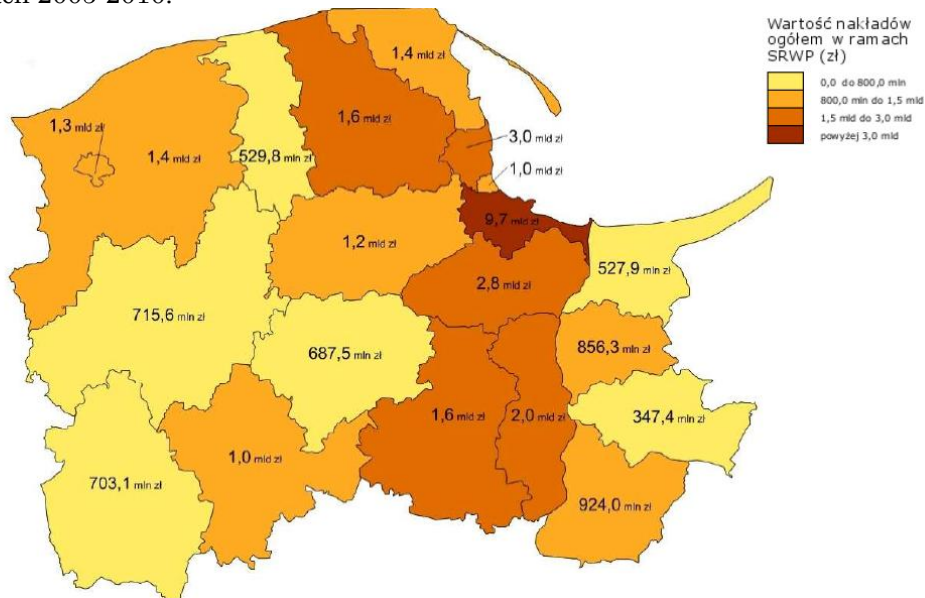
Wykres 62. Ilość projektów realizowanych na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu względnym i bezwzględnym z podziałem na priorytety w SRWP 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011

Wartość nakładów w ramach Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego dla projektów realizowanych na terenie powiatu chojnickiego wyniosła w latach 2005-2010 1 mld zł. Stawia to powiat chojnicki na 11. miejscu wśród 20 powiatów, przy czym wysokość alokacji środków w powiecie była względnie wyższa niż w innych powiatach subregionu, za wyjątkiem powiatu starogardzkiego. Przestrzenny rozkład wartości nakładów w ujęciu powiatowym przedstawia poniższa mapa.

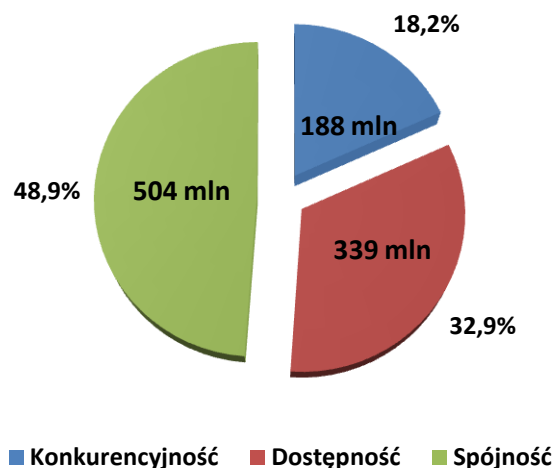
Mapa 21. Przestrzenny rozkład wartości nakładów ogółem w ramach SRWP w podziale na powiaty w latach 2005-2010.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011, s. 69.

W powiecie chojnickim **zasadniczą część, bo około 50% nakładów przeznaczono na priorytet trzeci – Dostępność**, zaś około 1/3 na priorytet drugi – Spójność. Priorytet pierwszy, choć generował największą ilość realizowanych projektów, skupił jedynie niewiele ponad 18% nakładów publicznych.

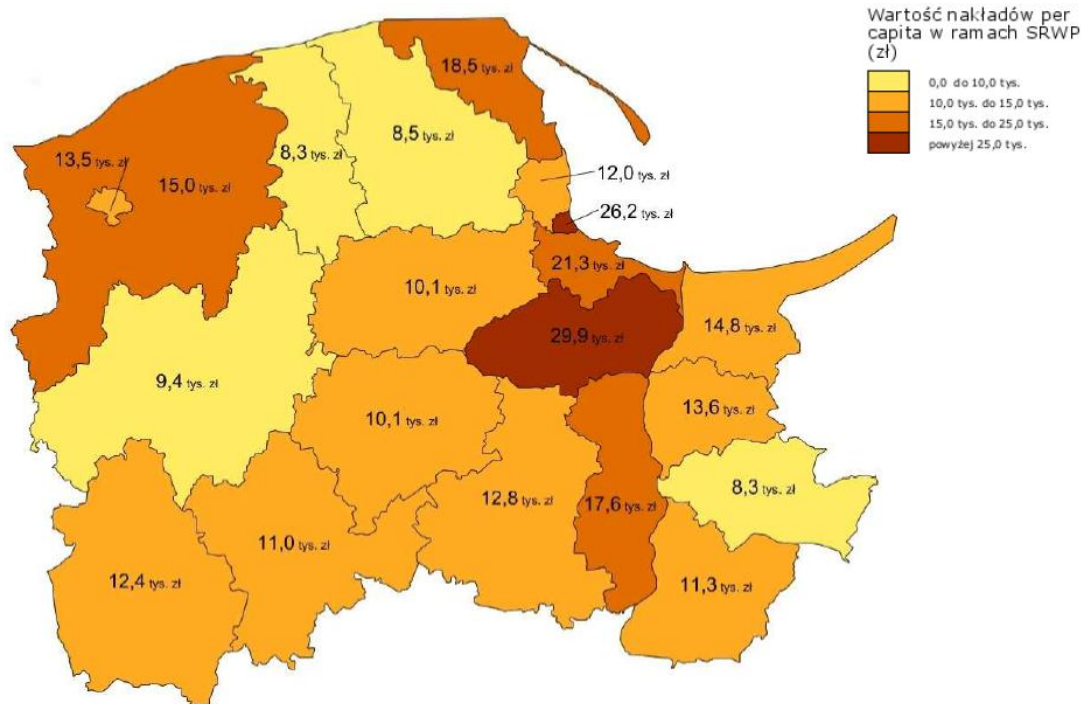
Wykres 63. Ilość nakładów publicznych przeznaczanych na realizację projektów rozwojowych na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu względnym i bezwzględnym z podziałem na priorytety w SRWP 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011

Jeśli chodzi o **nakłady per capita w powiecie chojnickim wyniosły one 11 tys. zł, stawiając powiat chojnicki na 14. miejscu spośród wszystkich powiatów województwa pomorskiego**. Przestrzenny rozkład nakładów per capita w ujęciu powiatowym przedstawia poniższy wykres. Sąsiednie powiaty – chojnicki i starogardzki uzyskały lepsze, zaś bytowski i kościerski lekko niższe wyniki. Z ogólnej sumy środków, wynoszącej w powiecie chojnickim 11 tys. zł. na osobę, 5,4 tys. zł na przypało na działania związane z priorytetem 3 – Dostępność, zaś 3,6 z priorytetem 2 – Spójność, a 2 z priorytetem 3 – Konkurencyjność.

Mapa 22. Przestrzenny rozkład wartości nakładów per capita w ramach SRWP w podziale na powiaty w latach 2005-2010.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011, s. 70.

6.2. Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na konkurencyjność

Pierwszy priorytet Konkurencyjność zakłada poprawę wizerunku oraz pozycji danego obszaru poprzez rozwój przedsiębiorczości, nakładów na innowacyjność, szkolnictwo wyższe oraz poprawę atrakcyjności turystycznej oraz osiedleńczej. W dziedzinie Konkurencyjności zrealizowana została największa liczbę przedsięwzięć rozwojowych w Województwie Pomorskim – ponad 11,5 tys. projektów, a ich wartość wyniosła łącznie 7 mld zł.

Tabela 60. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Konkurencyjność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne.

	Liczba projektów	Wartość projektów (mln zł.)	Wartość nakładów per capita (zł.) // \bar{a} dla województwa pomorskiego (zł)	Pozycja powiatu pod względem nakładów per capita
[CS 1.1] Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji	52	12,7	136 (716)	18
[CS 1.2] Wysoki poziom edukacji i nauki	0	0	0 (695)	-
[CS 1.3] Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne	437	163,3	1.748 (1.138)	7
[CS 1.4] Efektywna sfera	6	12,9	138 (379)	16

publiczna				
[CS 1.5] Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim	-	-	-	-
Σ	477	188,0	2.000 (3.304)	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011.

Pod względem liczby zrealizowanych projektów w ramach pierwszego priorytetu powiat chojnicki znajduje się na 11. miejscu w województwie pomorskim z 477 zrealizowanymi projektami w latach 2005-2010. Najwięcej projektów zostało zrealizowanych w powiecie puckim (1888) oraz w Gdańsku (1163), co wiąże się z projektami związanymi z rybołówstwem oraz uczelniami wyższymi zlokalizowanymi w Gdańsku.

Z ogólnej liczby 477 projektów najwięcej, bo **aż 437 zrealizowane zostało w ramach celu szczegółowego 1.3., czyli rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.** W ramach tego działania podejmowano projekty w takich obszarach interwencji jak: przemysły regionalne, rolnictwo, rybołówstwo, dziedzictwo historyczne – kulturowe, turystyka. 52 projekty zrealizowane zostało w ramach celu strategicznego 1.1, a więc związanego ze wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości oraz innowacyjności. W powiecie chojnickim w latach 2005-2010 nie zrealizowano żadnego projektu w ramach działania 1.2 dotyczącego szkolnictwa.

Powiat chojnicki zdobył ogółem 188,0 mln złotych w obszarze priorytetu **Konkurencyjność** zajmując 9. miejsce na 20 powiatów województwa pomorskiego. Największą ilość środków ogółem zdobyło miasto Gdańsk – 2,8 mld zł, oraz Gdynia – 560,6 mln zł. W powiecie chojnickim **87% nakładów w ramach priorytetu konkurencyjność uzyskano w ramach celu szczegółowego 1.3, dzięki czemu pod kątem tej kategorii uzyskał 7. miejsce w klasyfikacji powiatów województwa pomorskiego.** Nakłady per capita na działania w ramach priorytetu konkurencyjność wyniosły w powiecie chojnickim 2,0 tys. zł, podczas gdy największe były one w Sopocie – 8,2 tys. zł oraz Gdańsku – 6,0 tys. zł. Pod tym względem powiat chojnicki zajął 12. miejsce.

6.3 Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na spójność

Działania skupione w ramach priorytetu drugiego – Spójność zakładają zmniejszenie różnicowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych w ramach powiatów. Działania obejmowały takie kategorie tematyczne jak wzrost zatrudnienia, wzrost mobilności, budowa społeczeństwa obywatelskiego, rewitalizacja, profilaktyka zdrowotna, ograniczanie patologii społecznej. W ramach tego priorytetu zrealizowano w całym województwie około 2,2 tysiąca projektów na łączną sumę 5 mld złotych.

Tabela 61. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Spójność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne.

	Liczba projektów	Wartość projektów (mln zł.)	Wartość nakładów per capita (zł.) // \bar{a} dla województwa pomorskiego (zł)	Pozycja powiatu pod względem nakładów per capita
[CS 2.1] Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej	71	120,7	1.292 (993)	6
[CS 2.2] Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo	88	22,8	244 (368)	17
[CS 2.3] Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	6	9,6	103 (133)	10
[CS 2.4] Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia	14	36,2	388 (427)	8
[CS 2.5] Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych	4	156,5	1.676 (1.436)	3
Σ	126	339,1	3.600 (2.387)	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011.

W latach 2005-2010 w powiecie chojnickim zrealizowano 126 projektów w ramach drugiego priorytetu, co stawiało ten powiat na 11. miejscu wśród 20 powiatów w województwie pomorskim. Najwięcej projektów w ramach tego priorytetu zrealizowano na terytorium powiatu słupskiego (166) oraz wejherowskiego (151). Najwięcej projektów w powiecie chojnickim zrealizowano w ramach działania szczegółowego 2.2.: Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo (88) oraz w ramach działania 2.1. Wzrost zatrudnienia i mobilności społecznej (71).

Powiat chojnicki zdobył ogółem 339,1 mln złotych środków przeznaczonych na działania w ramach priorytetu Spójność, co daje mu 4. miejsce wśród wszystkich powiatów, zaraz za Gdańskiem (737,2 mln zł), powiatem kwidzyńskim (380,5 mln zł), oraz tczewskim (362,5 mln zł). Prawie połowa środków zdobytych przez powiat chojnicki przeznaczona została na cel szczegółowy 2.5.: Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych. W ramach tego działania zbudowano obwodnicę Chojnic na drodze krajowej nr 22, a także zbudowano ośrodek rozwoju innowacji i przedsiębiorczości. W ramach działania 2.4 dokonano rewitalizacji zdegradowanych obiektów i otoczenia po byłym szpitalu w Chojnicach.

Nakłady per capita w powiecie chojnickim wynosiły w badanych latach 3,6 tys. zł, i były niższe jedynie od powiatu kwidzyńskiego (4,6 tys. zł). Najwięcej

środków na osobę – 1676 złotych – przypadło na działania podjęte w ramach celu szczegółowego 2.5.

6.4. Przedsięwzięcia rozwojowe ukierunkowane na dostępność

Ostatni z opisywanych priorytetów dotyczył poprawy dostępności infrastruktury: drogowej, teleinformatycznej, społecznej, zdrowotnej. Na cel ten przeznaczono w województwie pomorskim 22,7 mld zł, a więc 65% wszystkich środków związanych z realizacją Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

Tabela 62. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Dostępność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne.

	Liczba projektów	Wartość projektów (mln zł.)	Wartość nakładów per capita (zł.) // \bar{a} dla województwa pomorskiego (zł)	Pozycja powiatu pod względem nakładów per capita
[CS 3.1] Efektywny i bezpieczny system transportowy	26	154,9	1.658 (5.424)	15
[CS 3.2] Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej	100	226,4	2.424 (3.448)	9
[CS 3.3] Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych	46	123,2	1.265 (1.680)	10
[CS 3.4] Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego	26	4,5	48 (89)	9
Σ	198	503,9	5.400 (10.641)	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, *Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010*, Gdańsk 2011.

W powiecie chojnickim w badanych latach zrealizowano 198 projektów związanych z priorytetem Dostępność. Stawiało to powiat chojnicki na 9. miejscu pod względem ilości zrealizowanych projektów. Najwięcej projektów w województwie pomorskim zrealizowano w Gdańsku (482) oraz Gdyni (313). Spośród wszystkich projektów związanych z tym priorytetem **ponad połowę zrealizowano w ramach celu szczegółowego 3.2.: Poprawa funkcjonowania**

infrastruktury technicznej i teleinformatycznej, w skład którego wchodziły takie obszary tematyczne jak gospodarka odpadami, gospodarka wodno-ściekowa, infrastruktura energetyczna i infrastruktura teleinformatyczna.

Ogólne nakłady na opisywany priorytet wyniosły w powiecie chojnickim 503,9 mln zł. Daje to 13. miejsce na 20 klasyfikowanych powiatów. Najwięcej środków zdobyło Miasto Gdańsk – 6,2 mld zł oraz powiat gdański – 2,4 mld zł. W powiecie chojnickim w latach 2005-2010 45% środków przeznaczono na priorytet 3.3.

Nakłady per capita w powiecie chojnickim wyniosły 5,4 tys. zł, co stawia powiat chojnicki na 18. miejscu w województwie pomorskim. Największe nakłady poczyniono w powiecie gdańskim – 25,8 tys. zł. W powiecie chojnickim największe nakłady per capita zostały poczynione w ramach priorytetu 3.2.

6.5. Wybrane projekty rozwojowe finansowane ze środków UE w powiecie chojnickim

Dzięki jakościowej analizie zakończonych już, a także obecnie prowadzonych projektów dokonywanej w poprzednich rozdziałach można wyróżnić **kilka głównych obszarów interwencji publicznej, na których w głównej mierze skupiają się projekty rozwojowe** prowadzone na terenie powiatu chojnickiego.

Pierwszym z nich jest **przyciągnięcie inwestorów i przedsiębiorców**, ułatwienie im inwestowania i prowadzenia działalności na terenie powiatu chojnickiego, czego przykładem jest m.in. Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach oraz portal internetowy poświęcony inwestycjom w Chojnicach. Wydaje się, że do tych projektów odwołuje się także – do pewnego stopnia – doinwestowany na terenie powiatu cel strategiczny 2.1 – wzrost zatrudnienia i mobilności.

Drugim kierunkiem są **działania związane z rozbudową infrastruktury turystycznej przy jednoczesnym nacisku na dbałość o ochronę środowiska.** W tym obszarze można wskazać wiele projektów związanych z podnoszeniem atrakcyjności turystycznej, w tym budowa ścieżek rowerowych w ramach tzw. „Kaszubskiej Marszruty”, rewitalizacją zabytków, czy też tworzeniem systemu informacji turystycznej. Wydaje się, że do tych projektów odwołuje się także – do pewnego stopnia – doinwestowany na terenie powiatu cel strategiczny 1.3 – rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.

Trzecim kierunkiem jest **przebudowa istniejących dróg oraz budowa nowych mająca na celu poprawę dostępności terenów inwestycyjnych, budowę dróg powiatowych oraz ogólne podnoszenie jakości życia dzięki inwestycjom strukturalnym.** W tym obszarze warto wskazać na inwestycje w infrastrukturę społeczną, taką jak przebudowa oczyszczalni ścieków na terenie powiatu (gmina Brusy), budowa gminnego Ośrodka Kultury (gmina Konarzyny) oraz remont szkoły (gmina Czersk). Wydaje się, że do tych projektów odwołuje się także – do

pewnego stopnia – doinwestowany na terenie powiatu cel strategiczny 2.5 – wzmocnienie subregionalnych ośrodków rozwojowych.

Poniżej przedstawiono **listę i opis przykładowych aktualnie realizowanych, a także już ukończonych projektów dofinansowanych ze środków UE** w powiecie chojnickim, których celem jest poprawa sytuacji gospodarczej subregionu, zwiększenie atrakcyjności turystycznej oraz poprawa jego infrastruktury. Warto zaznaczyć, że zostały one szerzej opisane w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania.

Tabela 63. Wybrane projekty realizowane w powiecie chojnickim dofinansowane ze środków UE.

Lp.	Tytuł projektu	Opis działań
1.	Powiat Chojnicki- atrakcyjny, innowacyjny, przyjazny inwestycjom - budowa portalu „ Biznes Chojnice” i kampania wizerunkowa powiatu chojnickiego	Przedmiotem projektu jest zwiększenie dostępu do informacji istotnych z punktu widzenia przedsiębiorców oraz inwestorów zainteresowanych powiatem chojnickim. Dodatkowo projekt obejmuje realizację kampanii marketingowej promującej region chojnicki w kraju i zagranicą. W ramach projektu powstał portal internetowy „Biznes Chojnice”. Drugim etapem projektu jest kampania skierowana do inwestorów, która realizowana była głównie na terenie powiatu chojnickiego, Trójmiasta, Bydgoszczy oraz przy głównych trasach przelotowych województwa. (por. roz. 2.2.5.)
2.	Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach	Przedmiotem projektu jest utworzenie Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowego w zrewitalizowanym budynku Młyna Chojnickiego. Obiekt składa się z następujących elementów organizacyjnych: Inkubatora technologicznego, Centrum szkoleniowo-warsztatowego, punktu doradztwa dla firm, Centrum Kadr oraz Operatora Zarządzającego. Centrum pomyślane jest jako punkt kontaktowy w subregionie, który ma za zadanie wspierać wzrost innowacyjności i konkurencyjności województwa pomorskiego. (por. roz. 2.2.5.)
3.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu chojnickiego poprzez budowę mostu zwodzonego w miejscowości Małe Swornegacie w ramach programu „Kaszubska Marszruta”	Przedmiotem projektu jest przebudowa istniejącego mostu na rzece Brdzie. Celem projektu jest wzrost potencjału rozwojowego powiatu chojnickiego poprzez zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej. Przedsięwzięcie ma za zadanie w istotny sposób stymulować rozwój branży turystycznej. Realizacja inwestycji umożliwi również organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych promujących żeglarstwo, kajakarstwo i kolarstwo przy jednoczesnym promowaniu walorów przyrodniczych regionu i aktywnego trybu życia. Projekt jest komplementarny z programem budowy ścieżek rowerowych w powiecie chojnickim - Kaszubska Marszruta. (por. roz 5.3.)
4.	Budowa tras rowerowych i infrastruktury turystycznej w powiecie chojnickim w ramach programu Kaszubska Marszruta	Ponadregionalny projekt zakłada wybudowanie 186,6 km połączonych tras rowerowych wraz z infrastrukturą turystyczną: tablicami informacyjnymi, miejscami do odpoczynku, mostami kładkami oraz w zakresie ochrony przyrody: budowy 1 przejścia dla płazów. Celem przedsięwzięcia jest zrównoważone wykorzystanie

		walorów przyrodniczych w rozwoju turystyki na terenie województwa pomorskiego, a w szczególności powiatu Chojnickiego oraz podniesienie jakości publicznej infrastruktury turystycznej przy jednoczesnym działaniu w zakresie ochrony środowiska. (por. roz. 5.3.)
5.	Jezuici bez Jezuitów- etap II restauracji obiektów dziedzictwa kulturowego w Chojnicach	Działanie ma na celu wzbogacenie oraz podniesienie jakości oferty turystycznej powiatu chojnickiego poprzez oddane do użytku zwiedzającym Pojezuickiego Kościoła Zwiastowania Najświętszej Marii Panny – obiektu dziedzictwa kulturowego. (por. roz. 5.3.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych i powiatowych.

BIBLIOGRAFIA

1. Aktualizacja powiatowego programu ochrony środowiska pn. „Strategia Ekorozwoju Powiatu Chojnickiego, Chojnice
2. Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.bdl.gov.pl
3. Centralna Komisja Egzaminacyjna, www.cke.edu.pl
4. Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl
5. Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego – badanie ciąż, powiązań, migracji i dostępności komunikacyjnej, Centrum Studiów Regionalnych UniRegio, Kraków 2011
6. Grabowski T., Zbieranek P., Specyfika pomorskiego systemu edukacyjnego, Gdańsk 2011
7. <http://www.bizneschojnice.eu>
8. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Identyfikacja potencjalnych klastrów na bazie analizy struktury gospodarki województwa pomorskiego, Gdańsk 2008
9. Kaszubski Pierścień – program organizacji i rozwoju turystyki, Bytów – Chojnice – Kartuzy – Kościerzyna – Lębork, 2003-2004
10. Kaszubski Pierścień. Program organizacji i rozwoju turystyki, Bytów- Chojnice-Kartuzy-Kościerzyna-Lębork, 2003-2004
11. Mapa atrakcyjności osiedleńczej województwa pomorskiego, Gdańsk 2011
12. materiały promocyjne Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – www.strefa.gda.pl
13. Ocena warunków i jakości życia mieszkańców województwa pomorskiego i ich postrzegania przyszłości, Gdańsk 2011
14. Ocena zasobów i potencjalnych możliwości pozyskania surowców dla energetyki odnawialnej w województwie pomorskim
15. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna, oddział w Gdańsku, www.oke.gda.pl
16. Ośrodek Meteorologii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, www.imgw.pl
17. Portal Regionalny i Samorządowy REGIOset, www.regioset.pl
18. Potencjał społeczno-ekonomiczny jednostek samorządowych województwa pomorskiego, Gdańsk 2008
19. Program Ochrony Środowiska dla powiatu chojnickiego na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014
20. Program ochrony środowiska dla powiatu chojnickiego na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014, Gdynia-Chojnice 2007
21. Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w województwie pomorskim, Gdańsk 2009

22. Przewoźniak M., Przestrzenne formy ochrony przyrody, [w:] Materiały do monografii przyrodniczej regionu gdańskiego, t. VIII, Gdańsk 2002
23. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie chojnickim w I półroczu 2011 roku, PUP Chojnice 2011
24. Rejestry Kuratorium Oświaty w Gdańsku, <http://www.kuratorium.gda.pl/>
25. Rynek Pracy Powiatu Chojnickiego w 2011 roku, PUP Chojnice 2012
26. Strategia ekorozwoju powiatu chojnickiego zgodnie z założeniami Agencji 21, t. I-II, Chojnice 2002
27. Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.woj-pomorskie.pl
28. Strona Urzędu Miejskiego Chojnice, www.miasto.chojnice.pl
29. Susmarski P. [et al.], Identyfikacja potencjalnych klastrów na bazie analizy struktury gospodarki województwa pomorskiego, Gdańsk 2008
30. System Informacji Oświatowej (dla Województwa Pomorskiego), www.men.gov.pl
31. Trendy rozwoju oraz ocena jakości kapitału ludzkiego w województwie pomorskim, Gdańsk 2010
32. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Raport o przedsięwzięciach rozwojowych w województwie pomorskim w latach 2005-2010, Gdańsk 2011
33. Wdrożenie systemu monitorowania i ewaluacji Strategii Ekorozwoju Powiatu Chojnickiego zgodnie z założeniami Agencji 21, Gdańsk-Chojnice 2011
34. wykaz publicznych i niepublicznych szkół wyższych wraz z placówkami zamiejscowymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, www.nauka.gov.pl

SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach otwarte w październiku 2011 roku. (s. 49)

Rysunek 2. Edukacyjna Wartość Dodana – schemat (s. 91)

SPIS RAMEK

Ramka 1. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przez małe i średnie przedsiębiorstwa. (s. 46)

SPIS MAP

Mapa 1. Położenie powiatu chojnickiego w województwie pomorskim (s. 8)

Mapa 2. Gminy w powiecie chojnickim. (s. 9)

Mapa 3. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w województwie pomorskim w ujęciu powiatowym. (s. 16)

Mapa 4. Poziom nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2010 i dynamika zmian wskaźnika w latach 2004-2010 w województwie pomorskim w ujęciu powiatowym*. (s. 27)

Mapa 5. Planowany przebieg autostrady A1*. (s. 36)

Mapa 6. Strefy energetyczne wiatru w Polsce. (s. 41)

Mapa 7. Występowanie wód geotermalnych w Polsce. (s. 43)

Mapa 8. Położenie Podstref Chojnickiej i Człuchowskiej. (s. 46)

Mapa 9. Poziom obciążenia demograficznego w województwie pomorskim w ujęciu gminnym (stan na 2009 rok). (s. 74)

Mapa 10. Typy gmin wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu gimnazjalnego w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST). (s. 92)

Mapa 11. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z języka polskiego (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego. (s. 101)

Mapa 12. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z matematyki (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego. (s. 102)

Mapa 13. Średnie wyniki z egzaminu maturalnego z języka angielskiego (poziom podstawowy) w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego. (s. 102)

Mapa 14. Typy powiatów wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST). (s. 103)

Mapa 15. Typy powiatów wyróżnione na podstawie analizy wskaźnika EWD i zestandaryzowanych wyników egzaminu maturalnego z matematyki w ujęciu terytorialnym (pomorskich JST). (s. 104)

Mapa 16. Rozmieszczenie placówek kształcenia ustawicznego (skierowanego do osób dorosłych) na terenie Województwa Pomorskiego wraz z określeniem ilości placówek przypadających na 10.000 mieszkańców powiatu (s. 107)

Mapa 17. Rozmieszczenie szkół wyższych i placówek zamiejscowych szkół wyższych na terytorium Województwa Pomorskiego w 2010 roku. (s. 108)

Mapa 18. Klaster turystyki w województwie pomorskim (2008). (s. 116)

Mapa 19. Obszar tzw. Kaszubskiego Pierścienia. (s. 126)

Mapa 20. Przestrzenny rozkład liczby przedsięwzięć realizowanych w ramach SRWP w podziale na powiaty w latach 2005-2010. (s. 128)

Mapa 21. Przestrzenny rozkład wartości nakładów ogółem w ramach SRWP w podziale na powiaty w latach 2005-2010. (s. 129)

Mapa 22. Przestrzenny rozkład wartości nakładów per capita w ramach SRWP w podziale na powiaty w latach 2005-2010. (s. 131)

SPIS TABEL

Tabela 1. Obszar powiatu w podziale na gminy w ha i km² (s. 11)

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w powiecie chojnickim (s. 12)

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie chojnickim w ujęciu gminnym (2007) (s. 12)

Tabela 4. Struktura zaludnienia powiatu w ujęciu gminnym z wyróżnieniem ilości kobiet (2010) (s. 13)

Tabela 5. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie chojnickim (2010) (s. 14)

Tabela 6. Udział procentowy spółek handlowych (kolor fioletowy) oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (kolor niebieski) w powiecie chojnickim oraz w sąsiednich powiatach: człuchowskim, bytowskim, kościerskim i starogardzkim. (s. 19)

Tabela 7. Kluczowi pracodawcy na terenie powiatu chojnickiego. (s. 22)

Tabela 8. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 250 do 999 pracowników oraz powyżej 1 tys. pracowników w powiecie chojnickim oraz sąsiednich. (s. 22)

Tabela 9. Zmiany liczebności jednostek w ramach PKD 2004 w latach 2004-2009 w powiecie chojnickim*. (s. 24)

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według PKD2007). (s. 34)

Tabela 11. Długość dróg publicznych w powiecie chojnickim w roku 2010. (s. 37)

Tabela 12. Stan zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w roku 2010. (s. 38)

Tabela 13. Stan skanalizowania poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w roku 2010. (s. 38)

Tabela 14. Wybrane wskaźniki związane ze stanem gazyfikacji powiatu chojnickiego w latach 2006-2010. (s. 40)

Tabela 15. Spis obiektów przetwarzających energię wodną w energię elektryczną znajdujących się na terenie powiatu chojnickiego. (s. 41)

Tabela 16. Rodzaje uprawianych roślin na użytkach rolniczych w powiecie chojnickim (2002). (s. 44)

Tabela 17. Miasta partnerskie Chojnic (s. 49)

Tabela 18. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008*. (s. 53)

Tabela 19. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008* (w tys. osób). (s. 54)

Tabela 20. Zarejestrowani bezrobotni wg płci w powiecie chojnickim w latach 2003-2011 (osoba). (s. 59)

Tabela 21. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim według wieku na tle województwa pomorskiego i Polski w 2011 roku. (s. 60)

Tabela 22. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wieku w latach 2003-2011 (osoba). (s. 60)

Tabela 23. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia na tle województwa pomorskiego i Polski w 2011 r. (s. 61)

Tabela 24. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2011 (osoba). (s. 62)

Tabela 25. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w latach 2009-2011. (s. 64)

Tabela 26. Liczba ofert pracy zarejestrowanych w PUP Chojnice w podziale na poszczególne branże w latach 2010-2011. (s. 65)

- Tabela 27.** Liczba ofert pracy zarejestrowanych w PUP Chojnice w podziale na poszczególne branże w latach 2010-2011. (s. 67)
- Tabela 28.** Dziesięć zawodów nadwyżkowych o wskaźniku intensywności > 0,00 w powiecie chojnickim (sortowane rosnąco według wskaźnika intensywności). (s. 69)
- Tabela 29.** Dziesięć zawodów deficytowych o wskaźniku intensywności ≠ MAX w powiecie chojnickim (sortowane rosnąco według wskaźnika intensywności). (s. 69)
- Tabela 30.** Zawody zrównoważone w powiecie chojnickim. Wszystkie dane dla pierwszego półrocza 2011 roku. (s. 70)
- Tabela 31.** Kierunki kształcenia w powiecie chojnickim z podziałem na deficytowe, nadwyżkowe i zrównoważone według poziomu wykształcenia w roku szkolnym 2010/2011. (s. 71)
- Tabela 32 .** Stan infrastruktury przedszkolnej w powiecie chojnickim w 2010 roku. (s. 76)
- Tabela 33.** Stan infrastruktury szkolnej w powiecie chojnickim w 2010 roku. (s. 78)
- Tabela 34 .** Stan infrastruktury szkolnej w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. Dane dotyczą szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych. (s. 79)
- Tabela 35.** Poziom skolaryzacji netto dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według stanu na 2010 rok. (s. 81)
- Tabela 36 .** Średnie wyniki egzaminu po VI klasie szkoły podstawowej dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w 2011 roku. (s. 83)
- Tabela 37.** Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 (z wyjątkiem 2009 roku). (s. 84)
- Tabela 38.** Stan infrastruktury gimnazjalnej w ujęciu gminnym w powiecie chojnickim w 2010 roku. (s. 85)
- Tabela 39.** Stan infrastruktury gimnazjalnej w ujęciu gminnym w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. Dane dotyczą gimnazjów dla dzieci i młodzieży bez specjalnych. (s. 85)
- Tabela 40.** Poziom skolaryzacji netto wśród gimnazjalistów dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według stanu na 2010 rok. (s. 87)
- Tabela 41.** Udział procentowy gimnazjów wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 87)
- Tabela 42.** Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego dla poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w 2011 roku. (s. 89)
- Tabela 43.** Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 dla części humanistycznej testu gimnazjalnego. Skala znormalizowana dla gmin województwa pomorskiego. (s. 90)
- Tabela 44.** Klasyfikacje według pięciostopniowej skali staninowej poszczególnych gmin powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 dla części matematyczno-przyrodniczej testu gimnazjalnego. Skala znormalizowana dla gmin województwa pomorskiego. (s. 90)
- Tabela 45.** Licea ogólnokształcące działające na terenie powiatu chojnickiego. (s. 92)
- Tabela 46.** Zmiany infrastrukturalne – licea ogólnokształcące w latach 2004-2010 na terenie kraju, województwa pomorskiego oraz powiatu chojnickiego. (s. 93)
- Tabela 47.** Szkoły zawodowe i ich oferta kształcenia w powiecie chojnickim. (s. 96)
- Tabela 48.** Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2008-2010 w podziale na poszczególne rodzaje kształcenia zawodowego dla młodzieży. (s. 99)
- Tabela 49.** Zdawalność egzaminów maturalnych w 2011 roku w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego ze względu na typ szkół. (s. 100)
- Tabela 50.** Placówki prowadzące działalność w zakresie kształcenia uzupełniającego (dla młodzieży i dorosłych), ustawicznego oraz policealnego działające na terenie powiatu chojnickiego. (s. 104)
- Tabela 51.** System szkolnictwa policealnego i pomaturalnego w Województwie Pomorskim z podziałem powiatowym (2010). (s. 106)
- Tabela 52.** Formy ochrony przyrody na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu gminnym. (s. 112)
- Tabela 53.** Walory środowiska społeczno-kulturowego w powiecie chojnickim. (s. 113)

Tabela 54. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych wchodzących w skład sektora turystycznego w 2011 roku na terenie powiatu chojnickiego z uwzględnieniem podziału gminnego. (s. 118)

Tabela 55. Wybrani sygnatariusze listu intencyjnego dotyczącego powołania turystycznej inicjatywy klastrowej („Chojnickiego Klastra Turystycznego”) w powiecie chojnickim w roku 2010. (s. 119)

Tabela 56. Infrastruktura noclegowa (obiekty i miejsca noclegowe) województwa pomorskiego w roku 2010 z uwzględnieniem podziału powiatowego. (s. 120)

Tabela 57. Ruch turystyczny na obszarze województwa pomorskiego w 2010 roku mierzony względna (odniesiona do wielkości populacji) liczbą osób korzystających z noclegów i ilości udzielonych noclegów z uwzględnieniem podziału powiatowego. (s. 122)

Tabela 58. Wybrane projekty inwestycyjne mogące podnieść atrakcyjność turystyczną powiatu realizowane przez samorządy działające na terenie powiatu chojnickiego w bieżącej perspektywie budżetowej UE (2007-2013). (s. 123)

Tabela 59. Priorytety i cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. (s. 127)

Tabela 60. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Konkurencyjność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne. (s. 131)

Tabela 61. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Spójność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne. (s. 133)

Tabela 62. Wyszczególnienie danych dotyczących projektów realizowanych w powiecie chojnickim w zakresie Priorytetu Dostępność w latach 2005-2010 z podziałem na cele strategiczne. (s. 134)

Tabela 63. Wybrane projekty realizowane w powiecie chojnickim dofinansowane ze środków UE. (s. 136).

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Procentowy obszar powiatu chojnickiego w podziale na gminy. (s. 12)

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Polsce, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim w latach 2004-2010. (s. 15)

Wykres 3. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie chojnickim w latach 2004-2010 według sektorów własności (publiczny, prywatny). (s. 17)

Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych sektora publicznego (ogółem) w tym podmiotów samodzielnej działalności gospodarczej w powiecie chojnickim w latach 2004-2010. (s. 18)

Wykres 5. Spółki handlowe oraz spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w powiecie chojnickim w latach 2004-2010. (s. 19)

Wykres 6. Liczba podmiotów zatrudniających do 9 pracowników w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim. (s. 20)

Wykres 7. Liczba podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników oraz od 50 do 249 w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim. (s. 21)

Wykres 8. Liczba podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim. (s. 22)

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w powiecie chojnickim według PKD 2007 w 2010 roku (s. 23)

Wykres 10. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim w latach 2004-2010. (s. 26)

Wykres 11. Nakłady inwestycyjne w powiecie chojnickim według poszczególnych działów gospodarki w latach 2004-2008 (według PKD 2004) w mln złotych. (s. 28)

Wykres 12. Nakłady inwestycyjne w powiecie chojnickim według poszczególnych działów gospodarki w 2010 roku (według PKD 2007). (s. 28)

Wykres 13. Wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w powiecie chojnickim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2010 w PLN. (s. 29)

- Wykres 14.** Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w roku 2010. (s. 30)
- Wykres 15.** Bezwzględna liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu w roku 2010. (s. 30)
- Wykres 16.** Udział sektora prywatnego i publicznego wśród podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2010 roku w procentach. (s. 31)
- Wykres 17.** Udział podmiotów z zarejestrowaną działalnością gospodarczą osób fizycznych w stosunku do wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminach powiatu chojnickiego w 2010 roku w procentach. (s. 32)
- Wykres 18.** Udział podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według klas wielkości w 2010 roku w procentach. (s. 33)
- Wykres 19.** Udział podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów poszczególnych gmin powiatu chojnickiego według rodzajów działalności (wg PKD 2007) w procentach. (s. 33)
- Wykres 20.** Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie chojnickim w latach 2005-2010. (s. 52)
- Wykres 21.** Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie chojnickim w latach 2005-2010 (w tys. osób). (s. 53)
- Wykres 22.** Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie chojnickim w latach 2003-2008* (w tys. osób). (s. 54)
- Wykres 23.** Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2010 r. (s. 55)
- Wykres 24.** Pracujący w głównym miejscu zatrudnienia wg płci w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w 2009 r. (w tys. osób). (s. 55)
- Wykres 25.** Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie chojnickim, woj. Pomorskim oraz w Polsce w latach 2003-2009 (w zł.). (s. 56)
- Wykres 26.** Stopa bezrobocia w powiecie chojnickim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2011. (s. 58)
- Wykres 27.** Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg płci w latach 2004-2011. (s. 58)
- Wykres 28.** Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wieku w 2011 r. (s. 59)
- Wykres 29.** Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wykształcenia w 2011 r. (s. 61)
- Wykres 30.** Zarejestrowani bezrobotni w powiecie chojnickim wg wykształcenia w latach 2004-2011 (osoba). (s. 62)
- Wykres 31.** Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie chojnickim w podziale na poszczególne gminy w 2011 roku. (s. 63)
- Wykres 32.** Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według płci w 2011 roku. (s. 63)
- Wykres 33.** Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według płci. Stan na 31.12.2010 roku. (s. 64)
- Wykres 34.** Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego według wykształcenia. Stan na 31.12.2010 roku. (s. 65)
- Wykres 35.** Napływ bezrobotnych – w tym zarejestrowanych po raz kolejny po wymienionych poszczególnych aktywnościach. (s. 66)
- Wykres 36.** Napływ bezrobotnych – w tym zarejestrowanych po raz kolejny po wymienionych poszczególnych aktywnościach. (s. 68)
- Wykres 37.** Urodzenia żywe w Polsce w latach 1970-2009. Dane wyrażono w liczbach bezwzględnych. (s. 73)
- Wykres 38.** Prognozy ludności dla poszczególnych grup wiekowych na lata 2015-2035 dla województwa pomorskiego. 100=liczba ludności dla danej grupy wiekowej w 2010 roku. (s. 75)
- Wykres 39.** Bezwzględna ilość jednostek przedszkolnych z podziałem na ich typy w latach 2004-2010 w powiecie chojnickim. (s. 77)
- Wykres 40.** Uprzedzskolnienie dzieci w wieku 3-5 lat w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego w latach 2004-2010 z naniesioną linią trendu dla województwa pomorskiego. (s. 78)

- Wykres 41.** Średnia liczba uczniów w placówkach szkolnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 80)
- Wykres 42.** Średnia liczba uczniów w oddziałach szkolnych (klasach) w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 80)
- Wykres 43.** Udział procentowy szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 82)
- Wykres 44.** Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 82)
- Wykres 45.** Zrelatywizowane wyniki sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. (s. 84)
- Wykres 46.** Średnia liczba uczniów w placówkach gimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 86)
- Wykres 47.** Średnia liczba uczniów w klasach (oddziałach) gimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 86)
- Wykres 48.** Średnia liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 88)
- Wykres 49.** Zrelatywizowane wyniki egzaminu gimnazjalnego – części humanistycznej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. (s. 89)
- Wykres 50.** Zrelatywizowane wyniki egzaminu gimnazjalnego – części matematyczno-przyrodniczej w poszczególnych gminach powiatu chojnickiego oraz w województwie pomorskim w latach 2004-2011. (s. 90)
- Wykres 51.** Średnia liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 94)
- Wykres 52.** Średnia liczba uczniów w klasach (oddziałach) liceów ogólnokształcących w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2010. (s. 94)
- Wykres 53.** Średnia liczba uczniów w liceach ogólnokształcących przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w kraju, województwie pomorskim oraz w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2007-2010. (s. 95)
- Wykres 54.** Bezwzględna liczba uczniów i absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie chojnickim w latach 2005-2010. (s. 98)
- Wykres 55.** Bezwzględna liczba uczniów i absolwentów techników w powiecie chojnickim w latach 2005-2010. (s. 98)
- Wykres 56.** Procentowy udział uczniów kształcących się w placówce o danym charakterze w ogólnej liczbie kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w kraju, województwie pomorskim oraz powiecie chojnickim. (s. 99)
- Wykres 57.** Ilość uczniów i absolwentów szkół policealnych dla młodzieży i dorosłych w powiecie chojnickim w latach 2005-2010. (s. 106)
- Wykres 58.** Zmiany ilości podmiotów klasyfikowanych w sekcji H (PKD 2004) oraz sekcji I, działy 55 i 56 (PKD 2007) w powiecie chojnickim i człuchowskim w latach 2004-2011. (s. 117)
- Wykres 59.** Ilość podmiotów branży turystycznej działających w powiecie chojnickim i człuchowskim w 2011 roku z podziałem na typy podejmowanej działalności. (s. 117)
- Wykres 60.** Ilość podmiotów wchodzących w skład sektora turystycznego rejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2009-2011 na terenie powiatów chojnickiego i człuchowskiego. (s. 118)
- Wykres 61.** Ilość osób nocujących na terenie powiatu chojnickiego w latach 2005-2010. (s. 122)
- Wykres 62.** Ilość projektów realizowanych na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu względnym i bezwzględnym z podziałem na priorytety w SRWP 2020. (s. 129)
- Wykres 63.** Ilość nakładów publicznych przeznaczanych na realizację projektów rozwojowych na terenie powiatu chojnickiego w ujęciu względnym i bezwzględnym z podziałem na priorytety w SRWP 2020. (s. 130).